

VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK

Najboljša radijska postaja Slovenije

Zahvaljujemo se poslušalcem, poslovnim partnerjem, skratka vsem, brez katerih ne bi bili to, kar smo! Radijci

VESTNIK

Murska Sobota, 31. oktober 1991 • Leto XLIII • Št. 43 • Cena 30 tolarjev

Ustavljena reka beguncev

Slovenija se je še bolj kot prej zaprla pred reko beguncem s Hrvaške in drugih delov Jugoslavije. Republiški izvršni svet je namreč v dogovoru z republiškim štabom za civilno zaščito postavil dodatne kriterije za begunce. Tako niso več begunci mladoletniki od šestnajstega do osemnajstega leta (kot je bilo prej), takoj naj bi zavržali vse moške in sploh zdrave ljudi aktivne populacije, tudi ženske, prav tako pa bodo uvedli drugačen režim prehrane za odrasle osebe v zbirnih centrih. Primerne prehrana ostaja le za dojenčke in otroke.

To in pa zapiranje meje s Hrvaško se že pozna, saj begunci ali pribežniki ne prihajajo tako množično, številni pa se že tudi vračajo domov ali v dele Hrvaške, kjer je še mirno.

Na soboškem Rdečem križu so imeli 426 prijav, 105 ljudi se je že odjavilo, torej jih je sedaj evidentiranih 321. V Ljutomeru je 94 pribežnikov (prav tako že manj, kot so jih imeli), v Lendavi 143 ter v Gornji Radgoni 132.

mh

strešna kritina tegola
UVOZ IZ ITALIJE
za vse oblike streh
po zelo ugodni ceni
v prodajalnah z gradbenim materialom
Petrošnik

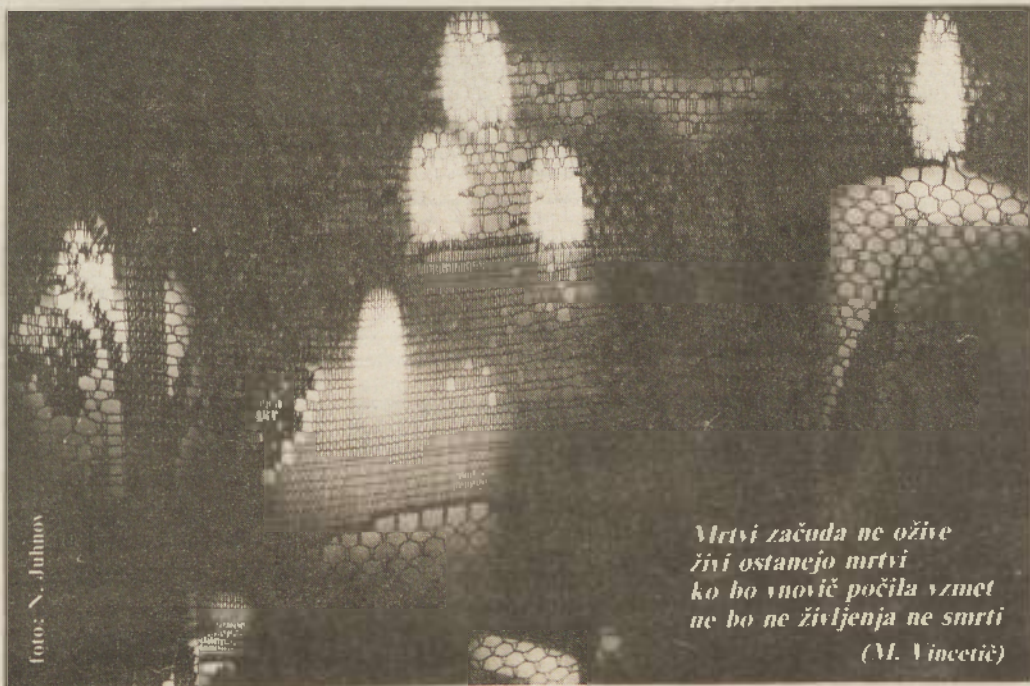

foto: S. Juhovc

Mrtvi začuda ne ožive živj ostanejo mrtvi ko bo vnovič počila vzmet ne bo ne življenja ne smrti (M. Vincetič)

Rupel namignil, da bo zamenjal Peterleta!

Zunanji minister predstavil osamosvojitvena prizadevanja Slovenije.

O tem več na str. 5

Kako do štipendij? Učenka ji je razkrila str. 4

Vse se začne in konča pri plačah ali podcenjeno delo delavk v Beltinki str. 3

O najnovejših po zagotovilih mesarjev za nekaj časa stabiliziranih cenah živine str. 24

»V meni zapreden čas«

Simboli in geste igrajo v človeškem življenju zelo pomembno vlogo — prav tako v odnosih med narodi in državami, je povedal eden od nedeljskih govornikov pred cerkvijo sv. Petra v Gornji Radgoni. In kakor je bilo načrtno streljanje s topovi v cerkveni zvonik neke vrste simbolno dejanje zaničevanja drugega naroda, njegove vere in zgodovine, tako je bilo postavljanje novega stolpa zvonika, ki so ga zgradili skupno avstrijski in slovenski obrtniki, tudi simbolno dejanje nasprotovanja barbarstvu, ohranjanja kulturnozgodovinske dediščine in prijateljskega sodelovanja ob meji.

Iz ostankov uničenega starega zvonika, točneje iz pločevine, ki ga je stoletje dolgo ščitila pred naravnimi ujmami, je kipar Mirko Bratuša (doma z Negove) naredil Peti zvon. Ta zvon, postavljen v opomin, spomin in opozorilo, ima tudi majhno ploščico, na kateri je zapisan stavek: V meni zapreden čas.

27. oktobra se je pred cerkvijo sv. Petra v Gornji Radgoni zbrala ogromna množica s te in one strani reke Mure, iz slovenske in avstrijske Radgone. Ta datum ni bil izbran po naključju — točno pred pol leta, 27. aprila letos, so se prav tako zbrali pred gornjeradgonsko cerkvijo, da bi se udeležili posvetitve treh novih zvonov. Tokrat so se zbrali na nepredvideni slovesnosti, kajti župnik Andrej Zrim je načrtoval, da bo junijska slovesnost v čast dr. Antona Trstenjaka zadnja letos. Nihče si ni niti predstavljal, da bi se lahko v tem mirnem obmejnem mestecu pojavili tanki, ki bodo rušili domove in cerkveni zvonik. Vendar pa se je zgodilo prav to. 2. julija je tankovska granata uničila stolp zvonika cerkve sv. Petra.

Po zaslugi inž. Hansa Löckerja (tesarja in

V petek so s Pranglovim dvigalom dvignili novo streho zvonika, v nedeljo pa še zadnje nastavke in križ. FOTO: JURE ZAUNEKER

podpredsednika štajerske trgovske zbornice) je stolp gornjeradgonskega cerkvenega zvonika dobil novo ostrejšje in bakreno kritino. Les in baker so darovali avstrijski podjetniki, dela pa pod nadzorom avstrijskih kolegov opravili domači zasebniki (delavci, zaposleni pri Lončariču in Mlinariču). Okrog 300 tisoč šilingov je vreden darovani material, 600 tisoč šilingov delo avstrijskih strokovnjakov in

okrog 400 tisoč šilingov delo naših obrtnikov. 1. avgusta so uničeno streho zvonika dvignili in položili na prostor pred cerkvijo s pomočjo velikega dvigala graškega podjetja Prangl. Le-to je v petek dvignilo novi bakreni stolp in ga položilo na zvonik, v nedeljo pa so mu dodali na vrhu še čebulast vrh in križ. V zadnji okroglini je sporočilo, na pergamentni papir napisani podatki o opravljenem delu.

Nedeljske popoldanske slovesnosti so se udeležili mariborski škof Franc Kramberger, graški škof Johan Weber, republiški minister za kulturo dr. Andrej Capuder, minister za šolstvo Peter Vencelj in minister za turizem Ingo Paš. Prvi namestnik avstrijskega deželne glavarja Štajerske Peter Schachner-Blazicek je v svojem govoru poudaril, da je pred slovenskim ljudstvom obdobje odpravljanja posledic vojne, ki niso vidne le na zgradbah, ampak so ostale tudi v ljudeh. Prizadevanja slovenskega naroda so občudovali že doslej in tudi v prihodnje ga bodo podpirali. Dr. Andrej Capuder pa je dejal: »Naši kulturni spomeniki so naša duša in naša preteklost. V preteklosti — tu mislim bližnjo preteklost — so bili ti spomeniki preveč zanemarjeni, zato nas čaka tukaj veliko dela, predvsem v vaši pokrajini. Zato se mi zdi zelo pomembno, da si bomo skupaj zastavili neke pomembne cilje, in sicer bo republika s tukajšnjo občino sodelovala pri pomembnem kulturnem projektu, kot je skupna deželna razstava 1994. leta.«

V nedeljo so skupaj s stolpom zvonika postavili tudi temelje za nadaljnje tesnejše sodelovanje obmejnih pokrajin, ki bo svojevrsten vrhunec doživelo s skupno deželno razstavo 1994. leta.

Bernarda B. Peček

November

31. oktobra bo dan dolg 10 ur in 10 minut.
1. novembra bo dan dolg 10 ur in 5 minut.

VESTNIKOV KOLEDAR

- 31. oktober, četrtek, BOL-FENK
- 1. november, petek, Dan mrtvih
- 2. november, sobota, DUŠANKA
- 3. november, nedelja, SILVA
- 4. november, ponedeljek, KARREL
- 5. november, torek, ELIZABETA
- 6. november, sreda, LENART

Ob koncu tedna bo suho in mrzlo, po nekaterih nižinah jutranja megla.

Pregovora
Če hrast še listje obdrži, bo mraz vse zimske dni.
Če na vse svete namaka, debel sneg nas čaka.

VREME

Iz Zagreba piše:

Ali je mogoče zaustaviti vojno na Hrvaškem? Morda, vendar je ozadje te umazane vojne takšno, da ga ni lahko razvoljati. No, danes je povsem jasno, da bi do vojne na Hrvaškem prišlo tudi v primeru, če bi hrvaški prestol zasedla kakšna bolj demokratična oblast kot dr. Franjo Tuđman in njegov HDZ, ki sta do začetka oborožene vstaje kninskih Srbov nenehno izživala pripadnike tega naroda na Hrvaškem. V Srbiji se je rodil Miloševićev nacionalsocialistični režim, ki je že z geslom »Vsi Srbi v eni državi« na svojem začetku začel oponašati nemški nacizem. Toda, kdo ga je spočel? Ali samo razmere v Srbiji in bivši Jugoslaviji ali pa so očete bili med velikimi silami, ki so si balkanski sod smodnika izbrali za mehanje širen »združene Evrope«?

Spomnimo se na kosovske dogodke in letu 1981, ko se je Srbija zlasti v židovskem svetu začela predstavljati tudi kot evropski zamašek pred vdorom islama v evropski prostor. Kmalu po teh dogodkih, posebej pa po znani 8. seji CK ZK Srbije, ko je na srbsko politično sceno stopil Slobodan Milošević, se je Srbija začela predstavljati kot nekakšen sodoben zaščitnik židovstva na jugoslovanskih tleh. Društvo

Evropski Libanon

srbsko-židovskega prijateljstva vodi pisatelj Brana Crnčević, ki spada v sam vrh Miloševićevega nacionalsocialističnega štaba. Nenehne zgodbe o genocidnosti hrvaškega naroda in njegovi temni preteklosti med drugo svetovno vojno, ko je delovala fašistična tvorba NDH, pomnoževanje žrtv ustaških zločinov med Srbi in Židi, lahko pomenijo zaključno etapo v tih ameriški podpori srbskemu režimu, ki se navsezadnje kaže v uporabi ameriških bomb in raket na hrvaških bojiščih. Igranje na karto Srbije ima morda tudi vlogo netenja evropskega mira, saj se ZDA pravzaprav bojijo združene Evrope kot premočnega partnerja v mednarodnih političnih in gospodarskih odnosih. Ob tem pa tudi ne gre pozabiti prostozidarsko, masonsko združbo, kateri je slej ko prej pripadal sam Tito in ima tudi danes močne korenine med socialistično usmerjenimi masoni, zlasti v južnih republikah.

To je samo nekaj razlogov, da mednarodno priznanje Slovenije, posebej pa Hrvaške, potuje po vseh postajah križevnega potu, ki pa so jim naselili na Hrvaškem, ko so vse do nedavnega igrali na karto mednarodnega spora med Hrvatimi in Srbi, ki so zdaj tako ali drugače pripeljali do absurda, obremenjenega s travno medsebojnega klanja. Tako imamo sedaj na hrvaških bojiščih pravzaprav več deset vojsk, samo na Baniji, denimo, jih lahko naštejemo deset. Na srbski strani je seveda najpomembnejša bivša jugovojška, potem so tam domači in uvoženi rezervisti, naslednje vojsko sestavljajo teritorialci, ki so jugoslovansko usmerjeni, potem teritorialci »Velike Srbije« režima Slobodana Miloševića, tam je tudi kninska policija Mileta Martića, pa domači in uvoženi četniki in še bi lahko v kakšni srbski vasi našli kakšno samosvojo oboroženo skupino.

Tudi na hrvaški strani so se ob gardi in policiji pojavile strankarske vojske, razen tega pa se na več bojiščih posamične oborožene skupine gredo »svoje vojske«. Hrvaška oblast je strankarske vojske, posebej pa vojsko Stranke prava, ki šteje že 4000 aktivnih borcev, prepovedala. Niti na eni od vojskujočih se strani pa ne bo mogoče čez noč izbrisati nekdanjo podobno Libanona na evropskih tleh, ki je nemara še bolj črna, kot je svojčas bilo v Libanonu. Vse to pa vpliva tudi na slabo organizacijo na bojiščih, o čemer pričajo tudi slovenski fantje, ki so svoje storitve ponudili Hrvatom. Nam pa ostane vprašanje odgovora, kdaj na Hrvaškem pričakujemo mir? PETER POTOČNIK

Haaško srečanje brez odločitve

»V senci topovskih strel in bitk se ni mogoče pogovarjati o tem, kako naj bi z mirovno konferenco uredili odnose med republikami.« S temi besedami je lord Carrington sprejel udeležence že šestega plenarnega zasedanja na predsedniški ravni. Konferenca je kljub temu bila, pred tem pa se je lord dolgo zadržal v pogovoru »na štiri oči« s srbskim predsednikom Miloševićem. Sestanka se je udeležilo še zvezno predsedstvo v okrnjeni sestavi: tokrat sta ga v Haagu predstavljala le njegov predsednik Stipe Mesić in član dr. Vasil Tupurkovski. Navzoča sta bila tudi predsednik zvezne vlade Ante Marković in zunanji minister Budimir Lončar.

Sicer pa so na plenarnem zasedanju obravnavali dopolnjen predlog t. i. konvencije, s katero naj bi uredili predvsem odnose med republikami. Odločilnega pomena je že prvo poglavje, ki navaja, da so možne različne oblike povezav med republikami, vse do tega, da se nekatere tudi povsem osamosvojijo, če tako žele. Prvič v dokumentu nikjer ne omenjajo več države Jugoslavije. Prav to je posebej spodbudilo Miloševića, da je ostro nasprotoval tako dopolnjenemu predlogu, češ da ni mogoče kar tako razgraditi Jugoslavije, ki je vendarle še članica OZN. Ponovil je, da Srbijo moti tudi uvajanje t. i. ohlapne federacije.

Slovenski predsednik Milan Kučan je posebej poudaril, da želi Slovenija polno diplomatsko priznanje svoje samostojnosti. Po njegovem mnenju tudi na tem plenarnem zasedanju ni bilo odločilnega koraka k razpletu jugoslovanske krize, ker se niso dovolj posvetili obravnavi ključnih vprašanj, povezanih z možnostjo priznanja posameznih republik.

Vojska potrebuje sovražnike

Sklep srbskega predsedstva države, ki je sprejelo zahtevo generala Veljka Kadjevića po dodatni mobilizaciji v Srbiji in Črni gori, je slovenski obrambni minister Janez Janša ocenil takole:

»Armada potrebuje nove vojake, potrebuje pa še bolj prepričljivega zunanje sovražnika, zato je general Kadjević ostro napadel Nemčijo, češ da je ta že tretjič v tem stoletju napadla Jugoslavijo,

POSLEJ SA-MO SLOVENSKA VOJSKA — Vojna v Sloveniji se je začela in končala na Primorskem. Zadnji vojniki sovražne vojske so v petek opolnočili zapustili slovenska tla. Ta zgodovinski trenutek so naznanile sirene po vsej Sloveniji. Pričujoči prizor je z osrednje privedite v Koprniku. (Foto: Joco Znidaršič)

kar je seveda neumnost. Iz teh sklepov pa veje odločenost, da se bo armada borila še naprej, kar potrjujejo tudi druge informacije iz sveta, da armada nabavlja novo orožje. To pomeni, da se bo vojna na Hrvaškem nadaljevala.«

Črna gora zahteva odpust rezervistov

»Politično vodstvo Črne gore je od jugoslovanske armade zahtevalo, naj iz svojih vrst odpusti vse črnogorske rezerviste, ki se nahajajo na območju Republike Hrvaške. Zagotoviti jim mora tudi osebno varnost, izvajati pa ne sme nobenih sankcij.« je izjavil predsednik Predsedstva Črne gore Momir Bulatović, ki je tudi trdil, da o odhodu rezervistov iz Črne gore vodstvo ni bilo obveščeno. Poudaril je tudi, da je na bojiščih po Jugoslaviji zdaj največ Črnogorcev.

Ukrajina ima svojo vojsko

Ukrajina je s sprejetjem petih zakonov ustanovila svojo vojsko, kar je korak več na poti k njenemu osamosvojanju. Sklep poslancev v Kijevu je kajpak vznejevoljil Gorbačova in še vedno zveznega obrambnega ministra Šapošnikova. Ukrajina bo imela v prihodnje svoje vojaško letalstvo, mornarico in kopensko vojsko, vsega 420.000 moč. Narodna garda bo štela 30.000 moč, prevzela bo naloge policije in bo v glavnem sestavljena iz nekdanjih posebnih enot sovjetskega notranjega ministrstva na ukrajinskem ozemlju. S tem je propadel poskus Gorbačova, da se Ukrajina pridruži novi ohlapni zvezi sovjetskih republik, izjava Šapošnikova, češ da je atomski potencial SZ pod zanesljivim nadzorom centra, pa kaže, da moč tega centra vidno plahni.

Italijanski parlament za priznanje Slovenije

Ob koncu dvodnevne razprave je italijanski parlament odobril resolucijo o zunanji politiki Italije. Resolucija v devetih točkah nakazuje zunanjo politiko vlade v bodočem obdobju, dve točki pa zadevata odnose z Jugoslavijo oziroma s Slovenijo in Hrvaško.

V prvi točki poslanska zbornica zavezuje vlado, da se zavzame za mednarodno priznanje Slovenije in Hrvaške, v okviru ES pa za mirno rešitev sporov v Jugoslaviji; druga točka govori o zaščiti Italijanov pri nas in Slovencev v Italiji.

Genscherjevo opozorilo Srbiji

Nemški zunanji minister Hans Dietrich Genscher je pozval Srbijo, naj se zavrže predlogov posrednika Evropske skupnosti lorda Carringtona in naj preneha nasprotovati realističnim dogovorom. Ne politično nasprotovanje ne orožje republikam bivše Jugoslavije ne bosta preprečila uveljavljanja njihove odločitve za samostojnost in suverenost. Tudi mednarodni skupnosti Srbije ne bo preprečila njihovega priznanja. Genscher je še poudaril, da je najpomembnejše najti rešitev, ki bo uskladila pravico do samoodločbe s pravicami manjšin. Vsaka politična rešitev pa mora upoštevati nedotakljivost meja, v skladu z načeli KVSE-a. Nobeno na silo osvojeno območje ne bo priznano, zato je tudi nujen takojšnji umik zvezne armade iz Hrvaške.

Veliki podpis v Parizu

Podpis mirovnega sporazuma naj bi naredil konec 21-letni kamboški državljanski vojni, katere korenine segajo v marec leta 1970. Takrat so strmoglavili Norodoma Sihanuka z udarom, ki ga je podprla ameriška CIA. Sledil je južnovietnamski vdor, kar je Kambodžo najprej potegnilo v vietnamsko in nato v krvavo državljansko vojno. Mirovna prizadevanja so trajala več let. Največja obveznost OZN pa bo nadzorovati vrniti miru v Kambodžo in spomladi 1993 zagotoviti svobodno in poštene volitve. Največji problem pa ostaja, kako nadzorovati razorožitev najmočnejše uporniške skupine Rdečih khmerov. Njeni predstavniki so tudi sedli za pogajalsko mizo, kar je v tem trenutku izrednega pomena, saj bi se drugače boji v najkrajšem času obnovili in Kitajska ne bi dala soglasja k premirju.

Veseli sem, ker se mi je striček nasmehnil

Na petkovi haaški konferenci se ni zgodilo nič. Slovenijo in druge republike iz nekdanje Jugoslavije so še do nadaljnjega pustili v »pacu« (razsolu). Da, čisto zares je ta izraz iz kulinariki pravišen za poimenovanje ravnanja van der Broeka, Carringtona in drugih z »jugoslovanskimi« republikami. Primenjen je tudi zato, ker so Kučan, Rupež in Šinkovec želeli vsi petkovo haaško zadevo videti na kulinaričen način. Govorili so, da ponudbo konference razumejo kot meni. Mi pa bomo izbirali kar najbolj po našem okusu, so rekli. Jasno, da niso.

Razsol je iz soli, začimb in vode, mešanica pa rabi temu, da meso zmehta in ga pripravi za konzervacijski postopek, za prekajevanje »zohlanje«. Nekaj časa nas bodo torej še »pacali«, potem nas »prekadijo« v našem lastnem dimu. Na Hrvaškem je to dim s pogorišč. V Srbiji, kjer bo kmalu, najpozneje pa na pomlad, državljanska vojna, bodo tudi pogorišča. V Bosni prav tako. Slovenci se bomo »zohlali«, bog nas obvaruj hušega, v žarjem dimu beraškega bivališča.

Naposled bomo pa potem vendarle prave države — lepo prekažene in še prej lepo razsoljene v soku lastnega gorja. Tako se za prave države tudi spodobi, saj ne gre, da bi nove države nastajale kar tako, brez muk. Vendar pa za meso ni dobro, če predolgo ostane v »pacu«. Predvsem pa ne, če je ta »pac« zmešan iz samih hudih norij. Zato bi bilo pametno, da ne čakamo samo na konzerviranje s priznanjem, ampak da se začnemo vleči iz postkomunistične lužine. K samemu postopku, v katerem nastajajo države, že spada razsoljevanje. Toda naposled je potrebno tudi kaj ukreniti, spravi v red ekologijo in ekonomijo. Meso v »pacu« — če ostanemo še naprej v tej zimsko-kulinariki prisposobi — je potrebno od časa do časa obrniti in menjati postano vodo. Pa čimprej, da bo še kaj za v dim obesiti.

Čisto brez koristi haaško srečanje kljub vsemu ni bilo. Milošević je namreč prvič javno priznal, da bi Srbi še naprej radi izkoristili bolj razvite. Oni nas na administrativen in centralističen način, da mi ne bi njih zato, ker smo bolj razviti. To in nič drugega pomeni njegovo stališče, »da Srbijo moti uvajanje tako imenovane ohlapne federacije«, ker da ta bolj koristi razvitejšemu delu države. Seveda, ker v tem primeru davkov ne bi pobirali Srbi, ampak bi se dogovorili o kotizacijah. Za Slovence pa tudi to več ne prihaja v igro.

Kaj pa so Slovenci in drugi za Vancea, to je mogoče razbrati iz načina, kako posebni De Cueljarjev odposlanec pripoveduje o balkanskih pripravah. Govori kakor pripovedovalec v uvodu kakšnega ameriškega filma o zgodovini propadle ameriške farmarske družine ali pa medvedje družine iz Skalnega gorovja. »Vrnili sem se še bolj zaskrbljen,« je začel ta pripovednik trpkih zgodb. Pri pripovedi je tudi ostalo.

Eno oko v srbsko-črnogorski glavni je začelo nekaj mežikati. Črnogorci se delajo, kakor da bi se razhajali s Srbi. Kar je seveda samo prenašanje. Teoretik Bebler pravi, in temu je mogoče pritrditi, da si Srbi s tem, ko se na videz razhajajo s svojim »drugim očesom«, ko se to oko dela, kakor da škili, puščajo odprta vrata v primeru, da se Vance odloči za kaj drugega namesto pripovedovanja zgodb. Skozi črnogorska pristanišča bodo lahko še naprej uvažali, če se bodo Črnogorci delali, kakor da gredo po svojem in jih podobne sankcije ne bodo doletele.

Tuđman pa je čedalje bolj pomilovanja vreden. Po srečanju z Miloševićem je izjavil, da je z veseljem sprejel njegovo izjavo, češ da Srbija nima nobenih pretenzij do hrvaškega ozemlja. Ali ni to ponižujoče? Ali ne zveni to tako, kakor da bi rekel: Veseli sem, ker se mi je striček nasmehnil. Kakor da bi bil lahko kdo tako naiven, da bi Miloševiću to verjel. Zdi pa se, da Tuđmanu ne preostaja drugega, kot da se dela, da to verjame. Stefan Smej

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Popolne enotnosti v vojaškem vrhu ni, lahko pa govorimo o relativni enotnosti. Iz glave si je treba izbiti, da ima Kadjević drugačna stališča od Adžića, ki ima dovolj »zabetonirane možgane«, da uboga in vestno izvršuje ukaze Kadjevića. Danas, Zagreb

Že od samega začetka je bilo jasno, da položaja v Jugoslaviji ni mogoče urediti s silo in od zunaj, torej z evropsko vojsko. Ker je bilo možno uporabiti samo politična in diplomatska sredstva, je Evropska skupnost dosegla izredne rezultate. Figaro, Pariz

V primeru, da bo hotela Srbija za vsako ceno znova dobiti vsa vojaška sredstva v Sloveniji, bo jugoslovanska kriza prerasla v katastrofo, ki bo imela izjemno hude posledice za vso Evropo. Piccolo, Trst

V Jugoslavijo mirovne sile

Češkoslovaški predsednik Havel je v pogovoru z ameriškim predsednikom Bushom predlagal napotitev mednarodnih mirovni sil v Jugoslavijo. Mirovne sile naj bi oblikovali po zgledu tistih iz zalivske vojne ali pa v okviru Evropske skupnosti. Konferenca o evropski varnosti in sodelovanju, meni Havel.

globus

WASHINGTON — Prošnjo češkoslovaškega predsednika Havla, da bi njegova država in druge mlade vzhodnoevropske demokracije postale pridružene članice NATO, so zavrnili. Z Bushom sta podpisala le sporazum o zbirki skupnih vlaganj.

DAMASK — Na sestanku zunanjih ministrov arabskih držav v prve frontne črte, ki so sestavljajo Egipt, Sirija, Jordanija in Libanon, so sprejeli skupno arabsko strategijo za mirovno konferenco v Madridu.

TIRANA — V Albaniji poteka kampanja, s katero podpirajo komunistično vladno vojsko. Zunanje ministrstvo je ali skupščina Albanije o suverenosti in neodvisnosti republik Kosovo uveljavljeni in brez pravnih posteljk.

BRUSELI — Kandidaturi Švedske in Avstrije za vstop v Evropsko skupnost sta na »dobri poti«, da uspeja, enako se zdi tudi za Svico, ki se prav tako zelo zanima za združbo držav.

KINŠASA — V Zairu se bojuje hud boj za oblast, saj je predsednik Mobutu moral za »novega« predsednika vlade imenovati glavnega opozicijskega prvaka Simba Kibangu.

PARIZ — Generalni sekretar OZN de Cuellar je izrazil upanje, da se bo »jugoslovanska kriza« našla po mirni poti. To je izjavil pred mednarodno konferenco o Kambodži, ki se je udeležil, po pogovoru z jugoslovanskim zunanjim ministrom Lončarjem.

ANTANANARIVO — Po dvanajsetnem zatišju so na Madagaskarju spet izbruhnili politični nemiri. Vojaki so med drugimi strinjali na nasprotnike predsednika Ratsirake in ubili več ljudi.

TOKIO — Na volitvah za predsednika japonske liberalne demokratske stranke je zmagal Kiši Mijazava in s tem postal novi japonski premier namesto Tošijuki Kaifuja.

globus

OB ODPRTJU EKSPOZITURE
SKB LJUBLJANA V MURSKI SOBOTI

Za višjo kakovost bančnih storitev

Murska Sobota je od včeraj bogatejša še za eno bančno ustanovo. V prvem nadstropju poslovno-stanovanjske zgradbe v Kocljevi ulici so namreč odprli ekspozituro Stanovanjsko-komunalne banke Ljubljana, ki naj bi že kmalu prerasla v podružnico. Nova banka bo s poslovanjem občanov in druge začela 4. novembra, o poslovnih politiki banke in njenih ciljih na območju Pomurja pa smo se ob odprtju pogovarjali z Daliborjem Gederjem, vodjem soboške ekspoziture.

DALIBOR GEDER: Stanovanjsko-komunalna banka Ljubljana je kot ena od močnejših bank v Sloveniji že več kot deset let uspešno poslovala v okviru sistema Ljubljanske banke, vendar je pred časom izstopila in se podala na samostojno pot. Uveljavila se je kot specializirana banka za stanovanjsko-komunalno kreditiranje, seveda v zadnjem času vse bolj preučenja v banko, ki ne bo več strogo specializirana. Seveda bo svoje glavne dejavnosti, približanje pa se želi tudi potrebam in

našim drugim gospodarstvom. Naša banka ponuja vse storitve, od kratkoročnih do dolgoročnih posojil, rdeča pa je zlasti njen devizni položaj, zato je posebej zanimiva za tista podjetja, ki se ukvarjajo z zunanjetrgovinskim poslovanjem. V banki s poslušnim prisluhnejo potrebam obrtnikov in mladih podjetnikov, ki jim pomagajo na najrazličnejše načine in s posojili, obrtnikom pa še s 150 tisoč tolarji limita, ki pomembno prispeva k izboljševanju njihove likvidne sposobnosti.

Kot kaže, se vaša banka ni zadovoljila zgolj s položajem, ki si ga je utrdila v republiškem središču, pač pa širi svoje interese na druga območja, tudi na obrobje Slovenije?

DALIBOR GEDER: Stanovanjsko-komunalna banka je že pred časom začela širiti svoje mrežo po Sloveniji, s tem namenom pa je po stečaju Beogradske banke prevzela tudi njeno dediščino in tako med drugim pridobila tudi poslovne prostore v različnih krajih Slovenije, med njimi tudi v Lendavi in Radgoni. Banka pa seveda želi še naprej širiti svojo mrežo tja, kjer vidi interese, koristi od tega pa bo gotovo imelo tudi gospodarstvo in druge dejavnosti. Ponuditi želimo predvsem tiste storitve, pri katerih imamo prednosti pred drugimi bankami, Pomurje pa je za nas zanimivo tudi zaradi deviz,

ki jih na tem območju ni malo. Ni namreč odveč poudariti, da je Stanovanjsko-komunalna banka Ljubljana ena redkih, če že ne edina, ki včas nemoteno izplačuje devizne vloge občanov, pri poslovanju pa svoje storitve uspešno opravlja tudi za gospodarstvo. Devizno poslovanje gospodarstva prek naše banke je nemoteno, saj problemov z devizno likvidnostjo nimamo in vsi devizni nalogi so v 48 urah tam, kamor so namenjeni. V prihodnje želimo devizno poslovanje še izboljšati in pritegniti tudi tiste devizne prihranke občanov, ki jih zdaj hranijo doma, zato smo v dogovoru s tujimi bankami, da bi naši občani devizne prihranke, ki bodo v naši banki, lahko dvigali tudi pri njih. In to pri vseh tujih bankah, ki so Stanovanjsko-komunalni banki porok za njene devize.

Navkljub vsemu pa bo osnovni poudarek verjetno še naprej veljal stanovanjsko-komunalni dejavnosti, saj imate na tem področju bogate izkušnje?

DALIBOR GEDER: Nova zakonodaja za stanovanjsko gospodarstvo se bo gotovo kazala tudi v nadaljnjih aktivnostih naše banke. V okviru Stanovanjsko-komunalne banke Ljubljana že delujejo trije profitni centri. Podjetje z nepremičninami, Podjetje za investicije in Podjetje za antikvitate, katerih ustanovitelj je banka, ki njihove dejavnosti spremlja z ustreznim denarno podporo. Z lastninjenjem stanovanj se pri stanovanjskem kreditiranju zdaj odpirajo nove možnosti Podjetju z nepremičninami, ki bo moralo pri tem odigrati pomembno vlogo.

Ekspozitura v Murski Soboti so prvi začetki Stanovanjsko-komunalne banke v pomurskem središču. Kakšne bodo nadaljnje aktivnosti in cilji?

DALIBOR GEDER: Začenjamo s 102 kvadratnimi metroma poslovnih prostorov, v katerih je likvidatura, posojilni oddelek za občane in obrtnike ter oddelek za storitve gospodarstvu, vse te posle pa bo opravljalo 6 zaposlenih. Naš cilj je širitev poslovanja in poglobljanje sodelovanja tudi z gospodarstvom, skladno s tem pa bo potrebno širiti tudi poslovne prostore. Že konec leta naj bi v neposredni bližini sedanjih prostorov v Kocljevi ulici začeli graditi novo poslovno zgradbo, katere investitor bo naša banka, ki bo tu dobila tudi svoje prostore, preostali prostori pa bodo na prodaj. Prvi stiki s pomurskim gospodarstvom so dobri in trudili se bomo, da bi jih razvijali in poglobljali v obojestransko zadovoljstvo.

LUDVIK KOVAČ

Komemoracije ob dnevu mrtvih

Ob 1. novembru — dnevu mrtvih bodo osrednje spominske slovesnosti v Pomurju že danes. Ob 12.30 bo komemoracija pred spomenikom revolucije v Gornji Radgoni. Ob sodelovanju z občinskimi odborom Zveze borcev bosta za priložnostni program poskrbela zveza kulturnih organizacij in učenci tamkajšnje osnovne šole. V Ljutomeru bo glavna spominska slovesnost ob 13.00 pri spominski plošči žrtvam na Glavnem trgu. Organizatorica, prireditelja Zveza borcev je zagotovila izvedbo priložnostnega programa osnovnih šol, ki bodo s tem izrazile tudi protest proti vojni in žrtvam, zlasti na Hrvaškem. Tudi v Murski Soboti bo osrednja komemoracija ob 13.00, in sicer pri spomeniku padlim za svobodo na mestnem pokopališču. Po nagovoru predstavnik borbevske organizacije bodo učenci tretje razrede zapeli in recitali. K vsem večjim spominskim znamenjem bodo položili vence in priznali sveče. Tako bo danes tudi v lendavski občini, kjer se bodo spomnili vseh padlih in umrlih v vojni ter primerno okrasili grobove. Že včeraj pa je delegacija skupščine občine, občinskega odbora zveze borcev in gospodarstvenikov obiskala Sarajev na Madžarskem, kjer je večje grobišče umrlih taboriščnikov, med njimi tudi iz lendavske občine.

M. JERŠE

RAŠICA — BELTINKA

Vse se začne in konča pri plačah

Že nekaj let je Rašica med tistimi podjetji, ki se ne morejo pohvaliti z dobrimi osebnimi dohodki. Močno podkapitalizirano in nelikvidno podjetje je za tekoče poslovanje moralo najemati draga kratkoročna posojila, za katera so samo v septembru morali poravnati obresti v višini 14 milijonov dinarjev. To je veliko, skoraj toliko, kot znaša izdelek za mesečno plačo. Z izplačevanjem nizkih osebnih dohodkov je Rašica ohranila pozitivno poslovanje, toda delavcem je, kot vse kaže, zategovanja pasu dovolj. Podatek, da je Rašica edina tovarna v svoji branži, ki posluje pozitivno, jim ni pomenil veliko. Opozarjali so, da delajo veliko in dobro in da bi bilo prav, če bi se to poznalo tudi pri plačah. Njihovi osebni dohodki so kar za 42 odstotkov nižji, kot dovoljuje splošna kolektivna pogodba, ki je prav iz tega razloga še vedno niso podpisali. »Kolektivne pogodbe s takimi osebnimi dohodki ne moremo podpisati,« je dejal Franc Lovšina. »To bi pomenilo konec Rašice, podjetje bi se znašlo v rdečih številkah. Tega ne želimo in v tem primeru bi moral odstopiti.«

Se pa po besedah generalnega direktorja obeta Rašici svetlejša prihodnost. Močno povečanje iz-

Minuli četrtek naj bi se na zboru delavcev Rašice Beltinke pogovarjali o novi organiziranosti podjetja, ki naj bi kmalu postalo družba z omejeno odgovornostjo v delniški družbi Rašica. Medse so povabili tudi generalnega direktorja Franca Lovšina, ki pa ni veliko govoril o novi organiziranosti, temveč je moral predvsem pojasnjevati, zakaj so osebni dohodki zaposlenih v Beltinki tako nizki. Delavce ni zanimala prihodnost, zaskrbljeni so nad sedanostjo in nesposobnostjo preživetja s 7.600 tolarji na mesec, kolikor znaša povprečni osebni dohodek v podjetju.

voza, veliko povpraševanje na slovenskem tržišču in obresti, ki se bodo zaradi uvedbe tolarja prepolovile, so jamstvo, da bo že v novembru Rašica lahko izplačala višje osebne dohodke. Ti bi naj v povprečju znašali 9.500 din.

Positivno poslovanje in razvoj na račun nizkih osebnih dohodkov se v Rašici nista obnesla. Med delavci je zavrelo, matičnemu podjetju, ki mu očitajo tudi mačehovski odnos do okolja, ne zaupajo tudi pri oblikovanju Rašice v d.d. in ustanovitve Rašice Beltinke d.o.o. Vsi delegati, ki jih ima Beltinka v centralnem delavskem svetu, so glasovali proti sklepom za preoblikovanje. Zakaj? Konkretnega odgovora nismo dobili, se pa da slutiti, da je zaupanje v matično firmo močno zrahljano, da se čutijo delavci zaradi tako nizkih osebnih dohodkov opeharjene, da se čutijo odrinjene od centrov odločanja, da so neinformirani in da prav-

zaprav ne razumejo, zakaj dokapitalizacija spet na njihov račun. Kako bomo kupili interne delnice, ko pa nimamo za preživetje, so spraševali.

Matično podjetje Rašica vidi izhod iz krize v preoblikovanju v delniško družbo, kjer bi z dokapitalizacijo prišli do dodatnih sredstev, ki bi jih vložili sami, delno tudi poslovni partnerji in si tako povečali rentabilnost.

Še vedno neurejena slovenska zakonodaja o privatizaciji dopušča (vsaj zaenkrat še) lastninsko preobrazbo družbenega podjetja po določilih zveznega zakona o družbenem kapitalu. Rašica meni, da je najprimernejša oblika lastninskega preoblikovanja z dokapitalizacijo, kjer bi ostal obseg obstoječega družbenega premoženja nespremenjen, dodatno vložena sredstva delavcev podjetja, poslovnih partnerjev in drugih, pa ostanejo podjetju in pomenijo povečanje kapitala. Rašica bo tako razpisala do konca le-

ta odkup 5000 delnic v skupni vrednosti 500.000 DEM. Delnice bodo prodajali zainteresiranim pravnim in fizičnim osebam, nominalna vrednost delnice znaša 100 DEM v apoenih po 100 DEM. Imetnik delnice bo imel pravico do soupravljanja delniške družbe v sorazmerju z nominalno vrednostjo svojih delnic po načelu ena delnica en glas ter pravico udeležbe pri dobičku in likvidacijski masi. Status Beltinke je d.o.o. v polni lasti delniške družbe. Beltinka bo odvisna od svojih rezultatov, imala bo svoj ziračun, ter vhodne in izhodne stroške. Ima sklenjen proizvodni proces, ki pa je z življenjskimi funkcijami še vedno vezan na matično firmo.

Prevelikega navdušenja za preoblikovanje v Beltinki niso pokazali. Nam je vseeno, kdo je lastnik, so dejali delavci, in pri tem poudarjali, da želijo samo to, da so za svoje delo pošteno plačani. Če bo to zagotavljala nova d.o.o., so tudi za preoblikovanje.

Renata Ficko

ZASEDANJE SKUPŠČINE OBČINE LENDA VA

Bodo zalegle zelene straže?

Pred skoraj letom dni, natančneje 16. novembra 1990, je v lendavski občini začel veljati odlok o ravnanju s komunalnimi odpadki, ki natančneje opredeljuje način njihovega zbiranja, odvažanja in odlaganja, pa tudi obveznosti lastnikov, uporabnikov in upraviteljev stanovanjskih in poslovnih prostorov. V tem času je bilo urejeno tudi osrednje odlagališče v Redičkem gozdu. Kot ugotovlja oddelek za varstvo okolja in urejanje prostora, je bil zlasti v krajevnih skupnostih Odranci, Bistrica, Šrenšovci, Polana in Dolga na pozitiven odziv. Kljub temu pa z doseženim ne morejo biti zadovoljni, saj se je od skupnega števila 6105 gospodinjstev — v to niso všteti prebivalci Lendave — v akcijo javnega podjetja Komunala in upravnega organa za organiziran odvoz odpadkov vključilo le 1098 gospodinjstev ali okrog 19 odstotkov vseh.

Na te nič kaj spodbudne podatke so opozorili delegati na ponedeljkovih ločenih sejah zborov občinske skupščine v Lendavi. Ugotavljali so namreč, da se odlok o ravnanju s komunalnimi odpadki preslabo uresničuje, pri čemer je bilo slišati precej kritičnih besed na račun nekaterih krajevnih skupnosti in vaških odborov. »Zaman so najlepše odlagališče odpadkov in simbolične cene zanj, če se odlok ne izvaja in kar tretjina vasi sploh ne odvažajo odpadkov,« je opozoril predsednik lendavske občinske skupščine CIRIL PUČKO. Pridružil se mu je tudi poslanec DPZ ANTON HORVAT, ki je menil, da v KS niso naredili vsega, kar bi morali za odpravo divjih odlagališč.

»Ta odlok obvezuje predvsem občane za izvajanje sprejetih odločitev, zato se ne bi smeli izgovarjati zgolj na krajevne skupnosti,« je pripomnil predsednik DPZ STANISLAV GERIČ.

Da bi kršiteljem čimprej stopili na prste, se je ZDENKA TADINA v imenu upravnega organa zavzela za ustanovitev t. i. zelenih straž oz. komunalnih redarjev, ki bi skupno z inspektorji skrbeli za večji red. Za višje kazni je bil tudi poslanec FRANC KOREN. Podobnega mnenja so bili tudi v zboru KS, kjer so sklenili, da je treba vsaj enkrat mesečno poskrbeti za organiziran odvoz smeti iz naselij. Naposled pa so delegati sklenili, da bodo odvoz plačevala vsa gospodinjstva, ne glede na število posod za odpadke, kot je bilo doslej.

V Lendavi pa si tudi prizadevajo, da bi staro mestno jedro dobilo ustreznajočo podobo. V ta namen je pripravljen zaizdatni načrt v dveh različicah, s čimer se želijo izogniti napakam iz preteklosti. Zato se urbanisti med drugim ogrevajo, da bi Petrolovo bencinsko črpalno postavili ob načrtovani novi obvoznici zunaj mesta, ne pa nasproti avtobusne postaje. Sicer pa naj bi o informaciji za izdelavo razvojnega projekta lendavske občine spregovorili že na prihodnji seji. Tokrat pa so potrdili predlog o imenovanju usklajevalne komisije za proučitev povojnih pobojev in pobudo, da bi se o ustreznosti datuma praznika občine Lendava čimprej opredelili.

MILAN JERŠE

OKOLJEVARSTVENIKI SO KOMPOST

Čedalje več nas je!

Tam proti koncu zasedanja občnega zbora Društva za varstvo okolja Pomurja se je oglašil dr. Bohar in ugotovil: Iz leta v leto več nas je v zborih Društva za varstvo okolja!

Ne samo, da jih je čedalje več v Društvu, ki ga vodi dr. Gruškovnjak. Čedalje več je tudi tovrstnih združenj. Leta tečejo in nekdanji prvi osvobodenci, ki so se nekaj med seboj tolažili v društvih za varstvo okolja, so se na vsem lepem znašli med spolitiziranimi zelenimi, mladimi krščanskimi demokrati, taborniki, skavti, Lironski klub, Rotary klubom in vsemi drugimi okoljevarstveniki. Kdo pa navsezadnje dandanes ni »globoko zaskrbljen za okolje«, pa četudi samo z besedami.

Na vseh koncih te dežele in na vseh krajih tega sveta, ki se jih je dotaknila ekološka pamet, velikokrat sedijo ljudje v svojih društvih, krožkih, klubih, združenjih in strankah prav tako kakor so pretekli četrtek sedeli narovarstveniki v Lendavi. Prepričujejo se med seboj in jadikujejo. Potem nekega lepega dne spoznajo, da je varovanje okolja eminentno politično vprašanje. Nekateri med njimi pa politike ne prenašajo, zato se za politično delovanje ne odločijo vsi. Nekateri pa: nastanejo zeleni. Spet drugi se podajo med ljudi, v območje tako imenovane civilne družbe, da bi prepričevali in dajali zgled. Takšnih med prekmurskimi narovarstveniki v Društvu ni. So pa tudi taki med njimi, ki se začnejo takoj po enem končanem pripravljati na naslednji občni zbor.

Med pomurskimi člani so eni, drugi in tretji. Pomursko pa je Društvo čedalje manj, ker iz Prekije na zborovanju ni bilo nikogar.

Veterinar Slavko Švenda iz ZVZ-ja v Soboti je za uvod »razturnik« stranko zelenih, ki je po njegovem »kakor kurba« zlezla v politično posteljo s krščanskimi demokrati in zdaj v skupščini glasuje kakor »prostitutica« — proti interesom okolja. Ta ljubi Slavko Švenda! Na vse kriplje bi rad imel tukaj nekaj »srednjega«, nekaj jugoslovanskega, nekaj nestranskarskega. Pa kaj zaboga ta človek široke pameti ne vidi, da so na zahodu, kjer se za okolje tu in tam vendarle kaj naredi, poleg društev, klubov, krožkov in marijinih društev tudi zeleni. Kajti ekologija ni nič drugega kakor politika in ekonomija.

Kolikor je politika, toliko sodi v skupščino. Kolikor pa je ekonomija, sodi v podjetništvo.

To slednje je podjetnik in »jupič« Rudi Horvat iz Sobotice zapadel. Zato je med najbolj prepričljivimi referenti. Horvat postaja tako spreten podjetnik, da njegovo izvajanje ni bilo polno samo podjetniškega interesa, ampak tudi polno napovedi. Prevzet od posla v ekologijo, z odpadki, se od časa do časa oddalji od profita in prepoveduje o potrebi po globalnem preustroju življenja. Sprememba življenjskega načina je edini izhod.

Horvat se tako za nameček še malo poigrava s številkami: Slovenci imamo 300 kg odpadkov na prebivalca na leto, Francija

260, Amerika čez 700 kg. Ugotavlja, da je »pri nas bioloških odpadkov več kot v Evropi«, iz česar sklepa, da smo bolj potratni. Kaže, da ima prav. Gospa Tadinova, načelnica lendavskega oddelka za varstvo okolja, je bila videti zadovoljna. Ne brez razloga. S sredstvi za financiranje javnih del je pognala v tek saniranje divjih odlagališč v občini. Ureja tudi sanitarna močvirja. Ni kaj.

Stanko Juršič je kemik, svojčas je slovel kot strokovnjak za mnoga področja. V zadnjem času pa se, kakor je videti, ukvarja s projekcijami groze. Kakšen bo kup odpadkov v Prekmurju in Prelekiji recimo leta 2000. Zesebne hiše imajo poleti 0,7 kg odpadnih snovi dnevno, bloki 0,96. Pozimi se količina odpadnih snovi iz individualnih hiš poveča za 24 odstotkov, v blokih pa sploh ne. Njegovo raziskovanje je predmet nekega raziskovalnega projekta, številke pa včasih malo čudno prekopicava.

Tone Novakvztrajno skriva, da je od takrat, ko je odšel iz Prekmurja in Prelekije, doktoriral. Predstavil je koncept sanitarnih močvirij, s čimer se med drugim zdaj ukvarja. Govorivši Novakovo zgodbo na panonski način teče ta takole: Ljudje so najprej skozi zgodovino izsuševali močvirja. Zabijali so vanje pilote in jih zasipavali. Potem so nekega dne ugotovili, da močvirja ohranjajo trupa davno preminulih zemljanov, ki so kakor v kakšni panonski zgodbi vanje zašli. Čez čas so ugotovili, brez neke doslej izražene povezave s »konzervativnim« učinkom močvirja, da so to čudoviti biotopi, ki čistijo človekove odpadke. Iz temnega, ki se steka v močvirje, zraste »najlepša roža čistega hrepenenja« (o, Cankar!). Močvirja lahko čudovito dobro učinkujejo kot čistilne naprave, če je količina ljudi, ki živijo in se izcejuje na skupnem prostoru, skladna z velikostjo najbližjega močvirja.

Znanstvenik Novak in podjetnik Horvat si podajata roke — na koncu je potrebno kulturno in civilizacijsko spremeniti življenje. Švenda pa ima in nima prav. Na primer, da bi njegova učiučoča kritika zelenih in civilne družbe — pri tem slednjem sicer brca v prazno, ker civilne družbe tukaj ni, toda mi se zaradi svoje hipoteze obnašamo, kakor da je — rodila sadove. Potem bi zeleni in intelektualne gospodinjice in drugi že pred leti šli pred moravske hotele delit letake, na katerih bi pisalo, kakšna je okolica Moravskih Toplic. Kakšne so čistilne naprave — ki niso nikakršne. Vmes bi jim kazali tudi fotografije. Na trdo bi se sprli s hotelskimi ljudmi. Medtem pa so menda tam, kakor je povedal predstavnik letovišča, zadeve že spravili v red. Zato ima Švenda kljub vsemu prav. Najbolje je, če ekologiziraš v društvu za varstvo okolja. Se vsaj nikomur ne zameriš.

Kompost ekološkega napredka je dejavno nezadovoljstvo. Na dan, ko je bil občni zbor Društva za varstvo okolja (Pomurja) Prekmurja in Prelekije, je Andrej Kralj predstavljal kompost, pridelan iz bioodpadnih snovi.

Štefan Smej

SOCIALNA STISKA POTRKAVA NA ŠOLSKE ZVONEC

Učenka ji je razkrila

Stefan Smej

Tekst za to kolumna moram oddati, preden bi si lahko ogledal modno revijo tovarne Mura v petek zvečer v Soboti. Vse pa se mi zdi, da bi, četudi bi šel na to modno revijo, o njej tokrat ne bi mogel razdreti kaj v nič devajočega.

Mlajši in ležernejši nosilci oblek se bodo ob tem bržkone namrdnili in rekli, da je to pač razumljivo: za zasmehljivo, kritično in morda celo cinično opisovanje razkazovanja odedne ničevosti človek potrebuje zvišen odnos. Ker pa sem v njihovih očeh potemtakem konvencionalen in »malomeščanski«, nisem zmožen zabavljati nad korakanjem človeških ženskih in moških subjektov — korakanjem, pri katerem zaradi razkazujočega in obleki podrejanega se načina premikanja grozi, da bo skočilo iz subjektivnih kolkov. Še večji zaničevalci modnega oblačenja pa bi šli še dalje v slačen spogledljivega dela človeštva in bi vsi zadevo imenovali »parada oblečenih opic«.

Ob vsem spoštovanju »do svetega krsta«, kakor so rekli naši stari, bi bilo takšne kritike potrebno opomniti, da je

Iz Mure z ljubeznijo

človek, ki je že kar po definiciji »oblečena opica«, v nekem oziru vsekakor lepši, če je oblečen, kot pa če je slečen. V tistem oziru namreč, ko gledamo v primerjavi z drugimi živalmi. Saj je v primerjavi, »poštenje Yam dama«, s kakšnim se tako cukastim, drugače pa negrintavim psom, ki je vsenaokrog lepo poraščen, smrček pa ima mrzel — če gledamo na zadevo s čisto somatskega vidika in strogo estetsko —, še tako po koitaciji kričeca človeška samica podobna mladi goličavi miši. Povsem drugače pa je seveda v nekem drugem oziru!

Toliko za tiste, ki so nepopravljivo nenaklonjeni raznim modnim revijam. Seveda pa pri milosrdni zavesti ni mogoče navesti nobenega razloga v prid razkazovanju novih oblačilnih stilov, če jih postavljamo v povezavo z vojno, lakoto in splošno bedo. Vendar pa to tokrat ni naša tema, zato naj nam nadležna slaba vest nikakor več ne nagaja s temi pomisleki!

Nekoč v dijaških letih smo pri angleščini brali črtico Marka Twaina o tem, če obleka naredi ali ne naredi človeka. Ako me spomin ne vara, se je stvar razpletla tako: če imaš debelo denarnico, clothes don't make the man, obleka ne naredi človeka; če pa je ni, maš, ti je dobra obleka za dober vtis še kako potrebna. V tej na novo narejeni državi v splošnem nismo nosilci debelih denarnic. Vendar pa bodimo nekoliko bolj slikoviti in povejmo to še drugače. Predstavljajmo si, da bi mimo nas v športno-političnem duhu kot na kakšni modni reviji korakali predstavniki posameznih držav. Vsak bi na vidnem mestu nosil izboklino, ki bi jo naredila denarnica, ta pa bi bila debela tako, kakor ustreza premožnosti državljanov države, ki jo tip predstavlja...

Očitno je iz tega vse jasno. Ni pa toliko pomembno, da takrat, ko se predstavljamo pred svetom, nosimo dobre obleke, kot to, da imamo dobro oblačilno modo. »Pri človeku ni varovalna vrednost obleke nič bolj pomembna od njene oblike; na podlagi obleke in na podlagi okrasnih dodatkov, ki jo spremljajo, je nastala prva stopnja družbenega prepoznavanja,« pravi André Leroi Gourhan. Edino, kar me kot Prekmurca v zadevi kljub vsemu vznemirja, je to, da se na Kučanu in Ruplu v Haagu in drugod nikjer ne opazi, da so njune obleke iz Mure.

Socialna delavka šole, kjer je večina učencev iz delavskih družin, mi je povedala, da ji je učenka pod naslov, kaj želim postati, napisala: Ne razmišljam, kakšen poklic si bom izbrala, ampak, da čimprej končam neko šolo, da bom imela svoj denar in mi ne bo treba svojim otrokom reči — kaj me prosiš za denar, če veš, da ga nimam.

Pripoved, ki je del tega, kar se dogaja v družinah, ki so potisnjene na rob preživetja.

(In zakaj je to treba v uvodu, če je v temi govora o študentski politiki v povezavi z nadaljnjim šolanjem otrok? V pisanju namreč želim opozoriti na povezanost socialno-gospodarskega položaja družine ter nadaljnega šolanja otrok, in če se bo ob tem še ožilo pokrivalo študentske politike, lahko v prihodnje pričakujemo tudi drugačno sliko šolajočih. Ali se bodo v dlje trajajoče šole (srednje, predvsem pa višje in visoke) mogli vpisovati predvsem otroci premožnejših staršev ali iz višjih socialnih slojev?)

Je še kdo, ki ne verjame, da postajamo revnejši?! Ko govorimo o slabšanju socialno-gospodarskega položaja družin, ne govorimo na pamet, ampak je to stvarnost. O tem pričajo nekateri izbrani podatki (čeprav z njimi ne moremo pokazati, kako in s kakšnim tempom stiska posamezne sloje).

Brezposelnost: Konec septembra je bilo v Pomurju 7471 brezposelnih (avgusta 7309, konec leta pa naj bi dosegli število deset tisoč). V ljutomerski občini je 792 brezposelnih, v soboški 3480, lendavski 1296 ter v gornjeradgonski 1903. Relativna stopnja brezposelnosti je 17 odstotkov (to je popravljen, saj so izbrisali vse, ki so se samozaposlili ali imajo zemljo, kmetijo). Kar 2317 jih prejema denarno nadomestilo, ki traja največ dve leti, 1081 brezposelnih pa prejema denarno pomoč, ki je socialna kategorija.

Plače: Ni bilo mogoče izvrtati podatka, koliko zaposlenih prejema plače na meji zajamčenega ali malo več. Zato zapišimo povprečne plače v gospodarstvu za september, ki, če upoštevamo velike razlike med plačami ter rastjo cen, sploh niso tako visoke. V soboški občini je bila septembrska povprečna plača v gospodarstvu 12.600, v ljutomerski 8.200,

v lendavski 12.880 in v radgonski 11.900 tolarjev.

Rast cen: Ob tem pa cene drujajo. Imamo podatke, da so se cene na drobno od avgusta do septembra povečale za 17 odstotkov ter za življenjske stroške 15 odstotkov. Tudi prejšnje mesece so se cene večale v poprečju za deset in enajst odstotkov. Sicer pa, samo pojdite v trgovino in plačajte vse račune, pa boste lahko sami najbolje povedali!

Družbene denarne pomoči: Vse to vodi v to, da družine prosijo za družbene denarne pomoči, na primer za subvencije, otroške dodatke, enkratno pomoč. In vedno več jih je upravičenih do pomoči. Vedimo, da so do pomoči upravičene le tiste družine, ki imajo v povprečju 2.500 ali manj dohodka na družinskega člana.

Mar je treba še nizati dokaze, da gremo v revščino, še posebej družine s socialnega roba?

Povej, na kateri šoli si, pa ti povem, kam spadaš?!

Podatki slabšanja socialno-gospodarskega položaja družin niso le statistika, ampak »ozračje« vedno večjega števila družin. In v tem ozračju se otroci odločajo za nadaljnje šolanje.

Pa dodajmo še naslednje: družboslovne raziskave so pokazale, da so poklicne in izobrazbene aspiracije višje pri otrocih strokovnih delavcev in nižje pri kmečkih in delavskih otrocih. Starši si želijo, da bi otroci prišli vsaj za stopnico višje, kot so sami, kar običajno otroci tudi dosežejo. Uslužbenci in izobraženci pričakujejo študenta v družini, malo študentov pa je iz delavskih in kmečkih vrst.

Prav tako ni vseeno, kje živiš, ali si v centru z mrežo šol ali v času šolanja lahko stanuješ doma ali moraš drugam, kjer je treba plačati stanovanje, življenje ter povrh še vožnjo domov.

Ce še vedno velja, da družbeni izvor (ali iz kakšne družine izhajaš) ter prostorske razmere (ali kje živiš) vplivajo na nadaljnje

šolanje (s tem tudi družbeno promocijo — napredovanje v družbi), potem si moramo ob slabšanju socialno-gospodarskega položaja družin postaviti vprašanje, koliko študentska politika še lahko zadržuje razpiranje škarij, ali blaži socialne razlike pri odločanju za nadaljnje šolanje? Ali je s svojim socialnim plaščem dovolj močan socialni blažilec, da bo preprečila nastajanje (ohranjanje) monopola izobraževanja? (Ali pa so danes ta vprašanja, vprašanja družbene enakosti, drugotnega pomena?)

Nekaj odgovorov na to vprašanje je mogoče najti v pomurski sliki študentske politike, še vedno pa je izziv vprašanje, ali se stiska že pozna pri usmerjanju otrok v nadaljnje šolanje?

Starši, ki dajo za otroka prav vse, tudi za šolanje da bi odgovorili na gornje vprašanje, bi morali narediti raziskavo. Vendar pa so zanimiva osebna zapažanja, vredna jih je zapisati, ker (gotovo) niso daleč od resnice. Če kdo, potem so to socialne delavke na šoli, ki poznajo učence,

stare in družino in sodelujejo pri usmerjanju učencev v nadaljnje šolanje in lahko povedo svoja zapažanja. (Za primerjavo sem izbrala dve šoli, eno, kjer je velika večina učencev iz delavskih družin, ter drugo iz izrazito kmečko-delavskega območja.)

Obe socialni delavki sta potrdili, da se položaj družin slabša, vendar bi po razgovoru lahko sklepala, da je bolj udarilo delavske kot kmečko-delavske družine. Tu vendar gre za večgeneracijske družine, pa tudi zemlja nekaj da. V mestni šoli so postali skromnejši tudi učenci. Nič več ni ponašanja z novimi oblačili, tudi dodatnih malic si otroci ne kupujejo. Med odmori ni več tekanja v trgovino po slaščice ali sendviče. Tega ni potrdila socialna delavka z vaške šole, vendar prav tako opazi, da so starši težko plačali mladinski tisk, vendar so ga. In to je tisto! Starši dajo za otroka, četudi zadnji tolar in se sami nečemu odpovedo. Starši želijo, da otrok nadaljuje šolanje, pripravljeni so na svoja ple-

ča prevzeti tudi to breme. Ob starševski požrtvovalnosti se ne moremo reči, da se otroci ne morejo odločiti za nadaljnje šolanje. Ali bomo to (osebno) ugotovitev lahko potrdili tudi čez čas, ko se bo jarem socialne stiske bolj zategoval? Mar že ne predira v podzavest revščina in sramna družinska »ozračja« (pri poved na začetku sestavka)? Morda ni dejstvo, da otroci ne odhajajo v šole drugam, ampak vztrajajo doma, čeprav vedo, da imajo s tem manjše možnosti za zaposlitev, že opozorilni znak? Mar ni to tudi ugotovitev socialne delavke s šole, ki jo obiskujejo predvsem delavski otroci? Nikoli prej mi starši niso pravili, da bodo težko šolali otroka. Sedaj se je to dogodilo! In študentska politika pričakuje, čeprav vedo, da vsi ne morejo dobiti, hkrati pa se je bojijo zaradi učenčevega nespaha in obveze vračanja.

In tu se že načinja novo poglavje ali vprašanje »pravilnosti« delitve študentske

Študentska socialna podpora?

Vse kaže, da se v Sloveniji, še posebej pa v Pomurju in na nekaterih drugih manj razvitih območjih naše republike, vedno bolj odmikamo zakonskemu določilu, da naj bo temeljna oblika študentskega štipendiranja in študentov kadrovske štipendiranje. Tako naj bi namreč dosegli, da bi podjetja, zavodi in druge ustanove neposredno vplivali na poklicne odločitve mladih in s tem posredno tudi na programe izobraževanja. Lepo mišljeno in zapisano v raznih aktih, praksa pa je šla svojo pot. Namesto kadrovskega dobiva študentska vse močnejši socialni značaj. Kaj se pravzaprav dogaja?

VPLIVI NA POKLICNO ODLOČANJE

Za nadaljnje izobraževanje se v Pomurju odloča v zadnjih letih okrog 95 odstotkov učencev, ki končajo osnovno šolo. Nekoč je bil ta odstotek veliko veliko nižji. Postavlja se vprašanje, ali je na to odločilno vplivala študentska politika, saj je znano, da v zadnjih letih ni bilo težko dobiti študentske. Bilo jih je skoraj na pretek. Tako si je to pravico v Pomurju pridobilo čez 80 odstotkov šolajočih se srednješolcev in študentov ali blizu 3.800 prosilcev, kolikor je bilo študentov v lanskem šolskem letu. Prav gotovo je ta možnost sama po sebi spodbujala mlade, da so se odločali za nadaljnje šolanje po osemletki in potem še po končani srednji šoli. Vendar analize strokovnih delavcev v službi za poklicno usmerjanje pri Enoti republiške skupnosti za zaposlovanje Murska Sobota kažejo, da takšna študentska politika ni odločilno vplivala na poklicne odločitve mladih. Pomembnejšo vlogo pri tem je imela bližina srednje šole domačemu kraju, tako da so se lahko vozili vsak dan v šolo z doma, namesto da bi si bilo treba, denimo v Mariboru ali Ljubljani, poiskati stanovanje v dijaškem domu ali pri zasebniku. In zakaj sploh drugam, če so domače šole vsako leto ponujale prosta mesta za več kot dve tretjini novincev? Nekateri so se celo borile za čim več učencev, saj jim je več oddelekov na šoli prina-

šalo tudi več denarja. O tem, kaj bo z dijaki, ko bodo končali šolo in si pridobili poklic, pa se niso ravno dosti spraševali. To naj bi bila skrb drugih. Tako se je dogajalo, da je precejšen del mladih po končani srednji šoli in sčasoma tudi po višjih in visokih šolah ostajal brez službe. Nema- lo jih sploh ni moglo dobiti mesta za pripravništvo, ki je pogoj za dejansko končanje poklicnega usposabljanja. Ampak eni pravijo, da je vseeno bolje tako, kot pa da bi postalo Pomurje rezervat nekvalificirane delovne sile.

KADROVSKE ŠTIPENDIJE USIHAJO

Število kadrovskih študentske, torej takih, ki so jim namenili denarno pomoč ali jih gmotno podpirali pri poklicnem usposabljanju podjetja, zavodi ali

druge javne ustanove, se je v lanskem šolskem letu zmanjšalo skoraj za 50 odstotkov. Na to so po eni strani vplivali stečajni nekaterih podjetij (Panonija, SGP Pomurje, TLO, Tehnostroj idr.), po drugi pa finančna stiska, tako da študentske niso imeli denarja niti za plače zaposlenih delavcev, kaj šele da bi lahko nakazovali študentske. Nekateri, ki bi denar imeli, pa so po vsej verjetnosti skleпали, češ zakaj bi ga trošili za študentske, ko pa je kadrovska ponudba brez tega večja od zaposlitvenih možnosti. Tako je bilo število kadrovskih študentske v lanskem šolskem letu le 958, medtem ko jih je bilo nekoč nazaj okrog 1.400. V prihodnje kaže za kadrovske študentske v Pomurju še slabše. Zdaj je to pač prepuščeno tržnim zakonitostim, kar bi bilo seveda povsem prav, če ne bi bile razmere takšne, kot so.

STROŽJI KRITERIJI

Res je sicer, da imajo po zakonu dijaki in študenti, ki nimajo kadrovskih študentske, pravico uveljavljati le-to iz sredstev za zaposlovanje — prej smo rekli temu študentske iz združenih

Kdaj in kolikšne študentske?

Povsod po Sloveniji je prišlo letos do precejšnje zamude pri nakazovanju študentske. Tako prosilci skoraj po dveh mesecih šolanja še niso vedeli, kako bodo rešene njihove prošnje in kdaj bodo dobili denar, ki ga marsikateri nujno potrebuje. Zdaj je bolj ali manj vse znano. Tisti, ki ne presegajo cenzusa 5.680 tolarjev bruto na družinskega člana — če tako izhaja iz njihovih podatkov — so te dni (po 26. oktobru) najbrž že dobili denar. Osnovna študentska je 50 odstotkov zajamčenega neto OD (2.295 tolarjev) za študente, dodatna za bivanje zunaj kraja stalnega bivališča pa 45 odstotkov od ZNOD, oziroma dodatek do 2.065 SLT za stroške prevoza. Gre za najvišje možne zneske v primerih, ko so prosilci iz socialno ogroženih družin in njihovi starši ne morejo prispevati ustreznega lastnega deleža, ki znaša od 5 do 25 odstotkov, sicer pa se bodo gibali med 1.700 od 964 do 2.295 tolarjev (pri večini okrog 1.500 oziroma 1.700 tolarjev brez dodatkov za bivanje ali prevoz). Drugo nakazilo pa bo predvidoma opravljeno do 10. novembra, ko bodo dobili študentske tudi študenti za oktober.

sredstev (tudi solidarne), zdaj je uveden naziv republiške študentske. Obenem je bil sprejet tudi nov pravilnik o študentske, ki bo zaradi strožjih kriterijev precej zožil krog upravičen- cev do »socialnih« študentske. Prošenj pa je sicer občutno več. Novih prosilcev je namreč 1.631, prošnje pa je obnovilo 2.514 dijakov in študentov od drugega do zadnjih letnikov.

»Vloge smo obravnavali in reševali po upravnem postopku, tako da nismo več zbirali mnenj krajevnih skupnosti. Te dni bodo vsi prosilci dobili pisne odgovore in pokazalo se je, da jih okrog 1/3 nima pogojev za pridobitev študentske, in to zaradi presegevanja osnovnega cenzusa, ki znaša 5.680 tolarjev bruto na družinskega člana ali 80 odstotkov zajamčenega bruto osebnega dohodka. Pri ugotavljanju upravičenosti do republiške študentske se namreč upoštevajo vsi dohodki in prejemki družine, torej plače redno zaposlenih staršev, njihovi prejemki iz pogodbenega ali drugega dela, vse oblike nadomestil, dohodki iz opravljanja

kmetijske in samostojne dejavnosti, prejemki iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, dohodki od premoženja ter prejemki od premoženja, ki je v lasti tretjih, poleg tega pa še vsa druga dodatna sredstva. V Pomurju nadomestilo stanarini, denarna pomoč za brezposelnost in delno nadomestilo stanarini. V Pomurju študentske prijavljajo predvsem kmečke otroke, ki se štejejo kot dohodek iz kmetijske dejavnosti poleg kmetijskega dohodka tudi dohodek od pose- da, katastrski dohodek od pose- ka lesa, katastrski dohodek od negozdnih površin in drugi do- hodki, ki niso zajeti v bivališ- skem dohodku. Seveda se bu- imeli prosilci pravice do študen- oziroma si pridobiti mnenje Cen- tra za socialno delo, da živijo v težkih socialnih razmerah, in v takih primerih bodo imeli nek- teri tudi pravico, da se jim vsaj študentske poviša do 30 odstot- tkov. Pričakujemo, da bo takih upravičenih prosilcev okrog 200. Nam je med drugim povedala Angela Marton, vodja poklicne ga usmerjanja in študentske pri Enoti Republiške skupnosti za zaposlovanje Murska Sobota. (Za avtorja, ki ga imenujejo

Inšpekcije v precepu

Ljudje pogosto pravijo, da je inšpektorjev »kot listja in trave«, a pravega učinka njihovega dela marsikdaj ni občutili. Dobro pa vemo, da je problemov, ki bi jih morali reševati iz dneva v dan, vedno več. In če inšpektorji ne morejo preprečiti skorajda ničesar, kar ni v skladu z zakoni, jih ne potrebujemo. Takšne ugotovitve smo slišali že na marsikateri seji pomurskih občinskih vlad. Lahko bi rekli, da skorajda ni seje, kjer ne bi imeli takšne ali drugačne pripombe na inšpektorje. Enkrat zaradi črnih gradenj, ki jih ni mogoče preprečiti, drugič zaradi denarja, ki ga skupnim in-

špekcijskim službam v Murski Soboti nenehno primanjkuje, tretjič zaradi nujnih novih zaposlitev itd.

Zakaj tako?

Skratka — občinarji so zaradi inšpekcijskih služb marsikdaj slabe volje. Jedro problema je seveda denar, ki ga je po izjavah zadnji čas vedno premalo. Po eni strani bodo pomurske občine morale slej ali prej povišati svoj delež za financiranje skupnih inšpekcijskih služb, da ne bo ta tematika na dnevnem redu sej občinskih iz-

vršnih svetov iz meseca v mesec. Problemi, na katere opozarjajo inšpektorji, in težave, o katerih govorijo občinarji, odpirajo vprašanje organiziranosti in učinkovitosti državne uprave.

Kako presekat ta gordijski voz? Z vedno novim denarjem iz proračunov gotovo ne, saj ga občine ne premorejo. Morda z nadaljnjo racionalizacijo in prerazporeditvijo inšpekcijskih služb pod republiško upravo? In ne nazadnje: nekaj bodo zase morali narediti tudi inšpektorji sami. Zdaj se jih namreč nihče več ne boji.

Milan Jerše

ZDRAVSTVENA VZGOJA ŠOLSkih OTROK

Da bi tudi bolj zdravo živeli

Vsi zdravstveni delavci ne prisegajo ravno na visoko zdravstveno prosvetljenost naših ljudi, čeprav ti, ki že dlje časa delajo v pomurskem zdravstvu, priznavajo, da se je v zadnjih petnajstih, desetih letih veliko obrnilo na bolje. Skorajda minilo je, da bi starši vročičnega otroka zavijali v odejo, namesto da bi ga hladili, prav tako otrokom že v osnovni šoli ne pulijo stalnih zob. Še bi lahko delali primerjave, gotovo pa je, da so k zdravstvenim vzgoji in prosvetljevanju največ prispevali prav zdravstveni delavci.

Zdravstveno vzgojo lahko razumemo kot del vzgoje človeka. Z njo je v bistvu prepletene človekovo življenje, zato zdravstveni delavci s svojim vzgajanjem in učenjem pristopajo k vsem članom družine, čeprav v nekaterih življenjskih obdobjih intenzivneje kot v drugih. Posebna pozornost je namreč namenjena prav šolskim otrokom.

ZDRAVSTVENO VZGOJNO DELO S ŠOLSKIMI OTROKI V POMURJU

Zdravstveno vzgojno delo za šolske otroke ima vsaj petnajst

vseh šolah zelo lepo sprejmejo in ji veliko pomagajo pri razmnoževanju zdravstvene literature, katero učenci nesejo domov, k družini. »Prek učencev torej zdravstveno vzgojo lahko prenašamo tudi v družino.« Predavanja za učence pa morajo biti zanimiva in vabljiva, zato jih Majda Beerova popestri z diapozitivi, kasetami in zdravstveno vzgojno literaturo, kar ji daje Rdeči križ. Na željo šole in staršev pa spregovori tudi njim.

»Zadovoljna sem tudi, ko po vprašanih vidim, da čas mojih predavanj ni izgubljen. Vem

v šolskem zobnem dispanzerju, nekateri otroci v prvem razredu še niso vedeli, kaj je to zobna ščetka. Sedaj pa, ko otroke spremljamo že od male šole, otrok v prvem razredu ve, zakaj ščetka, zakaj je zobozdravnik in se ga tudi ne boji,« ugotavlja višja medicinska sestra, ki vodi zobozdravstveno vzgojo šolskih otrok v soboški občini, Zdenka Mataj. Velik je torej napredek preventivnega dela, tako poučevanja kot stalne kontrole. Prav vsi otroci vsaj dvakrat na leto obiščejo zobozdravnik. Ko je razred naročen na pregled, pridejo v predavalnico, kjer jim sestra Zdenka predava o ustni higieni, zdravi prehrani in vsem, kar je povezano z zdravjem zob, pač v povezavi z znanjem, ki so ga učenci že dobili v šolskih klopeh. Nato gredo, seveda potem, ko si pravilno umijejo zobe, na pregled k zobozdravniku. Vseh sedem tisoč učencev sestra, odgovorna za preventivo, ne more sprejeti, zato po zunanjih ambulantah to opravijo tamkajšnje medicinske sestre, zobozdravnik za šolske otroke pa dela še v Beltincih, Petrovcih, Cankovi, Prosenjakovcih in na Tišini. »Za toliko otrok bi morala nujno delati še ena medicinska sestra,« ugotavlja tudi vodja šolskega zobnega dispanzerja, dr. Stefanija Petkovič.

Vendar pa vrzel dobro nadomeščajo učitelji po šolah. Ti namreč pomagajo pri ščetkanju zob z amnifluoridnim železom, ki zaščiti zobe pred zobno gnilobo, dajanju fluorovih tabletk ter pri kontroli čistih zob. Otroci in starši namreč zelo dobro poznajo slovensko akcijo za čiste zobe. Skratka, med zdravstveno službo in šolami je zelo dobro sodelovanje.

Dalo pa bi se narediti še več, če bi imele šole primerne higienске koticke, da bi si učenci lahko zobe umivali tudi v šoli. »Šole pa žal temu niso prilagojene, niti primerno grajene. Običajno je le en umivalnik za trideset učencev.« Nekoliko lažje skrbijo za higieno zob v predšolskih skupinah v vrtcih, kjer seveda za to imajo prostore.

In rezultat takega dela? »Moram povedati, da imamo enkratni uspeh. Po pregledu se morajo zaradi zdravljenja vračati dva, trije učenci z razreda. Rezultat preventivnega dela je tudi ta, da sedaj učencem več ne pulimo prvega stalnega zoba, kot se je to delalo pred časom,« ugotavlja dr. Stefanija Petkovič. Taki rezultati so tako v Soboti kot tudi v drugih zobozdravstvenih ambulantah. Za boljše delo pa si želijo primeren prostor za učenje ali predavalnico, še eno medicinsko sestro za preventivno delo ter stomatološki tim. Upajo, da ga bodo lahko dobili ob novem letu. To raven je treba, če ne že izboljšati, vsaj zadržati.

Majda Horvat

let, sedaj pa se je tako razmahnilo, da so vanj vključene vse šole v Pomurju. Na šolo prihajajo medicinske sestre z dispanzerjem, odvisno pač od teme predavanja, na soboškem šolskem dispanzerju pa je za predavanje zdravstvene vzgoje na šolah stalno zaposlena višja medicinska sestra. Delo pa usklajuje referent za zdravstveno vzgojo pri Zavodu za socialno medicino in higieno. Čeprav je program zdravstvene vzgoje za vso Slovenijo enoten, ga medicinske sestre vsako leto dopolnjujejo z aktualno problematiko.

V program zdravstvene vzgoje v osnovnih šolah so vključeni učenci od petega do osmega razreda. V petem razredu medicinska sestra učencem predava o skrbi za lastno zdravje, govorijo o prehrani, okolju ter o puberteti in spolni vzgoji. V šestem razredu spoznajo nalezljive bolezni ter slišijo, zakaj se je potrebno cepiti in za katere bolezni. Govorijo pa tudi o skrbi za okolje. Učenci sedmega razreda morajo spoznati droge in vse oblike zasvojenosti, v osmem pa nadaljujejo s spolno vzgojo, učenjem o aidsu, kontracetpciji.

ČAS, KI NI ZGUBLJEN

V vsakem zdravstvenem domu je za zdravstveno vzgojo odgovorna ena sestra, medtem ko je v soboški občini za to delo zaposlena od 1986. leta višja medicinska sestra Majda Beer. »Prijeten občutek je to, ko vidim, da otroci veliko sprašujejo, da jih marsikaj zanima. Rekla bi tudi, da me otroci radi sprejemajo.« Predavateljica zdravstvene vzgoje na osnovnih šolah soboške občine pravi, da jo prav na

OBČINSKI PRORAČUNI IN KRAJEVNE SKUPNOSTI

Pomagaj si sam in bog ti bo pomagal

Občinska glasovanja o uvedbi samoprispevkov niso uspela. Vse več je tudi krajev, kjer se klavarno končajo prizadevanja za krajevne samoprispevke. Le kako bomo izpeljali naložbe, ki so skupnega družbenega pomena: zgradili ceste, vodovode, telefonsko omrežje, šole, vrtnice, mrliške veže...? Bo v občinskih proračunih denar za vse to? Zdaj ga je premalo za sprotno porabo (vse pač obežajo na proračun, ko pa ni sisov), kaj šele za razširjeno reprodukcijo — nove naložbe. Pa krajevne skupnosti? Bodo v njih samo sestankovali in preklinjali občine, ki ne dajo denarja?

Nismo preroki, zato na vprašanja, ki se vse česče pojavljajo, ne kamno dajati odgovorov. Pač pa nas je zanimalo, koliko denarja posamezne pomurske občine ZDAJ namenjajo krajevnim skupnostim in KAKO S TEMI IN DRUGIMI FINANČNIMI VIRI SHAJAJO ŠTIRI pomurske krajevne skupnosti.

NADOMESTILO KLASIČNIM SAMOPRISPEVKOM

V občini Gornja Radgona so, kot nam je povedala računovodkinja v občinski upravi Leopoldina Vodnik, letos namenili z občinskim proračunom za 10 krajevnih skupnosti 11 359 668 tolarjev namenskega denarja, in sicer za tako imenovano funkcionalno dejavnost, za večja vzdrževalna dela in infrastrukturnih objektih in napravah ter za javno snago. Največ je dobila KS Radgona (3 700 000 tolarjev), naj-

kov ter tiste, ki se bodo še prijavili. Za zagotovitev telefonske številke je bilo treba dati 700 mark v tolarški protivrednosti, za omrežje in priključke pa bodo v obdobjih dodatno prispevali 3 300 mark, spet v tolarški protivrednosti. To je ogromno denarja, ki gre občanom neposredno iz žepa. Nekako jih bodo zmogli in s tem potrdili, da klasični samoprispevki je niso nenadomestljivi. Tudi brez njih se da napredovati, povrh pa odpadejo očitki, češ: tudi jaz sem dal denar, da lahko zdaj ti telefoniraš.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU — Tamkajšnja krajevna skupnost dobi premalo denarja iz občinskega proračuna, zato ga zbirajo s krajevnim samoprispevkom. Nazadnje so s tako zbranim denarjem uredili v središču naselja pločnike.

manj pa KS Spodnji Ivanjci (403 000 tolarjev). Denar so razdelili (vsaj na papirju) po določenih kriterijih. Glede na to, da za vse KS opravljajo računovodska dela na občini, krajevne skupnosti nekaj privarčujejo.

Šest krajevnih skupnosti pa ima kljub temu poklicne tajnike, zato gre kar precej denarja za njihove bruto osebne dohodke in materialne stroške. Poleg tega pa dotok denarja iz proračuna ni enakomeren. Krajevne skupnosti, ki (še) imajo krajevne samoprispevke, imajo tako še (dokaj?) najbolj zanesljiv finančni vir: prispevek od osebnih dohodkov delavcev. Je pa žal vse več KS, kjer se je samoprispevek iztekel, nov referendum zanj pa ni uspel, pa tako ni običajnega dotoka denarja, na katerega smo se »navadili« v prejšnjem družbenem sistemu.

Krajevna skupnost Videm ob Ščavnici si je po besedah predsednika sveta Jakoba Krefta nekako zagotovila bolj ali manj reden dotok denarja tja do 1993. leta. Tedaj se izteče zadnje referendumsko obdobje, v katerem kakih 500 delavcev z območja 25 vasi, ki jih KS združuje, prispeva po 1,5 odstotka denarja od osebne dohodke. Letno zberejo 700 000 tolarjev. Poleg tega še pride 100 000 tolarjev na račun plačila taks za traktorje. Iz občinskega proračuna pa za vse 25 vasi dobijo 1 000 000 tolarjev. Seveda ti zneski zdaleč ne zadoščajo za vse potrebe, ki se jih loteva krajevna skupnost oziroma vaški odbori. Tako je samo urejanje pločnika pri Vidmu ob Ščavnici stalo 2 000 000 tolarjev. Potem so tu izdatki za asfaltiranje cest na Rožičkem Vrhu, v Stanetincih... Pomagajo si na vse možne načine. Tako občani krajev, v katerih posodabljajo ceste, ponavadi primaknejo 50 odstotkov denarja, potrebnege za plačilo takih del. Določene naložbe pa uspešno pripelje h koncu »interesna skupnost«, denimo organizirana skupina občanov, ki si zaželi telefon. Prav zdaj grade prizidek, v katerem bo 500-številčna telefonska centrala, na katero bodo priključili 200 dosedanjih in 160 novih naročni-

NOVE INTERESNE SKUPNOSTI USPEŠNE

V lendavski občini so, kot nam je povedal član izvršnega sveta Miran Lovrin, s proračunom najprej namenili krajevnim skupnostim 3 220 000 tolarjev, po spremembi pa so odobrili 4 500 000 tolarjev. Od tega so 450 000 tolarjev razdelili na 18 enakih delov (toliko imajo krajevnih skupnosti), tako da je posamezna prejela 25 000 tolarjev, kar naj bi bilo po nepisanem pravilu za funkcionalne izdatke, ostanek (4 050 000 tolarjev) pa so razdelili na neenake dele, kajti pri določeni KS so upoštevali število naselij in prebivalstva. Seveda bi bilo, širše gledano, negospodarno in nemoralno, ko bi družbeni denar stal na računih KS, zato so ga v določeni obdobjih dajali tistim krajevnim skupnostim, ki so ga tedaj najbolj potrebovale, recimo v KS Crenšovce, ko so v Žižkih uredili ulično razsvetljavo; v Genterovce, ko so napeljale telefonsko omrežje, in tako naprej. Iz občinskega proračuna pa v lendavski občini posebej plačujejo za ulično razsvetljavo, za kar so v letošnjih devetih mesecih že porabili 830 000 tolarjev.

In zdaj stopimo v KS Turnišče, da bodo podatki za lendavsko občino kar najbolj konkretni. Združuje 4 vasi. Doslej so iz občinskega proračuna dobili 398 000 tolarjev, do konca leta pa pričakujejo še 160 000 tolarjev, skupaj bo torej 558 000 tolarjev. Največ (40 odstotkov) dobi Turnišče, ostalo (po 20 odstotkov) pa Gomilica, Nedelica in Renkovič. Denar je sicer na istem bančnem računu. Ta KS je poleg lendavske edina, ki ima poklicnega tajnika. Seveda tudi v teh krajih denar iz občinske blagajne ne zadošča ne za tako imenovane funkcionalne izdatke in vzdrževanja ter posodobitve objektov in naprav skupnega pomena, zato imajo v vseh štirih vseh 3-odstotne samoprispevke. V Turnišču zbirajo denar za nov vaški dom, asfalt, načrte za kanalizacijo..., v Nedelici samoprispevek plačujejo predvsem za ureditev ulične razsvetljave; ena-

ko je v Gomilici; v Renkovičih zbirajo denar za asfaltiranje cest, javno razsvetljavo, v vseh vseh, kar je tajnik Marjan Gjura še posebej poudaril, pa porabijo precej denarja za druga komunalna dela. V vseh štirih vseh bodo letošnje zbrali s samoprispevkom 2 500 tolarjev. Če ta znesek primerjamo s 558 000 tolarji, kolikor naj bi pricurjalo iz proračuna, potem vidimo, da tudi v teh krajih napredek sloni predvsem na lastnih virih. Ti pa se še potrdijo, ko gre za kako akcijo, za katero se občani še posebej ogrejejo. Tako so tisti, ki jim je bilo do kablске televizije, to naložbo sami financirali. Če bi ta denar prišli k znesku, ki ga zberejo s klasičnim samoprispevkom, in bi ga primerjali z vsoto, ki jo dobijo iz proračuna, potem bi ugotovili, da jim občina da le 10 odstotkov od naložb v nekem 12-mesečnem obdobju, ki pa ni nujno enako koledarskemu.

DELEŽ OBČINE MANJ KOT DESETINA

Vodja javnih financ skupščine občine Ljutomer Darko Kurban je izjavil, da so povečali vsoto, namenjeno krajevnim skupnostim, s prejšnjih 928 000 tolarjev na 1 200 000 tolarjev. Ta vsota je namenjena funkcionalni dejavnosti 12-ih krajevnih skupnosti, zlasti za osebne dohodke tajnikov in materialne stroške. Za tako imenovano kolektivno komunalo so vaškim krajevnim skupnostim dovolili kupiti 1 114 000 tolarjev, za krajevno skupnost Ljutomer pa povečali se 1 136 000 tolarjev.

Sredstva so res skromna, zato pa je tudi v tej družbenopolitični skupnosti tega toliko bolj zavijati roke in se nasloniti na lastne sile — zape. Tudi ravnanje tudi v krajevni skupnosti Križevci pri Ljutomeru, ki stuje 10 vasi, na račun življenja krajevne skupnosti (funkcionalna dejavnost) pa dobijo tem letu 131 680 tolarjev. Za komunalne potrebe pa bodo letos dobili 177 000 tolarjev. Občinski proračun je torej veliko premalo, zato krajevni samoprispevki v vseh krajih v vsoti 1,5 odstotka, v Križevcih pa se dobi na 2 odstotka za pločnik, v Bucevcih 2 odstotka za ceste, v Vasi Vas pa prav tako dodatna 2 odstotka za zidavo gailskega doma. Letno bodo krajevni skupnosti Križevci pri Ljutomeru »obrnili« več kot 3 000 000 tolarjev, kar pomeni, da zruša »podarjenega« denarja od občine ali pa celo manj odstotkov. Tako nam je zagotovil tajnik Ivan Vrbanec.

DENAR TUDI ZA GRADOVE

In kako je v soboški občini? S tem vprašanjem smo se obrnili na vodjo Avguština. Čeprav opravljajo računovodska dela za potrebe krajevnih skupnosti brezplačno, v občinski odsek za finance, so z letošnjim letom popraviljenim proračunom zagotovili 42 krajevnim skupnostim funkcionalno dejavnost 1 852 500 tolarjev. Druga postavka, namenjena »terenu« lokalne ceste, znaša 3 420 000 tolarjev. Kakih 20 manj vasi imajo krajevne skupnosti, v katerih na račun tega svojega statusa dobijo 1 400 000 tolarjev. Krajevne skupnosti povrnejo stroške svoje razsvetljave, za kar so predvideli 1 500 000 tolarjev. Krajevne skupnosti Beltinci, Tišina, Grad na Murski Soboti pa so se lahko potegovali za denar, da bi vsaj delno uredile svoje gradove (čisto prav, če one v obliki) in v ta namen so predvideli 300 000 tolarjev.

Sedaj pa še krajevna skupnost Beltinci! Za funkcionalno dejavnost po letos dobila 45 250 tolarjev, morala pa kak tisočak več, ko bodo v teh dneh v soboški občini naredili obalnsko računa. Ta KS si ne more več privoščiti tajnika, pač pa je s podlago postavil Stefan Cinc, ki je referent za nanašne zadeve. Povedal je, da je naslednji letošnji znesek 82 134 tolarjev, ki so strogo namenski za ceste in ste. Za asfaltiranje vaških cest pa so dobili 120 850 tolarjev. So pa v tem letu prejeli kar 1 500 000 tolarjev, etapno gradnjo vaske kanalizacije. Dela potekajo v dolžini 890 metrov na Ravenski ulici. V KS Beltinci imajo krajevni samoprispevek in denar zbirajo pretežno za vaško kanalizacijo. Z 2-odstotnim samoprispevkom so v letošnjih 8 mesecih zbrali denar za 1 500 000 tolarjev. Svoji naložbi so ugotovili tudi k viru denarja, ki ga imajo gradovi in za svojega dobili 500 tolarjev, kar pa je toliko kot nič, če se kljub tej injekciji postira in veda, da ga lahko obnovi le grofica. Pregovor naših južnih (višjih) bratov: »Uzdaj se u se u svoje ključave« drži tudi v razmerjih občina. Križevci skupnosti. S temi konkretnimi podatki smo dokazali, da se ne moremo zanesati na občine. Morda pa bo koristen tale napotek: Pomagaj si sam in bog ti bo pomagal. Ko bi vsaj oni!

STEFAN SOBČAN

Poravnava terjatev — pogoj za nove ekonomske odnose

»V bistvu je poslovanje zadnjih nekaj dni izredno zanimivo,« nam je zaupal finančni direktor večjega poslovnega sistema. »Počel nekaj nepotrebnih porodnih krčev, kar je posledica totalnega medsebojnega nezaupanja, spoznavamo gospodarstveniki mlajše in srednje generacije v praksi tisto, o čemer smo lahko do sedaj v glavnem le brali v knjigah.«

»Prav gotovo izredno plastičen je gospodarski kaos, ki te v Sloveniji, iz katerega pa bodo izšli zmagovalci in poraženci. Sistemski okvir, ki bi oblokal in urejal blagovne in finančne tokove, zaenkrat še ni, glavno vlogo v marsikaterem poslovnem okolju igrajo spretnost, iznajdljivost in poslovne vezi, ki jih nobene blokade ne morejo pretrgati. Hrvaško gospodarstvo izgublja slovenskemu 6 milijard dinarjev, v tem znesku je velik delež terjatev pomurskih kolektivov. SDK sicer dokazuje, da dinarski vdor Hrvaške v Slovenijo ni uspel, pa vendar je znano, da je nekaj podjetij na borzi pospešeno menjavalo dinarje v tolarje in da na račun starih terjatev zaradi položaja, v katerem je Hrvaška eden od večjih partnerjev Slovenije v menjavi, pospešeno teče blagovna menjava med gospodarskimi subjekti. Seveda vsa podjetja v enakem položaju — odvisno od proizvodnega programa in sposobnosti prilagajanja nastalim razmeram.

TERJATEV ZA ŠTIRI BRUTO PLACI
Radgonski Elrad je s prekinitvijo blagovnih in finančnih poti s sosednjimi republikami izredno prizadet. Na ta del tržišča so naravnost vezali več kot polovico svoje proizvodnje in v tem trenutku je Elrad tudi izpad trgovanja. Elrad premoženja v osnovnih sredstvih v drugih republikah ni

Republika Slovenija je stopila na pot monetarne osamosvojitve, ne da bi se uspela ob tem dogovoriti s Hrvaško in drugimi jugoslovanskimi republikami o nadaljnjem medsebojnem sodelovanju. Po uvedbi nove slovenske valute in umiku jugoslovanskega dinarja kot uradnega plačilnega sredstva v osamosvojitveni republiki je zastal skoraj ves blagovni, zlasti pa finančni promet z republikami nekdanje SFRJ.

ma, velik del pa ga ima v terjatevah, ki so na dan monetarne osamosvojitve znašale 113 milijonov dinarjev ali štiri mesečne bruto plače. V Elradu menijo, da bi država Slovenija morala te terjatve zaščititi, kajti premoženje firm je, gledano skozi bilanco stanja, v glavnem v obratnih sredstvih in terjatevah.

»Po uvedbi nove slovenske valute je plačilni promet tekel normalno,« pravi direktor Vuk. »Mi smo bili zadovoljni, da se je na žiroračunu nabralo toliko denarja, ker v tistem trenutku še nismo vedeli, kaj to pomeni. Kasneje so nas poklicali z SDK-ja in posredovali, da plačil ne bilo več. Mi sami bi se verjetno še v naprej skušali obnašati racionalno, glede na dosedanje izkušnje, ko denarja nismo prejeli. Mi smo zamenjali približno sedem milijonov dinarjev in v tej transakciji smo izgubili polovico — 20% za eskonto in 30% na borzi.«

Zaradi velikega izpada prodaje so se v Elradu morali lotiti nekaterih ukrepov, ki niso popularni, vendar v tem trenutku nujni. Vsi delavci, ki v tem trenutku niso nujno potrebni, grede na čakanje, to velja tudi za režijo. Masa bi se s tem v dveh mesecih zmanjšala za 20 odstotkov, s čimer bi, računajo tudi na prilive od izvoza in iz Slovenije, nekako skrpali začetek. Začetek pomeni januar prihodnje leto, ko bodo prek mešanega podjetja v Berlinu skušali povečati izvoz pod znamko Made in Germany ter v vseh delih nekdanje Jugoslavije poskušali ustanoviti podjetja. Jugotrgu se namreč glede na velika vlaganja vanj in pomembnem deležu prodaje ne želijo odpovedati.

PORAVNAVA STARIH TERJATEV ZA NOVE DOBAVE
»Že dolgo delam s financami,« pravi Franc Huber iz Ra-

denske, »vendar takšnega nejasnega položaja še ni bilo. Sprejeti so bili določeni ukrepi, da ne bi gospodarstvo za to vedelo in se nanje pripravilo.«

Radenska je ena od tistih firm, ki je imela na jugu več kot 300 milijonov terjatev. Te so se v zadnjem času bistveno zmanjšale, saj je pogoj Radenske, da dobavljiva mineralno vodo, poravnava starih dolgov. Povpraševanje po vodi je izredno veliko, saj so večje polnilnice na Hrvaškem razbite. Po besedah Franca Hubra so večje terjatve že poravnane, ostajajo manjše, ki pa jih namerava Radenska kompenzirati. Radenska velike izgube zaradi starih dolgov ne bo imela, tačas pošilja izdelke v Zagreb in Istro, rok plačila pa so zmanjšali na petnajst dni.

Radenska je z dnevom devaluacije dinarja izgubila 32 milijonov tolarjev, ki pa jih bo, kot vse kaže, lahko nadomestila, saj pričakujejo povečano povpraševanje po mineralni vodi in brezalkoholnih pijačah iz Hrvaške.

PRAVOČASEN »ČRNI SCENARIJ«

Mesna industrija Pomurka se je že pred meseci pripravila na ekonomski kaos, ki se ga je dalo slutiti že v začetku leta. »Zaradi tega, ker smo pravočasno identificirali možne težave v trženju z ostanki Jugoslavije, imamo sedaj relativno uravnoteženo bilanco terjatev in obveznosti z drugimi republikami. Politika prodaje in izterjave dolgov je bila na različno rizičnih YU tržiščih riziku primerna,« pravi finančni direktor Branko Rajnar. Dobava je bila odvisna od plačil in na ta način smo v bistvu najbolj kritična območja (po kriteriju transportnih možnosti, plačilnega rizika in rizika transferja denarja) pravočasno počistili, ostale terjatve pa obvladujemo in z njimi gospodarimo, kar pomeni, da so v funkciji naših potreb po denarju na teh področjih.«

Posebno poglavje za Pomurko je Hrvaška, ki je bila vedno pomemben prodajni in nabavni trg. Branko Rajnar pravi, da po uveljavitvi tolarja s Hrvaško niso imeli težav, dokler je plačilni promet potekal normalno.

Tudi v prihodnje Pomurka ne bi smela imeti težav s hrvaškimi tržiščem. Kljub načelni prepovedi izvoza živine ustreznega ministrstva namreč že izdajajo dovoljenja določenim podjetjem, saj je ob praktično porušenih domači

mesno-predelovalni industriji Slovenija se edini zanesljivi dobavitelj. »Dokler je Hrvaška enovit monetarni sistem, ne glede na to, kako se bo denar imenoval, je naša edina skrb, da pri menjavi ne pridemo v debalans,« pojasnjuje Branko Rajnar. »Prodajati moramo toliko, kot bomo lahko in smeli kupiti. V tem sistemu bomo prodali in kupili enoto za enoto, dinar za dinar, tolar za dinar in dinar za tolar. Vsa usoda je v naših rokah, samo poslovna spretnost bo igrala aktivno vlogo. Možno nesorazmerje med trenutnimi potrebami in razpoložljivim denarjem na posameznih monetarnih področjih bomo izravnavali z nerezidenčnimi računi.«

PORAVNAVA DOLGOV ZA NOVE MOSTOVE

Sporazum o menjavi s Hrvaško še ni podpisan, prej smo se sporazumeli z manj pomembnimi partnerji — BiH in Makedonijo, kar pa je glede na stanje, v katerem je Hrvaška, in na novosti, ki jih sama želi vpeljati, tudi razumljivo. Tako slovensko kot hrvaško gospodarstvo bo verjetno zadovoljno z obvezno kompenzacijo v menjavi dinarjev za tolarje v razmerju ena proti ena. Začelo se je tudi evidentiranje prijav za vsejugoslovansko kompenzacijo. Verjetno bo tudi to korak bliže za poravnavo starih dolgov in obveznosti ter začetek novih ekonomskih odnosov. Hrvaška in Slovenija sta na nedeljskem sestanku na Otočcu razjasnili nejasnosti in normalizirali meddržavno sodelovanje na monetarnem, gospodarskem in trgovinskem področju. Za čas med 7. in 21. oktobrom, ko je hrvaška stran Sloveniji poravnala za 4 milijarde dinarjev terjatev, se predlaga, da se saldo preračuna v marke in slovensko posojilo Hrvaški ali pa da vsa plačila v spornem obdobju stornirajo, podjetja pa bi se sama dogovorila o načinu poravnave obveznosti.

Renata Ficko

Nezadovoljstvo v vrstah tekstilcev in usnjarjev

Zadnje nezadovoljstvo delavcev v Ljutomerem Turriju in beltinski Rašici opozarja na težave, ki jih ta trenutek doživlja ta vrsta industrije in ki se med drugim kažejo tudi v nizkih osebnih dohodkih zaposlenih.

Tako v Ljutomeru, kjer so ustavili proizvodnjo, in v Beltincih, kjer so delavci izrazili nezaupanje v vodstvo firme in predlagano preoblikovanje, so bili glavno jabolko spora osebni dohodki. V prvem primeru niso presegali 6400 din, v drugem pa 7600 din, v obeh primerih pa so daleč pod dohodki, ki jih določa kolektivna pogodba. »Položaj okoli osamosvojitve otežuje uvajanje tržnega gospodarjenja,« pravi predsednik območnega sindikata delavcev v tekstilni in usnjarji industriji Jože Turk. »Dejstvo je, da bomo morali vsi malo potrpeti, da to mlado Slovenijo spravimo na noge, je pa vprašanje, kje je tista spodnja meja, do katere se lahko gre. Najhitreje in najlažje je, če se vzame pri delavcu.«

Območni sindikat zaenkrat nima pregleda nad izvajanjem panožnih pogodb tekstilcev in usnjarjev v Pomurju, je pa ocena, da ni podjetja, kjer bi bili osebni dohodki višji kot določa pogodba. Prav tako obstaja verjetnost, da določena podjetja teh pogodb še niso podpisala, ker jih zaradi prenizkih osebnih dohodkov tudi ne morejo, in da ima večina podjetij uveljavljen normativni del, tarifnega pa ne.

»Panožna pogodba tekstilcev in usnjarjev na žalost ni ugodnejša od splošne,« pravi Jože Turk. »Verjetno je komisija, ki se je pogajala s tekstilnim združenjem, izhajala iz tega, da je ta industrija v izrednih težavah. Sindikati smo na to opozarjali s štrajki, ki smo jih imeli. Želeli smo, da se pogoji gospodarjenja izboljšajo in da se naša dejavnost uveljavi. Vlada je tu nekaj storila, vendar ne dovolj. Interesi sindikata in vodstev firm so enaki, ko se pogovarjamo o pogojih gospodarjenja.

Ko je vlada omogočila, da tekstil laže zadihajo, so bile tudi večje možnosti lastnega obstoja. Znanе gospodarske težave Slovenije zaradi zmanjšanja tržišča zelo odsevajo v primarni tekstilni industriji, medtem ko je konfekciji, predvsem tisti, ki se je pred leti preusmerila v izvoz, nekoliko lažje. Večji del konfekcije in usnjarjev v Pomurju svoje izdelke izvažajo, kar je v tem trenutku dobro, saj imajo delavci zagotovljeno delo oz. sredstva za osnovno preživetje. Vendar nam v sindikatu ne sme biti vseeno, da bi za ceno oz. na račun dela preživela celotna konfekcijska industrija.«

Kakšni so pogoji za uveljavitev branžnih kolektivnih pogodb pri izplačevanju osebnih dohodkov? Če so rezultati poslovanja v podjetju takšni, da dovoljujejo izplačilo osebnih dohodkov po pogodbi, potem ni razlogov, da ne bi bili izplačani višji osebni dohodki, kot so izhodiščni. Stvar sindikata in vodstva podjetja je, da se za primerno izplačilo dogovorita. Stvar sindikata je tudi, da neizpolnjevanje kolektivne pogodbe izvažajo, da se seznanijo z obveznostmi podjetja pri izplačilu osebnega dohodka in da se pri osebnem dohodku, ki je za več kot dvajset odstotkov nižji od izhodiščnega, poteguje za upniško listino.

Stvar sindikata je tudi, da se poglobi v gospodarjenje podjetja in ugotovi, zakaj ali na čigav račun so prejemki delavcev tako nizki.

Branžni sindikat delavcev tekstilne in usnjarje industrije nastaja, tačas je sprejemanje statuta ena od glavnih točk njegovega delovanja. Zaenkrat ni ne tič in ne miš, svoj položaj si bo moral izboriti. V Evropo bo moral stopiti tudi on.

Renata Ficko

Užice pretrgale stike z Ljutomerom

To, o čemer se je že dalj časa ugibalo, je žal postala resničnost. Zaradi zaostrenih političnih razmer so se v pobrateni občini Užice v Srbiji odločili, da prekinejo vse odnose z Ljutomersko občino. Tako odločitev so pred dnevi sprejeli v vodstvu užiske občinske skupščine, s čimer so v cirilici seznanili svoje dosedanje kolege iz Ljutomera. Poslanci iz priške metropole so takšno dejstvo pač morali sprejeti na znanje s pripombo, da občina Ljutomer tudi v prihodnje ostaja odprta za sodelovanje z vsemi, ki si to želijo.

M. J.

Iz odpadkov do okusnih plodov

Predelava odpadkov, ki se zbirajo v gospodinjstvih, in njihova koristna uporaba v razvitem svetu ni novost. Izkušnje, ki jih imajo pri tem v sosednji Avstriji, firma Saubermacher, ki že nekaj časa uspešno sodeluje s komunalno podjetja Sobota, prenesla tudi k nam in rezultati tovrstnega sodelovanja so že vidni. V Murski Soboti, kjer ločeno zbirajo posamezne vrste odpadkov, so tako letos zbrali 50 ton papirja in 25 ton stekla, ki ga vrnilo industriji, poleg tega pa so zbrali še 250 ton bioloških odpadkov in 300 ton drugih odpadkov.

Ce biološki odpadki doslej niso bili na odlagališčih, so letos začeli z njihovo predelavo v kompost. Začasno kompostarno so uredili ob čistilni napravi v Murski Soboti, rezultate dela pa so v drugi polovici prejšnjega leta tudi predstavili javnosti. Po besedah Branka Skafarja, direktorja soboškega komunalnega podjetja, iz ene tone bioloških odpadkov nastane okrog 200 ki-

logramov komposta, koristnega načina predelave pa je dvojna. Poleg kakovostnega komposta, ki je primeren za vrtnarstvo, z biološkimi odpadki ne onesnažujejo okolja in po nepotrebnem ne polnijo odlagališč odpadkov. Ob ustreznih tehnologijah, ki jo je razvila firma Saubermacher, ob zorenju bioloških odpadkov v 160 dneh nastane kompost, ki je po analizah biotehniške fakulte-

te iz Ljubljane in ustreznega avstrijskega inštituta, bogat z dušičnimi gnojili ter uporaben predvsem za pridelavo zelenjave. Izkušnje kažejo, da rastline, ki so gnojene s kompostom iz bioloških odpadkov, dajejo boljše in okusnejše plodove.

Prve količine komposta bodo dali v poskus soboški vrtnarji, že prihodnje leto pa bo na voljo tudi gospodinjstvom. Kompostarna v Murski Soboti je prva tovrstna v Sloveniji, že kmalu pa naj bi jih uredili šest na različnih območjih. Tudi v Murski Soboti načrtujejo gradnjo večje kompostarne, ki bo predelovala biološke odpadke, ki jih bodo zbrali v okoliških krajih. V njej naj bi letno nastalo 5 tisoč ton komposta, tudi iz vsebine vampov, ki jih je Mesna industrija doslej zakopavala v gozdovih pri Bukovnici.

Firma Saubermacher je že zdaj največji izdelovalec tovrstnega komposta v Avstriji, že kmalu pa bodo samo v Gradcu izdelali letno 60 tisoč ton komposta. V Avstrijo pa bo možno izvažati tudi soboški kompost, njegova cena na avstrijskem tržišču pa je 300 šilingov za kubični meter. V začasni kompostarni v Soboti lahko letno izdelajo kompost v vrednosti 625 tisoč tolarjev.

L. Kovač

Kompost iz bioloških odpadkov občanov Sobote bo zdaj prevzeta soboška vrtnarja, že prihodnje leto pa ga bo mogoče kupiti. Foto: N. Juhnov.

Pomurska banka d.d.

PODJETNIKI, OBČANI!

Od novembra bodo v Ljubljanski banki — Pomurski banki, d.d., v Murski Soboti, na voljo

NAJEMNIŠKI

TREZORJI

(SEFI)

Kaj je najemniški trezor (sefi)?

Najemniški trezor je poseben predal, ki je vgrajen v varovanem in zaščitenem prostoru banke, v katerem uporabnik hrani dragocenosti, vrednostne papirje, pomembne dokumente in podobno. Prostor, v katerem je najemniški trezor, je ločen od drugih prostorov.

Komu je trezor namenjen?

Trezor lahko najame pravna ali fizična oseba. Pogodbo o najemu lahko sklene polnoletna oseba, ki ima osebni dokument, s katerim dokaže svojo istovetnost.

Velikost trezorjev in cene

	mesečno	letno
SEF A 60 cm x 300 cm x 400 cm	200,00 SLT	2.000,00 SLT
SEF B 120 cm x 300 cm x 400 cm	260,00 SLT	2.600,00 SLT
SEF C 180 cm x 300 cm x 400 cm	320,00 SLT	3.200,00 SLT
SEF D 300 cm x 300 cm x 400 cm	650,00 SLT	6.500,00 SLT

Dostop do trezorja

Dostop do trezorja je možen v času poslovanja banke za stranke, torej od 7. do 18. ure in ob sobotah od 7. do 11.30.

Podrobnejše informacije dobite v vsaki enoti LB — Pomurske banke, d.d.

TUDI VI IMEJTE SVOJ SEFI!

Kmetijstvo bije plat zvona

V soboški občini, kjer se s kmetijstvom ukvarja okoli 20 tisoč prebivalcev, kar pomeni 30 odstotkov populacije, že nekaj časa opozarjajo na nezdružne razmere v kmetijstvu.

Spreminjajo se namreč pogoji gospodarjenja kot posledica gospodilne politike pri organizaciji tekoče proizvodnje in pri naložbah. Medtem ko so se razmere v živinoreji in mlekarstvu že nekoliko uredile, pa tega ni mogoče trditi za poljedelstvo. Večje kmetije s kombinirano proizvodnjo zaenkrat še uspevajo slediti zaostrenim pogojem gospodarjenja, medtem ko manjše kmetije in kmetije, ki so usmerjene v poljedelstvo, ostajajo brez pričakovanega dohodka.

Ker v sedanjih razmerah ni možno pričakovati, da bi se kmetije kmalu preusmerile v čisto profitne enote, saj presežkov delovne sile, ki bi se ob tem pojavili, ne bo možno zaposliti v drugih gospodarskih dejavnostih, so nujni določeni ukrepi. Predvsem z namenom, da se ohranijo profitne kmetije, ki bi v prehodnem obdobju lahko zagotovile socialno varnost lastnikom in njihovim članom družin. Na ta žogo problem so nedavno opozorili tudi poslanci soboške občinske skupščine, ki so izvršnemu svetu oziroma Sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo naložili, da z določenimi zahtevami nastopi pred ustreznimi republiški organi.

Tako pri organizaciji kmetijske proizvodnje zahtevajo, da se uredi razmerje cen med vhodnimi surovinami in kmetijskimi pridelki, da tekočo proizvodnjo država ustrezno kreditira, saj kmetije nimajo obratnih sredstev, in da država poskrbi za ustrezno subvencioniranje vseh kmetijskih pridelkov, s čimer bi kupcu omogočila nakup po ustreznih cenah.

Poleg tega se zavzemajo za znižanje cene pogonskega goriva D2 za kmete in s tem za zmanjšanje stroškov proizvodnje, pa tudi za to, da proizvođači, ki jih ni mogoče spraviti v promet zaradi posledic vojne, odkupijo blagovne rezerve Republike Slovenije. Kar zadeva naložbe, pa naj bi takoj sanirali obveznosti kmetov, ki jih bremenijo zaradi dolgoročnih vlaganj iz republiških sredstev, ki so se začela lani. Ugotavljajo namreč, da se zaradi neizpolnjenih obveznosti okoli 40 procentov niso zmanjšale glavnice.

Poleg visoke glavnice plačujejo še obresti od nezmanjšane glavnice. V soboški občini so prepričani, da bi z omenjenimi ukrepi lahko vsaj omilili probleme v kmetijstvu, kmetom pa omogočili večjo socialno varnost pred vzpostavitvijo normalnega gospodarskega sistema v slovenski državi.

Milan Jerše

Z novim denarjem nove obresti

Z uvedbo slovenskega tolarja je Banka Slovenije določila tudi novo 35-odstotno letno eskontno stopnjo. S tem se seveda znižuje tudi obrestna mera za posojila, obrestne mere pa naj bi novim pogojem prilagodili tudi v hranilno-kreditnih službah kmetijskih združenj. Tem so priporočili, da naj bi najdražja posojila kmetje stala 35 odstotkov (mišljena je letna obrestna mera) in tega priporočila se v hranilno-kreditnih službah v glavnem tudi držijo.

V hranilno-kreditni službi Kmetijske zadruge Panonka so nam povedali, da velja za vse naložbe, pri katerih so udeležena tudi nepovratna sredstva, 35-odstotna obrestna mera, sicer pa znašajo obresti za druga posojila 40 odstotkov, za kratkoročna pa 45 odstotkov na leto. Sicer pa tudi tu čakajo na nov zakon o obrestnih merah, vendar pa med kmeti zaenkrat ni pretiranega zanimanja za nova posojila. V hranilno-kreditni službi sredstev za te namene ne primanjkuje, vendar so kmetje previdni, saj imajo slabe izkušnje iz preteklosti. Tudi za sedanja posojila velja namreč spremenljiva obrestna mera, kmetje pa tudi v trdnosti tolarja ne zaupajo preveč.

Z uvedbo novega slovenskega denarja pa veljajo v hranilno-kreditnih službah tudi nove obrestne mere za hranilne vloge. Sredstva na vpogled obstajajo po 12-odstotni obrestni meri, za enomesečno vezavo znašajo obresti 24, za trimesečno 30, za šestmesečno 36 in za vezavo nad 12 mesecev 42 odstotkov na leto.

L. Kováč

Cenejša nafta za kmetijstvo

V odboru za gospodarstvo je bil že poleti sprejet predlog za regresiranje nafte za kmetijstvo, ki ga je pripravilo republiško ministrstvo za kmetijstvo, ta odlok pa je pred kratkim sprejela tudi vlada Republike Slovenije. Regres za nafto, ki se uporablja v kmetijstvu, znaša 20 odstotkov od drobnoprodajne cene, pravico do njega pa imajo pravne in fizične osebe, ki opravljajo kmetijsko dejavnost in prodajajo kmetijske proizvode. Količina regresiranega goriva se določa na osnovi prodanih tržnih presežkov, tisti, ki uveljavlja regres, pa mora predložiti ustrezen račun ali ustrezen dokument o prodaji. Upravičenci uveljavljajo regres pri pristojnem občinskem organu za kmetijstvo.

Količina regresiranega goriva se določa na osnovi normativov,

zapišimo pa, da so, denimo, tisti, ki so prodali tono pšenice, upravičeni do 45 litrov goriva, za tono sladkorne pese dobijo 12 litrov goriva, za tono sadja 14 litrov, za tono krompirja 23 litrov, za tono koruze 36 litrov in za tono grozdja 58 litrov. Tudi tisti, ki prodajajo meso, lahko uveljavljajo regres, in sicer za MPG, spitano z domačo krmo, za 294 litrov za tono, s kupljeno krmo pa za 47 litrov. Za tisoč kilogramov prašičev, spitanih z domačo krmo, dobijo 244 litrov, za prašiče, spitane s kupljeno krmo, pa 38 litrov regresiranega dizelskega goriva. Do regresa so upravičeni tudi tisti, ki oddajajo mleko, saj dobijo za tisoč litrov oddanega mleka 41 litrov cenejše nafte.

L. Kováč

Preprečevanje stekline

Pozor, steklina, cepno območje! Plakate s takšnim naslovom smo v minulih dneh lahko videli tudi v Pomurju, namestili pa so jih lovci na območjih, kjer so letos polagali vabe za vakcinacijo lisic proti steklini. Akcija je vodila republiška veterinarska uprava v sodelovanju z lovskimi organizacijami in drugimi ustreznimi ustanovami, usklajena pa je bila z veterinarsko službo sosednje Avstrije.

Več kot 10 tisoč slovenskih lovcov je v soboto, 26. oktobra,

položilo na ustreznih mestih 160 tisoč vab z vakcino, od teh so jih pomurski lovci položili 19 tisoč.

Pristojne veterinarske inspekcije so zato med 26. oktobrom in 9. novembrom prepevale prosto gibanje psov na območju vakcinacije. Republiška veterinarska uprava zato prosi občane, da upoštevajo izdana navodila, saj je akcija vakcinacije lisic izrednega pomena za preprečevanje in nadaljnje širjenje stekline.

20 hektarjev zemlje je premalo

V Markišavcih pri Murski Soboti smo obiskali kmetijo Borisa Gumilarja. Star je 26 let in je že gospodar. Vsaj tako so zatrjevali vsi domači.

Gumilarjevi so pravi Goričanci, saj so imeli do 1972. leta kmetijo v Prosečki vasi. Tedaj pa se je ponudila možnost nakupa stanovanjsko-gospodarskega poslopja in 4 hektarjev zemlje v Markišavcih. Z leti so nakupili nove površine, tako da imajo zdaj 8,5 hektarja svoje zemlje, potem 3 hektarje gozda, ki so si ga ohranili na Goričkem, dodatno pa obdelujejo še 10 hektarjev zemlje v okolici sedanje domačije, ki so jih našli.

»Dvajset hektarjev zemlje je premalo za stroje, ki jih imamo. Z njimi bi lahko obdelali 50 ali pa celo več hektarjev zemljišč. Na sedanjih površinah pridelujemo na 8 hektarjih koruzo, ki jo delno siliramo, prodamo pa večje količine — letos 35 ton — čiste koruznega zrnja. Morda bi koruzo višje ovrednotili, ko bi jo pokladali živini, a imamo na dvorišču premalo prostora, da bi zgradili večji hlev. Iz sedanjega prodamo letno po 15 pitancev.

mo tudi pšenice. Letos smo jo poželi s površine 2,3 hektarja in je 25 ton prodali. Te dni bomo posejali pšenico na 5 hektarjih. Zadovoljni smo tudi s količinami pridelane pese. Zdaj jo pospravljamo s 3 hektarjev in pričakujemo skupen pridelek 180 ton.«

Tako nam je zaupal Boris Gumilar, medtem ko so žena, mati in oče v glavnem potrjevali njegove besede. Je pa posebej poudaril, da kmetija ne bi bila v takem razcvetu, ko oče Franc ne bi

GUMILARJEVI — Iz Prosečke vasi so se pred 19 leti preselili v Markišavce, dogradili stanovanjsko in gospodarsko poslopje, nakupili zemljo, številne stroje... Z njimi dela (in jih tudi popravlja) predvsem Boris. Ob njem je žena, ob njej tašča, na desni pa je oče, ki radodarno daje marke za širitev kmetije.

Foto: Š. S.

Za zdaj so to v glavnem iz operacije s Pomurko, sčasoma pa bomo imeli svojo živino. Seje-

vanjo vlagat vseh svojih prihrankov od dela v Ingolstadt v Nemčiji. Mlad gospodar je nje-

gov delež celo predstavil v odstotkih: 70 odstotkov je od dela in varčevanja očeta, 30 odstotkov nove vrednosti, ki omogoča nakup novih strojev, zemljišč in tako naprej, pa so ustvarili doma s kmetovanjem. Hektarski pridelki so rekordni, za to pa je treba izdatno gnojiti, zemljo ustrezno pripraviti, sejati kakovostna semena. Pa tudi večji zemljiški kompleksi gredo v prid večjim pridelkom, na primer 7-hektarski v katastrski občini Markišavci, ki so ga zaokrožili po opravljenih melioracijah. K prejšnjim štirim hektarjem so namreč po zložbi parcel dobili še tri.

V pogovoru je beseda nanesla tudi na kmetijsko politiko. Boris se boji, da se bo ravninskim kmetijam pisalo še slabše, če bodo zamenjali sedanjega republiškega kmetijskega ministra, sicer Pomurca, z drugim, ki — kot kaže — navija bolj za gorsko kmetijstvo. Potem se lahko zgodi, da bo kmetijstvo v ravninskih predelih zapostavljeno: manj možnosti za posojila. No, Gumilarjev denarja za nakup strojev ne bo treba, saj imajo razen žitnega kombajna več traktorjev in drugih strojev. Vsa ta mehanizacija je v strojni lopki, ki meri 50 krat 16 metrov, pa je tako pokrito skoraj celo dvorišče (800 kvadratnih metrov). Ker stroji z delom na lastni kmetiji niso dovolj izrabljeni, gre Boris z njimi tu in tam opraviti kako strojno storitev tistim kmetijam, ki strojev nimajo ali pa ne ravno vseh, zato tudi s tem svojim delom zasluži kak dinar. Je pa posebej poudaril, da prave cene ne more zaračunati, ker je naročniki del ne bi mogli plačati. Drži pa tudi, da ga veseli delo s traktorjem. Zdaj vozi nove jeklene konjičke, najprej pa je sedel na starem štajterju.

Š. Sobočan

Nega mladega vina

Uvod: Lanski trgatvi je sledilo do konca leta razmeroma suho in ne preveč hladno obdobje. Mesec januar je bil sončen in razmeroma topel. Prava zima s snegom in najnižjimi zimskimi temperaturami je nastopila februarja. Marec je bil sončen in precej topel. Konec aprila, ko je vinska trta že odgnala, je na Primorskem, Bizeljskem in v Haložah prišlo do hude pozebe. V severovzhodni Sloveniji na srečo ni bilo pomladanske pozebe.

Hladna pomlad je zavrla razvoj vinske trte in ta zamuda se ni mogla nadomestiti niti do trgatve. Za vinsko trto ugodna mila zima ter ugodno vreme ob cvetenju vinske trte so vplivali, da je bil pri večini sort letos rekorden pridelek. Obilni pridelek in nekoliko zakasnela vegetacija se kaže s kakovostjo letošnjega pridelka. Čezmerne padavine v septembru in oktobru so povzročile gnilobo grozdja, ki je bila najbolj izrazita pri srednjeranih sortah.

Na količino in kakovost pridelka je ponekod v Ljutomerško-primorskih gorah vplivala katastrofalna toča v avgustu.

Alkoholno vrenje je fizikalno-kemijski proces, ki spremeni sladkor mošta v povsem nov proizvod — v vino. Neposredno po vrenju mlado vino v začetku ni primerno za pijačo, saj še nima vse lastnosti, ki odlikujejo dozorelo vino. Sveži mošt še nima izraženega prijetnega vonja in okusa, da bi dobilo vse želene odlike dobre in plemenite pijače, mora mlado vino preiti razvojne faze.

Ko je mošt prenehal vreti, govorimo o mladem vinu. Mlado vino zahteva naslednje ukrepe:

1. ZAŠČITA PRED OKSIDACIJO

Kako moramo ravnati z mladim vinom, da bo kakovost čim bolj ša?

Ko v vrelni vehi ne opazimo več mehurčkov, ki jih povzročajo vrenju izločani ogljikov dvokis (CO₂), lahko sklepamo, da je vrenje končano. Pri normalnem, ne prehitrem poteku vrenja je proces končan v 2-4 tednih.

Ko prenehajo uhajati mehurčki ogljikovega dvokisa, se nad stalim mladim vinom kinalu izgubi zaščitna plast. Omogočen je dostop kisika in mlado vino lahko zaradi oksidacijskih encimov hitro oksidira.

Poudariti moramo, da vino po končanem vrenju nima proste žveplaste kisline. Če bi bil navzoč takimenovani SO₂, bi preprečeval delovanje oksidacijskih encimov.

Ko je sladkor povrel, moramo sod takoj doliti. Vendar sode ne smemo povsem zapreti. Iz nepovretega sladkorja se počasi nastajajo ogljikov dvokis, tvori se pritisk in lahko pride do nevarnih posledic sode.

Da preprečimo škodljivo oksidacijo, moramo mlado vino takoj po končanem burnem vrenju doliti. Dolivanje opravljamo večkrat, saj se zaradi uhajanja ogljikovega dvokisa vsebina vina v sodu stalno manjša. Mlado vino moramo najmanj enkrat tedensko dolivati.

Mlado vino dolivamo še med tihim vrenjem in se nadaljuje tudi med nego vina. Zato naj bo dolivanje vina stalna skrb kletarja.

Pri dolivanju moramo paziti na vrsto in kakovost vina, s katerim dolivamo. Dolivamo lahko samo z zdravim, neoporečnim vinom. Z dolivanjem uporabimo vedno samo dobro vino.

KAKO BOMO V SODU POSPEŠILI DOKONČNO POVRETJE SLADKORJA?

Da se izognemo nepotrebnim težavam s povretjem sladkorja moštu, moramo točno določiti količino naravnega in dodanega pesnega sladkorja. Nikakor ne smemo pretiravati z dosladkavanjem in mošt naj ne bi imel prek 18-19% sladkorja. Mošti s tako vsebnostjo sladkorja v normalnih razmerah, ob ustreznih temperaturi in okolju brez težav do konca povrejo.

Če smo mošt po stiskanju razsluzili, smo mu s tem močno zmanjšali notranjo površino, ki ugodno vpliva na razmnoževanje in delovanje kvasovk. Pogosto bo za dokončno povretje zadostovalo, da vsebino delno nepovretega mladega vina premešamo, pazimo na kletno temperaturo in kontroliramo, če so okna zatesnjena. V kleti, naj bi bilo med vrenjem 15-18°C.

Nerazsluzenega mošta ne smemo mešati, ker bi s tem dvignili veliko nezaheljene usedline in lahko močno poslabšamo kakovost vina. Če nam mešanje ni pomagalo, si pomagamo s čisto kulturo kvasovk za hladno vrenje.

Po končanem vrenju je čas za pogoste pokušnje in analizo mladega vina. S pokušanjem in kontrolo s pomočjo refraktometra se lahko prepričamo, če je sladkor povsem povrel ali le delno. Hitri padci temperature nam lahko prekinajo vrenje in mlado vino se začne čistiti. Vina, namenjena za domačo porabo in za odprto prodajo, naj bodo vsebovala nepovretega sladkorja.

Z dodajanjem žveplaste kisline ob dolivanju lahko preprečimo zniževanje skupnih kislin. Letošnija vina so bogata s kislinami, zato bomo kletarji tako, da naj bi se kisline znižale. Tako ne bomo ob dolivanju dodajali žveplaste kisline. Kisla so zlasti vina tistih vinogradnikov, ki so zgodaj trgali bogato obložene pozne sorte grozdja. Sčasoma žveplanja in prvega pretoka lahko s pospeševanjem biološkega razkisa vplivamo na proces biološkega razkisa.

Če želimo biološki razkis, sod dolijemo brez žveplanja in vsebino pri razsluzenih moštih premešamo. Biološki razkis še pospešimo, če vino s posebnimi grelci segrejemo na 23-27°C. Pri tej temperaturi bo biološki razkis v enem tednu končan. Izredno važna je vsakodnevna kontrola potekanja razkisa. Ko dobimo želeno stopnjo znižanja kisline, vino takoj ohladimo. Žveplamo in ga čimprej pretočimo.

MLADO VINO MORAMO VSAJ ENKRAT TEDENSKO KONTROLIRATI

Kakor hitro zaznamo vonj ali okus po žveplovdiku (H₂S) gnilih jajcih, je nujno potrebno zračno pretakati in dodati žveplo. To napako vonja in okusa povzročijo nastali žveplovdiki, ki se lankajo z vezavo z alkoholom pretvorijo v trdovratnejšo spojino merkaptan. Pri pretoku takega vina si pomagamo tako, da ga pretakamo prek bakrene plošče, saj baker katalitično razgrajuje žveplovdik. Čim prej bomo napako odkrili, toliko lažje se je bomo s pretokom znebili!

Z zračnim testom preskusimo obstojnost mladega vina na zraku. Nevarnost porjavitve je večja pri vinih iz zrelega grozdja. Seveda je večja je nevarnost porjavitve pri vinih iz gnilega grozdja. Če vino v 1-2 dneh potemni, sklepamo, da vino nagiba k porjavitvi, zato ga moramo glede na stopnjo porjavitve žveplati z 20-50 mg SO₂ na liter.

Vina, ki rjavijo oziroma so nagnjena k porjavitvi, čimmanj zračimo in pazimo, da je posoda z vinom čimbolj polna. Če je v vinu že prišlo do napake rjavega loma ali porjavitve, ga še pred pretočenjem žveplamo s tekočo žveplasto kislino 25-40 mg/l in rjava barva izgine.

Če se je že pojavila rjavkasta usedlina, vinu dodamo sveže zdravilne vinske droži. Celice kvasovk imajo veliko notranjo površino, ki adsorbirajo večje rjave barvne snovi. Čiščenje s kvasovkami deluje tudi aktivno. Lahko pa tako vino čistimo še z želatino.

Vsa porjavela vina potrebujejo veliko žvepla, zato jih lahko brez škode močno žveplamo.

Mag. Slavko Zalar, dipl. inž.

FRANCEKOVO
PREMISLAVANJE

Če bi samo namesto te pese, ki smo jo ročno pobrali, posadil krizanteme, bi zaslužil več, kot zdaj s hektarjem pese.

Obiskali smo najbolj prometni mednarodni mejni prehod v Središču ob Dravi

Radovedni, presenečeni, jezni

Cesta od Ljutomera do Ormoža je bila tega dne nenavadno prazna; jutranji mraz je prepodil s cestišča voznike in kolesarje. Družina z majhnim otrokom štopa; ustavim, morajo k zdravniku v Ormož. Ne, most čez Dravo še ni odprt, izvem spotoma. V Ormožu zavijem nazaj in nato desno — smerokazi me opozarjajo, da se peljem proti Hrvaški. Kar naenkrat se nekaj temnega in velikega pojavi pred avtom in za njim, pa še mimo se spogledam! Seveda, to so tovornjaki. Večina je naloženih s sladkorno peso ali živino.

Središče brez središča
Priznam, da do sedaj nisem nikoli natančno vedela, kje je to Središče ob Dravi, čeprav sem se že večkrat skozenj, ko sem potovala v Čakovec ali Varaždin. Kar pri-

mu le, da so naši pomurski policisti dosti bolj prijazni!
Majstorovič in mojstri cariniki
Dobro, da me cariniki poznajo, saj smo se že prej večkrat vi-

deli na mejnih prehodih v Gornji Radgoni in Gederovcih, kjer so bili prej zaposleni. Ne vem, kako bi bilo, kajti pozabiti, da je slovensko-hrvaška meja »čisto ta prava meja«, je velik greh. Tudi cariniki se strogih braniteljev meje malce bojijo, saj so v njihovih zabojnikih gostje. Pravzaprav gostujejo v zabojnikih policije in Kompassa, upajo pa, da jim bodo do novembra postavili tudi njihove zabojnike, tako da bodo vsi v svojih. Živeli zabojniki! Ko bi bili vsaj domači, pa niso. Zabojniki, ki jih postavljajo na novih mejnih prehodih, so izdelani v TRIMU Trebnje in ne v AR CONT-u.

Dinarjev ni in jih ne bo
Kompasovi uslužbenci so morali najpogosteje izgovoriti ta stavek: Ne, dinarjev pa nimamo in jih ne bomo imeli. Pravzaprav imajo dinarjev le toliko, kolikor jim prodajo potniki v menjalnici. Milan Renčelj (skupaj z Leonom opravlja špediterske posle) je »posojeni kompasovec«. Prej je delal v Sentilju: tam je sedaj vse prazno, številni špediterji, gostinci in drugi nimajo dela. Grki in Turki, ki so bili vsa leta nazaj

redni potniki v Sentilju, vozijo meji s Hrvaško nimajo dinarjev, imajo pa jih v menjalnicah na meji z Avstrijo, zato pot pod noge...

»Vlaki so kar vozili mimo«
»Carinik gre na vlak in med vožnjo do Središča ob Dravi opravi kontrolo. Do sedaj še nismo imeli kaj carinisti med potniki, saj mora biti z nami tudi bančni uslužbenec, ki bo menjaval denar. Pravzaprav bi morala biti carina za železniški promet v Središču, vendar tam nimajo dovolj tirov, poleg tega pa še ni urejen voznik red. Namesto 15 stojijo vlaki le minuto. Vozni red bodo lahko spremenili šele junija prihodnje leto.« pripovedujeta gornjeradgonska carinika Savo Topič in Zoran Antolin. Sicer pa so tu le začasno; govori se, da bo zaradi neposredne železniške povezave z Madžarsko v prihodnosti železniško carinjenje v Prekmurju.

V začetku je bilo vse skupaj podobno slabo zrezirani komediji, pripovedujeta Savo in Zoran. Vlaki so vozili kar mimo, nismo vedeli, ne kdaj ne kam, pravita med smehom. Zdaj je to že urejeno; dnevno pelje mimo ormoške železniške postaje 25 potniških in 50 tovornih vlakov, vsak prihod jim železničarji najavijo, tako da zapustijo svoje skromne zabojnike za stavbo železniške postaje in jih počakajo na postaji.

Čeprav se vozijo na vlakih in hodijo med potnike, pa to delo še vedno ni pravo. Tudi mejni prehod v Ormožu še ni povsem urejen. Pred kratkim so obnovili most, sedaj morajo še pripraviti

ANKETA

Hrvaški učenci v naših šolah

Med begunci iz Hrvaške je tudi veliko šolarjev. Če bi ostali na svojih domovih, bi bilo ogroženo njihovo življenje, namesto v učilnicah pa bi morali biti v zakloniščih. Veliko šol na tako imenovanih kriznih območjih je pravzaprav bolj ali manj uničenih. Marsikje so poleg streh zgorele tudi knjige, otroške risbe, redovalnice, zemljevidi... Le kaj bi rekli tisti, ki to počenajo, če bi jih privedli pred otroke in jih spraševali: Zakaj nam kratite pravico do šolanja, zakaj počenjate vse to? Otroci so se skupaj s svojimi starši ali dedki in babicami razkropili na vse kraje, tako da se mogoče nikoli več ne bodo zbrali vsi skupaj v enem razredu, si pripovedovali, kako je bilo med počitnicami, se skupaj učili, igrali... Kako kruto je to!

Kot smo lahko slišali te dni, se je tudi v Slovenijo zateklo čez 20.000 beguncev iz Hrvaške. Prišli so seveda tudi v Pomurje, in to večinoma k svojim sorodnikom ali znancom, ker pri nas ni zbirnega centra za begunce. Kako rešiti problem šoloobveznih otrok? Nekateri se vozijo v sosednje hrvaške šole, vsem drugim pa smo na stečaj odprli vrata naših šol. Izobraževalni program je podoben hrvaškemu. In res so se marsikje pridružili našim učencem. Toda čudno je bilo slišati izjave nekaterih predstavnikov Hrvaške, da jim šolskega leta ne bodo priznali. Če se bo to res zgodilo, je tudi to krutost.

Obiskali smo nekatere pomurske osemletke in se pogovarjali s hrvaškimi šolarji, da bi nam povedali, kako jih je zaneslo k nam in kako se počutijo v naših šolah.

MARIO PAVLOVIČ: »Moj dom je nedaleč od Vinkovca. Tam je še vedno ostal oče, da skupaj z drugimi brani domovino. Mama, starejši brat ter mlajši brat in mlajša sestra pa smo morali zdoma. V Slovenijo smo prišli oktobra. Živimo pri sorodnikih v Poznanovcih. Slišal sem, da je naša šola, ki sem jo obiskoval 5 let, uničena. Letos sploh nismo začeli s poukom.

Sploh ne vem, kje so moji sošolci. Zdaj imam tu v Puconcih nove prijatelje. Lepo so me sprejeli in dobro se počutim. Najzanimiveje je pri zemljepisni in zgodovini. V šolo hodim osmi dan in sčasoma bom dobro razumel slovensko. Boljše je, da hodim v šolo, kot pa da bi doma zgubil čas. Seveda pa bi bil rajše skupaj s svojimi sošolci v naši šoli, ki je podobna tej, le nekoliko manjša je.«

DOMAGOJ BLEKIČ: »Končal sem 4. razred osnovne šole v Osijeku, sedaj pa obiskujem 5. razred osemletke v Radencih, kjer sem skupaj z babico, dedkom in mlajšo sestro pri sorodnikih Simundičevih. Sem smo se zatekli sredi avgusta. Šolo sem začel obiskovati drugi teden v septembru, potem ko smo se prepričali, da se ne moremo vrniti domov. Tu mi je dobro. S prijatelji igram v prostem času nogomet ali pa se s kolesi vozimo okrog. Pri pouku je zanimivo, le nemškega jezika je po mojem preveč. Imam tudi večino učbenikov, ki so mi jih posodili ali podarili novi sošolci, druge šolske potrebščine pa sem si nekaj prinesel s sabo, nekaj pa smo kupili tukaj. Najbolj zanimivo mi je pri urah hrvaško-srbskega jezika, ker vse razumem, in rad imam tudi telovadbo, samo krosa si ne želim več.«

JASMINA RANOJEČ: »Slišala sem, da je naša osemletka v Čemincu v občini Beli Manastir ostala nepoškodovana in da jo sedaj obiskujejo le otroci srbske narodnosti. Tudi ena od mojih najboljših prijateljic tam je bila Srbinjka. Ko pa je prišlo vse to, je starši niso več pustili, da bi se družila z mano. Na nas, Hrvate, pa so pritiskali, da smo se morali izseliti. Zdaj obiskujem 7. razred OŠ Puconci. V začetku mi je bilo težko, ker sem slabo razumela slovensko, zdaj pa se počutim že skoraj tako kot v prejšnji šoli. Dobro se razumem s sošolci in učitelji. Ta šola je večja in lepša od tiste, ki sem jo morala zapustiti. Vsceno pa bi se rajši vrnila domov in bila skupaj s svojimi starimi sošolci. Bojim se, da to še ne bo tako kmalu.«

MILENA ŠTETIČ: »V Mursko Sobotu smo se preselili avgusta, ko je dobil oče službo pri Teritorialni obrambi in tudi majhno stanovanje. Tako se najbrž ne bomo več vrnili v Karlovac, kjer smo živeli doslej. Tam sem končala tudi 5. razred osnovne šole. Ker je bil oče v službi pri Jugoslovanski ljudski armadi, so bili v zadnjem času nekateri z mano manj prijazni in mislim, da se je nekoliko kazalo tudi pri mojem uspehu. Čeprav sem se trudila, nisem mogla dobiti tako dobrih ocen kot tukaj. Na tej šoli pa je treba sicer bolj skrbeti za red in čistočo. K pouku hodim že od začetka novega šolskega leta. Najraje imam zgodovino in slovensčino, ki je zame nekaj novega, čeprav sem bila prej večkrat na obisku v Sloveniji in sem že tudi precej razumela. V Lendavi namreč živita dedek in babica, sorodnike pa imamo tudi v Hotizi.«

KRISTJANA DADIČ: »Z mamo in 6-letno sestrico in še z nekaterimi drugimi smo iskali najprej zavetje v Italiji, kjer smo bili 2 ali 3 tedne. Potem smo se vrnili. Govorili so, da bodo naše mesto močno bombardirali in porušili, zato sta se mama in oče dogovorila, da se me tri brez njega umaknemo na varno. Živimo pri mami prijateljici v Murski Soboti, kjer nam je zelo dobro. Bojim pa se za očeta, ki brani domovino. Doma sta ostala tudi dedek in babica. Slišala sem, da tam še nimajo pouka. V novi šoli, ki jo obiskujem od srede septembra, se počutim zelo dobro. Vsi so me lepo sprejeli in mi pomagajo. V razredu nas je 26 učencev, v Zadru pa nas je bilo ob koncu šolskega leta 23. Tu imam že tudi nekaj dobrih prijateljic. Nuša mi veliko pomaga pri pouku, z Ingrid pa hodiva skupaj v šolo. Ko se bo pri nas umirilo, se bomo vrnili.«

Jože GRAJ

OPTE PTUJ, p.o. Žabjak 1 62250 PTUJ
objavlja
DRAŽBO nepremičnine stanovanjske stavbe na Ptuj, Cesta 8. avgusta št. 11, na parc. št. 39/6 in funkcionalnega zemljišča na parc. št. 755 njiva 1, ki meri 253 m² IZKLICNA CENA je 390 000 SLT. DRAŽBA BO 7. 11. 1991 ob 10. uri v prostorih OPTE PTUJ, Žabjak 1. Davek v ceno ni vračunan in ga plača kupec. Vsi zainteresirani morajo 15 minut pred začetkom dražbe plačati pri blagajni 10% polog od izključne cene.

Menjalnica in špedicija Kompassa ima neprestano veliko dela. V začetku so bili v Središču le prikolice, vendar je bilo delo v njej nemogoče. V kontejnerjih je nekoliko boljše za zaposlene Milana Renčelja, Draga Sinka in Leona Durakovića, ne pa tudi na stranke, ki morajo čakati na ureditev dokumentov na prostem. Novembra naj bi mejni prehod opremili z novimi zabojniki, saj je Središče ob Dravi glavna povezava med vzhodom in zahodom.

deli kraj s hišami ob glavni cesti, ki pelje prav vzdolž naselja. Zanimaci jezo pogledujejo za drvečnimi tovornjaki, saj ne upajo več na cesto niti peš. Bo Središče ob Dravi postalo druga Gornja Radgona? Saj že je — na določeni ceni. Hitro zvišajte ceno za oddajanje poslovnih prostorov in gradbenih parcel.

Se nekaj metrov in pridem do meje — tačnejše: potrebnih je več kot 1500 metrov. Cesta sredi kornih polj se nekoliko razširi, prvi občutek, ki me prevzame, je, da je tu gradbišče in da policisti opozarjajo ljudi na nevarnost. Pa ni tako. Eden od policistov (verjetno želi mi v strogem tonu pojasniti, da se tu nimam kaj sprehatjati, da je to čisto prava meja. Še preden se uspeš predstaviti in pojasniti vzrok obiska, mi zabrusi, da moram imeti za vsak obisk mejnega prehoda posebno dovoljenje UNZ. Ker sem prišla v Središče predvsem zaradi carinistov, mi ne pojasnjujem; povem

deli na mejnih prehodih v Gornji Radgoni in Gederovcih, kjer so bili prej zaposleni. Ne vem, kako bi bilo, kajti pozabiti, da je slovensko-hrvaška meja »čisto ta prava meja«, je velik greh. Tudi cariniki se strogih braniteljev meje malce bojijo, saj so v njihovih zabojnikih gostje. Pravzaprav gostujejo v zabojnikih policije in Kompassa, upajo pa, da jim bodo do novembra postavili tudi njihove zabojnike, tako da bodo vsi v svojih. Živeli zabojniki! Ko bi bili vsaj domači, pa niso. Zabojniki, ki jih postavljajo na novih mejnih prehodih, so izdelani v TRIMU Trebnje in ne v AR CONT-u.

Zdravko Majstorovič je vodja carinske izpostave v Središču ob Dravi. Skomigne z rameni in pravi, da se bo že uredilo. Tri dni so bili brez vode in sanitarij, pa so se morali znati. Konec prejšnjega tedna je bila največja gneča, tovornjak za tovornjakom, z neba pa je lilo kot iz škafa. Pa se

MUJO HORVAT, Končar, Donji Kraljevec: »Zaradi tega carinjenja izgubim dva dni. Včeraj sem moral peljati te kotle, ki jih redno vozim na cinkanje v Cinkarno Celje, na carinjenje v Kotoribo, danes pa moram spet čakati na ureditev dokumentacije tukaj v Središču. Že 12 let vozim na tej relaciji, pa še nikoli ni bilo takšne zmede. Prejšnji teden sem moral plačati za ureditev formalnosti na mejnem prehodu 500, danes že 1000 tolarjev. Kako to?«

svoj tovor raje prek Madžarske. Adijo zaslužek!

»Ne sprejemamo dinarjev. Dinarje morate najprej zamenjati v tolarje in šele nato boste lahko plačali svoje obveznosti.« je Kompasov delavec pojasnjeval hrvaškemu šoferju. Ni mu potrebno več razlagati, ve le to, da ga bo več stalo. Ruži (priimka ni hotela povedati) gre že kar na jok; živi v vasi v bližini Čakovca in ima brata v Ormožu. Zdaj ga gre prvič obiskat v drugo državo, za 700 dinarjev je dobila le 455 tolarjev.

Največji problem imajo tisti delavci, ki delajo v Ormožu ali Ljutomeru in dobijo plačo v tolarjih, živijo in kupujejo pa na Hrvaškem. Kje dobiti dinarje? V pomoč vsem »prizadetim«: na

primerno površino za parkirni prostor in prostore za mejne organe. In Ormož bo postal mesto tik ob državni meji.

In kaj si želijo cariniki? Predvsem več sodelavcev in boljše plačo. Železničarji dobijo za malico 1800, cariniki le 800 tolarjev; policisti imajo benificirano delovno dobo, cariniki ne, čeprav so delovne razmere enako težke. Pa se uniforme; tisti, ki dela v pisarni, ne more imeti enakih uniform kot tisti, ki mora lesti na vagoni!

Ja, ja. Meja je pač meja. Marsikaj bo treba doreči in narediti, da bodo zadovoljni uslužbenci na meji in potniki!

Besedilo in posnetki: Bernarda B. Peček

Umetno pomanjkanje blaga

velikih univerzal se je znašel v minulih letih in ustrežljiveje se jim je dni močno masčurje svoje poslovalnice ne more dobiti cenejšega blaga iz Hrvaške, prav tako ne morejo opravičiti svojih poslovalnic v Murskem Središču. Prodajajo, kar imajo v zalogi. Tudi lendavski kupci so opazili ujitovih trgovinah ni več blaga: pralnega pramleka. Vse je le in dvakrat dražje. Ni noben v tem, da bi slovenskim primanjkovalo blaga. Če bi imeli v hrvaških prej kot naših trgovinah, ki so Hrvati sprejeli, da oli, sladkorja, olja in čarini sredstev več ne smejo nastati iz Hrvaške. Poleg tega je nastala prava zmeda zaradi razneje tolar — dinar in hrvaška popolnoma ustavila pre-

njem Murskem Središču (2 tekstilni, prehrambna in gradbena). Do pred kratkim so jih oskrbovali s pomočjo svojih stalnih grovali s pomočjo svojih stalnih grovali zaenkrat prodajajo le tisto, kar imajo v trgovinah, za pomoč pa so prosili TRGOCENTER Čakovec, da bi prevzel oskrbo njihovih štirih trgovin, dokler se zadeve med državama ne uredijo. Čeprav so se z vodilnimi v evropski trgovski organizaciji vse dogovorili, do uresnitveja le-tega ni prišlo.

»Nenehno smo povezani s telefoni; prepričujem jih, da je z našimi poslovalnicami v Murskem Središču drugače, da to blago kupujejo njihovi ljudje. Prve tri dni nismo vedeli, kam z divje med državama ne uredijo. Čeprav so se z vodilnimi v evropski trgovski organizaciji vse dogovorili, do uresnitveja le-tega ni prišlo.

Ena od poslovnih odločitev vodstva Univerzala je, da bodo štiri enote v Murskem Središču

VENDEL OSTRICH, direktor Mercator Univerzala Lendava: »Nič ne ve, kakšno bo razmerje med tolarjem in novim hrvaškim denarjem, zato nihče ne upa nič kupovati in menjavati. Probleme nam delajo tudi hrvaški cariniki, saj so zahtevali, da naj mleko v Lendavi, ki smo ga do sedaj vozili iz Medžimurja za lendavske trgovine, carinimo v Koprivnici. Le kdo bo vozil mleko tja?«

ustanovile novo podjetje z naslovom Mercator Univerzal Mursko Središče, v katerem bo imelo matično podjetje 90-odstotni in poslovodje 10-odstotni delež.

Hrvaške trgovine so ustvarile kar 14 odstotkov mesečne realizacije, 9 odstotkov v drobnoprodaji, ostalo v veleprodaji. Oskrbo gostincev in trgovcev bi radi obdržali tudi v prihodnje, čeprav se je ta v oktobru popolnoma ustavila. Novo hrvaško podjetje Univerzal bo uvoznico-izvoznico registrirano. Matično podjetje v Lendavi pa poleg tega še registraciji za špediterske posle. Univerzal se namreč od sedaj ni ukvarjal z »mednarodno« trgovino, vendar pa v prihodnje samo grosisti ne bodo dovolj.

Upajo, da se bodo finančni nesporazumi med Slovenijo in Hrvaško čim prej rešili, kajti v njihovih trgovinah je vse manj blaga iz Hrvaške, prav tako pa so bili kupci v Murskem Središču navajeni kupovati slovensko blago. Sedanje pomanjkanje blaga je po mnenju odgovornih v Univerzalu umetno ustvarjeno, kajti oboji (slovenski in hrvaški trgovci) so pripravljene sodelovati.

Bernarda B. Peček

Dve različici slovenskega knjižnega jezika

Novejša raziskovanja F. Grivca

kažejo, da Jagičeva teorija ni sprejemljiva, saj preveč poenostavlja (Ciril in Metod naj bi se naučila jezika Slovanov — Solun je bil dvojezičen: grško-slovanski — in ga prenesla v Velikomoravsko državo, kasneje pa še v Panonijo ter ga priredila tamkajšnjim govornim in pisnim potrebam. Ohranila bi nekaj grških kalkov, manjlatinskih in nemških in tako »naredila« kulturni jezik, v katerem sta širila krščansko vero). Bolgarsko-panonska teorija o izvoru starocerkvenoslovenskega jezika postavlja pod vprašanje slovenstok Brižinskih spomenikov in jih vključuje v moravske in starocerkvenoslovenske okvire. Teorija ne upošteva medjezikovnih vplivov (solunsko narečje, jezikovne razmere na Moravskem in v Koceljevi državi) in temelji na predpostavki, da narečje Soluna zajema širok jezikovni prostor Balkana, Moravske in Panonije. Martina Orožen zato nadaljuje Grivčeva raziskovanja, upošteva razliko med katehezo, ki je solunska, in liturgijo, ki je panonska, in misli, da bo potrebno panonsko teorijo »še odkopati«. Problematika Brižinskih spomenikov in njihov odnos do stare cerkvene slovanščine sta tesno povezana z razmerami v vzhodnoslovenskem knjižnem jeziku, saj obstajajo v starih molitvenih obrazcih pomembni jezikovni dokazi o tem, da se je ohranila kontinuiteta v razvoju od Brižinskih spomenikov do besedil, napisanih v vzhodnoslovenskem obrednem (in kasneje tudi knjižnem) jeziku, medtem ko je osrednjeslovenski jezik šel v smeri Rateškega, Stiškega in Starogorskega rokopisa in je zaradi narečne diferenciacije hitro izgubil arhaično podobo, značilno za vzhodnoslovenski jezikovni prostor. Nastanek osrednjeslovenskega knjižnega jezika je sicer bil povezan z oživljanjem nekaterih starih, izvornih izrazov (zlasti pri Krelju, ki je poznal glagoljaško književnost), vendar pa so se takšne povezave kasneje povsem izgubile. Vzhodnoslovenski knjižni jezik, ki se je normaliziral skoraj dve stoletja po Trubarju (F. Temlin: Mali katekizem, 1715), pa je zlasti v besedju ohranil izvorno slovensko besedotvorno podobo.

V 9. stoletju se je panonskim Slovincem ponudila priložnost, da bi zaživel v močni, samostojni državi. Obri so bili premagani (796) in Pribina je dobil od frankovskega kralja ozemlje (središče je postal Blatograd). Njegov sin Kocelj je sprva služil Frankom, kasneje pa se je hotel znebiti nemškega vezalstva in se je povezal z Rastislavom. Pri tem sta imela odločilno vlogo Ciril in Metod; s Koceljevo, Rastislavovo in Svetopolkovo podporo ter papeževim privoljenjem sta ustanovila panonsko-moravsko nadškofijo (867—885) s slovanskim bogoslužjem od Srema do Morave. Metod je postal nadškof (arcibiskup panonski), prevedena so bila temeljna dela v staro cerkveno slovanščino in dane so bile vse možnosti za obstoj in razvoj slovenske državnosti in jezika. Vendar pa je na Moravskem prišlo do bojev, Svetopolk je izdal Rastislava, ki so ga Nemci obsodili na smrt (870), Svetopolk pa je sklenil mir in dobil celo Panonijo (884), saj je Kocelj »izginil« iz zgodovine okoli leta 873. Metod je moral iz Panonije, na ozemlje so začeli vdirati Madžari, ki so uničili državo in sledila je razdelitev Slovanov med Nemce in Madžare. Borba za slovensko liturgijo je bila tako izgubljena, ustrica tradicija pa se je nadaljevala tudi pod Madžari, kamor je bilo priključeno ozemlje panonske Slovenije.

Leta 1094 je bilo ozemlje pravno priključeno zagrebški škofiji in to je skoraj tisoč let usodno vplivalo na jezik panonskih Slovincov, ki je bil izpostavljen močnim madžarskim in kajkavskim vplivom. Hkrati pa so se takšni negativni jezikovni vplivi omogočili, da so v vzhodnoslovenskem knjižnem jeziku ostali elementi, ki jezik povezujejo s staro cerkveno slovanščino. V Dalmaciji se je ohranila močna glagoljaška skupina, ki je nadaljevala slovensko liturgijo Cirila in Metoda iz Panonije. Prek hrvaško-kajkavskih povezav v protestantizmu in kajkavskih vplivov na prekmurski jezik se je na vzhodu Slovenije ohranila kontinuiteta, ki kaže na povezave vzhodnoslovenskega knjižnega jezika s staro cerkveno slovanščino. Izvirna slovanska liturgija se je vse do danes ohranila še na otoku Krku, ki je ves čas pomemben glagoljaški center.

V 11. stoletju je bilo ozemlje vzhodne Slovenije pravno razdeljeno med nemško in madžarsko govoreče okolje. Mura je postala ostra geografska meja, ki se je zarezala v prvotno enoten jezikovno-kulturni prostor. Slovenci na desni strani reke so se začeli jezikovno približevati t.i. alpski slovanščini, saj so stiki s panonsko jezikovno bazo postajali vse težji in jih do 18. stoletja skoraj ni bilo. Šele takrat je na prekmurske protestante začela vplivati Dalmatinova Biblija, prve osebne stike pa je navezal Vraz, ko je potoval po Prekmurju in zbiral ljudske pesmi. Na prekmurske Slovence je opozoril Čopa, ta pa je začel priporočati študij prekmurskega jezika slovenskim piscem v osredju.

(nadaljevanje prihodnjik)

kulturni koledar kulturni koledar

PIREDITVE

MURSKA SOBOTA: 7. novembra ob 20.00 bo v grajski dvorani koncert godalnega kvarteta Enzo Sabiani iz Ljubljane.

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V galeriji Kulturnega centra Miška Kranjca je razstava fotografij Danila Cvetniča. Posredovala jo je umetnostna galerija iz Maribora. Odrpta bo do 10. novembra.

RAZSTAVE: V razstavnem salonu hotela Radin je razstava likovnih del Mirana Vrbnjaka iz Šmartna ob Paki. Odrpta bo do 8. novembra.

MURSKA SOBOTA: V salonu soboškega gradu je razstava Denamištrova v antiki na Slovenskem. Pripravila sta jo Narodni muzej Ljubljana in Pokrajinski muzej M. Sobota. Odrpta bo do 10. novembra.

LENDAVA: V razstavnih prostorih lendavskega gradu je stalna razstava kipov in slik doseda-

njih mednarodnih likovnih kolonij. Na ogled je tudi spominska soba Györgya Zala.

MURSKA SOBOTA: V Pokrajinskem muzeju je odprta razstava Gledališka preteklost Sobote. Odrpta je vsak dan od 10.00 do 12.00.

KNJIŽNICE

MURSKA SOBOTA: Vsi oddelki Pokrajinske in študijske knjižnice so odprti vsak dan od 8.00 do 18.00, ob sobotah pa od 8.00 do 12.00.

GORNJA RADGONA: Občinska matična knjižnica je odprta vsak dan razen torka od 8.00 do 18.00.

LENDAVA: Knjižnica je odprta v ponedeljek, sredo in petek od 10.00 do 18.00, čitalnica pa vsak dan od 7.00 do 17.00.

LJUTOMER: Knjižnica je odprta v ponedeljek, sredo in četrtek od 8.00 do 17.00, ob torkih in petkih pa od 8.00 do 15.00. Vsak ponedeljek ob 16.00 so pravične ure za otroke.

»Mnogo več od življenja — z novim začetkom!«
Tri zdravstvena predavanja Paula Volka iz New Yorka.
5.—7. nov. ob 18. uri v centru ADRA, Trstenjakova 61 a.

SOBOTA NJEGOVE MLADOSTI

Zunaj slike je slepo polje. Tisto, kar ni prišlo v Kološev objektiv, je ostalo v slepem polju, mnogo tistega, kar je prišlo v objektiv njegovega fotoaparata, pa razkriva slepoto časa. Če odprete knjigo Jožefa Kološe-Kološa: SOBOTA MOJE MLADOSTI na strani 44/45, boste imeli na desni strani njegovo fotografijo skoraj že povsem porušene soboške sinagoge iz leta 1964. To je dokument slepote časa. Na levi strani je prefotoafirana fotografija sinagoge, ki so jo zgradili v letih 1907—1908. Opazoval sem že mnoge pri prelistavanju Kološevih knjige: vsak, ki je videl obe fotografiji, si je želel, da bi mu bilo dano povzročitelja porušitve zadaviti.

Jože Kološa je na predstaviti rekel, da se mu zdi njegova knjiga »skoríšna«. Ni debela njegova knjiga, toda z zgodbami je izpisano celotno slepo polje, vse tisto, kar ni prišlo pred oko njegovega fotoaparata. Vsaka fotografija mojstra je zgodba. V tem je mojstrstvo, Kološa piše s svojimi fotografijami zgodbe za debelo knjigo. V »skoríšnoj« knjigi so zgodbe o ženski s kolegom, ki je prišla na takratno soboško tržnico, v ozadju je zgodba o trafiki Irme Šokal... Kološevе fotografije so iz časov, ko so po Soboti šli vozili konji, devetnajstkrat je v vidno polje zašla konjska figa... Same zgodbe...

STEFAN SMEJ

Slike so zgodbe

Koršmitske in druge zgod(b)e

Dušan Rešek, doslej znan kot vnet zbiralec in raziskovalec ljudskega blaga (Šege in verovanja ob Muri in Rabi, Strije so strino), se je v svoji najnovejši knjižici *Prekmurje, dober dan* (Militaria Slovenika, 1991) spoprijel s »pravim pisateljevanjem«.

V lični knjižici je zbral kopico zgod(b), večina anekdotičnega značaja, v katerih razkriva prekmurski vsakdan ali v vidika lastnega življenjepisa (Mama, Doda...) ali ljudskega pripovedništva (Čigav je belinski grad?, Ognjeno žrebe...) in navsezadnje skozi optiko svojega poklica, zato lahko skoraj dobro polovico zgodb označimo kot »koršmitske«.

K vsej tej živopisanosti, Rešek motivov namreč ne izbira, temveč jih le smelo zapisuje, dodaja kanček hudomušnosti in sentimenta. Brez tega seveda ne gre, kajti nanizane zgod(b)e skušajo čimbolj pristno zaživeti, zato se ne more izogniti »ljudskemu sedimentu«, ki dela le-to branje tudi večerniško.

Prav zaradi tega je omenjena knjiga namenjena predvsem manj zahtevnemu bralcu, pisana je namreč v realističnem tonu, bralcu, ki bo v gošči doživljajev našel tudi drobtinico sebe.

Predvsem v »koršmitskih« zgod(b)ah, ki si sledijo kot drobci, včasih kar preveč neopazni, a nikoli prezrti.

Zato bi bilo hudo napak, če bi tudi omenjena knjižica doživela podobno usodo. Še več, tudi na knjižnih policah je več kot dobrodošla. M.V.

Iz prekmurske izseljenske pesniške preteklosti...

ZVONOVJE NAMILO ZVONLJO

Zvonovje zaslozstno zacnejo zvoniti,
Pa je eden Szlovenszki brat mogo mrėti.
Dalecs, dalecs od rodjene zemlje szvoje,
Od Rohtelcov, Bratov i Szesztre szvoje.

Zvonovje na milo zvonijo,
Gda Szloyenszkoza brata na cintor neszjejo.
Zanyim szatpla eden sereg ljudji,
Szpoznanci ino doszta drujgji.

Prednyim zaszta vi dveje neszjejo,
Szdrizsene drszave i Szlovenszko.
Zdrizsene drszave, nasoj etak pravi:—
Zakaj plahocszta na etom krajji?

Jasz szamo mam jus ti plahotati,
I pod menov ga dam pokopati.
Goni vöter i plahocszto te zaszta ve,
Vu Szlovenszkoza brata rekaj, kre skrinje.

Nasa tudi szzi zdejhne tesko,
I pravi ovaj tudi telko:—
Mizlim da mam jusa doszta,
Kre toga mrtvoza szlovela.

Pod mojim plahotanyom sze je on narödo,
Na Szlovenszkoj zovni, vu zibeli szo zibo
Da ga je szas odnoszo dalecs od mene,
Na ovom szvejti de on pa sztao kre mene.

Joseph Novak.

Poseben pomen in vrednost je imelo v življenju prekmurskih izseljencev Novakovo pesniško ustvarjanje; samo v dveh letih, 1928 in 1929, je napisal in objavil v tedniku Amerikanski Szlovenecov Glasz (ASG), ki je izhajal v Betlehemu v letih 1920—1954, 33 pesmi, od katerih dve objavljamo v obliki izvirmika: ZVONOVJE NAMILO ZVONLJO, ki je bila objavljena v ASG 11. januarja 1929, št. 2., str. 1;

Pričujoči dve pesmi je napisal Joseph Novak iz Veščice pri Murski Soboti (roj. 18. januarja 1895, umrl 9. julija 1974), ki je živel s krajšo prekinitvijo v letih 1913—1929 v Betlehemu v ZDA. Aktivno je bil vključen v kulturno delovanje in največje in najpomembnejše prekmurske izseljenske nasebine, ki je s svojo literarno, izdajateljsko in narodnostno aktivnostjo povezovala naše rojake Severne in Južne Amerike, ohranjala pa tudi močno narodnostne, verske in seveda domaćinske vezi s staro domovino.

Szlovenszke peszmi

Lejpe peszmi odkšč azhajte?
Na szlovenszkoj krajini sze szpevate.
Na vász szunca trák obezjeja
I rosze dzszundza, vam pout polejva.

Ali vu britki szkruzaj sze koplete?
Vu zaslozstnom szrci globocszno hodite.
Z-bregá i dolá sze szuje vas gláz,
Decekam! deklinam sze szvejti obráz.

Da na peszmi, tá lejpe recsi,
Szmejejo sze li nikáki.
I te drujgi szam vu szebi.
Szejoucsze v uzaslozstnom szrci.

Szkrivnoszt ocsztae li na veke,
Odbšč pridó lejpe peszme.
Rasztejo znábidti vu püngradi,
Mládim docakem, deklinam vu szrci.

Joseph Novak.

SZLOVENSZKE PESZMI, ki je bila objavljena v ASG 5. aprila 1929, št. 14, str. 2; ponatisnili so jo tudi v evangelističnem mesečniku Duševni list, ki je izhajal med prvo in drugo svetovno vojno, 20. februarja 1931, str. 32. Vse Novakove pesmi iz tega obdobja so pripravljene za tisk in čakajo na izdajo. M. Kuznjak.

Toda kje je samosevno žito?

Neki pesnik je napisal pesmi in jih izdal v knjigi z naslovom *Prekmurijana*. PREKMURIJANA so gostobesedne pesmi.

In zdaj bom naredil nekaj, kar ni običajno. Se pa dogaja, čeprav se ne pove. Dogaja se, da se pesniki, pisatelji in piščiči ljudje med seboj hvalijo. Tako se dogaja skorajda vedno in le redko se primeri, da kdo koga »raztrga«, kakor se temu reče.

Drago Kuhar iz Puconec, ki je avtor pesniške zbirke *Prekmurijana*, je moj prijatelj. To sem povedal zato, da ne bo nihče mogel zmagoslavno ugotoviti, da pač o Kuharjevih pesmih ne morem pisati tako, kakor bi morebiti lahko. Ker sem njegov prijatelj.

Toda z neko čudaškositjo v tem pisanju bom pokazal, da sem se ga lotil tako rekoč »odgovorno« in resno.

Drago Kuhar živi v Ljubljani, doma pa je iz Puconec. V sebi ima pesniško strast. *Prekmurijana* pa je dal pesniški zbirki naslov zato, ker naj tako poetizirano ime *Prekmurja* pomeni »deželo hrepenenja«. Torej ima D. Kuhar v sebi tudi strast za *Prekmurjem*. Še nekaj drugega vem o Kuharju — tudi takšne reči se navadno ne povejo: včasih je imel skrajno levičarski odnos do vere in do svojega luteranstva. Zdjaj je to drugače, zdaj se s tem luteranstvom identificira. Po svoje. Tako, da ga v pesmih kar naprej omenja.

Kuharjeva *Prekmurijana* ima 108 strani. Po prvem branju pesmi se mi je zdelo, da se s Kuharjevimi načinom pisanja dogaja nekaj, kar je mogoče označiti z razmerjem med globinsko in površinsko strukturo jezika. In zdaj bom prišel na plan s prej omenjeno čudaškositjo. Zaradi Kuharjevih pesmi sem šel ponovno brat neko knjigo lingvista in filozofa Noama Chomskega. Ta knjiga ima naslov »Gramatika in um« ter obsega 310 strani.

Tudi to je čudaško, namreč omenjati razmerje med obsegi knjig: 108 strani proti 310-im.

Zdjaj pa moram naposled nekoliko preiti na Kuharjeve pesmi. Zato, da bi se pokazalo, kako imajo njegove besede pesnjenja opraviti z globino in površino jezika. *Prekmurijano* odpiram na... na... na, čisto po naključju na 66. strani. Pesmi so napisane tako, da je s tiskom pokrit vsakokrat samo gornji del strani. Na spodnji strani imam s svinčnikom napisano — sicer nikoli ne pišem ničesar v knjige pesniških zbir, toda tukaj gre tako rekoč za delovni izvod *Prekmurijane* — takole: zgodovinski refleksi od prazgodovine do gradov...

Prebiram nekaj vrstic iz pesmi na tej strani: »... s praznoto se spremeni v kraljestvu mrtvih ljudi / izplahodra se na robovju svojih svetlošasih senc... pohčerjena voda pokliče sestro v karantanski ocean / posinovljeva dolina zaslisi zapetje njive v ravnini / pobratena skala zagleda pečevje v očesu hribovja / posestrana gora pretipa prodišča v srcu pogorja... iz pritlikovja prokletja lije kot iz škafa žlebov / mokrotni tramovi so v pajčini gradov brez strahov.«

»Zgodovinski refleksi« sem pripisal zato, ker se pesnenje na tej strani lahko razume, kakor da se pesnik tukaj pogreze v časovno globino pod *prekmurijansko* ravnino: v kraljestvo mrtvih, kjer sreča talno vodo, »pohčerjeno vodo«, ki je obvladala kosti njegovih prednikov, naleti na staro vodo, ki je napajala karantanski ocean; potem gre še globlje v kamnite sklade in pretipa prodišča v srcu skalne podlage pod nekajim panonskim morjem; nazadnje pa zadene ob tram v porušeni graščini, na katerega kaplja...

Po Chomskem neki jezik obvladamo takrat, ko posedujemo implicitno (nerazvito) moč za razumevanje nedoločene števila izjav. Vsi tisti, ki citirane verze zgoraj na prvi pogled nekako razumemo, obvladamo jezik, ki nam je s Kuharjem skupen. Vendar so mnogi med nami takšni, ki bodo sicer priznali, da je jezik pesnika Kuharja in njihov jezik načeloma eden in isti, toda tega, kar je napisal v teh pesmih, kljub temu ne razumejo tako, kakor se običajno razumejo izjave v jeziku, ki ga obvladamo. Mogoče bodo celo rekli, da tega sploh oziroma nič ne razumejo. Torej imajo ti ljudje samo implicitno moč, samo notranjo, potencialno, samo možno moč, da razumejo Kuharjeve pesniške izjave. Kuharjeve pesmi pa so očitno nekatere izmed nedoločene števila izjav, kakor pravi Chomsky.

Kaj dela ta pesnik z jezikom, kaj dela s svojo jezikovno sposobnostjo? Kako se lahko zgodi, da nekdo, ki obvlada slovenski jezik, ne razume pesmi, ki so pisane v tem jeziku? Ne razume izjav, ki so gramaticalno pravilne!

Chomsky pravi, da globinske in površinske strukture gramatike niso povsem identične. Tisto, kar mislimo in kakor mislimo v globini jezika, se prek različnih transformacij prevede v površinsko strukturo: v tisto, kar slišimo, preberemo in razberemo.

Recimo, da se to dogaja s pesnikom Kuharjem. On piše pesmi v globinski strukturi, v

maniri glagolske in samostalniške fraze. To je rudimentaren in obenem zelo avtentičen način pesnjenja. Njegove pesmi se generativno (rojajo), vendar niso dosegle — površinsko — sar pesnik niti noče, ker ne more preslišati bližnje besede, ki označuje običajno raven komunikativnega jezika. Površina zveni po površnosti. Kuhar piše generativne pesmi, tako kakor je gramatika, ki obravnava ravni jezika in jih deli na globinske in površinske, generativna gramatika. Iz te ugotovitve po nočem izpeljevati nobenih konsekvenc, saj sem Kuharjev prijatelj, ne mentor.

Zaradi Kuharja sem začel ponovno brati še eno knjigo. Kajti nekako nisem zadovoljeval z gornjo ugotovitvijo, ki sem jo na kratko skiciral na osnovi vnovičnega branja Chomskega. Avtor te druge knjige je John Austin, izdaja pa naslov »Kako napravimo kaj z besedami«. Obsega 200 strani.

Zelo bom sežal izsledke tega branja in izpeljal, da sem na osnovi Austinove klasifikacije ugotovil, da so Kuharjeve pesmi imenitno, no performativne, dejansko pa ilokucijske. Performativno izrekanje je opredeljeno s konvencijami. Vendar je istočasno nagnjeno k uresničitvi. Kuharjeve pesmi bi pravzaprav bile uresničene. Navsezadnje je *Prekmurijana* na deželi hrepenenja in pesnik Kuhar bi se v tej deželi rad uresničil.

Ilokucijske so njegove pesmi zato, ker je ilokucija govorno dejanje, ki je izvedeno s konvencionalnimi sredstvi, vendar se bolj kot na konvencijo zanaša na igro in na prepletanje nagibov. Kuhar uporablja običajna, konvencionalna sredstva. Toda ne preiskuje običajne njegove pesmi bralci kot navadno čtivo. Več mu je za nagibe in za igro.

Toliko na osnovi 108 Kuharjevih strani proti 508 stranem Chomskega in Austinova da ne bo nihče mogel reči, kako v tem časopisu in resnih literarnih kritik!

Tisto, čisto običajno, kar lahko izvedemo iz Kuharjevih pesmi, pa je med drugim to, da je vrglo iz miru spoznanje, da je star trideset let. Med ljudstvom se tem letom pravi »Kristusova leta«. Potem pa začnejo mladenčari vanj »cimprane« hiše, nabožna mladost, »berek« in močvare, stramska in grobnica. Čebele in panji, sprtnost in glina.

Ko sem prebral »samospavno preminulo poloka sparjene pesmi«, sem se vprašal, zakaj zaboga ni napisal še verz, ki bi se nel niti takole: samosevno žito poganja po stebih... Ali nekaj takega.

STEFAN SMEJ

Dvoličnost »Evrope 92«

Gospod Smej S. je izbral pravi naslov. Nemški Socialdemokrati zares vložijo velike napore, da bi sešli slovensko levico. Njegova napaka, obenem pa veličina, da napiše isto, kar sliši oziroma mu nekdo pove. S tem hoče tudi na področju dokazati izvirnost, čistost in nepokvarljivost sebe, ljudi in narave. Nove pisane v pokvarljivem in nekompromisnem slogu. V zapisu o obisku nas Socialdemokratov v Ingolstadtu je med drugim posebej poudaril, da Kozic ni primerjal komunizma z boljševiki in jih ni kritiziral, kot da je to bilo najpomembnejše. Prepričan pa je tudi tu napisal tako, kot mu je povedal eden od dveh članov delegacije (var. Kolmanič). Obrnil se je pač na napaden naslov in tako bil prikrajšan za to me informacije.

Čas se neumisljeno vrti naprej in vse kar je v zvezi s tem obiskom v Ingolstadtu ni več tako pomembno, pa vendar moram nekatere nejasnosti v kratkih stavkih pojasniti javnosti, ki jo to zanima. Ob priliki spomladanskega srečanja s Socialdemokrati v Ingolstadtu je dr. Götz povedal, da se v tem trenutku z dr. Pučnikom razgovarjata, ker je usmerjen preveč v desno in obremenjen s preteklostjo ter se mu ne zdijo. Ob zadnjem obisku so nas spraševali, zakaj dr. Pučnik ni v javnosti ne nastopa tako ostro proti Kučanu in njegovim.

Črta naše Socialdemokratske stranke je pri Socialdemokrati v Ingolstadtu narasla. Smatrajo nas za stranko, ki jim bo v bodoče zagotovo pravi sodelavec in partner. Te njihove simpatije in zaupanje moramo sedaj izboriti in utrditi v domačem političnem polju. Sele tedaj bodo one postale realnosti. Na domačih moramo svojim volikom dokazati svojo pravilno Socialdemokratsko usmeritev ter svoje programske usmeritve preizkusiti v življenju. Če bomo pri tem uspešnejši, kot stranka Demokratične prenov in druge manjše Socialdemokratske stranke, bomo cilij dosegli tako pri državljanih Slovenije kakor tudi pri sestrskih strankah v tujini.

Pri osamosvojanju Slovenije nas Socialdemokrati iz Ingolstadta podpirajo vendar pri tem ne zastavljajo mnogo vprašanj, kar se tiče razvoja gospodarstva. Tako kakor cela Evropa se zavedajo, da sta bivši sistem in skupno življenje v Jugoslaviji pustila globoke ožitke v naši miselnosti in delovnih navadah. Prav zaradi in lastnih interesov hoče Evropa kot nemški socialdemokrati slovensko levico sešiti v Jugoslavijo. Pri tem se prav nič ne ozira na posledice, ki so že vidne. Bodo pa posledice za Slovenijo katastrofalne, če ta Evropa ne bo spreminila svojega lica. Prava tako bo morala Ingolstadtska ali tudi Nemška Socialdemokratska stranka preden bo začela s šivanjem sedanje levice pod dežnik Socialdemokracije, v tem trenutku je razlika še prevelika.

Evropa 92 je samo popisani list papirja. Realnost se vidi pri reševanju Jugoslavije, kjer ni toliko nemočna, kolikor se noče odreči svoji blaginji in posameznim interesom v lastnih državah, Balkanu oziroma vzhodni Evropi. Tako obnašanje Evrope po naslovu Evropa 92 prav gotovo vpliva na nekatere študente magistrske študija, ki se obnašajo tako kot ona. Govorijo in delajo tako, kot je samo njihov pravni in njihovo korist. Pri tem pozabljajo na objektivnost in odnos do svojih strankovanih članov, simpatizerjev in istočasno volilcev. Tisti, ki na eni strani brani dr. Pučnika, na drugi strani pa prikazuje dr. Cirila Ribičiča kot najposobnejšega politika in strokovnjaka na slovenskih tleh, ni realisti in ni objektivni. Ne more nekdo govoriti, da je dr. Ribičič super strokovnjak in politik, na drugi strani pa nekatere DEMOS-ove poslance kot npr. Halb J., Gros itd. imenovati z političnimi diletantii, prav je vsakomur dobro znano, da sta dr. Ribičič in Gros dobila nezaupnico od iste slovenske skupščine. Kolmanič in še marsikdo drug bo moral začeti tudi s študijem realnosti doma. Če bomo v novonastali državi razčistili tako politične, kakor gospodarske probleme in jih postavili na realne temelje, bomo lahko študirali Evropo. Tudi nas v tem trenutku se vedno smatra za balkansko državo in to morda upravljeno. Tena ne bomo dosegli z vladanjem v imenu simbolov posamezne stranke niti v imenu boga ampak v imenu sposobnih ljudi, ki so svoje znanje pripravljene dati za razvoj in razvojne otine države, ne pa samo za lastno blaginjo oziroma blaginjo tistih, ki jim dorojijo.

Karel KOZIC

Še enkrat o sešivanju levice

Ker je želja po oblasti od vseh strasti najbolj strastna (tako Tacit), se za njo brusi zobe, z njo škriplje, ravsa in trga koža tekmeča, ne glede na to, če to uboge državljanse osrečuje ali ne. Pri tem niti ni pomembno, da bi kdo dobro vladal, kar je gotovo najtežja naloga sleherne vladajoče garniture in pomeni tudi vladavino v korist, ne pa samo v imenu ljudstva. Večino energije se tako preliva v obrambo oblasti in oblastnih pozicij pred sedaj že politično nekonjunktivnimi strahovi iz preteklosti. Pri tem edino treba izvesti prevzeto slabo gospodarsko stanje (kar bi nedvoumno za sleherno vlado ne glede na barvo bil težek zalogaj), na kar je pa vsak razumen pretendent na oblast moral računati. Vse ostalo pa se počasi spreminja v iskanje namišljenih sovražnikov, ki jih v resnici ni, so pa potrebni za upravicovanje nespособnosti in prepočasnosti nekaterih oblastnih struktur.

Vsled takšnega stanja ni možno priti do skupščinskega konsenza o usodnih odločitvah za nadaljnji razvoj mlade slovenske države. Republiška vlada in mnogokje tudi občinski izvršni sveti prevzemajo pobudo in odločanje v svoje roke. Ignorira se parlament, izključujejo se institucije civilne družbe in strokovna javnost, vsiljuje se »edina resnica«, ki jo sproducira vlada. Konfuzno stanje, ki se ga na takšen način ustvarja, občasno zamegljivo (ne pa tudi odpravljivo) »velika državotvorna dogajanja« in v zadnjem času različna preživljanja na sceni slovenskih političnih strank.

Zadnji razcep — za mnoge tudi pričakovan in edino možen izhod — v SDZ je povzročil pravo popla-

vo razprav o strukturiranosti slovenske politične srenje in profiliranosti posameznih političnih strank. Iz vseh mogočih zornih kotov, političnih nagibov in tudi strankarskih računov se kupčka stranke na politično desnico, sredino in levico.

Politične kalkulacije posameznih strank so sestavni del parlamentarizma, nikomur pa ne koristi zatiskanje oči pred dejstva. Ta pa so, da politični prostor Slovenije še ni strukturiran in da je še izredno malo strank v resnici oblikovalo svoj politični profil. Strah pred bipolarno delitvijo na desnico in levico v tem trenutku v slovenskem prostoru ni posebej upravičen, čeprav glede na nekatera dogajanja tudi ni čisto neosnovan. Znano je namreč dejstvo, da so vse naše stranke pri svojem nastajanju tekmovali v kritiki socializma, ker je to bilo politično kredibilno, zato so tudi leve, socialno usmerjene stranke druga drugo prehitevale po desni strani in se z vnašanjem nacionalnih elementov v programe ter proglašanjem svoje pragmatičnosti umeščale v politični prostor sredine ali leve sredine. Posledica tega je, da pri nas celovite levice ni formirane (tu mislim samo na parlamentarne stranke), ker ji manjkajo deli (stranka ali stranke), ki bi v določenem trenutku lahko levi blok donjli radikalizirali v odnosu do nastajajoče radikalne desnice. Tudi skupno število do sedaj registriranih političnih strank (okrog 58), gre bolj v prid tistim — med nje sodim tudi sam — ki se zavzemajo za strankarsko pisanost znotraj našega političnega prostora. Kar pa seveda zahteva, da bo tudi politična moč primerno razporejena na vse stranke v političnem spektru. S tem pa se odpirajo tudi možnosti za špekulacije raznih krojačev za krpanje starih in šivanje novih političnih pregrinjali.

Najprej se bom ustavil pri krpanju, kjer mislim na Demosovo kuto, ki je sestita iz tehnološko nezdružljivih sestavin, zato stalno poka po sivih, kaže pa tudi dotrajanost nekaterih materialov. Ob vsem spoštovanju pozitivnih političnih potez in profesionalno kompetentnih posameznikov znotraj vladajoče koalicije pa lahko brez globljih političnih analiz ugotovimo, da je stalno krpanje Demosa v resnici izgrajevanje pozicij slovenske politične desnice. V imenu višjega nacionalnega interesa, se v skrajno desni, folklorno obarvani in populistični ideologiji vodilne stranke, v Demosu vplajajo tudi nekatere stranke, ki v ta okvir ne sodijo, razen, če so se že sedaj sprijaznile, da bodo v bodoče le neke vrste sekcija prevladujoče stranke.

Razcep v SDZ pomeni pravzaprav javno opozorilo njenega intelektualnega dela, da se slovenski politični lok utrjuje predvsem na skrajni desnici, po izhodiščih karere bo treba ženske poslance nazaj v kuhinjo, možkam pa omogočiti, da pod tlo kakšno zapojejo ter ob fratronarici možujejo o lepi prihodnosti »samozadovoljne dežele« pod Alpami.

Zgornje vrstice seveda ne pomenijo strahu pred desnico (za normalen parlamentarizem je nujno potrebna), so pa poziv za hitrejšo formiranje pragmatične politične sredine in sodobne evropsko usmerjene levice v našem prostoru. V prvi vrsti zato, ker struktura družbe na novih osnovah še ni vzpostavljena. Njeno politično enostransko formiranje (preveč desno) pa bi pomenilo njeno strukturno pohabljenost, nesodobnost in neevropskost.

Od tud naprej pa se seveda postavlja potreba po šivanju levice (dodat bi tudi primerne politične sredine), kot je to zapisal g. S. Smej. S tem, da je kot protitež (v tem trenutku politično najbolj oblikovani) desnici, treba oformiti primerno in učinkovito levico popolnoma soglašam. Menim pa, da je ni mogoče na silo sešivati. Še manj pa to lahko naredijo naši prijatelji socialdemokrati iz Ingolstadta oziroma Nemčije, čeprav pomembnosti njihove pomoči ne zanikam. Levica v Sloveniji se mora predvsem sama najti znotraj novo nastajajočega političnega prizorišča in si zagotoviti primeren pripadajoči del (določeno socialno strukturo) volilnega telesa. Razbistrenje tega pa ni niti najmanj lahka naloga, saj se na levici gnete večje število strank v parlamentu in izven njega, v opoziciji in celo v okviru vladajoče koalicije. Medtem, ko so nekatere opozicijske leve stranke kljub sodobnim socialno demokratskim programom obremenjene s hipoteko preteklosti, se pa socialdemokrati (SDSS) vplajajo v globalni politični Demosove koalicije.

Ze iz naštetega sledi, da to ni mogoče enostavno prekriti z istim političnim pregrinjalom pa naj si bo kdorkoli krojač le tega. Od tud tudi neumeljen strah gospoda Kozica o trdnem povezovanju dela vodstva SDSS s socialisti in prenovitelji v tem trenutku. Sam menim, da življenju ne kaže delati sile. Ono samo bo pokazalo in ukazalo potrebe po združevanju v različne leve strankarske naveze. Seveda takšne, ki bodo naravne in bodo izraz konsenza med strankami o globalnih družbenih vprašanjih, take, ki ne bodo hierarhizirane ter ne bodo uničevale posebnosti, ki jih bodo posamezne članice s seboj prinesle v koalicijo ali podobno povezavo. To bo še posebej pomembno za sedaj močno razdrobljene stranke levice. Tako kot kapuca še ne naredi meniha, tudi socialno demokratski programi mnogih sedanjih levo oklicanih strank še ne pomenijo, da so to tudi v resnici. To bo treba dokazati v praksi, sodbo o tem pa bodo dali volilci.

GEZA FARKAŠ

Vprašanje — odgovor

● Stanovanja, v katerem bivam, ne bom mogel odkupiti. Kakšen bo moj status?

Stanovanci se nimajo česa bati. Lastnik stanovanja bo s stanovalci moral skleniti najemno pogodbo, kot bo določeno z metodologijo za neprofitna stanovanja.

Lastnik pa lahko odpove najemno pogodbo:

— če najemnik ali oseba, ki z njim stanujejo, uporabljajo stanovanje v nasprotju z zakonom in najemno pogodbo,

— če z načinom uporabe stanovanja povzročajo večjo škodo na stanovanju ali skupnih prostorih,

— če najemnik ne plača najemnine in stroškov, ki se plačujejo poleg najemnine, v roku, ki ga določa najemna pogodba, dvakrat zaporedoma ali dva meseca v zadnjih dvanajstih mesecih,

— če z načinom uporabe stanovanja pogosto ali huje motijo druge stanovalce,

— če najemnik izvršuje ali izvrši v stanovanju spremembe brez poprejšnjega soglasja lastnika,

— če stanovanje brez vednosti lastnika več kot trideset dni zaporedoma uporablja poleg najemnika še oseba, ki ni navedena v najemni pogodbi,

— če najemnik odda stanovanje v podnajem brez soglasja lastnika,

— če lastniku ne dovoli vstopa v določenih primerih,

— če najemnik ali oseba, ki poleg najemnika uporablja stanovanje, opravlja v stanovanju nedovoljeno dejavnost.

Lastnik pa najemne pogodbe ne more odpovedati, če se je stanovalce znašel v socialni stiski. Potrdilo centra za socialno delo mora najemnik predložiti lastniku in občinskemu upravnemu organu.

● Moj lastnik stanovanja ima interes stanovanje prodati, vendar ga kot stanovalca ne mislim kupiti. Kaj v tem primeru?

Po zakonu ima stanovalce predkupno pravico, lastnik mu torej mora ponuditi odkup. Če dobi povratno informacijo, da stanovalca stanovanja ne misli kupiti, lastnik stanovanje lahko proda komu drugemu. Stanovalce torej ostane v stanovanju še naprej, vendar sedaj sklene najemno pogodbo z novim lastnikom. Najemno razmerje se za stanovalca z novo pogodbo ne sme poslabšati.

● Ali stanovalce lahko odkupi stanovanje po sedaj ugodnih nakupnih pogojih, če gradi hišo ali jo že ima zgrajeno in primerno za bivanje?

Če lastnik stanovanja ugotovi, da ima stanovalce že dograjeno hišo, stanovalce nima možnosti, da bi stanovanje odkupil s popusti. (Če bo stanovanje naprodaj ga lahko kupi po tržni vrednosti.) Če pa hiša še ni dograjena, lastnik stanovanja lahko s stanovalcem sklene pogodbo za določen čas, torej jo oceni, kdaj bi stanovalce stanovanje lahko spraznil. Drugače se najemne pogodbe praviloma sklepajo za nedoločen čas. Ugotavljanje lastništva hiše je torej naloga lastnika stanovanja.

● Stanujem v stanovanju podjetja, ki sem ga zapustil, a mi je ostala stanovanjska pravica. Ali mi lahko to podjetje ob nakupu postavi dodatne pogoje ali zahteve, kot jih določa zakon?

V stanovanjskem zakonu sta točno določena lastninenje in privatizacija stanovanj, zato podjetja nimajo možnosti dodajati svojih dopolnil ali dodatnih pogojev. Če tudi niste več delavec podjetja, ki je lastnik stanovanja, vam ga na vašo zahtevo podjetje mora prodati po pogojih, kot jih določa zakon.

● Kaj če se v določenem času moj socialno-ekonomski položaj toliko spremeni, da ne bom mogel več plačevati obrokov za stanovanje, ki sem ga kupil na obročno odplačevanje?

Zakon tu predvideva dve možnosti. Ena je ta, da stanovalcu lastnik stanovanja vrne vplačane obroke v realni vrednosti, vendar pa ta znesek zmanjša za višino neprofitne najemnine, ki bi jo stanovalce plačeval, če bi bil najemnik za tisto obdobje. Ob tem se ponovno vzpostavi najemni odnos.

Druga možnost je, da stanovalce postane solastnik stanovanja do višine vplačila obrokov.

Tu ima lastnik stanovanja možnost odločanja, lahko vrne denar, lahko pa se odloči tudi za drugo možnost.

● Ugotovil sem, da bi moj otrok za nakup stanovanja presegal tretjino plače. Ali stanovanje vseeno lahko kupim?

Stanovalce v takem primeru lahko zaprosi za podaljšanje dobe odplačevanja. Lastnik stanovanja torej lahko odobri daljšo odplačilno dobo, kot je predvideno po zakonu. Za koliko let bo doba podaljšana, pa je stvar lastnika in njegove presoje.

Lastnik pa tudi lahko skrajša dobo odplačevanja, če je izračunan obrok nižji, kot bi znašala neprofitna najemnina za isto stanovanje. V takem primeru lastnik ali prodajalec stanovanja lahko poveča obrok odplačila.

● Kupil bi dvosobno stanovanje v Murski Soboti v ulici Štefana Kovača. Stanovanje je grajeno 1958., veliko 54,05 kvadratnega metra ter ocenjeno z 241 točkami. Koliko bi moral plačati za stanovanje, če bi se odločil za 30-odstotni popust in 20 let odplačilne dobe?

Izračun je 241 x 66,6 x 54,05. To je 867 tisoč 535 tolarjev. (Vrednost točke za oktober je — le ta se mesečno spreminja — 66,6 tolarja)

Ob dvajsetletnem odplačevanju je 30 odstotkov popusta, tako da je pogodbeno vrednost 607 tisoč 274,50 tolarja. Če pa je stanovalce plačal soudeležbo, se ta vrednost zmanjša še za tisti prispevek. Za polog plača stanovalce 10 odstotkov tako izračunane vrednosti.

Če se stanovalce odloči, da stanovanje plača v enkratnem znesku, ima 60-odstotni popust in bo za isto stanovanje plačal (v 60 dneh po sklenitvi pogodbe) 347 tisoč 14 tolarjev.

(Če med zapisanimi vprašanji ni takega, na katerega bi želeli odgovor, nam lahko pišete na naslov: Podjetje za informiranje — Vestnik, Titova 29/1, M. Sobotna. Tudi za vas bomo poiskali odgovor.)

Majda Horvat

Službena pot

Službena pot se navadno peljemo v službeno vozilom. Tako največkrat uporabljamo tudi sam; zgodi pa se, da se na poti polom tudi s svojim vozilom. Odko vodim občinsko vlado, so — poleg tistih, ki bližje preteklosti — službeni opravki tudi odpiranja cest, šol, kapel, so tudi proslave, obletnice in kopna zvezi kakšni drugi dogodki, pomembni za moje občane. In na te se s svojim sodelavci kar pridno vozim, saj vabim kar dežejejo. In kakor kažejo tega za naprej še kar dobi.

svetiri ne stojijo na pravem mestu! To je njegov problem.

Glede dezinformacije v prejšnji številki Vestnika pa tole: ni šlo za blagoslovitev cerkve, ampak za 20. obletnico ustanovitve slovenske župnije v Ingolstadtu. Takšen dogodek je po moji presoji pomembna stvar, saj so pri njeni ustanovitvi sodelovali tudi moji soobčani. Dogodek sem povezal tudi z obiskom pri nadžupanu mesta Ingolstadt, ki sem se mu zahvalil za poslano pomoč v imenu občine Murska Sobotna. Zahvala je bila upravičena tudi nekaterim drugim prijateljem, pa tudi našim zdomcem.

Ocenjujem, da bi Vaš časopis lahko bralce informiral tudi o tem in takšnih dogodkih. Preden zapisemo dezinformacijo, se potrudimo, da zvezo za pravo stvar.

Na koncu nekaj o novinarskem kodeksu. Ta časna pravila so hgedsišice, ki ga nekateri raztegujejo po svoje. Pa se včasih kaže nad tem tudi zamisliti.

Ivan Obal, predsednik Izvršnega sveta, SO M. Sobotna

PROJEKTI INŽENIRING
ŠTEFAN BALER, dipl. ing. arh.
 69240 Ljutomer, Kerencičeva 2
 Telefon (088) 82-702

ČE SE ODLOČATE ZA GRADNJO ALI OBNOVO OBJEKTOV, VAM LAHKO POMAGAMO!

- Izdelujemo projektno dokumentacijo za vse vrste objektov:
- stanovanjske hiše
- poslovno-stanovanjske objekte
- industrijske objekte
- obrtne delavnice
- notranjo opremo za lokale
- legalizacije
- Opravljamo gradbeni nadzor.
- Na izbiri imamo različne tipe stanovanjskih hiš, primernih za naše okolje.
- Danes vam predstavljamo dve atrijski hiši z mansardo.

Drobtinice

Mucek Mikec obtožuje in nekdo se v grobu obrača

Pripeljal se je gospod iz mesta z limuzino na Ivanjševski Vrh, za trenutek je upočasnil vožnjo, odprl okno in skozi zalučal sivega mucka. Pritisnil je na plin, da so kolesa zajejala in eno je zapeljalo živalici čez prednjo desno tačko. Vozilo je izginilo za ovinkom in se ustavilo nekje na bližnjem bregu, kjer ima gospod vinograd.

Mucek, čisto majhen in neboljen si je v jarku ob poti lizal zlomljeno tačko in se kmalu potem odplazil k najbližji hiši, k ljudem.

Gospod iz mesta je že večkrat odvrget mucka iz avtomobila, meneč, naj se žival znajde v naravi, kakor se ve in zna, saj mu je bila v mestu odveč. In ti mucki, ki so v nadlego ljudem v mestih, so v nadlego ali milost in nemilost tudi na podeželju.

Sivi mucek je došel do Micike, ženske, ki živi sama na Ivanjševskem Vrhuhu št. 64. Milo je mijaval, prosil za hrano, ljubezen. Dobil je oboje in še ima povrhu. Postal je Mikec. In Micika je živalici povijala tačko, je poskušala zravnati, pa ni in ni šlo.

Mikec je zrasel in zlomljena tačka ga je ovirala ob vsakem gibu in Micika mu jo je povijala, ker je bila vedno krvava, gnojna, boleča in kjer se je živalica hodila, so bile za njo krvave sledi. In lahko bi zapisal, da je mucek Mikec nekoga obtoževal. In tako naprej ni več šlo in Micika se je morala posloviti od njega.

In nekega dne se ti ob gozdu na Ivanjševskem Vrhuhu ustavi tovornjak, strese v globino ob cesti ostanke nagrobnikov z radgonskega pokopališča. Nekdo odvrže železen nagrobni križ v travo na nasprotno stran poti. Znamenje je imelo napis in še venečk iz plastičnih rož povrhu. Pozneje je pripeljal tovornjak zemljo in z njo so zakrili delavci prej pripeljano.

Ko je Vrhnjak, lastnik zemlje ob poti kosil travo, zadel s koso ob križ, se ga je skoraj prestrašil in ga nato pustil tam, kjer ga je našel.

«Mrtve moramo pustiti na miru...» si je zamrmral.

In lahko bi še zapisal, da se nekdo v grobu obrača, ker se je njegov križ znašel na oddaljenem Ivanjševskem vrhu.

In nekateri gospodje iz mest in tudi iz večjih vasi odmetavajo iz avtomobilov hišne smeti. Med njimi je bil tudi nekdo iz Pomurja. Med smetmi je bilo Delo z njegovim točnim naslovom, ki so ga našli domačini. In sedaj nekoliko postrani gledajo za njegovo limuzino, ko se pripelje v bližnji vinograd...

Francšek Štefanec

Pajki za znanstvenike

Še pred desetletjem nihče ni razmišljal o njih kot o zelo pomembnih bitjih, danes pa strokovnjaki, ki raziskujejo skrivnosti delovanja človekovih možganov, brez pajkov skoraj ne morejo več. Te nepomembne živalice nosijo v sebi ključ do največje človekove skrivnosti, do tega, kar je človeka dvižnilo nad vse ostalo — do razuma. Omogočajo namreč, da znanstveniki raziskujejo in odkrivajo veliko skrivnosti, kako delujejo možgani.

V zadnjem desetletju so raziskovalci nevroloških procesov dobili v roke dragocen pripomoček za raziskovanje delovanja živčnih celic — strup pajkov. Strupena snov, ki jo tvorijo pajki, da z njo omamijo ali usmrtijo svoje žrtve, je izredno zapletena sestavina, ki vsebuje do sto ali več toksinov, vsak od njih pa se ponaša z zelo izrazito molekularno sestavo. Raziskovalci so odkrili, da število od teh toksinov lahko blokirajo ali odpirajo komunikacijske kanale živčnih celic s tako natančnostjo, kot je ne morejo doseči z nobeno drugo snovjo. Zaradi teh lastnosti so toksini iz pajčjega strupa nenadomestljivi pripomočki za natančno spoznavanje, kako delujejo živčne celice v

osrednjem živčnem sistemu in mo-zganih sploh. Uporaba toksinov iz pajčjega strupa je v nevrološke raziskave prinesla dramatične izboljšave in pomembne rezultate, ki bodo v prihodnosti omogočili izdelavo zdravil za nadzor in zdravljenje najrazličnejših bolezni in nepravilnosti v delovanju možganov.

Ker so se tovrstnih raziskav lotili v številnih svetovnih laboratorijih, je povpraševanje po pajčjih strupih zelo naraslo in pajki so postali nadvse cenjene živalce. Zanimanje zanje je vzrok prve farme pajkov na svetu. Ustanovil jo je Charles Kristensen, velik ljubitelj in zbiralec pajkov. Že prej je zbiral in gojil najrazličnejše vrste pajkov ter se je, četudi po poklicni izobrazbi ni biolog, marveč kemik, temeljito seznanil z njimi, njihovimi navadami in potrebami. Svojo malo farmo je sproti prilagajal ugotovitvam in spoznanjem, tako da ima zdaj že dobro izdelan sistem gojenja. Poglavitno delo na farmi je poleg siceršnje nege »molzenje« pajčjega strupa. To nikakor ni enostavno. Kristensen je izpopolnil »molzenje« do take mere, da edini na svetu prideluje povsem čisti pajčji strup.

Tačas je na Kristenseni farmi

okrog 40.000 pajkov tridesetih različnih vrst. Tolikšno število je potrebno, če naj sploh kaj namolze. Za eno kapljo strupa mora namreč pomolsti okrog tisoč pajkov. Zbrane količine strupa meri v desetstičinkah litra. Razumljivo, da pridelek na pajčji farmi ni poceni. Kljub temu pa naravniki ne manjka. Iz Kristenseneve farme vsak teden odpošljejo drobne, a dragocene pošiljke pajčjega strupa po vsem svetu.

IZ PARIZA

Pri izkopavanju temeljev za nov mednarodni prehrambeni center na vzhodu Pariza so odkrili pomembno arheološko najdbišče.

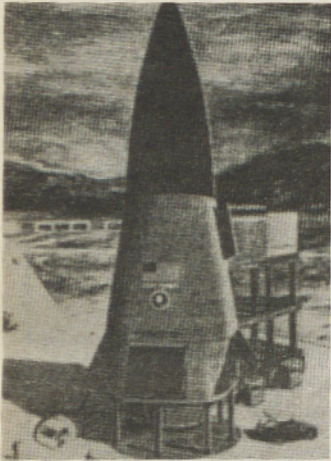
Na kraju, kjer so na bregu Seine načrtovali nov center, so našli tri predzgodovinske čolne, menda stare 6500 let. To so doslej najstarejši čolni, kar so jih našli na evropskem ozemlju. Pred razpadom jih je varovala voda. Čolni potrjujejo, da je bil Pariz naseljen že pred 6500 leti in da so tedanji prebivalci uporabljali reko kot prometno pot. Čolne so izdelali iz masivne hrastovine, dolgi pa so tri in pet metrov. Eden od njih je skoraj nedotaknjen, arheologi pa so ga spravili v vodno cisterno, da zaradi spremembe ne bi začel trohneti. Poslali jih bodo na Dansko, kjer jih bodo po posebnem postopku konservirali in restavrirali.

Oče pri 92

Stari Rimljani so sestavili zloben rek: Pater semper incertus (Za očeta se nikoli natančno ne ve). Vseeno pa je 92-letni Avstralec Leslie Colley najbrž upravičeno prepričan, da je mladi ženi Patty — stara je 38 let — prav on naredil postavnega sinka Oswald. Par se je vzel pred dvema letoma. Pred tem je bila Patty poročena z drugim in je v prvem zakonu rodila kar pet krepkih otrok. Tudi Laslie je bil že poročen. Njegov najstarejši sin je star že 72 let in bi bil najmlajšemu bratcu zlahka dedek.

Vlak v veselje

Znana ameriška agencija, ki se ukvarja s programom strateške vesoljske pobude, SDIO, bolj znan je kot program vojne zvezd, je odobrila znani tovarni letalske in vesoljske opreme MC Donell Douglas skoraj 59 milijonov dolarjev vredno pogodbo, vezano na prve razvojne stroške pri delu za revolucionarni enostopenjski vesoljski ladji s človeško posadko. Letalska tovarna naj bi skušala prikazati in urediti tehnologijo izredno zahtevne vrste pri razvoju takšnega vesoljskega plovila.

Oddetek tovarne v Kaliforniji bo sprva zgradil eksperimentalni in delovni prototip, imenovan DC-X, ki naj bi bil visok 13 metrov in imel na najširšem koncu premer 3,6 metra. Predvidevajo, da naj bi že v letu 1993 prikazali suburbanitalni polet. Potem bo ostala še samo odločitev Pentagona, ali delo nadaljevati z razvojem prototipa vesoljske ladje, ki naj bi v vesolje ponesla tudi 9-tonski tovor. Izvedenci menijo, da bi bila cena kilograma tako izstreljenega tovora 1000 dolarjev, medtem ko bi bilo za priprave na izstrelitev dovolj samo sedem dni. Gre za izredno zahteven program, ki bo po drugi strani omogočil predvsem zelo hiter dostop do vesolja ter tudi ponovno uporabnost vesoljskega transportnega sistema.

Knjižnica cenzuriranih knjig

Sovjetski intelektualci in tudi širše občinstvo lahko v teh dneh uporabljajo novo javno institucijo, verjetno tudi najboljšo in najbolj zanimivo knjižnico v Moskvi. Prvič so za javnost odprli izredno bogato zbirko knjig, ki so jih vrsto let zbirali v velikem knjižničnem skladiščnem prostoru sovjetskega glavnega mesta, kjer so shranjevali vse knjige, ki so jih zaradi neprimernosti zaplenili sovjetska cenzura, tajna služba, cariniki ali drugi. Gre za ogromno zbirko knjig, ki je nastajala desetletja in v kateri je zbrano vse »književno prepovedano sadje«.

Izjemno veliko je prepovedanih sovjetskih knjig velikih sovjetskih pisateljev, objavljenih v SZ, potem pa prepovedanih. Tu so tudi knjige sovjetskih pisateljev, tiskane v tujini, nato pa zaplenjene na meji, ko so jih poskušali ilegalno prinesiti v SZ. Veliko je knjig v tujih jezikih, ki so jih zaplenili sovjetskim državljanom, med njimi tudi knjige z najbolj nevsakdanjimi naslovi, kot zbirka pesmi skupine The Beatles. Tu so cele knjižnice, ki so bile nekoč last sovjetskih intelektualcev, ki jih je KGB zaplenil in spravil v to skladišče. Gre za fantastično zbirko

knjig, ki je zelo zanimiv predmet proučevanja, saj že sam pogled na knjige zgovorno kaže, česa vsega so se bale sovjetske oblasti. Za sovjetske intelektualce in državljane bo ta zbirka lahko zelo pomembno mesto proučevanja različnih področij človekovega znanja, saj so tam knjige, do zdaj nedostopne sovjetskemu državljanu. Zanimivo je, da so vse knjige strokovno natančno obdelane, katalogizirane in razmeščene po policah kot v najboljših knjižnicah, z njimi se je namreč vrsto let ukvarjala skupina strokovnih bibliotekarjev.

Umril je človek, ki je ustvaril Barbiko

Uradno se ji pravi Barbie, mi ji pa navadi pravimo kar Barbiko, tej hecni pretegnjeni puščici, ki je že 30 let sanjska igračka vseh pravovernih deklet tega sveta. Ustvaril jo je leta 1959 Američan Jack Ryan. Pred kratkim je umrl star 74 let. Barbie mu je prinesla bogastvo in slavo, pa tudi njo njegove slavne progje Zsa Zsa Gabor. Vzela sta se 1975., kmalu pa tudi razvezala. Na sliki legendarna Barbika v več različicah.

Grdobije niso ostale skrite

O komunističnem režimu v nekdanji Nemški demokratični republiki se iz dneva v dan slišijo vse slabše novice, nekatere pa so celo take, ki zbujajo neprijetne spomine na vladavino nacizma v Nemčiji. Tačas poteka posebna sodna raziskava o neetičnem, celo grozljivem ravnanju vzhodnonemških zdravnikov v nekaterih državnih klinikah, kjer so strokovnjaki na samosvoj in problematičen način služili vladajoči rdeči buržuaziji.

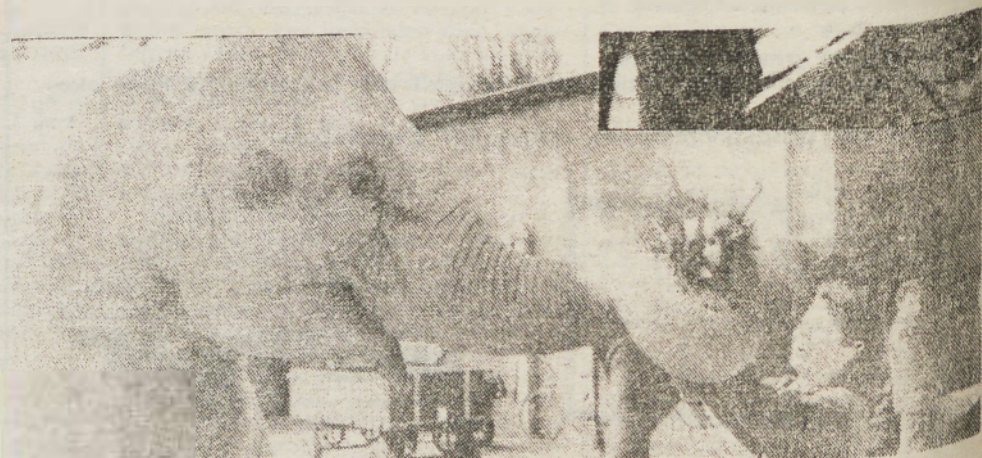
Kot je znano iz dosedanjih raziskav, naj bi v nekaterih uglednih berlinskih bolnišnicah načrtno skrbeli, da so imeli vedno na voljo nekaj težko ranjenih ali bolnikov v kritičnem stanju, ki so jih v bolnišnici premeščali iz vse države. In zakaj? Da so bili vsak hip na voljo kot morebitni darovalci organov za presaditve

ne kirurške posege. Seveda ne za običajne državljane, marveč za starajočo se elito komunističnih veljakov. V Leipzigu so zdravniki na Državni nevrološki kliniki Waldheim izvajali lobotomije brez kakršnih koli upravičenih medicinskih razlogov. Po tem kirurškem posegu v možgane, s katerim potrgajo vezi med posameznimi deli možganskih režnjev, običajno pride do sprememb osebnosti. Ta nevrokirurški poseg uporabijo le pri duševno težko obolenih ljudeh, sicer pa ne, saj z njim dejansko spremene človeka. Raziskava je odkrila, da so na isti kliniki opravili tudi več sterilizacij pacientov z rentgenskimi žarki, seveda brez razlogov ali ustreznih dovoljenj.

Zelo hude kršitve medicinske etike so raziskovalci odkrili v berlinski kliniki Charite, nekdanjem medicinskem paradnem konju vzhodnonemške države. Menda naj bi zdravniki na tej kliniki nekaterim bolnikom odstranjevali organe za presajanje, ko so bili še živi. Nekateri raziskovalci

si s te klinike so na mladih dekletih izvajali hormone poksuse, da bi iz njih naredili vrhunske atletinje. Zaradi takih poskusov je prišlo pri nekaterih do težkih obolenj ledvic in jeter, prav tako pa so se pojavile resne ginekološke težave.

Slonica v trinajstem mesecu

Bodoča mati se dobro počuti in ima mogočen tek. Na dan pospravi 150 kilogramov kruha, sočnih vejic in sena ter popije 200 litrov vode. V poletnih dnevih nemara tudi več.

Tura je enaindvajsetletna slonica iz hamburškega živalskega vrta Hagenbeck. Pričakuje mladiča. Preden bo prišel na svet, bo preteklo še devet mesecev. Ravnatelj živalskega vrta dr. Claus Hagenbeck je tudi zdravnik za živali. Pravi, da nosečnost pravilno poteka in da je zarodek v samičnem trebuhu velik kot hleb kruha. Organi so že razviti in tudi trobec ima.

Že zdaj se pripravljajo na velik dogodek. Zgradili so porodno dvorano, vredno 500 tisoč mark. Ta so ogrevana, povsod nameščajo kamere. Dr. Hagenbeck opozarja, da mora biti slonica med rojstvom sama. Osebe bo dogodek spremljalo na zaslonih in se vpletlo samo, če bo slonica nujno potrebovala pomoč.

Za živalski vrt je še vedno senzacija, če dobi slonjega mladiča. V zadnjih sto letih je v živalskih vrtovih povrglo mladiča samo kakih sto dvajset slonic, trideset od tega v Nemčiji. Hagenbeck se utegne postavljati z novim dosežkom. Ta hip v njihovem vrtu pričakuje naraščaj tudi indijska slonica, za dve drugi pa še niso trdno prepričani. Teoretično lahko leta 1992 pridejo v Hagenbecku na svet kar štirje slonji mladiči — to se ni zgodilo še nikoli!

Vznenmirjenje je veliko. Hladnokrvn ostaja samo bodoči oče, devetnajstletni slon Husein. »Po oploditvi je zanj stvar opravljena.« pravi njegov paznik. »Saj se je zelo trudil, garal je tudi po desetkrat na dan.«

Iskrici

IN Bog je ustvaril človeka po svoji podobi. Kako naj potem verujem vanj?

(Petar Lazić)

Če denar res ne prinaša sreče, potem ga vrnite.

(Jules Renard)

Poulek mnogi srednji sol v Soboti, od četrte edne, glaj telko, ka se med reboj me stela-fo, mamno ljudi Očolose. Ci so visike ali ni rike ne vejmo, liki majo av of glaven učni ceenter vsej pomurski občini v Soboti zatou, ka je ti edini delujoči semafor v ceoerovzhodnoj Sloveniji. Pouleg toga ma Sobotaj edina takas Koljevo ulico, ge se lejko vse te Očolose le nafčijo, kak se nemi v promet delati. V toj ulici, se dela pijta, ci se smoj parkirati, pravokotno na pločnike, ka te niceai, ci rdeci s parkplace spelati 7 metrof ra rebof, pijta se, ci kamioni dohodno parkirajo v kizičaj na na pločnikaj. Najbol vzorno je pa ra sdare prikazano kak se parkira na main-sani pučičaj med postof na tprotokof na vde non gavi za Slovacoovo ulico v nasprotnoj smeri kak pučičice kažejo. Pa nikomi nika. Pa se da nafčiti, ka se v promet ljudi lejko dela kak to rde. Brat Dežuri.

SKRIVNOSTI VAŠIH DLANI

Sifra: Slovenka

niki. Če bi odločali sami, bi bili tudi rezultati drugačni. Imeti ste dosti načrtov. Njihova uresničitev je bila precej odvisna tudi od boljše organizacije. Zaradi tega nekaterih niste mogla uresničiti. Ker vam je nagajalo tudi zdravje in ker ste povprečnih sposobnosti, so se stvari zasukale drugače, kot ste to sami hoteli.

Vse skupaj je še toliko bolj tragično, saj se niste poročili, čeprav so za to bile možnosti.

Nasvet: Vsi si želimo od življenja iztržiti več, kot delimo. Zakaj se potem vse zasuka drugače, pa lahko samo ugibamo. Drugi imajo in dobijo od življenja še manj. To samo v tolažbo. Kljub vsemu vam priporočam, dajte naslednjim letom kar največ smisla in uživajte v vsem, kar se da veliko sreče.

Duhovita in vedno pripravljena na šalo — doma, v službi ali disk. Vse lahko opravite le, če imate dovolj svobode gibanja in razmišljanja. Najbolje bi se znašli v svobodnih poklicih, kjer bi sami svoj gospodar.

Vaš hobi so potovanja in pustolovščine — oboje si tudi radi privoščite.

Nenehno se boste spuščali v ljubezenske dogodivščine, ki jih tudi v starosti ne bo manjkalo. Za vas ljubezen ni preveč resna in odgovorna zadeva. Le redka se obdrži. Pričakovati je samo eno stvar, ki ne bo preveč drugačna od drugih. Tudi v zakonu si želite svobode.

Nasvet: Vas je težko zadržati. Morali bi imeti trdne cilje, ki bi težili k uresničitvi. Vsi moramo poravnati svoje račune, ko za to pride čas. V poklicnih in finančnih zadevah morate biti odločnejši. Možnosti za uspeh so. Sicer dolgo in razgibano življenje. Vse bo ena sama igra.

Sifra: štorčija

Dlani in vaša leta izpričujejo večje možnosti, kot so dejansko bile njihove uresničitve. Sami verjeto za najboljše veste, kar bi lahko bilo drugače. V tolažbo — na mnoge stvari žal sami ne moremo vplivati.

Va kaj pri tem mislim? Ne vem, če ste si izbrali pravi poklic. Na to, kar boste delali, so imeli verjetno dosti vpliva starši ali sorod-

Morda je kriva ščitnica?

Ščitnica ima pri razvoju telesnih in duševnih zmogljivosti zelo pomembno vlogo, poleg tega močno vpliva na zdravje in dobro počutje. Dandanes sodijo obolenje ščitnice med najpomembnejše zdravstvene težave. Številni bolniki niti ne slutijo, da imajo težave s to žlezo. S ščitnico imajo težave predvsem ženske. Kaj lahko povzroči pomanjkljivo, ali čezmerno delovanje ščitnice, prikazuje slika.

— Moda

Jesen v torbi

Ko kompletirate obleko in vse drugo za sezono, gotovo ne boste pozabili na torbico. Posebno v tem jesenskem času. Za letošnjo sezono so primerne torbice izpred 30 let, pa tudi najnovejši modeli. Na sliki jih prikazujemo le nekaj.

ZA LJUBITELJE CVETJA

Cvetje za preminule

Rož je veliko in tako različne so, da lahko vedno izberemo kaj primerne tudi za trenutke, ko smo pretreseni in žalostni. Žalost, ki jo občutimo ob slovesu od dobrega prijatelja, lahko najbolje izrazimo z njegovim najljubšim cvetjem. Kombiniramo lahko divje rastoče in kupljeno gojeno cvetje. Izberemo cvetje, ki je primerno za tak žalosten trenutek. Če poznamo okus umrlega, lahko vključimo v venec, aranžma ali šopek tudi cvetje, ki ga je imel rad. Pa si pogledajmo primerno cvetlično kombinacijo za grob.

Pripravimo si veje srebrne smreke in eucaliptusa ter damo kot osnovo storže cedre na žici in vse skupaj pritrdimo v mokro gobo, ki je v posodi. V sredino aranžmaja damo brezlistne zvito zraščene vrbove veje, poleg pa svetlo roza pajke. Cvetni aranžma pa dopolnimo z že posušenimi modrimi staticami.

Krizanteme so sicer že na voljo vse leto, kupujemo jih lahko za najrazličnejše priložnosti, vendar brez njih za 1. NOVEMBER ne gre. Najbolj so priljubljene pajkove z velikimi cvetovi, ki spominjajo na pajka. Jeseni pa krizanteme cvetijo tudi po vrtovih in tokrat je naprodaj največ različnih vrst. Velikocvetne sorte se zadnja leta umikajo vrstam z manjšimi cvetovi. Krizanteme so zelo primerne za cvetlične aranžmaje, šopke in za dekoracijo venec, posebno če socvetja tu in tam razredčimo, da niso videti preveč strnjene. V mreži, ki jo dobite v cvetličarnah, se da cvetje lepo oblikovati.

Upoštevati morate le nekaj pravil, ki vam bodo v pomoč pri oblikovanju.

1. Prijetne napetosti boste

ustvarili s tem, če boste sestavili cvetje v bogatih kontrastih. Pri tem upoštevajte nasprotja barv, oblik, smeri in snovnosti. Enakosti pa nasprotno pomirjajo in združujejo. V tem smislu naj ne bo izbrano samo cvetje, temveč tudi dodatki, kakor so listi, veje s plodovi, morebiti irakovi.

2. Cvetlični aranžma bo bolj izrazit, če ne bo preveč pisan, če bo število raznolikosti omejeno. Do izraza naj pride ena posebnost, poudarjena naj bo npr. ena barva, druge naj dopolnjujejo in spremljajo.

3. Primerno razvrstitev boste dosegli, če boste združevali cvetje ene vrste in barve.

4. Organsko enotnost aranžmaja boste dosegli z izoblikovanjem enega enotnega gibalnega središča in s poudarjanjem ravnega središča. Vsi cvetovi ali oblike cvetov, ki optično težje delujejo, naj bodo

bliže sredini kakor oni, ki optično delujejo bolj lahko.

5. Sleherna posameznost bo dobro učinkovala, če se cvetovi ne izgubijo v gosti masi.

6. Naravne lastnosti cveta je treba upoštevati, kolikor je le mogoče, s tem da ga zataknete z njegovim ritmom in smerjo rasti. Preden cvet zataknete, si ga podrobno ogledate, da ga potem v aranžmaju postavite tja, kjer bo pokazal kar največ svoje lepote.

7. Dobra razvrstitev stopnjuje estetsko vrednost. Pri tem upoštevajte razmerje med posodo in cvetjem.

Cim bolj je cvetlični aranžma slogovno čist, tem bolj je učinkovit. Ne pozabite, da cvetje tolaži in razveseljuje.

Olga Varga

Barva

Z barvo lahko pripomemo do boljšega reda v stanovanju. Malo truda, velik učinek. Kako?

V zamrzovalni skrinji zaznamujemo vsako vrsto mesa z drugo barvo. Goveji kosi so modri, svinjina rdeča, perutnina rumena... Na zavitek nalepimo kos barvastega lepilnega traku. Ključne označimo z barvasto prevleko iz plastike. Tako vedno vemo, kateri ključ je za katera vrata. Če bi radi kuhali dve jajci, eno manj, drugo več časa, eno označimo z barvastim flomastrom. Videokasete in glasbene kasete označimo z barvnimi nalepkami po vrsti posnetkov. Tako bomo hitro našli, kar iščemo. Kovček označimo s pisanim trakom ali nalepko. Tako ga bomo hitro prepoznali med podobnimi ali celo enakimi kovčki med prtljago na letališču.

Kaseta Mihe Balažica

Po uspešni glasbeni poti vokalista skupine Magnet še en uspeh. Tokrat zanj pomembnejši. Gre za solistično pot Mihe Balažica, potem ko bo seveda še naprej prepeval z Magnetom. Na predstavitvi kasete z naslovom Poljubi me v Clubu Prlekija v Ljutomeru smo zvedeli, da so v ZKP RTV Slovenija veseli kasete in da so jo pravzaprav čakali že prej, kajti direktor Ivo Umek je Miho slišal peti že, ko je leta hodil v 8. razred OŠ. Takrat je pel Heintjejevo skladbo. Zdaj je predstavil svoje melodije. Naslovno skladbo Poljubi me nežno je napisal Vojko Sfiligoj, sicer pa sta avtorja skladb še Slavko Kovačič in Gorazd Elvič, oba člana mariborske skupine Čudežna polja. Pri snemanju so Mihi pomagali znani pevci, kot so Alenka Godec, Oliver Antauer, Helena Blagne, Ivan Hudnik, Rudi Šantl, Meta Močnik in Vojko Sfiligoj. Miha Balažič pa je posnel tudi videospot Rešimo svet, to je skladba, katere avtor je Slavko Kovačič in je prošnja za mir, ki je nastala že v maju. Predstavitve kasete v Ljutomeru so se udeležili avtorji skladb, predstavniki ZKP RTV Slovenija in prijatelj. Smilja Baranja

Koliko tekočine otroku?

Odrasel človek mora vsak dan popiti približno dva litra tekočine. Otroku dajmo raje nekaj več

kot manj. Giblje se, teka, poti se bolj kot odrasel človek. Zlasti otroci, ki se veliko igrajo na prostem, so kar naprej žejni. Pomembno je, da imajo vedno možnost, da si sami potešijo žejo. Najboljša in najbolj osvežujoča pijača je voda — bodisi iz pipe ali mineralna voda. Tudi zeliščni čaj z limono poteši žejo, medtem ko naj se otroci ne nali-vajo z limonado in sadnimi sokovi. Potrebe po tekočini ne uravnavamo samo s pijačo, upoštevajmo, da je veliko vode tudi v sadju in zelenjavi.

Šopki, šopki...

Hijacinte in narcise odrežemo in jih pustimo uro ali dve v mlačni vodi. Tako se odstrani sluz iz pecljev in rože lahko sestavljamo v šopke z drugimi.

Tulipani potrebujejo zares mrzlo vodo. Nikar jih ne postavimo v vazo s preveč vode — prehitro bi odcveteli. Dva centimetra vode zadostujeta. Vaza ne sme stati na soncu, vodo pa vsak dan dolivamo. Tulipanom nikar ne dodajamo hrane za rože.

Kuhajte z nami

Kuhana govedina v paradiznikovi omaki

Potrebujemo: 3/4 kg kuhane govedine, 2 žlici masti ali masla, 1/2 srednje debele čebule, 1/2 zemlje, 2 žlici goste paradiznikove mezge, približno 1 del goveje juhe, 1 žlica vina, sol. Kuhano govedino zrežemo na prst debele rezine, ki jih zložimo v kozico. Na masčobi rahlo prepražimo sesekljano čebulo. Dodamo na tanke rezinice narezano polovico zemlje in paradiznikovo mezgo. Pokrijemo in dušimo 10 minut. Vmes med dušenjem prilijemo juho in vino. Solimo. Ko se zemlja in čebula zmečkata, omako pretlačimo skozi žično cedilo na meso v kozici. Vse skupaj dobro prevremo. Zraven ponudimo krompirjev pire, dušen riž, kruhove cmoke ali polento ter sezonsko solato. Namesto v paradiznikovi omaki lahko pripravimo kuhano govedino (ostanke) v čebulni omaki. V tem primeru opustimo paradiznik in vzamemo dvojno količino čebule. Pripravimo na enak način kot je opisano.

NA MURSKEM VALU

Glasujem za:

Izvajalec:

Skladba:

KUPON 37

Lestvica narodnozabavnih melodij prejšnjega tedna

1. JAZ SEM PA EN FRANC KOŠIR — Franc Košir
2. SNOPEK — Modra kronika
3. SLOVENCIM SMO VESELJAKI — Ans. Ivana Ruparja
4. BRHKE GORENJE — Alpski kvintet
5. ZAVRTIMO SE — Ans. Vilija Petriča

Lestvica je na sporedu MURSKEGA VALA ob četrtkih od 18. do 19. ure.

Nagrajenci: ŠTEFKA BALEK, Budinci 7, 69204 Šalovci
TADEJA KOCIPER, Gančani 174 e, 69231 Beltinci
ANTON BENKO, Precetinci 18, 69243 Bučkovci

Glasovnice pošljite na MURSKI VAL, Titova 29, 69000 M. Sobota

SESTAVIL MARKO NAPAŠT	NASLOV DRAME JOHNNA OSBORNA	RAZMOČENA ZEMELJA	SODNIK V GR. MIT. PODZEM. LJU	KORALNI OTOK	ZIMSKO JABOLKO	MESTO V ŠPANJI OB REKI GENIL	VRSTA DROZGA
FORMULA		B		A			
SLADKO-VODNA RIBA		L		T			
SRSKO MOSKO IME		A		O			
EVROPSKA DRŽAVA, NASA SOSEDA		I		T		A	J
BRKATA SLADKO-VODNA RIBA		S		O		M	
AVTOMOBILSKA OZNAKA ŠPANIJE	JUDOVSKI KRALJ			S			FRANCOSKI FILMSKI IGRALEC GELIN
PRIMORSKO MOSKO IME	ANGL. PISATELJICA						PREČNIK NA JAMBORU
GOLTHNIK, MEHKONEBNIK							
NOVI SAD							
GRŠKA CRKA							
SLOVENSKI VIOLINSKI PEDAŠOG (CIRIL)							
ENO UNCO VISOKA RIMSKA CRKA							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vedoravno: kisavec, Astaire, Maister, Male, PV, ec, NASA, R, rin, Lorient, aneks, E, Nen, TAS, diktat, Eleanor, RL, otre.

ŠPORTNI OBRAZI

Balek se je poslovil pri 76.000 kilometrih

Na tradicionalnem teku po so-boških ulicah, ki ga vsako leto pri-rejajo ob občinskem prazniku, se je po petindvajsetih letih poslovil od svoje športne kariere atlet Milan Balek. Bil je zvest obljubi, da bo kot aktiven tekmovalce vzdržal četrto stoletja in se od vrhunškega športa poslovil v svojem rojstnem kraju Murski Soboti, kjer je tudi začel športno pot. Bilo je oktobra 1966, ko je kot dijak srednje eko-nomske šole v Murski Soboti zmagal na jesenskem krosu. Športni delavci pri Atletskem klubu Pomurje so ga kot mnoge druge, ki so zmagovali na takih ali podobnih prireditvah, povabili v svoje vrste in ga poslali na republiško tek-movanje v krosu. Z njegovim prv-im nastopom na republiškem tek-movanju so bili zadovoljni in se lo-tili načrtnega dela. Rezultati niso izostali. Res je sicer, da je Milan Balek skupaj s svojimi trenerji dol-gou iskalo samega sebe, saj se je kot tekač preizkušal v različnih tekih na srednje in dolge proge od 800 metrov do maratonskih 42.195 ki-lometrov. Potem pa je tek celo za-menjal za hitro hojo. V veliki želji po dobrih rezultatih je tudi zame-njaval trenerja in klube. Tako je po sedmih letih zamenjal matični AK Pomurje v Murski Soboti in pristopil k AK Velenje. Po petih letih se je zopet vrnil v matični klub, zadnjih pet let pa je preživel v Lju-bljani, kjer je sedaj včlanjen v ZAK. Svoje največje uspehe pa je dosegel v zrelejših letih v hitri hoji, saj je bil vrsto let v tej disciplini prvi človek v nekdanji Jugoslaviji.

Romuniji in Grčiji. Petkrat je so-deloval na Balkanskih atletskih igrah v Izmiru, Atenah, St. Zago-ri, Ljubljani in Carigradu. Sodelo-val je na Evropskem prvenstvu v Splitu. Bil je državni rekorder v hi-tri hoji v vseh disciplinah od 10 do 50 kilometrov. Dvakrat je bil drža-vni prvak in šestkrat drugi v hitri hoji. Bil je tudi razglašen za špor-

mika Pomurja. V svoji športni ka-rieri je pretekel in prehodil 76.000 kilometrov.

Petindvajset let je sorazmerno dolga doba, posebno za športnika, saj mora poleg službenih obvezno-sti trenirati vsaj enkrat na dan, če želi biti vrhunski. Tak jubilej pa lahko dočaka samo vztrajen špor-tnik, saj se mora v svojih najlepših letih marsikomu odpovedati. Prav zato bo Milan Balek lahko zgleda marsikateremu mlademu športni-ku. Želimo mu, da bi bil tudi v pri-hodnje kot rekreativec zadovoljen in s svojimi bogatimi izkušnjami koristil športnikom.

FERI MAUČEC

— ROKOBORBA —

Osrednja slovenska zveza še naprej v Soboti

V Murski Soboti je bila skupščina Rokoborske zveze Slovenije, na kateri je predsednik dr. Sava Lambič govoril o uspehih, težavah in stanju te športne zvrsti v mladi državi. Zahtevo Olimpije in Maribora, da naj se osrednja slovenska rokoborska zveza razformira, klubi pa priključijo Težkoatletski zvezi Slovenije (nista pa dali vloge za razdra-žitev), sta lenarški in pomurski klub zavrnila kot neutemeljeno. To bi namreč pomenilo korak nazaj. Tako bo tudi v prihodnje delovala Ro-koborska zveza Slovenije s sedežem v Murski Soboti. Predstavniki klubov so se dogovorili, da bodo letos poleg mladinskega prvenstva Slovenije, ki je že bilo, organizirali še tekovanje za pionirje in žlane. Ponovno bodo navezali stike z rokoborskimi zvezami v Avstriji, Mad-zarski in Hrvaški. Rokoborska zveza Slovenije, ki je podpisnica usta-novne listine Olimpijskega komiteja Slovenije, je že zaprosila za član-stvo v mednarodnih organizacijah. Ministrstvu za šolstvo in šport Slo-venije je bil tudi posredovan finančni načrt, ki med drugim predvide-va sodelovanje najboljših slovenskih rokoborcev na evropskem član-skem prvenstvu in olimpijadi (Podlesek, Bačič) ter na evropskem ka-detskem prvenstvu (Lukašev). Rokoborska zveza Slovenije si bo tudi prizadevala za čimprejšnje razdržitve z Rokoborsko zvezo Jugoslavi-je in sprejela ustrezne akte. Za novega predsednika zveze so izvolili športnega delavca iz Murske Sobotne Stanka Kerčmarja, za sekretarja Ludvika Zelca in za strokovnega vodjo Edija Vogrinca. Dr. Savo Lampič pa je postal časten predsednik zveze.

FERI MAUČEC

Triatlon

Ustanovili sekcijo

V Murski Soboti so se sestali ljubitelji triatlona — novorojenki športa, ki zajema plavanje, kolesarjenje in tek ter pri Športnem dru-štvu Pomurje v Murski Soboti ustanovili triatlonsko sekcijo. Dru-vo, ki se tudi o načinu vadbe pozimi in o vodstvu sekcije. Predstavniki sekcije bo kmalu obiskal predsednik Triatlonske zveze Sloveni-je Jaka Rozman in se z njimi pogovarjal o programskih usmeritvah in o programu prireditve. Predvidevajo, da bi že prihodnje leto v Pomurju organizirali tekovanje v triatlonu.

Nogomet

Prepričljiva zmaga Slovenije

Nogometna reprezentanca Slovenije je gostovala v Zalaegerszegu na Madžarskem in se v prijateljski tekmi pomerila s prvotnim selektorja Bojana Prašnikarja zabeležili z visoko zmago 4:0. Strelci golov so bili: Gliha 2 ter Jermaniš in Cvikel po enega. Slovenski metaji so bili zlasti boljši v drugem polčasu, ko so dali tri gola. Za Slovenijo so igrali: Simeunovič, Jančič, Galič, Englaro, Perkar, Zidan, Jermaniš, Čeh, Gliha in Poznič. Igrali pa so še: Kotnik, Cvikel, Djuranovič in Križan. Tekmo si je ogledalo tudi več ljubiteljev meta iz Pomurja.

Doživetje v gozdu

Neko soboto popoldne je teta z avtom pripeljala Tatjano. Tam mi je takoj povedala, da je prvič na počitnicah in je komaj pričaka-la ta dan. Nima brata in ne se-stre, zato je vesela, ko je v družbi s prijatelji. S teto sta se za teden dni poslovili in je odšla. Sestrični sem pomagala odnesti njene stvari ter jih pospraviti. Hitro se je zvečerilo, zato smo pohiteli pomagat staršem pri delu. Ko smo končali z delom, smo se umili, povečerjali ter odšli spat. Zjutraj smo vstali, pozajtrkovali in se odpravili nabirat gobe. Ju-tro je bilo še precej hladno, če-prav je ze sonce kukalo izpod hriba. Med potjo do gozda smo se domenili, kje bomo iskali in da ne bi kateri od nas zašel. Z dreves so kapljale kapljice sinoč-

njeja dežja. Gozdna tla so bila mokra in spolzka. Čez čas sem zaslišala sestričin glas: »Koliko jih je!« Brat pa ji je klical: »Samo hitro jih pobiraj!« Tudi meni se je poleg velike bukve pokazal jurček. Domenili smo se, da se najdemo na jasi pred gozdom. Sonce je bilo že visoko. Brat je že čakal na jasi, ko sem prišla tja. Začudeno me je pogledal in vprašal: »Tatjana ni prišla s ta-bo?« »Ne,« sem mu odvrnila. »Pojdiva pogledat, kje je!« je predlagal brat. Tudi jaz sem bila za to. Začela sva jo klicati, a ni-kjer niti glasu. »Tišina! Nekaj slišim.« »Tudi jaz,« je rekel brat. Spuščala sva se globlje v gozd in zagledala Tatjano, ki je običajna v lisici luknji. Pohitela sva do nje in jo s težavo potegnili ven.

Na srečo je bila luknja prazna. Vzeli smo košare z gobami in se odpravili domov. Doma smo po-vedali, kaj se nam je pripetilo in kje smo nabirali gobe.

Teden dni je hitro minil. Spet se je začela šola in treba se je učiti.

Brigita Holsedl, 8. a. OŠ CANKOVA

Če bi imel čudežno radirko...

Vsak človek si kdaj kaj zaželi, še posebno otroci. In prav sedaj, ko je v Jugoslaviji toliko gorja, si želim imeti čudežno radirko. Če bi jo dobil takrat, ko je bilo kon-cene vojne v Sloveniji, bi zradiral vse požgane hiše in stanovanja, vse luknje po hišah, mine in vos nesnago, ki je ostala za vojsko.

Če bi radirko dobil sedaj, bi odšel na Hrvaško. Tam bi me ljudje najbolj potrebovali. Zradiral bi ves vojaški vrh, vse četnike in vse politike, ki niso za mir. Tam požganih, porušenih in iz-ropanih hiš ne bi mogel zradirati, saj bi potem polovica Hrvaške ostala prazna. Če bi bilo mogo-če, bi slovenskemu in hrvaškemu narodu zradiral vse muke, stra-hove, vso bolečino, vso jezo in žalost, ki je ostala oz. bo ostala ob koncu vojne.

Goran Logar, 5. c. OŠ Jožeta Kerenčiča, GOR. RADGONA

Vožnja z zmajem

Zadnje nedeljo v počitnicah smo šli na tombolo v Veržej.

Tam smo kupili tombolske karte in čakali na začetek. Zelo dolgo se tombola ni pričela. Ker mi je bil dolgčas, sem prošil očeta, da bi se rad peljal z zmajem. Ti so veselo letali po zraku in ljudi vabili na vožnjo. Po kratkem sitnarjenju mi je uspelo nagovoriti očeta in odpeljati smo se na travnik, kjer so vzleteli zjaji. Ko smo prispeli tja, mi je go-spod, ki je vozil zjaja, rekel, naj sedem nanj. Privezal me je z var-nostnim pasom in mi nataknil čelado. Še sam se je privezal in vžgal motor. Obrnila sva se proti stezi in po nekaj metrih sva že bila v zra-ku. Zavila sva proti Borecem. Z višine sem videl vse pomanjšano. Pel-jal me je nad našo hišo, ki je bila videti kot vžgalična skatlica. Opa-zil sem tudi našega psa, ki je veselo lajal v zrak. Potem sva se obrnila proti pristajališču. Letela sva tudi nad gramoznico, ki je bila videti kot majhna luža. Pripeljala sva se proti travniku, kjer sva se lepo in varno spustila na zemljo.

Telega dne sem doživel čudovite trenutke, zato si želim, da bi se še kdaj peljal z zmajem.

David Mertük, 5. a. OŠ Križevci pri Ljutomeru

Pojejte se!

Mislím, da začenjam razumeti, zakaj vsi ta-ko zagovarjate državo. Ne da bi razumel vas, to je pretežno. Počasí se mi svita o situaciji (pu, kakšen patetičen uvod!) Odvisni ste od države, nekateri bolj, kot si to upate priznati. Niste sposobni živeti brez avtoritete, slabó bi spali, če nad vam ne bi bedela oblast. Kajne? Podkupili so vas na vse mogoče načine. In to zelo počeni. Če ne igrajo na struno narod-ne zavesti, morale, vas prepričajo z novimi, demokratičnimi odločitvami. Obsojate odvis-nost od drog, v bistvu ste pa vsi zasvojeni z oblastjo (kar bi lahko sklenili s tezo, da je oblast droga). Vzemimo za zgled medicino. Vsa zdravila

so pravzaprav magične stvarce. Kar spomnite se (no, saj se vam tega ni treba spominjati, včerajšnjega dne verjetno se niste pozabili), kako ste nazadnje ure in ure posedali v ka-kalnicah, šli na sprehod do lekarne in prispe-vali tam nekaj papirja. Priznajte, odvsični ste! In, »krucafiš«, dobro so vas zasvojili. Intermezzo: »Če imaš glavobol, poješ ta-bleto in — glej ga, zlomka, glavobol bo mi-nil. Glavobol pa je žal (ali na srečo, kakor komu) samo posledica. Glava vas ne boli, ker imate glavobol, ampak obstaja vzrok, zaradi katerega vas boli glava. Pomembno je, da te več ne boli glava. In ostajate odvsični. Na srečo. Ampak: poiščite vzrok, zaradi katerega vas boli glava (globokoumno besedilo).

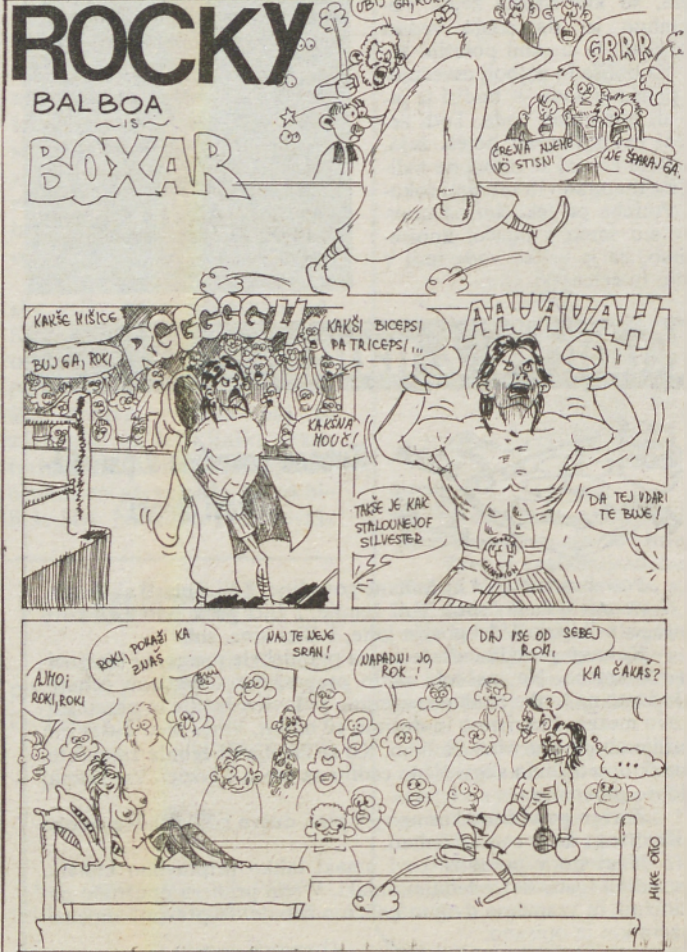
Spremenite življenjske navade, saj so vzroki največkrat prav tu. Spremembe pa prinašajo več dobrih strani: ostane vam več denarja, živ-ljenje postane bolj zdravilo, bolj sproščeno in iskreno, vi pa manj odvisni in manj povpre-čni. Pomnite: odvisnost od tablet narasča s časom, vaše zdravje pa upada.« (konec cita-ta) Ampak ljudje! Ne spreminjajte se. Ostanite takšni. Država potrebuje predane, skrbne, srečne, odvisne ljudi. Vi pa sebe ne potrebu-jete. Ehh, čemu...? Tomaž Trplan P.S. Še enkrat preberite naslov.

Ali veste?

Na 29. vprašanje smo dobili kar precej pravihnih odgo-rov. Več kalorij je torej v 100 gramih konjaka (340) kot pa v 100 gramih neposnetega mleka (le 70). Prav gotovo pa je ve-liko boljše piti mleko kot konjak, mar ne? Med živili ima sicer največ kalorijske vrednosti svinjska mast (100 gramov 925 ka-lorij), najmanjšo pa sveže kumarice (100 gramov 10 kalorij). 30. vprašanje: Ali veste, od kdaj se je za slovensko pokraj-i-no ob reki Muri začelo uporabljati ime Pomurje? Pravihne odgovore bomo zbrali 7. novembra, nagrado knjigarne in papirnice Dobra knjiga iz Murske sobote pa si je za odgovor na 29. vprašanje že prislužila Tatjana Horvat iz Bo-donec. Čestitamo!

VESTNIK — moj tednik?

Vsak četrtek me ob prihodu iz šole domov pričaka VESTNIK — edini pomurski tednik. Tako je že veliko let, kajti VESTNIK berem že dolgo. Na žalost pa se v vseh teh letih v osnovni obliki in vsebini časopisa ni skoraj nič spremenilo. Medtem pa je iz nekoč podeželske Murske Sobotne postalo že skoraj »pravo« mesto. Mesto, v katerem se v enem tednu zgodi za en VESTNIK stvari. Poleg tega je v Murski Soboti ogromno mladine, ki jo v VESTNIKU skoraj vedno prikažejo samo z negativne strani, ne potrjujejo se pa (novinarji), da bi poskušali razumeti probleme mladih v tem mestu. Da se bo z VESTNIKOM nekaj moralo zgoditi, vedo verjetno najboljše sami ustvarjalci časopisa. Le-ta se bo moral od temeljev na-prej spremeniti — kajti če že samo prelistamo časopis, dobimo vtis, da je »vsepoprek fkup nametano«, dalje bi bilo dobro spremeniti grafično podobo časopisa, ki je stara že kot mati Zemlja in prav tako tudi deluje — staro. Pri novem oblikovanju ne pozabite na mladinsko stran, ne otroško, kot je zaenkrat »Odsev mladosti«, ki pa seveda ne sme izginiti iz časopisa. To stran bi urejevala mladina sama. Predla-gam tudi, da levo sredinsko stran »Ne zgodi se vsak dan« preimenu-jete v »Iz drugih časopisov«, vi že veste zakaj. Poskusite tudi narediti anketo z naročniki VESTNIKA — in ostalimi Pomurci o tem, kakšen naj bi bil novi VESTNIK — prišli boste do zanimivih ugotovitev, med drugimi do te, da imajo ljudje VESTNIK, naročen zato, ker je pač edini pomurski tednik, ne pa zato, ker bi se jim »dopadel«. Upaj-mo torej, da bo z novim odgovornim urednikom gospodom Janezom Votkom, zavel novi veter v VESTNIKU. Ne nazadnje bi še rad opozoril na novo rubriko »Naša konkurenca sodeluje z nami«, ki kaže, na kakšnih trilih nogah stoji VESTNIK, ko vidi v dijaški reviji ZNJAV2 sebi »konkurenco«! Mi želimo z našo revijo le popestriti di-jaško življenje v Murski Soboti, ne pa konkurirati tako »kvalitetne-mu« časopisu, kot je VESTNIK. Pripomnil bi še, da sta ZNJAV2 in BZZZIP FANZINE absolut-no različni reviji, zato jih prosim sploh ne skušajte primerjati, sploh ne na njune avtorje (izdajatelje — BZZZIP FANZINE = T. Trplan, ZNJAV2 = EDVARD PERGAR, IGOR BANFI). Pa še to prosim: ZNJAV2 ni marginalna in noče biti marginalna revija (marginalnost = obrotnost), želimo biti le mladinsko-zafirkantsko-zajebantska revija. Tako torej, to bi bilo na kratko o »mojem tedniku« VESTNIKU: o Murskem valu pa kdaj drugič. Ker pa sem že v časopisu, bi na tem mestu še rad pozdravil vse, ki me poznajo, zato je — Lep pozdrav! EDVARD PERGAR

Slovenska nogometna liga

Nafta presenetila Olimpijo

V petnajstem kolu prvenstva v slovenski nogometni ligi je priprava največje presenečenje endavska Nafta, ki je premagala ljubljansko Olimpijo z 1:0. Edini gol je dosegel Šabjan v drugem polcasu. Tekmo si je ogledalo okrog 2.000 ljubiteljev nogometa. Nafta: Kusek, Mundjar, Vodopija, Novak, Žalik, Graj, Ratajac (Car), Šabjan, Ružič, Rob, Dovečer. Soboška Mura pa je v srečanju z Jadran Lamo igrala le neodločeno 0:0. Mura: Cernjav, Lipan, Vori, Posavec, Kokaš, Baranja (Kovacič), Vickovič, Prekazi, Kukič, Šarkezi (Cifer). Potrošnik iz Beltincev je bil proti. V prihodnjem kolu igra Po-

trošnik doma z Rudarjem iz Verlenja, Mura gostuje v Ajdovščini, Nafta pa v Domžalah.

LISTA STRELCEV

7 GOLOV: Kukič (Mura); 6 golov: Prekazi (Mura), Skaper (Potrošnik), M. Zver (Potrošnik), Šabjan (Nafta); 4 gole: Vörös (Potrošnik), Vickovič (Mura); 3 gole: Šarkezi (Mura), Rob (Nafta), Graj (Nafta), Hartman (Potrošnik); 2 gola: Kokaš (Mura), Dovečer (Nafta), Ružič (Nafta); 1 gol: Čontaja (Potrošnik), Tratnjek (Potrošnik), Ratajac (Nafta), Car (Nafta), D. Lebar (Mura), Cifer (Mura), Baranja (Mura).

Druga slovenska nogometna liga vzhod

Visoka zmaga Turnišča

V desetem kolu prvenstva v drugi slovenski nogometni ligi vzhod je Turnišče gostilo Srednje in zabeležilo visoko zmago 5:1. Gole za Turnišče so dosegli: Pucko st. 2 ter Litrop, Marko ml. in Dominiko Beltrans Veržej pa je gostoval v Slovenskih Konjicah in izgubil srečanje z Dravinjo z 0:2. V prihodnjem kolu igra Beltrans Veržej doma z Ojstrico iz Dravograd. Turnišče pa gostuje pri Partizanu Hmežadu v Zalcu.

Slovenska super rokometna liga

Težka, a zaslužena zmaga Pomurke

V petem kolu prvenstva v slovenski super rokometni ligi za moške je Pomurka iz Bakovec gostila ptujsko Dravo in zmagala z 31:26. Zmago so si Bakovčani zagotovili šele v končnici tekme. Strelci za Pomurko Bakovci: Okreša 8, Petek 7, Meolic 6, Š. Lovenjak 3, Žugelj 3, Buzeti 2 in A. Lovenjak 2. V prihodnjem ko-

lu igre Pomurka z Jadranom v gosteh.

LISTA STRELCEV:

24 golov: Okreša; 22 golov: Petek; 20 golov: A. Lovenjak; 19 golov: Meolic; 17 golov: S. Lovenjak; 7 golov: Žugelj; 6 golov: Buzeti; 1 gol: Bedekovič.

Slovenska rokometna liga

Tesen poraz Kroga

V petem kolu prvenstva v slovenski moški rokometni ligi je Krog gostil ekipo Izole in tesno izgubil z 19:20. Izkušeni gostje so znali izkoristiti slabši del moštva Kroga — obrambo in iz Murske Sobote zasluženo odnesti točki. Strelci za Krog: Varga 5, A. Titan 4, Lukač 3, D. Titan. Virag in Prem po 2 ter Šernek 1.

V prihodnjem kolu gostuje Krog v Veliki Nedelji.

LISTA STRELCEV:

22 golov: Varga; 16 golov: A. Titan; 12 golov: Meolic; 10 golov: Šernek in Prem; 7 golov: Lukač; 5 golov: Kolmanko, D. Titan in Virag; 2 gola: Legenič in Babič; 1 gol: Kolmanko.

Druga slovenska rokometna liga

Pomurski derbi dobil Mladinec

V šestem kolu prvenstva v drugi slovenski moški rokometni ligi je bil v Murskih Črncih odigran pomurski derbi med domačim Mladincem in Razkrižjem. Boljši so bili gostitelji, saj so zmagali z 31:20. Najboljši strelci: Gregorinič 13, D. Buzeti 7, in M. Buzeti 4 za Mladince ter Majerič 8, M. Zajnkovič, B. Zajnkovič in Žizek po 3 za Razkrižje. Rokometaši Poleta pa so v Murski Soboti premagali Dravo s Ptujem z 20:12. Najučinkovitejši pri Poletu so bili: Kreft 6, Sečko in Slamar po 3. V prihodnjem kolu igrajo: Razkrižje Polet, Angel Besednjak: Mladinec in Slovenj Gradec: Radenska.

Slovenska odbojcarska liga

Prva zmaga Pomurja Vigrosa

V tretjem kolu prvenstva v slovenski moški odbojcarski ligi je ekipa Pomurja Vigrosa v Murski Soboti premagala Sempeter s 3:2 in prvič zmagala. Za Pomurje Vigros so igrali: Ratkai, Žalik, Horvat, Gobec, Novak, Janža, Vnuk, Siftar, Poredoš I., Poredoš II. in Klement. Ekipa Emonacommerce iz Ljutomer pa je gostila ekipo Zirovnice, ki je eden od favoritov za najvišje mesto ter izgubila z 1:3. V ekipi Emonacommerce so igrali: Drvarič, Krajcar, Savič, Belec, Prelog, Rajnar, Grut, Jan in Zidar. V prihodnjem kolu Vigros gostuje v Celju, Emonacommerce pa v Topolšici.

Druga slovenska odbojcarska liga

Derbija Radencem in Mladosti

V tretjem kolu prvenstva v drugi slovenski moški odbojcarski ligi so Radenci v pomurskem derbiju premagali Veržej s 3:0, Turbina pa Pomurje II prav tako s 3:0. V ženski konkurenci je Mladost iz Murske Sobote v pomurskem derbiju premagala Puconce s 3:0, Pomurje Vigros je premagalo Celje II s 3:1, Braslovče Cven s 3:0, Paloma Branik III pa Ljutomer s 3:1.

Košarka

Turnir veteranov

V Lendavi je bil tradicionalni mednarodni košarkarski turnir veteranov. Sodelovale so ekipe: Nagykanizsa iz Madžarske, Radenska iz Lendava, medtem ko so košarkarji Zalaeverszega turnirja niso udeležili. Rezultati — Radenska: Nagykanizsa 53:38, Lendava Nagykanizsa 53:42 in Radenska: Lendava 58:49. Najboljši strelci: Rajbar (Radenska) 37, Cilar (Lendava) 29, Behek (Radenska) 27 kosev. Vrstni red: 1. Radenska, 2. Lendava in 3. Nagykanizsa.

SNL

Maribor	14	11	1	2	33:12	23
Izola	15	9	4	2	26:8	22
Nafta	14	9	3	2	24:10	21
Gorica	15	7	6	2	33:13	20
Olimpija	14	7	4	3	23:9	18
Koper	15	8	2	5	15:14	18
MURA	14	7	3	4	25:16	17
Slovan	14	6	3	5	17:10	15
Ljubljana	14	6	3	5	15:14	15
Kladivar	14	5	5	4	19:19	15
Zagorje	14	6	2	6	24:16	14
Rudar (V)	15	5	4	6	18:18	14
Svoboda	14	5	4	5	18:20	14
POTROŠNIK	14	6	2	6	24:29	14
Steklar	14	5	4	5	20:26	14
NAFTA	14	5	1	7	18:28	11
Rudar (I)	14	4	1	9	13:23	9
Medvede	14	3	2	9	12:29	8
Primožje	15	3	2	10	14:32	8
Jadran	15	2	2	11	7:34	6
Domžale	14	0	4	10	4:21	4

II. SNL-vzhod

Železnikar	10	6	3	1	14:4	15
Ojstrica	10	6	2	2	22:12	14
Korotan	10	5	2	3	16:14	13
TURNIŠČE	10	5	2	3	23:18	12
Dravinja	10	4	4	2	16:11	12
Pohorje	10	3	4	3	12:11	10
Rače	10	3	4	3	11:10	10
Hmežad	10	3	4	3	13:13	10
Pekel	10	2	5	3	15:14	9
BELTRANS	10	2	5	3	11:19	9
Impal	10	3	2	5	13:17	8
Kovinar	10	2	4	4	10:14	8
Partizan	10	1	5	4	13:18	7
Središče	10	1	1	8	10:33	3

PNL — 10. kolo

Črenšovci: Dobrina R.	2:3
Dobrovnik: Polana	3:0
Bistrica: Odranci	1:2
Tišina: Rakičan	0:1
Izakovci: Ljutomer	2:1
Lipa: Bakovci	2:2
Bakovci	10 6 2 2 20:13 14
Izakovci	10 6 1 3 21:15 13
Ljutomer	10 6 1 3 19:14 13
Dobrina R.	10 4 3 3 17:15 11
Dobrovnik	10 4 3 3 15:14 11
Črenšovci	10 5 0 5 21:21 10
Tišina	10 3 4 3 15:16 10
Bistrica	10 4 1 5 19:21 9
Odranci	10 3 3 4 12:20 9
Lipa	10 3 2 5 13:19 8
Rakičan	10 3 1 6 11:18 7
Polana	10 2 1 7 15:20 5

I. MNL MS

Rezultati — 10. kolo	2:1
Šalovec: Tronjevič	0:4
Serfica: Grad	2:1
Dolževoje: Puconci	6:1
Gancani: Slovci	2:0
Čarda: Cankova	0:2
Bratovci: Hodoš	10 8 2 0 20:5 18
Čarda	10 7 1 2 28:9 15
Dolževoje	10 6 3 1 27:16 15
Gancani	10 5 3 2 16:10 13
Serfica	10 3 4 3 18:15 10
Grad	10 3 4 3 18:10 10
Cankova	10 3 4 3 18:10 10
Bratovci	10 2 5 3 12:14 9
Šalovec	10 3 2 5 16:29 8
Hodoš	10 3 1 6 14:23 7
Puconci	10 1 4 5 16:18 6
Tronjevič	10 1 3 6 14:24 5
Filovci	10 2 0 8 9:20 4

II. MNL MS

Zastala tekmo	1:0 prk.
Tešanovci: Pušča	9 7 0 2 33:12 14
Agac	9 6 2 1 30:16 14
Romab	9 6 2 1 19:6 14
Remet	9 5 1 3 27:22 11
Tešanovci	9 5 0 4 19:18 10
Vrelec	9 3 2 4 18:16 8
Prosenjak	9 3 1 5 13:20 7
Begovjina	9 3 0 6 22:29 6
Križevci	9 3 0 6 17:30 6
11 plavih	9 0 0 9 8:37 0

I. ONL Lendava

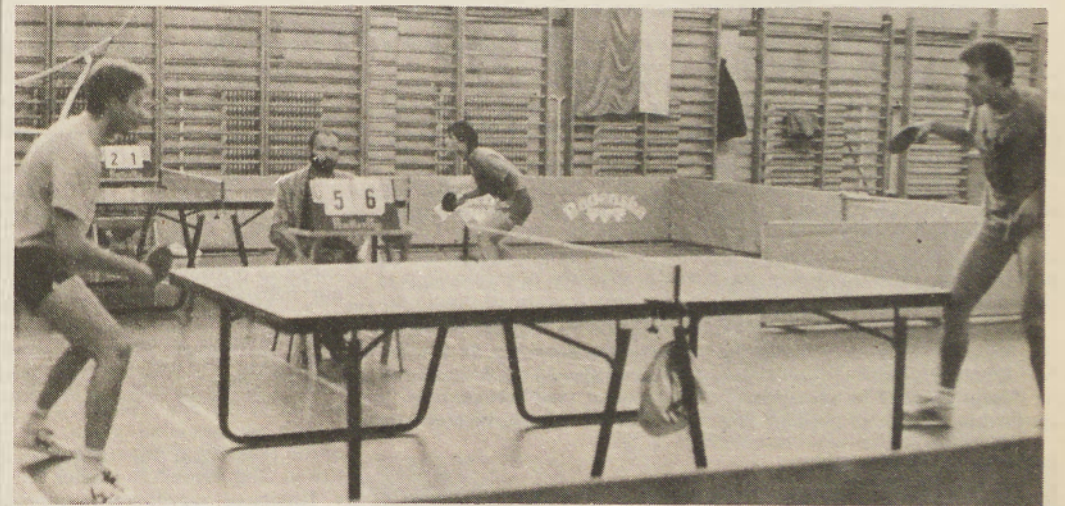
Rezultati — 9. kolo	2:2
Kobilje: Mladost	1:1
Kapca: Nafta B	3:0
Medelica: Olimpija	2:2
Panonijski: Renkova	0:3
Graničar: Hotiza	9 5 4 0 23:7 14
Kobilje	9 4 5 0 17:8 13
Renkova	9 5 2 2 21:10 12
Medelica	9 5 2 2 20:13 12
Hotiza	9 3 4 2 18:18 10
Nafta B	9 4 1 4 17:20 9
Kapca	9 4 0 5 12:18 6
Olimpija	8 2 2 4 26:14 6
Mladost	8 1 2 5 8:17 4
Panonijski	9 0 0 9 6:43 0

II. ONL Lendava

Rezultati — 9. kolo	2:1
Zvezda: Mostje	2:0
Lakež: Žitkovi	8 6 1 1 24:7 13
Petišovi: prest	6 4 0 2 15:7 8
Lakoš	6 2 2 2 14:16 6
Mostje	7 2 0 5 10:20 4
Žitkovi	7 1 1 5 9:22 3

Namizni tenis

Odločitev v deveti partiji

Pomurski derbi v super SNL v Gornji Radgoni je bil za Sobočane vse prej kot »prijeten« izlet, saj so si šele v deveti odločilni partiji zagotovili zmago, ko izkušeni Benko ni dovolil presenečenja. Sicer pa je najboljši domačin Rihtarič kot za šalo »pospravil« vse tri Sobočane in je po treh kolih še vedno neporažen igralec lige ter ima lepe možnosti, da poleg igralcev Kovine in Strojne kandidira za enega najboljših igralcev lige. Za domačine je Kuzma spet dobil samo eno partijo, Žitek pa je ponovno ostal brez zmage. Pri Sobočanih noben igralec ne zasluži pohvale, preseneča predvsem njihova slaba igra, nad

čemer se bo moral zamisliti tudi trener, nekaterim igralcem pa se še kako pozna, da trenirajo manj kot v lanskem sezoni. Edini, ki je prikazal nekoliko boljše igranje, je najmlajši član ekipe Kus, vendar pri njem vse preveč pridejo do izraza druge pomanjkljivosti. V naslednjem kolu igrajo Radgončani doma s Strojno, Sobočani pa z Novotelno.

Rezultati: RADGONA—SOBOTA 4:5 (Žitek—Benkovič 0:2, Rihtarič—Unger 2:0, Kuzma—Kus 1:2, Rihtarič—Benkovič 2:0, Žitek—Kus 0:2, Kuzma—Unger 0:2, Rihtarič—Kus 2:1, Kuzma—Benkovič 2:1, Žitek—Benko 0:2). M. U.

MIRAN MOČAN — trener Sobote: »Nisem pričakoval tako tesnega rezultata. Tekma je bila nervozna. Preveč smo podcenjevali nasprotnika, kar se nam je maščevalo. Zmagali smo zaslužno, saj imamo boljšo ekipo.«

IVAN DROZDEK — trener Radgone: »Zadovoljen sem z rezultatom. Bili smo enakovredni nasprotnik, zlasti po zaslugi odličnega Rihtariča. Žal Žitek kljub dobremu treningu nima dovolj samozavesti. Pričakujem pa, da se mu bo odprlo.«

Hokej na travi

Lipovci že prvak

V Ljubljani je bil četrti turnir za prvenstvo Slovenije v hokeju na travi. Lipovci so premagali Svobodo iz Ljubljane s 4:0 in Maribor s 3:0 ter si pred zadnjim turnirjem že zagotovili naslov jenskega prvaka.

Atletika

Grabar tretji v Gradcu

V Gradcu v Avstriji je bil mednarodni ulični tek na 5,7 km. Sodelovalo je okrog 30 tekačev iz Italije, Madžarske, Avstrije, Hrvaške in Slovenije. Med njimi je nastopil tudi Geza Grabar in zasedel odlično tretje mesto.

Nogomet

Prijateljsko srečanje

V četrtek, 31. oktobra 1991, ob 15. uri bo v Turnišču prijateljska nogometna tekma. Pomerili se bosta reprezentanca ONZ Lendava in Turnišče.

Šah

Remi Lendavčanov

V prvem kolu prvenstva v drugi slovenski šahovski ligi sta se ekipi Krškega in Lendave razšli neodločeno 3:3. Zmagi za Lendavo sta dosegla: Gerenčar in Casarjeva, remizirala pa sta Vida in Strbad.

Košarka

Za peto mesto

V sklepnem delu prvenstva Slovenije za kadetince je ekipa Kranja v borbi za razvrstitve od 5. do 8. mesta premagala Pomurje z 72:68. Strelke za Pomurje: Ivaničevićeva 22, Friškičeva 12, Karova in Langova po 11, Boharjeva 10 in Lutarjeva 2. V naslednjem kolu igra Pomurje z Ilirijo.

NT — super liga

Kovina	3	3	0	22:5	6
Strojna	3	3	0	22:5	6
SOBOTA	3	3	0	20:7	6
Merkur	3	1	2	10:17	2
Ingrad	3	1	2	9:10	2
Marja	3	1	2	8:19	2
RADGONA	3	0	3	12:15	0
Novotelna	3	0	3	5:22	0

Rokomet — super liga

Pivovarna	5	5	0	0	152:99	10
Kolinska	5	4	0	1	132:103	8
Velenje	5	3	0	2	119:112	6
Sl. Gradec	5	3	0	2	116:121	6
Jadranski	5	2	1	2	115:131	5
Rudar	5	2	0	3	113:118	4
POMURKA	5	2	0	3	116:122	4
Drava	5	2	0	3	127:136	4
Indes Riko	5	1	2	2	102:114	4
Ajdovščina	5	1	1	3	112:118	3
Usnjari	5	1	1	3	106:112	3
Predivor	5	1	1	3	113:137	3

SRL

Gresuplje	5	5	0	0	122:87	10
Pivovarna	5	4	0	1	114:87	8
Dobova	5	4	0	1	109:95	8
Črnomelj	5	3	0	2	111:94	6
Kerško	5	3	0	2	104:92	6
Radeče	5	3	0	2	96:101	6
Izola	5	3	0	2	101:110	6
Sešir	5	2	0	3	109:108	4
Kamnik	5	2	0	3	89:100	4
V. Nedelja	5	2	0	3	88:105	4
Ormež	5	1	1	3	102:113	3
KROG	5	1	0	4	97:110	2
Dol	5	1	0	4	99:115	2
Mokrec	5	0	1	4	82:113	1

Nogometna Nafta B, člani prve občinske nogometne lige Lendava. Stojijo od leve: Horvat, Vučak, Vidak, Marton, Dominko, Hack, Farkaš, Feher, Krpan, Kasas, Kuprivec (teh. vodja), Čepjio: Kapun, Lukič, Čeke, Pečelin, Pal, Ambrus, Preradovic in Balasko. Foto: F. Bobovec

Kegljanje

Uspešen štart Radenske

PODJETNIŠTVO IN INOVACIJE

Sveti se kot zlato

Kupec iz Nemčije zelo zadovoljen z izdelki iz Babinec

Na letošnjem sejmu obrti v Celju se je prvič predstavilo zasebno podjetje Kovipas iz Babinec pri Ljutomeru. Razstavljeni izdelki (barski stoli, mizice in drugo) so vzbudili našo pozornost, saj smo ugotavljali, da gre za eksponate, ki jih ne more izdelati kdorkoli; v njih je vloženo veliko znanja, četudi so na prvi pogled videti enostavni, ker so pač le stoli.

Ustanovitelj firme Kovipas (zakonca Marjana in Marjano Kos ter sina) smo te dni obiskali na domu. Tu smo se seznanili z zgodovino zasebnega podjetja in

njegovih težnj. Družba z omejeno odgovornostjo je neke vrste nadaljevanje zasebne obrtne obratovalnice, ki jo je Marjan vodil 10 let. Pred poldrugim letom je ustanovil podjetje, obrt pa odjavil. Veliko bolj kot drugi zaupa v podjetje, saj je prepričan, da ne bo ostalo le pri sedanjih 7 zaposlenih, ampak se bo število sčasoma povečalo, še prej pa bo treba zagotoviti dovolj dela. Registriran predmet poslovanja je zelo širok, saj se uradno glasi: podjetje za izdelavo in preoblikovanje vseh vrst kovin. Cilj pa je: delati izdelke, v katerih ne

bo veliko materiala, ampak čim več znanja, torej izdelke, za katere je potrebna zahtevnejša tehnologija. Tem ujemljenjem se je firma Kovipas že precej približala, saj v sicer skromni delavnici nastajajo izdelki iz medenine, za katere ima nestrokovnjak občutek, da so iz zlata ali pa vsaj pozlačeni. Potem so tu cevne objemke za pritrjevanje raznih cevni inštalacij na stene, stropove... Čeprav je to na prvi pogled enostaven izdelek, pa le ni tako, saj to niso objemke, kot jih lahko kupimo v naših trgovinah, ampak veliko bolj izpopolnjene, v njih je specialna guma, na obroč je nevidno privarjena matica in tako naprej. Ta izdelek so v Kovipasu razvili za potrebe kupca iz Nemčije. Bil je zadovoljen, zato je naročil tolikšne količine, da morajo stroji delati 16 in več ur dnevno. Dobro je steklo tudi sodelovanje z mariborskim podjetjem, ki sodeluje z znano firmo Olyimp iz Avstrije; v Koviplastu izdelujejo plašče za izolacijo in siceršnji lepši videz peči centralne kurjave. Tu ne gre zgolj za zahtevno večkratno upogibanje pločevine, ampak natančnost, potem zahtevno barvanje, nazadnje pa še za toplotno izolacijo.

Dobri del izdelave v Kovipasu v Babincih je namenjen opremi tokalov, pa tako v njem nastajajo tudi točilne mize iz nerjavne pločevine. Podjetje pa je najbolj znano po medenastih barskih stolih, mizah, dekorativnih izdelkih.

Marjan in Marjana Kos iz Babinec živita za svojo firmo. Glede na to, da sta v najbolj ustvarjalnih letih, bosta prav gotovo dosegla cilje. Je pa tudi res (in prav je tako), da pri ambicioznih ljudeh željenih ciljev nikoli ni konec. Marjan ima v glavi še mnogo načrtov, tehničnih rešitev, novosti... Je pa z izjavami o načrtih previden, kajti lahko bi si jih prisvojil kdo drug.

Š. Sobočan

SREČANJE S ŠTEFANOM KERČMARJEM IZ SEBEBOREC

Violina je znova zapela

Še ena Stradivarjeva violina v Prekmurju? »Škripko« je dobil od ruskih vojakov. Časi, ko so pesali maršurko

Čeprav je bil Štefan Kerčmar iz Sebeborca še le v srednjih letih svojega življenja, je po letu 1960 opustil igranje v ansamblu. Vzroka za to sta bila dva: postal je vdovec, za muziciranje po gostijah pa tudi ni bilo časa, saj je poprijel za delo na kmetiji.

»Glasbene skupine, v katerih sem sodeloval, so igrale naprej. Toda ljudje so ugotavljali, da glasba ni več taka, kot je bila, ko sem igral jaz s svojo violino. Res je nekaj posebnega, zato je ne bi dal kar tako iz rok. No ja, če bi kdo zanjo plačal večjo vsoto, bi jo morda prodal,« nam je zaupal glasbeni mojster.

Na svojo violino je postal še posebej pozoren pred kratkim, ko je iz časopisa zvedel, kako drago-

cene so prave violine, izdelane v znani delavnici mojstra Stradivarja v Cremoni v Italiji. Tudi njegova violina ima oznake te izdelovalnice violin, ob njih pa je letnica 1686. Da mora biti violina nekaj posebnega, niso odkrili le ljudje, ki so jo poslušali, in Štefan sam, ko je njene zvoke primerjal z glasovi iz drugih violin, ampak tudi letošnji obiskovalci iz Avstralije, ki so si močno prizadevali, da bi jim violino prodal, a se za to ni odločil, ker so premaloponujali.

Zanimivo je, kako je prišel do svoje »stradivarke«. Med vojno, ko so se 1945. leta v Sebeborcu utaborili ruski vojaki, je postal pozoren na violino, ki je bila v avtu. Štefan jo je vzel v roke in zaigral. Vojaki so pesali do onemoglosti in še in še so zahtevali, naj jim igra. Potem je nagovoril svojega očeta, da je oficirja prosil, naj bi violino prodal. Dolgo medovanje je bilo uspešno: »škripka«, kot so Rusi rekli violini, je menjala lastnika za dva litra domačega žganja.

Štefan Kerčmar ni ljudski muzikant, pa tako tudi ne samouk, ampak pozna note. Igranja na violino se je učil pri »primašu« Ivanu Benkiču iz Sebeborca pri glasbeniku Jožetu Hajdinjaku v Gančanih. S 16 leti je igral v Benkičevi godbi. Bil je eden izmed štirih violinistov, v sestavi pa so bili še cimbalist, klarinetist in basist. V taki zasedbi so igrali v glavnem v prostorih, kjer je bila gostija. Kadar pa je bilo treba zaigrati zunaj, recimo, ko so šli naproti »sneji in mladoženci«, tedaj je zaigrala pihalna godba. Naš znanec je bil eden od dveh, ki sta igrala trubo »es«, ob njiju pa so bili še: bobnar, klarinetist, fant oziroma mož, ki je igral na bas trubo, in seveda človek, ki je brenkal na velikem basu.

Kakšne »note« špilajo naši glasbeniki zdaj, nam je vsem bolj ali manj znano. V letih, ko je muzikal Štefan Kerčmar, so igrali čardaše, sotiše, maršurke, »cepelke«, »kranje polke«, »dunari valčke«. Nekaj teh melodij nam je zaigral, in to skoraj po 29 letih, odkar je znova vzel iz etujske svoje »škrpke«, da je tako! Stradivarjko. Lepo je petla. Tudi Lili Marlen, melodija, ki je (bila) prepovedana, saj je med vojno bila neke vrste himna okupatorjev, je prijetno dela.

Š. Sobočan

Štefan Kerčmar je po 20 letih spet zaigral na svojo »škripko«, ki pa utegne biti dragocena stradivarjka. Foto: Š. S.

VI SPRAŠUJETE — MI ODGOVARJAMO

Kdaj most čez Boračevski potok?

Ze nekaj časa je poteklo, odkar se je oglašil v našem uredništvu naročnik iz Radencev in po tožil, da stanovanjci iz Prosojne ulice nestrno pričakujejo dan, ko bodo lahko šli čez Boračevski potok v središče tega turističnega kraja čez most. Dodal je, da v

dar pa za most zaenkrat ni denarja. Financirati naj bi ga z občinskimi denarjem, a so naložbe (po obvestilu izvršnega sveta z dne 12. julija 1991) za nedoločen čas prekinjene. Brž ko bo sproščena naložbena dejavnost, bodo napeli vse sile, da bi ta zelo po-

Res je: med Prosojno ulico in »mestom« čez Boračevski potok ni mostu. Držimo pesti, da drugo leto bo? Foto: Š. S.

krajevni skupnosti o mostu veliko govorijo, naredijo pa premaloponujajo, naredijo pa premaloponujajo. Ondani smo šli po sledi teh informacij in se s katrcem zapeljali čez strugo, ker pač ni mostu. Še dobro, da je bila voda plitva, drugače bi bilo hudo.

Pa odgovor na postavljeno vprašanje? V krajevni skupnosti Radenci so nam povedali, da si tudi sami želijo, da bi se ljudje lahko vozili čez most, da se pešcem ne bi bilo treba sezuvati ali pa nositi vodo v čevljih... , ven-

treben most končno zgradili. Zanj so svojčas že naročili izdelavo tehnične dokumentacije. Prav je tudi, da ne bodo gradili začasnega mosta, ampak pravi in ustrezno širok most. Tega ne bodo uporabljali le prebivalci Prosojne ulice, ampak bo čezenj stekel gostejši potniški promet. Za zdaj težje z mostom še ne bo nič. Drugo leto pa, upajmo, da bomo tudi našo katrcu poslivali na mostu in ne v vodi.

Š. Sobočan

— SP. KAMENŠČAK

Gozdarji v (nezakoniti) akciji

V dogovoru z gozdno upravo v Ljutomeru sem se leta 1987 odločil za posek gozda (golosek) z namenom, da jim pruhdam vsjo hlodovino in drva za kurjavo, oni pa kupijo sadike in jih zasadijo na parceli. Če pa bi se odločil, da zasadim sadike sam, mi to plačajo. Odločili smo se, da bomo to delo opravili sami in posadili smo 560 macesnov in čez 4000 smrek. Bilo je precej dela, da smo jih zasadili in zaščitili pred divjadjo. Za opravljeno delo nismo dobili niti pare. Poleg tega so mi gozdni delavci prvo leto po zasaditvi posekali in uničili vsjo podrast (listavce). Kljub mojemu opozorilu, da naj tega ne delajo, so po treh letih zopet posekali vse listavce, čeprav sem bil pred dnevi na gozdni upravi in se dogovoril, da bom sam očistil gozd. Ne razumem gospoda Šumaka, s kakšno agonijo lahko uničuje podrast listavcev v zasebnih gozdovih, če pa imajo v družbenih prave džungle.

F. J.

ŽIBERICI

Obnovili 200 let staro kapelico

Krajani Žiberci pri Apačah so se temeljito lotili obnove 200 let stare kapelice, ki je posvečena v znamenju upanja v Marijino pomoč. Pri obnovi so sodelovali z velikim veseljem in ponosom. Slikarska dela (240 ur) je opravil mojster Andrej Tomažič. Tako je kapelica zopet zasijala v svoji prvotni podobi. Na slovesni blagoslovitvi kapelice se je v lepem nedeljskem popoldnevu zbralo veliko ljudi iz vse apaške župnije, ki jo je opravil domači župnik, gospod Janez Ošlaj. Vsem, ki so pomagali pri obnovi kapele, se je zahvalil Franc Sobočan, apaški pevski zbor pa je zapel lepe Marijine pesmi. Udeležence slovesnosti pa so presenetile gospodinje z domačimi dobrotami.

AMALIJA NOVAK

Soboto bodo umrli!

Pred približno dvema letoma se je (spet) razvnela polemika, ali naj pri imenu prekmurske prestolnice še naprej stoji pridevek Murska, ko pa zgodovinarji, jezikoslovci, vsakdanji uporabniki in navsezadnje ljudska raba dokazujejo, da je Murska čisto odveč. Takrat je bilo tudi priobčenih nekaj zapisov, nazadnje je bila sklicana celo javna tribuna. In potem je vse utihnilo, čakajoč boljših časov. Predvsem zaradi (delno upravičenih) očitkov, da bi taka sprememba, namreč črtanje Murske, veliko stala. Zdaj so ti očitki seveda odpadli, kajti pred nami je vse novo: potni listi, osebne izkaznice, registrske oznake avtomobilov; novi bodo celo zemljevidi, saj se nam obeta (v vsej Sloveniji) sprememba vrste poimenovanj ulic, objektov, šol in tako naprej. Zato je tudi ob morebitni spremembi imena Murska Sobota v Sobota pravi, najboljši in zadnji čas.

Razlog, ki govori v prid ohranitvi imena Murska Sobota v današnji obliki, je najbrž en sam: ustaljena raba, navajenost ljudi na ime; morda bo kdo dodal še možnost nezakumuljivosti ali zamenjivosti, vendar jezikovna raba dokazuje, da tu ni večje bojzani.

Razlogi, ki govorijo v prid opustitve pridevnika Murska, pa so:

1. Zgodovinarji so dokazali, da prihaja ime Sobota od osebnega imena Sobota (iz staroslov. Sobota).
2. Pridevnik Murska so Soboti dodali Madžari, da bi jo pač razlikovali od drugih Sobot (Magyarszombath), ob poslovenjenju smo prevzeli madžarsko obliko imena (o tem bi se dala še kakšna razprava v Sloveniji in širše pa je Sobota ena sama in je tako pomensko razločevanje nelogično in nepotrebno. Nobenega razloga tudi ni, da bi se naprej živela madžarska oblika imena, seveda pa lahko Madžari v njihovem jeziku uporabljajo obliko, ki jo želijo. (Obratno je pri Gorjanih Radgoni oz. Radgoni, saj gre pri prvi za slovensko, pri drugi pa za avstrijsko/nemško (nekaj našo).
3. Ljudska raba še vedno govori za obliko Sobota (v kolikor seveda še ni ljubljansko »pomurskarjena«).
4. Jezik kot živ organizem vedno izpušča (zavrže) vse, kar je nepotrebno. Pri obliki Murska Sobota tako ena beseda (iz izjemo »uradnih nastopov in posiljevanja«) mora odpasti. Če bi se na Slovenskem zavedali, da je osnova (strokovno se temu reče jedro) Sobota, dodatek (strokovno odnosnica) pa Murska, bi morda še nekaj šlo. A te zavesti ni, ker je tudi ne more biti, saj ni razloga za razločevanje. (Če kdo omenja n. pr. Bistrico, jo bo v govoru vedno poimenoval le Bistrica, le ob natančnejši oznaki bo dodal Slovenska ali Ilirska, nikoli pa ne bo rekel samo Slovenska ali samo Ilirska). In ker tako uporabniki vse bolj uporabljajo samo začetek imena Murska Sobota, vse bolj prodira Murska in vse bolj umira Sobota. Oboje oboje ne more živeti. In ta težnja je vse močnejša in bo vse močnejša.

Če hi bilo vse omenjeno v naši zavesti, sprememba oz. krajšanje imena morda ne bi bilo toliko nujno, saj bi raba sama uveljavljala ime Sobota in bi Murska le ostajala na papirju. A zdaj Sobote v širšem prostoru tako rekoč ni več. In najpomembnejše: Če ne bomo zdaj, ko je idealna priložnost, Murske Sobote spremenili v Soboto, je samo vprašanje časa (nekaj desetletij), kdaj se bo pojavila pobuda, naj nosi mesto samo ime Murska, saj Sobota ne bo nihče več govoril. To pa bi bila, milo rečeno, naša krivica do zgodovine in do prihodnosti.

Naj ob koncu pobude za javni, argumentiran in stripen pogovor dodam, da pobuda ni povezana s splošnim novooblastnim preimenoivanjem, ampak je živela že (dolgo) pod staro oblastjo. Morda lahko skupaj z novo krivico popravimo — pri tem bo zlasti pomemben del vseh, ki so se s problematiko ukvarjali, in teh ni malo — nedopustno bi namreč bilo, če priložnosti ne bi izkoristili.

Marjan Muriš

Car ali Farkaš?

NAJ POMUREC (POMURKA) MESECA

GLASUJEM ZA

10

(Ime in priimek predlagatelja ter naslov)

To mesecno vprašanje po dosedanjem poteku oktobrskega glasovanja za pomurca meseca, saj sta gledališki igralec Evgen Car in humorist Geza Farkaš dobila približno enako število glasov. Po današnjem dnevu pa bo bila končna odločitev, kdo izmed njiju bo najpopularnejša osebnost tega meseca. Rezultate bomo objavili v prihodnji številki vestnika.

Vaja gašenja in reševanja

V okviru meseca varsiva pred požari je bila v lendavski Nafti vaja gašenja in reševanja ob nesreči z lahkovnetljivimi tekočinami. Na njej so sodelovale gasilske enote Nafta iz Lendave, občinskih gasilskih centrov Gornje Radgone, Ljutomer in Murske Sobotice.

Namen vaje je bil preveriti usposobljenost in opremljenost gasilskih enot Pomurja za tovrstne akcije, saj ugotavljajo, da se vsak uan na pomurskih cestah prevažajo okrog 80 cistern z lahkovnetljivimi tekočinami. Zato tudi obstaja nenehna nevarnost za nesreče. Vaja je pokazala, da so gasilske enote usposobljene in opremljene za gašenje in reševanje, hkrati pa tudi opozorila na nekatere pomankljivosti pri delu in opremi. Enote so zlasti kazalo opremiti z zahtevnejšo zaščitno opremo.

Požar lahkovnetljivih tekočin se je naglo širil in zahteval hitro intervencijo gasilcev.

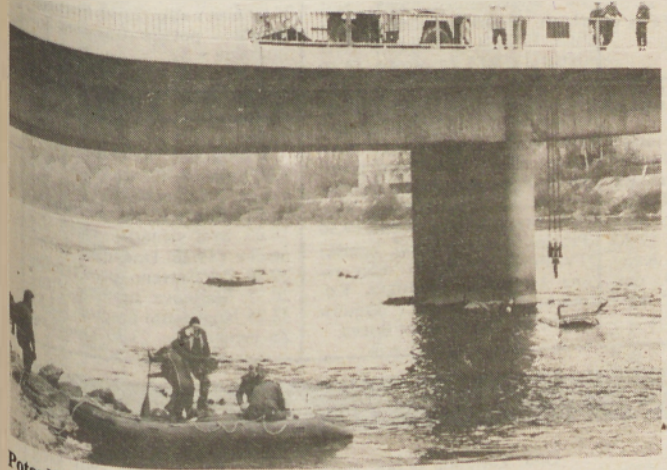

Reševanje ponesrečenca z območja požara.

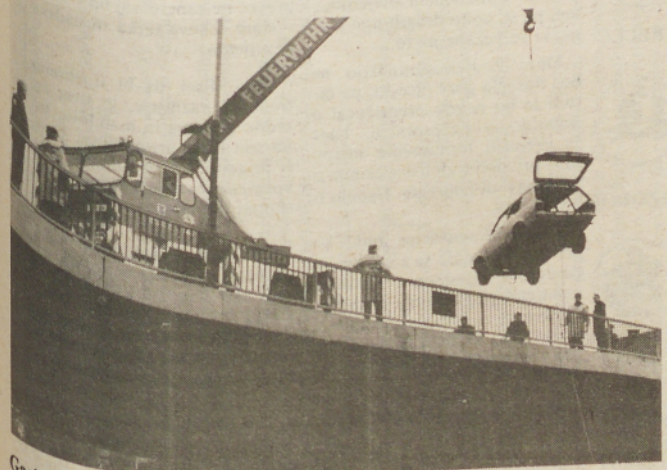

Gašenje požara z gasilno peno je zelo učinkovito.

Na reki Muri pri radgonskem mostu je bila vodnoreševalna vaja, na kateri je sodelovalo 11 ekip: potapljaški ekipi iz Gornje Radgone in Murske Sobotice, gasilci iz avstrijske Radgone, enoti CZ Kapca in Petišovci, enota TO Ljutomer ter gasilske enote iz Bistrice, Ljutomerja, Dokležovja, Melince in IGD Radenska. Poleg reševanja so se enote pomerile tudi v veslanju.

Potapljači so pregledali avtomobil v reki Muri, ali v njem ni ljudi, nato pa ga pripravili za dviganje iz vode.

Gasilci iz avstrijske Radgone so s posebnim dvigalom potegnili potopljen avtomobil iz reke Mure.

Tekst in foto: F. Maučec

BODIMO PREVIDNI V STANOVANJIH

Vedno več vlomilcev

Samostojni kriminalistični inšpektor uprave za notranje zadeve Murska Sobotica Dušan Mohorko opozarja občane, da storilci kaznivih dejanj postajajo vse bolj predrzni, zlasti pri poskusih vlamljanja v stanovanja. Skrbi tudi število takih dejanj. Kriminalistična služba ugotavlja, da storilci izkoriščajo dopoldansko odsotnost stanovalcev, kar predhodno preverjajo s pritiskom na zvonec. Vlamljajo v tista stanovanja, katerih ključavnice v vratih niso primerno varovane in so zunaj ležiš-

ča, kar je dovolj, da storilec zlomi ključavnico brez večjega napreznja.

Zadnja dva večja vloma sta bila v Radencih in Murski Soboti. V Radencih je bilo okrog 1. ure vlamljeno v stanovanjsko hišo Vilija J., kar je bilo dokaj drzno početje, saj stanovanje ni bilo brez ljudi. Storilec, ki je bil star okrog 40 let, visoke in suhe postave... je »pregledoval« omare in med ropotanjem zbudil stanovalko. Ta ga je zalotila v sobi, a je brž nato zbežal po hodniku. Bila je namreč

nemočna, da bi se mu zoperstavila, saj je imel v rokah predmet, za katerega je bila prepričana, da je pištola.

V Murski Soboti pa je bilo dopoldne vlamljeno v več stanovanj na Lendavski in v ulici Staneta Rozmana. Na Lendavski ulici 25 je storilec poskušal dvakrat okra- stiti Milana P. in Elizabeto K., kar mu je nazadnje tudi uspelo. Škode je za 50.000 tolarjev. Iz stanovanja Helene K. v Rozmanovi ulici pa je odnesel nekaj denarja in zlatnine, to nepovabljeni »gostje« najpogosteje iščejo.

Š. S.

Eksplodzija na meji

Delavci organov za notranje zadeve opozarjajo občane, predvsem pa otroke, naj bodo previdni pri najdbi kakršnihkoli predmetov, posebej še, če jih najdejo v bližini meje, saj ni izključeno, da je v sredo, 23. oktobra, zgodila v Štrigovi huda nesreča. Tega dne je Drago V. iz Safarskega našel na robu ceste v bližini slovensko-hrvaške meje manjši tranzistorjski sprejemnik. Da bi ugotovil, ali deluje, je iz njega izvil baterijo, potem pa je eksplodiral. Hude poškodbe, ki pa k sreči niso smrtno nevarne, je dobil po obeh rokah, prednjem delu telesa in glavi. Zdravi se v bolnici v Mariboru. Policija oziroma kriminalistična služba je ostanke tranzistorja poslala na analizo, kaže pa, da je eksplodiral le detonator, medtem ko eksploziva v tranzistorju naj ne bi bilo.

Velik požar v Šalovcih

V času, ko smo oddali gradivo v tiskarno, še nismo uspeli zvedeti, kaj je vzrok velikemu požaru na domačiji Janeza S. v Šalovcih 210, saj preiskovalni organi tedaj še niso potrdili domnevnih vzrokov. Gorelo je v petek, 25. oktobra, ob 20.45. Ogenj se je pojavil pri žitnem kombajnu, ki je bil v lopi 10 krat 6 metrov, nato pa se razširil po tem posloju. Zagorela je še sosednja lopa, velika 12 krat 6 metrov. Poleg poslojij je ogenj požrl še več ton sena in slame, kombajn in drugo, tako da je škoda, kljub posredovanju gasilcev, za 1.500.000 tolarjev.

Prevelika hitrost motorista

V četrtek, 24. oktobra, ob 21.00 se je na Partizanski ulici v Murski Soboti zgodila prometna nesreča, v kateri se je hudo poškodoval voznik kolesa z motorjem 38-letni Franc P. iz Murske Sobotice. Vozil naj bi s preveliko hitrostjo, zato je padel. Hudo poškodovanega so prepeljali na zdravljenje v bolnico.

POROKE

MATIČNI URAD SO GORNJA RADGONA — Marko Šustar, vodja vzdrževanja iz Ljubljane, in Marjana Mastinsek, studentka iz Ljubljane; Simon Vrbančič, električar iz Lomanoš, in Stanislava Karbu, vodja skladišča iz Črešnjevec.

ČESTITAMO!

PRISPEVKI ZA BOJ PROTI RAKU

Namesto cvetja na grob pokojnih so društvu za boj proti raku prispevali: OOS AGROSERVIS, za pok. mamo sodelavca Milana REBRICE 800,00 din; Delavci 321. brigade MURE M. Sobotica za pok. sestro sodelavke Ane BUČEK 1.060,00 din; Vilma in Ernest OLAS, M. Sobotica, za pok. g. HARIJA, Cankova, 500,00 din; Družina VEREN, M. Sobotica, Gregoričeva ul., za pok. mamo Marije GASPER, Rakičan, 800,00 din; Marija in Jože SAMEC, M. Sobotica, za pok. Heleno GOLJEVŠEK, 1.000,00 din; OSS uprave občine M. Sobotica za pok. očeta sodelavke Majde MIKOLA 500,00 din; Stefan RADUHA, M. Sobotica, Gregoričeva ul., za pok. Borisa GOLDINSKEGA, M. Sobotica, 700,00 din; Družina dr. Št. GRUŠKOVNIJAKA M. Sobotica za pok. Slavka VALENCIČA, Lendava, in pok. Janeza MIKOLO, Bodonci, 1.500,00 din; pok. Borisa GOLDINSKEGA, M. Sobotica, 700,00 din; OOS osn. šole I. M. Sobotica za pok. sodelavko Manjo NOVAK, M. Sobotica, za pok. Heleno GOLJEVŠEK, M. Sobotica, ter Sariko BREZNIK 1.800,00 din; OOS uprave občine M. Sobotica za pok. Franca DRVARIČ, M. Sobotica, 700,00 din; Družine SMODIŠ, MAKOVEC in HAJDINJAK, Turnišče, za pok. očeta Jožeta BENCEJA, Turnišče, 1.500,00 din; OOS AGROMERKUR M. Sobotica za pok. brata sodelavca Draga KOLTARJA, Peskovci, za pok. očeta sodelavke Eteke KOVAČ, Dobrovnik, ter za pok. očima sodelavke Marine VREČIČ, Vanča vas, 1.200,00 din, Spl. bolnišnica Rakičan, odd. za anestezijo in reanimacijo COB namesto darila sodelavki ob odhodu v pokoj 11 385,00 din.

Vsem darovalcem iskrena hvala!

Prispevke nakazujte: 51900-678-48545. Pomursko društvo za boj proti raku.

Ker se leto 1991. izteka, vljudno prosimo za poravnavo članarine za tekoče leto. Članarina znaša 100,00 SLT.

Pomursko društvo za boj proti raku

ČRPALKA ZAPRTA — Že dan prej, preden je v Sloveniji postal tolar edino zakonito plačilno sredstvo, je Ina Zagreb zaprla bencinsko črpalko pri Lenartu, kar pomeni, da je središče lenarške občine že nekaj tednov brez bencinskega servisa. Enako se je zgodilo v Radljah na Koroskem in v Laškem. Predsednik izvršnega sveta skupščine občine Lenart Avgust Zavernik nam je povedal, da je za odkup črpalke veliko zanimanje, vendar je Ina ni pripravljena prodati. Kmalu — predvidoma do konca tega tedna — naj bi ustanovili podjetje Ina Kozina Slovenija, ki bi oskrbovalo črpalke tega podjetja v Sloveniji, in tedaj bo spet odprt servis tudi v Lenartu. Sicer pa so v tem času dlje kot sicer odprte (do 17. ure) manjše zadržne črpalke pri Sv. Ani, Cerkevjanju in na Selcah.

Foto: Š. Sobočan

Eksplodzija v Imgradu

Uprava za notranje zadeve Murska Sobotica je posredovala informacijo o eksploziji v ljutomerskem Imgradu. Le-ta je odjeknila v sredo, 23. oktobra, ob 20.10, in sicer v prizidku hale, kjer je prostor za mešanje poliestra. Eksplozija je uničila mešalnico in zacetila ogenj, ki so ga ljutomerski gasilci omejili in končno pogasili. Gmotna škoda je zelo velika, domnevajo pa, da je prišlo do eksplozije zaradi kemične reakcije pri mešanju poliestrskih mas.

Š. S.

Domnevno vinjen v semafor

V nedeljo, 27. oktobra, ob 22.35 se je Jože K. iz Gornje Radgone, Ptujka 56, peljal z osebnim avtom po Titovi ulici v Murski Soboti. Vozil naj bi pod vplivom alkohola in prehitro, zato je vozilo neslo in se trčilo v semafor ter v lesen kiosk pred šopingom. Mož je imel srečo, saj se ni hujše poškodoval, kolikšna pa bo vsota na računih zaradi popravila prometnega znaka in kioska, je ta čas še neznan.

ODGOVOR IN POJASNILO NA ČLANEK V VESTNIKU Z DNE 24/10-1991 Z NASLOVOM »ZARADI OMALOVAŽEVANJA OSTRO PROTESTIRAMO«

V članku, ki je povzetez razprave delegata na zasedanju zborov SO Gornja Radgona izhaja nekaj netočnosti, ki bi jih želeli pojasniti.

Resnično je, da je Oddelek milice Videm ob Ščavnici že od jeseni 1990 v kategoriji enot milice, pri katerih je bilo na podlagi strokovnih analiz ugotovljeno, da je njihov nadaljnji obstoj neracionalen. Glede na reakcijo krajanov je bil v začetku tega leta sestanek pri predsedniku SO Gornja Radgona, pozneje pa še na zboru krajanov živčih na območju, ki ga teritorialno pokriva OM Videm ob Ščavnici. Obeh sestankov so se udeležili tudi predstavniki tukajšnje Uprave za notranje zadeve. O vsebini obeh sestankov pa je bilo dosledno seznanjeno tudi Ministrstvo za notranje zadeve.

Upoštevaajoč dejstvo, da so si krajanji močno prizadevali za ohranitev OM Videm ob Ščavnici, bolj iz emocionalnih kot strokovnih utemeljitev, smo postopek ukinitja te enote milice zadržali.

Formalno pravno je status OM Videm ob Ščavnici danes še prav takšen kot je bil v času sestankov v začetku leta. Oddelek milice torej še zmeraj eksistira. V zadnjih mesecih pa je organom za notranje zadeve, po sprejemu osamosvojitvenih ukrepov, ki jih je sprejela skupščina Republike Slovenije, pripadlo nekaj nalog, ki jih pred tem nismo imeli in ki zahtevajo angažiranje večjega števila miličnikov. Naj navedemo samo dve najpomembnejši in to zavarovanje zelene meje ter novonastali režim na meji z Republiko Hrvaško.

Vsled te novo nastale situacije, ko bi bilo potrebno dokajšnje povečanje števila delavcev, ostali pa smo z enakim številom, smo bili primorani večje število delavcev ZACASNO PREEMESTITI zaradi izvršitve naloženih nalog.

Naj še enkrat poudarimo, da se status Oddelka milice Videm ob Ščavnici ni v ničemer spremenil, da ta enota milice ni bila ukinita, da pa je bilo nekaj delavcev začasno premeščenih na izvajanje obsežnih in neodložljivih osamosvojitvenih nalog. Poudarjamo tudi, da niso bili začasno premeščeni samo nekateri delavci Oddelka milice Videm ob Ščavnici, temveč, da so bili premeščeni tudi delavci drugih enot, skupaj 43 miličnikov z območja UNZ Murska Sobotica. Povsem enaka situacija pa je tudi v preostalem delu Republike Slovenije.

Za Oddelek milice Videm ob Ščavnici je sistemizirano pet delovnih mest za pooblaščenec uradne osebe, to je komandir oddelka, katero mesto zaseda FILIPIC Stanislav in štirje miličniki. Ob preemestitvi miličnikov dne 8/10-1991 na mejne prehode z Republiko Hrvaško, so tudi z OM Videm ob Ščavnici bili premeščeni trije miličniki. Tako danes opravljata delo komandir in en miličnik, ki pa morata nujno svoje delo opravljati tudi na terenu, zato je OM večkrat tudi zaklenjen, saj nima organiziranega stalnega dežurstva, kar pa ni imel niti pred preemestitvijo. V tem primeru se lahko krajanji obračajo na Postajo milice v Gornji Radgona, ki po svoji pristojnosti in tudi s svojimi miličniki pokriva območje celotne občine Gornja Radgona.

Upoštevaajoč gornjo obrazložitev, bi ne mogli trditi, da gre za omalovaževanje kogarkoli, ko pa vendarle s strokovnim in profesionalnim pristopom do dela, samo izvajamo naložene naloge družbenega sistema, katerega del smo organi za notranje zadeve.

Darko Anželj
NAČELNIK UPRAVE

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

MURSKI VAL

5.00 Prebujajte se z nami! (Poleg prebujanja vam to jutro ponujamo skupno spominjanje na vse, ki smo jih nekoč imeli radi. Ali pa jih še imamo, pa jih telesno ni več med nami.) 10.00 Spored RS. 16.00 Jesensko popoldne (tudi v drugem delu dneva namenjamo minute Murskega vala dnevu mrtvih). 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA 1

9.20 Pepelka, gledališka slikanica. 10.05 Klub Klubok. 11.15 Ljubezen in sovraštvo, kanad. nad. 12.00 Euroritem. 12.20 Slavosinski koncert iz Rima. 13.30 Poročila. 15.25 Umberto D. ital. film (ob). 17.00 Tv dnevnik. 17.05 Tednik. 18.10 Ne jejte slik, oddaja za otroke. 19.00 Risanka. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Forum. 20.20 Holj, angl. oddaja. 21.15 Zgodbe Stiga Trenterja, švedska naniz. 22.25 Tv dnevnik. 22.50 Sova: Pri Huxtablovih, amer. naniz.: Dnevnik pedagoškega župnika, francoski film (ob).

Drugi program
18.45 Euroritem. 19.00 Obirski ženski oktet. 19.30 Tv dnevnik HTV. 20.00 Leto po poplavih. 20.30 Oči kritike. 21.10 Gallusovo zvočno bogastvo. 22.10 Yutel.

HTV 1

PROGRAM ZA SVOBODO: 7.30 Poročila, Koledar, Servisne informacije. 8.00 Poročila. 9.00 Poročila. 10.00 Poročila. 11.00 Poročila. 12.00 Poročila. 13.00 Poročila. 14.30 Poročila. 16.00 Poročila. 17.00 Poročila v angleščini. 18.00 Poročila. 19.30 Tv dnevnik. Poročila v nemščini. Poročila v angleščini. 0.00 Tv izbor. 1.00 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Jolanda in tat. film. 13.00 Čas v sliki. 13.40 Brander Kaspar gleda v raj, film. 15.45 Preprij za oslovo senca. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 Paul McCartney v Liverpoolu. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Riptide, serija. 19.30 Čas v sliki. 20.05 Šport. 20.15 Dobrodošli v klubu extra. 22.15 Iskrača ljubezen, komedija. 23.35 Čas v sliki. 0.00 Winterhawk, pustolovska drama.
2. program
9.00 Čas v sliki. 9.35 Medeja, črnobela drama. 11.25 Mesija, oratorij. 13.40 Ljubi Mozart. 15.20 Leva božja roka, film. 18.00 Simpsonovi, risanka. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Pogled v brezno. 21.50 Čas v sliki. 23.20 Rumble Fisch, film.

TV MADZARSKA

I. program: 5.45 Dobro jutro! 8.30 Sotpripi. 9.00 Dallas. 10.05 Kje so vojaki? 14.00 Tenis. 15.00 Za Rome. 15.30 Walt Disney. 17.20 Zabavna glasba. 17.50 Svet denarja. 18.00 Okno. 19.00 Za kristjane. 19.30 Dnevnik, šport. 20.20 Dallas, pon. 21.15 Panorama. 22.20 Po desetih... 22.45 Rim hodec novega. 23.00 Dobro jutro! 16.30 Clarence, angl. serija. 17.00 Od pet do šest. 17.45 Za otroke. 18.35 Dober večer! 19.05 Peter Strohm, kriminalka. 19.55 Otok iz epurvet. 20.25 Poezija. 20.55 Ekskluzivno. 22.00 Dnevnik. 22.25 Pred koncem.

5.00 Prebujajte se z nami! (Tudi če se vam mudi na konec tedenske nakupe, lahko kakšno minuto namenite jutranjemu prebujevalcu ali prebujevalki na MV. Dobro jutro, ostanite z nami!). 10.00 Spored RS. 16.00 Jesensko popoldne (začetek in konec je vedno, ob sobotah celo s čestitkami in pozdravi. Vmes dvakrat poročila: ob 17.00 murskovalovska, ob 18.30 pa BBC-jeva). 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA 1

8.35 Angleščina. 9.00 Radovedni Taček. 9.15 Lonček, kuhaj! 9.35 Zgodbe iz školjke. 10.35 Prigishe Indije. 11.35 Večerni gost: dr. Ljubo Sirc. 12.35 Oči kritike. 13.15 Forum. 13.30 Poročila. 14.30 Marlboro Music Show. 15.00 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik. 17.05 Quo vadis, I. del. ameriškega filma. 18.30 Klasični dosežki v oblikovanju. 18.55 Risanka. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Utrip. 20.20 Zrebanje 3 x 3. 20.35 Tvariete. 21.35 Na zdravje!, amer. naniz. 22.00 Tv dnevnik. 22.25 Sova: Kalni izvir, avstral. nad.: Rdeči pajek, ameriški film.

Drugi program
18.00 Kavarna. 19.00 Garfield in prijatelji. 19.30 Tv dnevnik HTV. 20.15 Filmske uspešnice: Uboj Trockega, franc.-angl. film. 21.55 Gostovanje slovenskega nacionalnega baleta v Minsku. 22.35 Yutel.

HTV 1

PROGRAM ZA SVOBODO: 7.30 Poročila, Tv koledar, Servisne informacije. 8.00 Poročila. 9.00 Poročila. 10.00 Poročila. 11.00 Poročila. 12.00 Poročila. 13.00 Poročila. 14.30 Poročila. 16.00 Poročila. 17.00 Poročila v angleščini. 18.00 Poročila. 19.30 Tv dnevnik. Poročila v nemščini. Poročila v angleščini. 0.00 Tv izbor. 1.00 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Simpsonovi. 9.30 Tuji jeziki. 11.00 Reka brez povratka, film. 12.30 Halo Avstrija. 13.10 Irena Besser, film. 14.40 Otroški program. 16.00 Otroški wurltzer. 17.10 Mini Čas v sliki. 17.10 Nesreča, tv film. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Trio s štirimi pestmi. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Sami do... 22.00 Naš šef je ženska. 22.50 Dva milijona v zlatu, film.
2. program
14.30 Pesmi Christine Lavant. 15.15 Vaša glasbena želja. 16.00 Iz parlamenta. 17.00 Ljubla družina. 17.45 Kdor me hoče. 18.00 Pravica do ljubezni. 18.30 Lokalni program. 19.00 Avstrija v sliki. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Mehško sanjarjenje, film. 21.55 Čas v sliki. 22.00 Večerni šport.

TV MADZARSKA

I. program: 6.45 Vaška TV. 7.30 Za otroke. 11.00 TV-magister. 13.00 Panorama. 14.00 Ameba. 14.30 Sosedje, pon. 15.05 Musical. 15.40 Adam, dok. film. 16.45 Televideo. 16.55 Portret napovedovalcev. 17.45 Dimenzija. 18.15 Za otroke. 18.45 Top model. 19.30 Dnevnik, šport. 20.20 Zlato jezero, film. 22.10 Tenis. 23.10 Requiem, film.

9.00 Nedeljska kuhinja (9.10 Misel in čas. 9.20 Zvezde danes. 9.30 Srečanje na Murskem valu. 10.30 Skriti mikrofoni). 12.00 Spored v madžarsčini. 13.00 Parnoski odmevi. 13.30 Minute za kmetovalce. 14.00 Poročila. 14.10 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV SLOVENIJA 1

8.20 Živ zav. 9.15 Nevarni zalliv, kanad. naniz. 9.45 Umetnost za vsak dan. 10.40 Garfield in prijatelji. 11.05 Videomeh. 11.35 Obzorja duha. 12.00 Murphy Brown, amer. naniz. 12.30 Poročila. 12.40 Zelena ura. 13.40 Ona + on. 14.40 Za težave Bednarski, poljska nad. 15.40 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik. 17.05 Neukrotljivi, ameriški film (ob). 19.00 Risanka. 19.20 Slovenski loto. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Zrcalo tedna. 20.20 Moj prijatelj Giono, franc. nanizanka. 21.30 Zdravo. 22.50 Tv dnevnik. 23.15 Sova: Polna hiša, amer. naniz.; Kalni izvir, avstral. nadaljevanje.

Drugi program
14.00 Program HTV 1. 19.00 Da ne bi bolelo: Debelost je ozdravljiva. 19.30 Tv dnevnik HTV. 20.00 V orlovi deželi, angl. serija. 20.30 Černobilski zvonovi, dokum. oddaja. 21.10 Policija, francoski film. 22.40 In memoriam. Miles Davis

HTV 1

PROGRAM ZA SVOBODO: 7.30 Poročila, Tv koledar, Servisne informacije. 8.00 Poročila. 9.00 Poročila. 10.00 Poročila. 11.00 Poročila. 12.00 Poročila. 13.00 Poročila. 14.30 Poročila. 16.00 Poročila. 17.00 Poročila v angleščini. 18.00 Poročila. 19.30 Tv dnevnik. Poročila v nemščini. Poročila v angleščini.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Party, film. 11.00 Tiskovna konferenca. 12.00 Tednik. 12.30 Orientacija. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Pravica do ljubezni. 13.35 Ti moraš biti moja srečna zvezda, muzikl. 15.15 V kraljestvu narave. 15.25 Otroški program. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 X-Large in X-Chart. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Trio s štirimi pestmi. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Sami do sebi: Oscar Werner. 21.15 Lada norcev, film. 23.40 Dela Amadeusa Mozarta.
2. program
9.30 Kulturni zajtrk. 10.15 Igra z zverjo. 11.00 Simfonija številka 4. 12.10 Rojstni dan Ilse Ahlinger. 13.00 Tujja domovina. 13.30 Slike iz Avstrije. 14.15 Cerkev na Madžarskem. 15.00 Športno popoldne. 16.30 Svet pustolovčin. 17.15 Klub za starije. 18.00 Pravica do ljubezni. 18.30 Avstrija v sliki. 19.00 Avstrija danes. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Film. 21.55 Čas v sliki.

TV MADZARSKA

I. program: 5.45 Dobro jutro! 8.30 Hiša lutk. 15.00 Prenos zasedanja parlamenta. 17.20 Naš ekran, v srbohrvaščini. 17.50 Katoliška kronika. 18.05 Svet denarja. 18.15 Za otroke. 19.30 Dnevnik, šport. 20.25 Zlom, film o Černobilu. 22.05 Po deseti. 23.30 Ponujam. 23.15 Dnevnik. II. program: 6.00-9.00 Dobro jutro! 16.35 Prijeto popoldne! 16.45 Steze divjadi. 17.45 Za otroke. 18.10 Pop real. 18.35 Dober večer! 19.05 Najbolj vesela baraka, madž. dokumentarni film. 20.00 Telesport. 22.25 Pred deseto. 22.45 Sončni dvorec, I. del francoske serije.

5.00 Prebujajte se z nami! (Zima zima bela še ni prispela, zato pa že lep čas kurijo. Kurimo tudi mi, tako v studiu kot na terenu. Dobro jutro, jesensko jutro!). 10.00 Spored RS. 16.00 Jesensko popoldne (16.15 Mali ogledi. 17.00 Poročila. 18.00 To sem jaz). 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA 1

9.00 Lutkovna igrca. 9.20 Da ne bi bolelo. 9.40 The English Brass Ensemble. 10.10 Utrip. Zrcalo tedna. 10.55 Povčava. 13.30 Tv dnevnik. 15.00 Obzorja duha. 15.20 Sova, ponovitev nanizank. 16.50 Poročila. 16.55 Slovenska kronika. 17.05 Zdravo. 18.30 Radovedni Taček, Slonček Himbo. 19.00 Risanka. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Balada o jubileju, drama. 21.20 Osmi dan. 22.05 Tv dnevnik. 22.30 Portret slovenskih glasbenikov: Samo Hubad. 23.10 Sova: Kalni izvir, avstral. nad.: Nedotakljivi, amer. naniz. (ob).

Drugi program
17.30 Studio Ljubljana. 19.30 Tv dnevnik Koper. 20.00 Pesem je... Tomaž Pengov. 20.30 Po sledeh napredka. 21.00 Sedma steza, športna oddaja. 21.30 Made in Slovenija. 23.00 Yutel.

HTV 1

PROGRAM ZA SVOBODO: 7.30 Poročila, Tv koledar, Servisne informacije. 8.00 Poročila. 9.00 Poročila. 10.00 Poročila. 11.00 Poročila. 12.00 Poročila. 13.00 Poročila. 14.30 Poročila. 16.00 Poročila. 17.00 Poročila v angleščini. 18.00 Poročila. 19.30 Tv dnevnik. Poročila v nemščini. Poročila v angleščini. 0.00 Tv izbor. 1.00 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Pravica do ljubezni. 9.30 Avstrija v sliki. 10.00 Peru skozi stoletja. 10.30 Film. 13.00 Čas v sliki. 13.40 Srečanje z naravo. 14.55 Otroški program. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 Wurltzer. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Trio s štirimi pestmi. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Šport v ponedeljek. 21.25 Hunter. 22.10 Lola Montez, film.
2. program
16.25 Leksikon umetnikov. 17.30 Lipova cesta. 18.00 Pravica do ljubezni. 18.30 Srček. 19.00 Lokalni program. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Kulturni tednik. 20.15 Dva Münchenčana v Hamburgu. 22.00 Čas v sliki. 23.25 Nočni studio.

TV MADZARSKA

I. program: 5.45 Dobro jutro! 8.30 Hiša lutk. 15.00 Prenos zasedanja parlamenta. 17.20 Naš ekran, v srbohrvaščini. 17.50 Katoliška kronika. 18.05 Svet denarja. 18.15 Za otroke. 19.30 Dnevnik, šport. 20.25 Zlom, film o Černobilu. 22.05 Po deseti. 23.30 Ponujam. 23.15 Dnevnik. II. program: 6.00-9.00 Dobro jutro! 16.35 Prijeto popoldne! 16.45 Steze divjadi. 17.45 Za otroke. 18.10 Pop real. 18.35 Dober večer! 19.05 Najbolj vesela baraka, madž. dokumentarni film. 20.00 Telesport. 22.25 Pred deseto. 22.45 Sončni dvorec, I. del francoske serije.

5.00 Prebujajte se z nami! (Ekskluzivni gost oddaje bo ameriški zdravstveni vzgojitelj Paul Volk. Če vas zanima kar koli z zdravim načinom življenja, pokličite (069/21-2321). 10.00 Spored RS. 16.00 Jesensko popoldne (16.15 Mali ogledi. 17.00 Poročila. 17.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi). 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA 1

9.00 Zgodbe iz školjke. 10.00 V četrek ob 17.30. 11.00 Angleščina. 11.25 Sedma steza. 11.55 Osmi dan. 12.40 Made in Slovenija. 13.30 Tv dnevnik. 14.40 Angleščina. 15.05 Sova, ponovitev. 16.50 Poročila. 16.55 Slovenska kronika. 17.05 Solska tv: Kako nastanejo fosilji. Napravimo terarji. Nekdo je bilo... življenje. 18.10 Lonček, kuhaj! 18.25 Alf, amer. naniz. 18.50 Papir. 19.00 Risanka. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Občutek krivde, angl. nad. 21.10 Show Rudija Carrella. 22.45 Tv dnevnik. 23.05 Poslovna borza. 23.20 Sova: Življenje brez Georgea, angl. naniz.; Kalni izvir, avstral. nad.: Glasba skozi čas.

Drugi program
17.10 Euroritem. 17.30 Studio 2 Koper. 19.00 Zborovsko naredno petje. 19.30 Tv dnevnik Sarajevo. 20.00 Zarišče. 20.30 Umetniški večer: S skrbjo in obupom. 23.00 Yutel.

HTV 1

PROGRAM ZA SVOBODO: 7.30 Poročila, Tv koledar, Servisne informacije. 8.00 Poročila. 9.00 Poročila. 10.00 Poročila. 11.00 Poročila. 12.00 Poročila. 13.00 Poročila. 14.30 Poročila. 16.00 Poročila. 17.00 Poročila v angleščini. 18.00 Poročila. 19.30 Tv dnevnik. Poročila v nemščini. Poročila v angleščini. 0.00 Tv izbor. 1.00 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Pravica do ljubezni. 9.30 Tuji jeziki. 10.30 Festival Charlja Chaplina. 12.10 Reportaže iz tujine. 13.35 Mi ljubimo Kate. 14.00 Wichterjevi iz sosedstev. 14.55 Otroški program. 17.10 Wurltzer. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Hiša išče družino. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Dvoboj strasti, film. 21.55 Črna vдова, film. 22.50 Vaba, tv film. 0.20 MacGyver.
2. program
16.50 Leksikon umetnikov. 17.00 Multikulturno življenje. 17.30 Dežela in ljudje. 18.00 Pravica do ljubezni. 18.30 Zarjovi, lev. 19.00 Lokalni program. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Kulturni tednik. 20.15 Georg Elser, atentator na Hitlerja. 21.50 Novo v kinu. 22.00 Čas v sliki. 22.30 Večerni šport.

TV MADZARSKA

I. program: 5.45 Dobro jutro! 8.30 Hiša lutk. 15.00 Prenos zasedanja parlamenta. 17.20 Naš ekran, v srbohrvaščini. 17.50 Katoliška kronika. 18.05 Svet denarja. 18.15 Za otroke. 19.30 Dnevnik, šport. 20.25 Zlom, film o Černobilu. 22.05 Po deseti. 23.30 Ponujam. 23.15 Dnevnik. II. program: 6.00-9.00 Dobro jutro! 16.35 Prijeto popoldne! 16.45 Steze divjadi. 17.45 Za otroke. 18.10 Pop real. 18.35 Dober večer! 19.05 Najbolj vesela baraka, madž. dokumentarni film. 20.00 Telesport. 22.25 Pred deseto. 22.45 Sončni dvorec, I. del francoske serije.

5.00 Prebujajte se z nami! (Ceste, vreme, mejni prehodi, natančna napoved ure in prebiranje slovenskih dnevnikov. Če pa bo v oddaji še kaj več, se zahvalite MD. H. I.). 10.00 Spored RS. 16.00 Jesensko popoldne (16.15 Reportaža. 17.00 Poročila. 18.15 Poslušamo vas). 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA 1

9.00 Živ zav. 9.55 Balada o jubileju, drama. 11.05 Občutek krivde, angl. nad. 11.55 Euroritem. 13.30 Tv dnevnik. 15.20 Sova, ponovitev. 16.50 Poročila. 16.55 Slovenska kronika. 17.05 Boj za obstanek. 17.30 Domače obrti. 17.50 Klub Klubok. 19.00 Risanka. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Film tedna: Povčava, angl. film. 22.00 Intervju. 22.40 Tv dnevnik. 23.05 Druga godba. 23.35 Sova: Alf, amer. naniz.; Kalni izvir, avstral. nad.

Drugi program
18.10 Euroritem. 18.30 Mostovi. 19.00 Studio Maribor: Poslovna borza, Tv ruleta. 19.30 Tv dnevnik ORF. 20.00 Športna sredi. 22.15 Svet poroč. 23.00 Yutel.

HTV 1

PROGRAM ZA SVOBODO: 7.30 Poročila, Tv koledar, Servisne informacije. 8.00 Poročila. 9.00 Poročila. 10.00 Poročila. 11.00 Poročila. 12.00 Poročila. 13.00 Poročila. 14.30 Poročila. 16.00 Poročila. 17.00 Poročila v angleščini. 18.00 Poročila. 19.30 Tv dnevnik. Poročila v nemščini. Poročila v angleščini. 0.00 Tv izbor. 1.00 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Pravica do ljubezni. 9.30 Tuji jeziki. 10.30 Festival Charlja Chaplina. 12.10 Reportaže iz tujine. 13.35 Mi ljubimo Kate. 14.00 Wichterjevi iz sosedstev. 14.55 Otroški program. 17.10 Wurltzer. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Hiša išče družino. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Dvoboj strasti, film. 21.55 Črna vдова, film. 22.50 Vaba, tv film. 0.20 MacGyver.
2. program
16.50 Leksikon umetnikov. 17.00 Multikulturno življenje. 17.30 Dežela in ljudje. 18.00 Pravica do ljubezni. 18.30 Zarjovi, lev. 19.00 Lokalni program. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Kulturni tednik. 20.15 Georg Elser, atentator na Hitlerja. 21.50 Novo v kinu. 22.00 Čas v sliki. 22.30 Večerni šport.

TV MADZARSKA

I. program: 5.45 Dobro jutro! 8.30 Hiša lutk. 15.00 Prenos zasedanja parlamenta. 17.20 Naš ekran, v srbohrvaščini. 17.50 Katoliška kronika. 18.05 Svet denarja. 18.15 Za otroke. 19.30 Dnevnik, šport. 20.25 Zlom, film o Černobilu. 22.05 Po deseti. 23.30 Ponujam. 23.15 Dnevnik. II. program: 6.00-9.00 Dobro jutro! 16.35 Prijeto popoldne! 16.45 Steze divjadi. 17.45 Za otroke. 18.10 Pop real. 18.35 Dober večer! 19.05 Najbolj vesela baraka, madž. dokumentarni film. 20.00 Telesport. 22.25 Pred deseto. 22.45 Sončni dvorec, I. del francoske serije.

5.00 Prebujajte se z nami! (Kot morate vsako jutro — ali dopoldne — vstati, moramo vsako jutro radijski plemenitiči o uri, vremenu in podobnih angleških zadevah. Pa še kaj našega, obmurskega bomo dodali!). 10.00 Spored RS. 16.00 Jesensko popoldne (16.15 Pogovor v živo. 17.00 Poročila. 18.00 Zaigramo in zapojmo po domače). 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA 1

9.00 Moja družina in druge živali, angl. naniz. 9.30 Otroška oddaja. 10.20 Solska tv. 11.20 Mostovi. 11.50 Nikoli več, angl. nad. 13.30 Tv dnevnik. 15.20 Mostovi. 15.50 Sova, ponovitev. 16.50 Poročila. Slovenska kronika. 17.05 Posledeh napredka. 17.35 V četrek ob 17.30. 18.40 Telovadka, franc. nadaljevanje za mlade. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Ljubezen in sovraštvo, kanad. nadaljevanje. 21.00 Tednik. 22.00 Tv dnevnik. 22.35 Sova: Taksil, amer. naniz.; Kalni izvir, avstral. nad.: Jazz, blues...

Drugi program
17.10 Euroritem. 17.30 Studio Ljubljana. 19.30 Tv dnevnik RAI. 20.00 Zarišče. 20.30 Klasični dosežki v oblikovanju. 21.00 Mali koncert. 21.05 Svet na zaslono. 21.35 Iz slovenske dramatik: Lacko in Kreftli, gledališka predstava. 23.05 Yutel.

HTV 1

PROGRAM ZA SVOBODO: 7.30 Poročila, Tv koledar, Servisne informacije. 8.00 Poročila. 9.00 Poročila. 10.00 Poročila. 11.00 Poročila. 12.00 Poročila. 13.00 Poročila. 14.30 Poročila. 16.00 Poročila. 17.00 Poročila v angleščini. 18.00 Poročila. 19.30 Tv dnevnik. Poročila v nemščini. Poročila v angleščini. 0.00 Tv izbor. 1.00 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Pravica do ljubezni. 9.30 Tuji jeziki. 10.30 Festival Charlja Chaplina. 12.10 Reportaže iz tujine. 13.35 Mi ljubimo Kate. 14.00 Wichterjevi iz sosedstev. 14.55 Otroški program. 17.10 Wurltzer. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Hiša išče družino. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Dvoboj strasti, film. 21.55 Črna vдова, film. 22.50 Vaba, tv film. 0.20 MacGyver.
2. program
16.50 Leksikon umetnikov. 17.00 Multikulturno življenje. 17.30 Dežela in ljudje. 18.00 Pravica do ljubezni. 18.30 Zarjovi, lev. 19.00 Lokalni program. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Kulturni tednik. 20.15 Georg Elser, atentator na Hitlerja. 21.50 Novo v kinu. 22.00 Čas v sliki. 22.30 Večerni šport.

TV MADZARSKA

I. program: 5.45 Dobro jutro! 8.30 Hiša lutk. 15.00 Prenos zasedanja parlamenta. 17.20 Naš ekran, v srbohrvaščini. 17.50 Katoliška kronika. 18.05 Svet denarja. 18.15 Za otroke. 19.30 Dnevnik, šport. 20.25 Zlom, film o Černobilu. 22.05 Po deseti. 23.30 Ponujam. 23.15 Dnevnik. II. program: 6.00-9.00 Dobro jutro! 16.35 Prijeto popoldne! 16.45 Steze divjadi. 17.45 Za otroke. 18.1

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE
OBČINSKIH SKUPŠČIN:
GORNJA RADGONA,
LEDAVA IN MURSKA
SOBOTA

Leto XXVII

Murska Sobota, dne 31. oktobra 1991

Št.: 22

Odgovorni urednik:
MARIJA MATJAŠEC

159. Odlok o prostorskih ureditvenih pogojih za prostorsko območje »Negovsko jezero z okolico«
160. Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o pristojnostih zborov Skupščine občine Murska Sobota
161. Odlok o pristojnostih in sestavi mandatno imunitetnih komisij Zbora združenega dela, Zbora krajevnih skupnosti in Družbenopolitičnega zbora Skupščine občine Murska Sobota
162. Odlok o uvedbi agromelioracijskega postopka v delih katastrskih občin: k. o. Beltinci, k. o. Dokležovje, k. o. Lipovci in k. o. Bakovci
163. Odlok o sprejetju sprememb in dopolnitev lokacijskega načrta za vodovodno omrežje na območju Krajevne skupnosti Cankova
164. Odlok o sprejetju in dopolnitev lokacijskega načrta za vodovod Črnske meje—Cernelavci—Gederovci—Cankova ter lokacijskega načrta za vodovod Črnelavci—Brezovci—Domajinci—Cankova
165. Odredba o dopolnitvi odredbe o določitvi najvišjih cen v občini M. Sobota
166. Sklep o določitvi podjetij, ki opravljata dimnikarske storitve na območju občine Ledava
167. Sklep o razpisu referenduma o uvedbi samoprispevka za območje Krajevne skupnosti Razkrižje.
168. Sklep o ukinitvi celodnevne oblike vzgojnoizobraževalnega dela na Osnovni šoli Šalovci — podružnica Markovci
169. Poročilo o izvolitvi delegata v Zbor združenega dela Skupščine občine Ledava v I. volilni enoti na nadomestnih volitvah dne 7. 10. 1991
170. Odredba o spremembi in dopolnitvi Odredbe o določitvi najvišjih cen v občini Ledava

159

Na podlagi 39. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/8, 37/85 in 29/86, ter Ur. list RS, št. 26/90) in 3. ter 6. člena Odloka o pristojnostih in načinu dela skupščine občine Gor. Radgona (Ur. obj. št. 10/90), je skupščina občine Gor. Radgona na seji zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora dne 15. 10. 1991 sprejela

ODLOK O PROSTORSKIH UREDITVENIH POGOJIH ZA PROSTORSKO OBMOČJE »NEGOVSKO JEZERO Z OKOLICO«

1. člen

S tem odlokom se sprejmejo prostorski ureditveni pogoji za prostorsko območje Negovsko jezero z okolico (v nadaljnjem besedilu prostorski ureditveni pogoji), ki jih je pod številko projekta 595/90, izdelal Razvojni center — Planiranje, d.o.o. Celje.

2. člen

Projekt prostorskih ureditvenih pogojev in prejšnjega člena vsebuje:

a) Grafične priloge:

- izrez iz prostorskih sestavin srednjeročnega družbenega plana občine Gor. Radgona za obdobje 1986—1990 — podaljšan
- kopije katastrskega načrta z mejo območja ureditve
- ureditvena situacija,
- prometna situacija,
- inventarizacija
- komunalno, energetsko in prometno ureditev,
- ureditev prostih, zelenih, obvodnih in gozdnih površin, ter ukrepe za zaščito okolja,
- urbanistično arhitektonsko situacijo ter krajinska ureditev
- situacija elektroenergetskih in PTT naprav in napeljav,
- situacija komunalnih naprav in napeljav.

b) Potrdila in izjave izdelovalca o skladnosti projekta z veljavnimi predpisi in zakoni s tega področja,

c) Soglasja in mnenja pristojnih organov in organizacij.

3. člen

S prostorskimi ureditvenimi pogoji iz tega odloka se urejuje območje v skupni površini 37,5 ha, od tega je vodne površine (jezero) 11,3 ha. Meja ureditvenega območja je izhodiščna točka meje na severnem delu območja (ob priključku dovozne ceste na cesto Negova—Sp. Ivanjci) v severozahodnem delu parcele št. 357/6 k. o. Kunova. Od tu poteka meja proti jugu po zahodnem robu parcele št. 376/5, 376/6 in 376/1, obrne proti zahodu po severnih mejah parcel št. 372/1, 370/2, 369/2, preseka parcelo št. 367 ter poteka dalje po severnem robu parcel št. 367/2, 364, 363, 380/2, seka parcelo št. 427. Tu obrne meja proti jugu po zahodnem robu parcel št. 380/3, 294/4, 294/3, 282, obrne proti jugovzhodu ter poteka po mejah parcel št. 425, 423, 382/3, 379 in seka del parcel št. 386.

Vse dostej opisane parcele so v k. o. Kunova.

Od tu dalje seka meja parcelo št. 199 ter obrne proti severovzhodu po junem robu parcel št. 196/2 (pot) in 664/2, seka parcelo št. 185/3 in 185/2 ter poteka dalje po robu parcel št. 179/2, 179/3, seka parcele št. 179/1, 173/1 in 175/1, poteka dalje po robu parcel št. 173/8 ter seka parcele št. 176/2, 176/1. Dalje poteka po severnem ro-

bu parcel št. 166/1, 166/5, obrne proti severu po zahodnem robu parcel št. 143, 164/1, 360/1.

Vse opisane parcele so v k. o. Spodnji Ivanjci. Dalje poteka meja po zahodnem robu parcel št. 361, 360/3, 360/2 in 360/1 — vse parcele v k. o. Gornji Ivanjci. Meja nato obrne proti zahodu po južnem robu parcel št. 426 (cesta) k. o. Kunova — do izhodiščne točke, ter so prikazana v grafičnem delu projekta.

4. člen

Obraunavano območje je v srednjeročnem družbenem planu občine Gor. Radgona za obdobje 1986—1990, podaljšan, opredeljeno kot območje zemljišč, namenjenih za posebne funkcije.

5. člen

V skladu z določili 4. člena se površine znotraj območja prostorske ureditve namenijo:

- a) Vodne površine za: — rezervat za namakanje kmetijskih površin
 - čolnarjenje v omejenem obsegu
 - ribolov v zahodnem delu jezera
 - kopanje v vzhodnem delu jezera
- b) Ostale površine za: — ureditev prostora za taborjenje s spremeljajočimi objekti in napravami
 - ureditev objektov za stacionarni turizem (bungalovi) v omejenem obsegu,
 - ureditev športnih objektov in naprav
 - ureditev prometnih površin in peš poti.

6. člen

Velikost in oblika predvidenih objektov in objektov, ki so predvideni za obnovo je podana v tekstualnem in grafičnem delu projekta prostorskih ureditvenih pogojev, pri tem pa lahko velikost posameznih objektov odstopa:

- v dolžino $\pm 1,00$ m
- v širino $\pm 1,00$ m

Zmogljivost komunalnih objektov in naprav se določi v postopku za izdajo lokacijskega dovoljenja za posamezni objekt ali napravo. Odstopanje od predvidenih tras komunalnih naprav je do $\pm 2,00$ m. Odstopanje od določenih lokacij objektov je do $\pm 2,00$ m.

Vsa odstopanja od predvidenega s projektom se ugotovijo in utemeljijo v postopku priprave lokacijske dokumentacije, temeljiti pa je na čim manjših odstopanjih.

7. člen

Fasade objektov morajo biti bele barve, obdelane z lesom v naravnem barvnem odtenu. Strehe morajo biti krite z opečno kritino (zarezniki, bobrovec).

Sportne objekte in naprave, ter obvodni objekti morajo biti v pretežni meri izdelani oz. zgrajeni iz avtohtonih materialov, enostavnih konstrukcij, ter prilagojeni tipologiji grajene strukture kraja.

8. člen

Pred pričetkom realizacije objektov in naprav predvidenih s prostorskimi ureditvenimi pogoji je potrebno:

- zgraditi predvideno prometno omrežje z navezavo na obstoječe, ki ga je rekonstruirati, zgraditi ter ustrezno zaščititi sprehajalne poti,
- zgraditi vodovodno in hidrantno omrežje za zagotovitev pitne, sanitarne in požarne vode,

- zgraditi električno omrežje,
- zgraditi PTT omrežje
- zgraditi kanalizacijsko omrežje s čistilno napravo
- zagotoviti zbiranje in odvoz odpadkov
- izdelati vse predhodne študije o priključitvi območja na komunalno infrastrukturo,
- izdelati strokovne podlage za uskladitev vodnogospodarskih interesov na območju urejanja,
- višino vodne gladine v jezeru vzdržuje v skladu s predpisi za to usposobljena vodnogospodarska institucija, ter v skladu s pravilnikom o obratovanju in manipuliranju akumulacije Negova.

9. člen

Do izgradnje čistilne naprave in kanalizacije je potrebno zgraditi nepropustne, nepretočne greznice, ki jih sprotno prazniti na večjih kmetijskih površinah, kjer ne bo ogrožena podtalnica. Obstoječa gnojšča, gnojne jame, greznice, odtoke odpadnih in meteornih vod je potrebno sanirati tako, da odpadne vode ne bodo odtekale na površine, ki se stekajo v jezero, oziroma je upoštevati strokovno navodilo o urejanju greznic in gnojšč (Ur. list SRS, št. 10/85) in druge vsakokrat veljavne predpise s tega področja.

10. člen

Ogrevanje obstoječih in predvidenih objektov je individualnega značaja, pri projektiranju in gradnji objektov je upoštevati odlok o namestitvah količin in koncentracije škodljivih snovi, ki se smejo izpuščati v zrak iz posameznih virov onesnaževanja (Ur. list SRS, št. 3/77 in 16/77). V primeru ogrevanja s kurilnim oljem, v kolikor bo to z ustreznim dovoljenjem dopustno, je upoštevati pravilnik o spravljanju in hrambi kurilnega olja (Ur. list SFRJ, št. 45/87) in ostale veljavne predpise za tovrstno dejavnost.

11. člen

Pri vseh posegih v prostor, pri gradnji predvidenih in obnovi obstoječih objektov je upoštevati določila:

- zakona o varstvu pred hrupom v naravnem in bivalnem okolju
- predpisov s področja požarne varnosti
- odloka o razglasitvi gozdov za varovalne gozdove.

12. člen

V jezeru je prepovedano vnašati neavtohtone ribje vrste, predvsem tistih, ki bi lahko uničevala rastišča belega lokvanja.

13. člen

Pri predvidenih posegih je potrebno varovati gozdne površine v največji meri, ter prilagoditi predvidene objekte in poti gozdni zarašči.

Ob vstopu na območje je v sklopu označevalne tabele območja potrebno poudariti pomen naravnega rezervata Negovskega jezera.

14. člen

Ob vstopu na območje je v sklopu označevalne tabele območja potrebno poudariti pomen naravnega rezervata Negovska jezera.

15. člen

Za vsak poseg v prostor na območju urejanja, ki je predmet tega odloka, je potrebno pripraviti strokovno podlago — lokacijsko dokumentacijo, ki je ob upoštevanju določil tega odloka podlaga za izdajo lokacijskega dovoljenja. Strokovna podlaga mora vsebovati vsa potrebna soglasja skladno s predpisi. Skupaj s soglasji, mnenji ali stališči pristojnih organov in organizacij mora lokacijsko dovoljenje temeljiti na naslednjih soglasjih:

- sanitarno soglasje
- požarnovarnostno soglasje
- veterinarsko soglasje (po potrebi)
- elektrosoglasje
- soglasje upravljalca vodovoda in kanalizacije (ko bo ta izgrajena)
- soglasje zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine
- soglasje DO za PTT promet (po potrebi)
- vodnogospodarsko soglasje (po potrebi)
- druga soglasja kot se ugotovi v postopku izdaje lokacijskega dovoljenja.

16. člen

Odlok o prostorsko ureditvenih pogojih je stalno na vpogled pri občinskem upravnem organu, pristojnem za urejanje prostora.

17. člen

Nadzor nad izvajanjem tega odloka opravlja urbanistična inšpekcija Uprave inšpekcijskih služb občin Pomurja.

18. člen

Ko prične veljati ta odlok, prenehajo veljati za to območje določila odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za prostorsko celoto — občina Gor. Radgona (Ur. obj. št. 9/89).

19. člen

Ta odlok prične veljati osmi dan o objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.
Štev.: 350-3/88-10
Datum: 15. 10. 1991

**PREDSEDNIK SKUPŠČINE
OBČINE**
Alojz VOGRINČIČ, dipl. ing.
agr. in dipl. oec., l.r.

160

SKUPŠČINA OBČINE MURSKA SOBOTA

Na podlagi 2 odstavka 18. člena Ustavnega zakona za izvedbo Ustavnih amandmajev IX do LXXXIX k Ustavi SR Slovenije (Uradni list SRS, št. 32/89) in 4 člena Odloka o pristojnostih zborov Skupščine občine M. Sobota (Uradne objave, št. 9/90) je Skupščina občine M. Sobota na seji Zbora združenega dela, Zbora krajevnih skupnosti in Družbenopolitičnega zbora dne 17. oktobra 1991 sprejela

ODLOK

o spremembah in dopolnitvah Odloka o pristojnostih zborov Skupščine občine Murska Sobota

1. člen

V odloku o pristojnostih zborov Skupščine občine M. Sobota (Uradne objave, št. 9/10) se 4. člen dopolni in spremeni tako, da se glasi:

»Zbor združenega dela, Zbor krajevnih skupnosti in Družbenopolitični zbor enakopravno obravnavajo, odločajo in urejajo naslednja vprašanja:

- temeljne cilje družbenega, ekonomskega in socialnega razvoja občine,
- stanje in razvoj posameznih gospodarskih dejavnosti in družbenih dejavnosti,
- vprašanja s področja gospodarjenja in urejanja prostora ter varovanje človekovega okolja, stanovanjskega gospodarstva, komunalnih dejavnosti in dobrin splošnega pomena,
- planske akte občine in prostorske izvedbene akte,
- proračun občine in zaključni račun o izvršitvi proračuna občine,
- vprašanja s področja davčne politike, davkov, taks in drugih dajatev,
- organizacijo in pristojnosti izvršnega sveta, upravnih organov in organov skupščine,
- vprašanja s področja obrambe in zaščite,
- varstvo žrtev vojne,
- uresničevanje in varstvo svoboščin in pravic človeka in občana,
- sistem informiranja in splošne pogoje javnega obveščanja,
- vprašanja ohranjanja in varovanja kulturne dediščine,
- ustanovitev in statusne spremembe javnih podjetij ter organizacij posebnega družbenega pomena in zakonitost dela teh organizacij,
- premoženjsko pravna razmerja v občini in prenehanje lastninske pravice na stavbnih zemljiščih,
- vprašanja organiziranosti, razvoja in delovanja krajevnih skupnosti,
- delo občinske skupščine, izvršnega sveta, upravnih organov in delovnih teles občinske skupščine,
- druga vprašanja v skladu z Ustavo, zakoni in drugimi predpisi, ki so v pristojnostih skupščine občine.«

2. člen

7. člen odloka se dopolni z naslednjimi alinejami:

- »— sprejemajo statut občine, poslovnik in program dela skupščine občine,
- odločajo o spremembah občinskih meja,
- imenujejo in razrešujejo:
- člane stalnih in občasnih delovnih teles skupščine občine
- funkcionarje pravosodnih organov in drugih organov v skladu z zakonom
- predstavnike skupščine občine v organih upravljanja organizacij, katerih ustanoviteljica je skupščina občine, če tako določa zakon
- predstavnike skupščine občine v organih in drugih delovnih telesih v občini, regiji in republiki
- poslovodne organe oz. dajejo soglasja k imenovanju le teh v javnih podjetjih in zavodih, katerih ustanoviteljica oz. soustanoviteljica je skupščina občine, v skladu z zakoni
- imenujejo, razrešujejo oz. dajejo soglasja k imenovanju in razrešitvi drugih funkcionarjev, ki jih določa zakon«

3. člen

8. člen odloka se spremeni tako, da se glasi:

»Skupno sejo vodi predsednik skupščine občine, v njegovi odsotnosti pa podpredsednik skupščine občine, oz. eden od predsednikov

zborov. Skupna seja je sklepčna, če je na seji prisotna večina delegatov vsakega zbora. Odločitev na skupni seji je sprejeta, če je zanjo glasovala večina vseh prisotnih delegatov občinske skupščine, razen za volitve in razrešitve predsednika in podpredsednika skupščine občine, predsednika, podpredsednikov in članov IS, sprejetje statuta občine in spremembah občinskih meja. V teh primerih zbori odločitev sprejemajo z večino glasov vseh delegatov občinske skupščine.

O imenovanjih in razrešitvah oz. soglasjih k imenovanjem in razrešitvam glasujejo zbori tajno razen v primerih, ko zbori sklenejo, da je glasovanje javno.«

4. člen

10. člen odloka se spremeni in dopolni tako, da se glasi:

»Odloki in drugi akti iz enakopravne pristojnosti zborov morajo biti sprejeti v enakem besedilu. Če odlok ali drugi akt ni sprejet v enakem besedilu, oz. če ni sprejet v enem ali dveh zborih, zbori ustanovijo skupno komisijo za usklajitev spornih vprašanj. V komisijo imenuje vsak zbor tri člane.

Skupna komisija obravnava sporna vprašanja in z večino glasov članov vsakega zbora pripravi sporazumni predlog, ki ga predloži zborom v ponovno odločanje.

Zbor, ki je predlog odloka ali drugega akta sprejel v enakem besedilu, kot je sporazumni predlog, o tem ponovno ne odloča.

Če skupna komisija ne oblikuje sporazumnega predloga ali, če zbori sporazumnega predloga komisije ne sprejmejo, se predlog odloka oz. drugega akta odloži z dnevnega reda.

Predlog se lahko ponovno uvrsti na dnevni red sez zborov občinske skupščine na predlog posameznega zbora ali Izvršnega sveta.

Če izvršni svet občinske skupščine ugotovi, da je ureditev vprašanja, o katerem ni bilo doseženo soglasje nujna in bi zaradi neresenega vprašanja lahko nastala za občino občutna škoda, ali bi bilo ogroženo nemoteno opravljanje dejavnosti oz. zadev, ki so posebnega družbenega pomena, ali če tako zahteva eden od pristojnih zborov, odločajo o spornem vprašanju pristojni zbori občinske skupščine na skupni seji.«

5. člen

Ta odlok začne veljati z dnem objave v Uradnih objavah Pomurskih občin.

Številka: 021-17/91-1

V Murski Soboti, dne 17. oktobra 1991

Predsednik

Skupščine občine Murska sobota
Andrej GERENČER, l. r.

161

Na osnovi 182. člena Statuta občine Murska Sobota (Uradne objave, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86) in 6. člena Odloka o pristojnostih zborov Skupščine občine Murska Sobota (Uradne objave, št. 9/90) je Skupščina občine Murska Sobota na seji Zbora združenega dela, Zbora krajevnih skupnosti in Druženopolitičnega zbora dne 17. oktobra 1991 sprejela

ODLOK

o pristojnostih in sestavi mandatno imunitetnih komisij Zbora združenega dela, Zbora krajevnih skupnosti in Druženopolitičnega zbora Skupščine občine M. Sobota

1. člen

Vsak zbor Skupščine občine M. Sobota ima mandatno imunitetno komisijo.

2. člen

Mandatno imunitetna komisija posameznega zbora ima predsednika in 4. člane. Predsednika in člane komisije imenuje zbor izmed delegatov zbora.

3. člen

Mandatno imunitetne komisije zborov občinske skupščine obravnavajo vprašanja v zvezi z mandatnimi in imunitetnimi pravicami delegatov posameznega zbora v skladu z Ustavo Republike Slovenije, statutom občine in poslovníkom skupščine občine.

4. člen

Ta odlok velja z dnem objave v Uradnih objavah pomurskih občin.

Z dnem veljave tega odloka prenehajo veljati odloki o pristojnostih in nalogah mandatno imunitetnih komisij Zbora združenega dela, Zbora krajevnih skupnosti in Druženopolitičnega zbora (Uradne objave, št. 19/74).

Številka: 021-18/91-1

V M. Soboti, dne 17. oktobra 1991

Predsednik

Skupščine občine M. Sobota
Andrej GERENČER, l. r.

Na podlagi 102. člena Zakona o kmetijskih zemljiščih (Ur. list SRS, št. 17/86) in 4. člena Odloka o pristojnostih zborov Skupščine občine Murska Sobota (Ur. objave, št. 9/90) je Skupščina občine Murska Sobota na seji Zbora krajevnih skupnosti, Zbora združenega dela in Druženopolitičnega zbora dne 17. oktobra 1991 sprejela

ODLOK

o uvedbi agromelioracijskega postopka v delih katastrskih občin: k.o. Beltinci, k.o. Dokležovje, k.o. Lipovci in k.o. Bakovci

I. člen

Uvede se agromelioracijski postopek v delih katastrskih občin: k.o. Beltinci, k.o. Dokležovje, k.o. Lipovci in k.o. Bakovci po projektu št. 16/91 z dne februar 1991, katerega je izdelal VGP MURA Murska Sobota v agromelioracijskem območju z mejo v posamezni katastrski občini, kakor sledi:

k.o. Beltinci

Meja agromelioracijskega območja v k.o. Beltinci zajema:

I.

Parcela v predelu imenovanem »Ganske trate« in »Karpati« in sicer poteka meja na severu do katastrski meji z k.o. Gančani do ceste Beltinci—Dobrovnik ob tej cesti proti jugu do parc. št. 128, nato pa po severni meji parc. št. 100 in 101 proti zahodu do katastrske meje z k.o. Lipovci. Po katastrski meji z k.o. Lipovci pa proti severu do parc. št. 191 in po meji med parc. št. 190/1 in 191 ter parc. št. 190/2 in 191 do katastrske meje z k.o. Gančani, kjer se ta del agromelioracijskega območja zaključuje.

II.

Na severu je meja agromelioracijskega območja z k.o. Gančani in sicer od parc. št. 300 k.o. Beltinci proti vzhodu do katastrske meje z k.o. Lipa, nato pa po katastrski meji z k.o. Lipa do parc. št. 1178 in proti parc. št. 3938. V tem delu agromelioracijskega območja so v območju zajete tudi parcele, katere se nahajajo v k.o. Lipa in sicer:

parc. št. 702, 703, 704, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, del 1127, ter cele parc. št. 1126, 1125, 1124, 1123, 1122, 1121, 1120, 1119, 1117, 1116, 1115, 1114, 1178, 1177, 1176, 1175, 1174, 1173, 1172, 1171, 1170, 1119, 1168, 1167, 1166, 1165, 1164, 1163, 1162, 1161, 1160, 1159, 1158 in 1157.

Meja agromelioracijskega območja poteka nato po poti parc. št. 2938 do parc. št. 682, kjer zavije proti jugu in poteka po katastrski meji med k.o. Odrancl in k.o. Beltinci vse do potoka »Crnec«. Ob potoku »Crnec« proti severozahodu vse do parc. št. 1169/2, nato pa proti severu po parcelni meji med parc. št. 1169/2 in 1169/1 ter 1169/2 in 1168/1 do ceste Murska Sobota—Lendava, prečka cesto in se nadaljuje po vzhodni meji parc. št. 1163/1 do poti parc. št. 3941. Po poti parc. št. 3941 proti zahodu do parc. št. 1079 in po vzhodni meji ter parc. št. do ceste Beltinci—Gomilice ter po tej cesti proti severovzhodu do poti parc. št. 3940. Po tej poti proti zahodu do poti oz. ceste parc. št. 3935, nato po meji med parc. št. 3935 in 955/1 proti jugu do poti parc. št. 3937 ter ob tej poti proti zahodu do parc. št. 930. Od tod se nadaljuje meja proti severu po vzhodni strani parc. št. 243/1, 244/1, 244/2, 245, 246, 242/2 in 242/1 ter se prl parc. št. 300 k.o. Beltinci zaključuje.

V tem delu agromelioracijskega območja je IZLOČENO OBMOČJE Z GOZDOVI in sicer od parc. št. 3941 do parc. št. 2870, nato proti severu po meji med parc. št. 2870 in 2869/2 do poti parc. št. 3940. Na tej poti do parc. št. 1038 in ob meji med parc. št. 1038 in 1039 proti severu do poti parc. št. 3939 ter po meji med parc. št. 770 in 772 do poti 3938 in naprej po meji med parc. št. 658 in 659 ter 658 in 660 do poti parc. št. 636. Po tej poti proti vzhodu do parc. št. 665 nato proti jugu po katastrski meji med parc. št. 664 in 665 do poti parc. št. 3938. Po tej poti proti vzhodu do parc. št. 712 in po meji med parc. št. 712 in 711 proti jugu do parc. št. 3939 pot. Nadalje se po tej poti do parc. št. 2965 in po meji med parc. št. 2965 in 2964 do poti 3940 ter po tej poti proti zahodu do parc. št. 2897/4 ter po meji med parc. št. 2897/4 in 2896/3 in parc. št. 2897/4 in 2897/3 do poti 3941, kjer se območje katero je izvzeto iz agromelioracije zaključuje.

III.

Od potoka »Dobel« in parc. št. 3533 poteka meja agromelioracijskega območja proti jugu po vzhodni strani parc. št. 3533, 3534, 3565, 3779 in 3781, prečka cesto Beltinci—Bistrica ter se nadaljuje proti zahodu po poti parc. št. 2907 in 2905 do parc. št. 3891 in katastrske meje z k.o. Ižakovci. Meja se nadaljuje po katastrski meji z k.o. Ižakovci vse do parc. št. 2033, nato pa po meji med parcelami 2033 in 2029, 2033 in 2030 in 2031, 2028 in 2026, 2026 in 2024, 2025 in 2024, 2021 in 2018 ter 2019 in 2017 ter po poti parc. št. 2016 do potoka »Dobel«. Od tod naprej proti zahodu po južni strani parc. št. 1987, 2011/2 in 2011/1 nato pa po vzhodni strani parc. št. 1930 in 1930/1 proti severu do poti parc. št. 1670. Ob tej poti proti vzhodu do parc. št. 3948 — cesta ter ob tej cesti do parc. št. 2323. Zavije proti vzhodu po južni strani parc. št. 2323, 2324, 2325 izloči del parc. št. 2075, 2076, 2077, 2078 in se nadaljuje po južni meji parc. št. 2318/1 in 2320 ter ob vzhodni strani 2320 zavije proti severu in se ob parc. št. 2314 priključuje na pot parc. št. 2334. Po tej poti poteka meja agromelioracijskega območja proti jugu do ceste parc. št. 2293, ter ob cesti do severne meje parc. št. 2266 in po tej meji do poti parc. št. 2252. Po poti parc. št. 2252 proti jugu do potoka »Dobel« prečka potok in se nadaljuje po poti parc. št. 2204 do parc. št. 2203, od tu pa proti jugu po katastrski meji med parc. št. 2203 in 2205 do poti parc. št. 3950. Ob poti parc. št. 3950 do parc. št. 2220 in po zahodni strani parc. št. 2220 proti severu do potoka »Dobel« in cesti Beltinci—Bistrica ter po meji med parc. št. 2617 in 2618 proti severu do poti parc. št. 3945. Meja se nadaljuje po poti parc. št. 3945 proti vzhodu do parc. št. 3246/2 ter zavije proti jugu po katastrski meji med parc. št. 3246/2 in 3247 ter 3246/2 in 3246/1 do potoka »Dobel« in ob potoku »Dobel« do parc. št. 3241, kjer zavije proti severu po zahodni strani parc. št. 3241 do ceste parc. št. 3945. Od tod po poti parc. št. 3945 proti vzhodu do parc. št. 3219/2 ter po meji med parc. št. 3219/1 do potoka »Dobel« ter ob potoku proti zahodu in po meji med parc. št. 3475 in 3474 proti jugu do poti parc. št. 3951. Po poti 3951 proti vzhodu do parc. št. 3502 in po dohodni meji parc. št. 3502 proti severu do potoka »Dobel«, ter ob potoku proti zahodu do parc. št. 3533, kjer se meja agromelioracijskega območja zaključuje.

V tem delu agromelioracijskega območja so izvzete parc. št. 3823/2, 3731/2, 3731/1, 3390, 3392, 3393/2, del 3394, 3360/1, 3360/2, 3360/3, 3359, ter del parc. št. 3357, 3356, 3355, 3354, 3353, 3352/2 in 3352/1, katere so poraščene z gozdom. Izvzete so tudi parc. št. 1948/1 in 1948/2.

k.o. Dokležovje

Od parc. št. 561 k.o. Dokležovje poteka meja proti jugu ob železniški progi do parc. št. 1383 in poti parc. št. 2411 ter ob tej poti do poti 2412 in do parc. št.

1346, po zahodni strani parc. št. 1346 do ceste Dokležovje—Bistrica, prečka pot in se po meji med parc. št. 905 in 904 nadaljuje do poti parc. št. 2382, od tod zavije proti zahodu in se nadaljuje po poti parc. št. 2382/1 do poti parc. št. 2373. Po tej poti in poti 2374 do parc. št. 66, kjer zavije proti severu do poti 2373 in se po tej poti nadaljuje do katastrske meje z k.o. Bakovci. Ob katastrski meji z k.o. Bakovci se nadaljuje meja agromelioracijskega območja vse do parc. št. 344 oziroma do katastrske tromeje med k.o. Dokležovje, k.o. Bakovci in k.o. Lipovci. Od tod se nadaljuje meja ob katastrski meji z k.o. Lipovci, ter ob poti parc. št. 1252 in katastrski meji z k.o. Lipovci in k.o. Bakovci proti vzhodu do železniške proge in severne meje parc. št. 561.

Iz agromelioracijskega območja v k.o. Dokležovje so izvzete parcele »Območje malih parcel« in sicer deli parc. št. od 690 do 769 in parc. št. 802—805.

Izvzeti sta tudi parc. št. 1364 in 1365/1. Izvzeto je tudi območje »Gomile«, katero zajema del parc. št. 434, 435, 436, 437, 438, 440, 443, 446 in 449.

Iz agromelioracijskega območja so izvzeti tudi gozdovi.

k.o. Bakovci

Na parc. št. 1017 in ob cesti Murska Sobota—Ljutomer se nadaljuje meja območja do razbremenilnega kanala in ob kanalu do parc. št. 1038/1 ter po vzhodni meji parc. št. 1038/1 proti severu do poti parc. št. 1502/1. Ob tej poti do parc. št. 1061, ob zahodni meji parc. št. 1061, proti severu do poti parc. št. 1499, po tej poti do parc. št. 1212/6 in ob parc. št. 1202/6 do poti parc. št. 1495 ter ob tej poti proti vzhodu do katastrske meje z k.o. Lipovci, od tod pa ob meji med k.o. Bakovci in k.o. Lipovci do katastrske tromeje k.o. Bakovci, k.o. Lipovci in k.o. Dokležovje.

Iz agromelioracijskega območja so izvzeti gozdovi.

k.o. Lipovci

Meja agromelioracijskega območja je na severu katastrska meja z k.o. Bakovci ob poti parc. št. 1888 do parc. št. 1798, kjer zavije proti jugu in poteka po vzhodni strani parc. št. 1149/2, 1150, 1151/1 do parc. št. 1155/4 in ob tej parc. št. do poti parc. št. 1251. Po poti parc. št. 1251 do parc. št. 1216 in po parcelni meji med parc. št. 1216 in 1215/2, proti jugu do poti parc. št. 1253 ter od tod do katastrske meje z k.o. Bakovci in ob katastrski meji z k.o. Bakovci proti severu do poti parc. št. 1888, kjer se območje zaključuje.

Gozdovi so izvzeti iz agromelioracijskega območja.

2. člen

Agromelioracije zajemajo:

- predдела — ruvanje štorov
- zasip depresij
- poljske poti
- podrahljavanje
- založno gnojenje
- apnenje
- globoko oranje travnikov

3. člen

Lastniki oziroma uporabniki kmetijskih zemljišč na agromelioracijskem območju so dolžni pred pričetkom izvajanja agromelioracijskih del posekati in odstraniti drevje in grmičevje na površinah, kakor je to v projektu predvideno.

Investitor je dolžan po sprejemu tega odloka pisмено obvestiti in opozoriti vse lastnike oziroma uporabnike zemljišč kje posek drevja in zarasti ni dovoljen.

Lastniki oziroma uporabniki kmetijskih zemljišč na agromelioracijskem območju, ki posekajo drevje in zarast na površinah, katere niso predvidene v ureditvenem načrtu in agromelioracijskem projektu, dobijo v komasacijskem postopku te iste površine agromelioracijsko neurejene nazaj, kot novododeljena zemljišča iz komasacijskega sklada.

4. člen

Lastniki oziroma uporabniki kmetijskih zemljišč so na agromelioracijskem območju dolžni redno vzdrževati skupne agromelioracijske objekte in naprave.

Med vzdrževalna dela spadajo:

- vzdrževanje poljskih poti na agromelioracijskem območju,
- podrahljanje kmetijskih zemljišč najmanj na vsakih pet let,
- apnenje kmetijskih zemljišč najmanj na vsake štiri leta.

5. člen

Vzdrževanje ter pravilna agrotehnika na kmetijskih zemljiščih mora zagotavljati trajno delovanje celotnega agromelioracijskega sistema.

6. člen

Lastniki oziroma uporabniki kmetijskih zemljišč na agromelioracijskem območju so dolžni plačevati prispevek za vzdrževanje agromelioracijskega sistema po določilih Odloka o zagotavljanju sredstev za vzdrževalna dela.

7. člen

Udeleženci so dolžni dovoliti delavcem organizacij, ki so pooblašene za izvajanje agromelioracij kmetijskih zemljišč in vzdrževanje ter osebam, ki imajo pravico vršiti nadzor, snemati, projektirati in zaznamovati zemljišča in vode, da stopajo na njihova zemljišča.

8. člen

Na agromelioriranem območju mora način rabe zemljišč ustrezati naložbam v ta zemljišča. Kmetijska proizvodnja na tem področju mora biti intenzivna.

9. člen

Agromelioracijska dela bodo končana po predloženi dokumentaciji oziroma izjavi investitorja v roku 60 dni od pričetka izvajanja del.

10. člen

Investitor del iz 2. člena tega odloka je ABC POMURKA KZ PANONKA Murska Sobota, temeljna zadruga organizacija Beltinci, v okviru katere je ustanovljena agromelioracijska skupnost za območje agromelioracije Dokležovje in Beltinci, v katero bodo vključeni vsi lastniki oz. uporabniki kmetijskih zemljišč agromelioracijskega območja v k.o. Dokležovje in k.o. Beltinci.

75 % nepovratnih sredstev od predračunske vrednosti zagotavlja Republiško ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 25 % pa lastniki oziroma uporabniki agromelioracijskih kmetijskih zemljišč.

11. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah. Številka: 464-10/91-11

V Murski Soboti, dne 17. oktobra 1991

Predsednik

Skupščina občine M. Sobota
Andrej GERENČER, l. r.

163

Na podlagi 39. in 43. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85, 29/86 in 26/90) ter 4. člena Odloka o pristojnostih zborov Občinske skupščine (Ur. objave, št. 9/90), je Skupščina občine Murska Sobota na sejah Zbora združenega dela, Zbora krajevnih skupnosti in Druženopolitičnega zbora, dne 17. 10. 1991 sprejela

ODLOK

o sprejetju sprememb in dopolnitve lokacijskega načrta za vodovodno omrežje na območju Krajevne skupnosti Cankova

1. člen

S tem odlokom se spreminja in dopolnjuje odlok o sprejetju lokacijskega načrta za vodovodno omrežje na območju KS Cankova (Ur. objave, št. 31/88) in sicer tiste določbe, ki se nanašajo na potek trase skozi naselje Cankova in v nadaljevanju ob regionalni cesti R—349.

2. člen

1. člen odloka se spremeni in dopolni tako, da se glasi:
»s tem odlokom se sprejme lokacijski načrt za vodovodno omrežje na območju krajevne skupnosti Cankova, ki ga je izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem Murska Sobota, pod št. 32/86-LN/S, junija 1988, z dopolnitvijo pod št. 22/90-LN/MS, izdelano novembra 1990«.

3. člen

4. člen se spremeni in dopolni tako, da se glasi:
»Trasa primarnega vodovoda poteka v nadaljevanju primarnega vodovoda Černelavci—Brezovci—Domajinci—Cankova, to je od meje KS Cankova naprej do naselja Skakovci, kjer se naveže na vaško cesto in poteka na severni strani le-te do lokalne ceste L—5645, jo prečka (za prečkanjem se izvede priključek za severni del naselja Skakovci) in poteka ob njenem severnem robu do križišča z regionalno cesto R—349, kjer se priključi na vodovod Črnske meje Černelavci—Gederovci—Cankova in se nadaljuje ob severnem robu R—349 v dolžini oca 65 m, nakar cesto prečka in poteka na njeni južni in jugozahodni strani do pokopališča za naselje Cankova, kjer se izvede priključek za jugozahodni del naselja Cankova ter naselji Korovci in Gerlinci, prečka regionalno cesto in poteka proti severu ob vzhodni meji zazidalnega načrta za naselje Cankova vse do R—349, v nadaljevanju ob njenem vzhodnem robu do lovskega doma, kjer jo prečka in poteka naprej ob zahodnem robu te ceste v dolžini oca 300 m, ko jo ponovno prečka in poteka ob njenem vzhodnem robu v dolžini oca 350 m (ob krajevni cesti G. Črnci—Domajinci se naveže na primarni vodovod Černelavci—Brezovci—Domajinci), nakar jo prečka (ob južnem robu pokopališča) in poteka ob njenem zahodnem robu do križišča z lokalno cesto L—5618, kjer se izvede priključek za naselje G. Črnci, nakar prečka L—5618 in poteka naprej ob zahodnem robu R—349 skozi naselje Krašči, kjer se izvede priključek za Kraški vrh in se nadaljuje ob zahodnem robu R—349 do meje območja KS Cankova (k.o. Krašči)«.

4. člen

Dopolnitev lokacijskega načrta, navedenega v drugem členu tega odloka vsebuje:

A Splošni del:

1. Izjave:

- o opravljeni notranji kontroli,
- o upoštevanju predpisov s področja varstva pred požarom,
- o upoštevanju predpisov s področja pred prekomernim hrupom;

2. Pogoje pristojnih organov in organizacij;

B Tekstualni del:

1. Obrazložitev sprememb in dopolnitve lokacijskega načrta

2. Soglasje pristojnih organov in organizacij

C Grafični del:

1. Geodetska podloga v M 1 : 120000
2. Pregledna situacija trase v M 1 : 25000
3. Izrez iz prostorskih sestavin Srednjeročnega družbenega plana občine Murska Sobota za obdobje 1986—1990 v M 1 : 5000
4. Zakoličbena situacija trase v M 1 : 5000
5. Zbirna situacija komunalnih vodov in naprav v M 1 : 5000

5. člen

Sprememba lokacijskega načrta je na vpogled občanom, organom, organizacijam in skupnostim pri Občinskem upravnem organu, pristojnem za urejanje prostora.

6. člen

Nadzor nad izvajanjem tega odloka vrši Uprava inšpekcijskih služb občin Pomurja, Enota v Murski Soboti.

7. člen

Ta odlok začne veljati 8 dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 351-6/87-4

Murska Sobota, dne 17. 10. 1991

Predsednik

SO Murska Sobota
Andrej GERENČER, l. r.

164

Na podlagi 39. in 43. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85, 29/86 in 26/90) ter 4. člena Odloka o pri-

ODLOK
o sprejetju sprememb in dopolnitev lokacijskega načrta za vodovod Črnske meje — Černelavci—Gederovci—Čankova ter lokacijskega načrta za vodovod Černelavci—Brezovci—Domajinci—Čankova

PREDSÉDNIK IS:
Ivan OBAL, dipl. oec., l. r.

1. člen

S tem odlokom se spreminja in dopolnjuje odlok o sprejetju lokacijskega načrta za vodovod Črnske meje—Černelavci—Gederovci—Čankova ter lokacijskega načrta za vodovod Černelavci—Brezovci—Domajinci—Čankova (Ur. objava, št. 31/88) in sicer tiste določbe, ki se nanašajo na potek vodovoda Černelavci—Brezovci—Domajinci—Čankova na odseku skozi naselje Strukovci.

2. člen

Prvi člen odloka se spremeni in dopolni tako, da se glasi:
»S tem odlokom se sprejmeta lokacijska načrta za vodovod Črnske meje—Černelavci—Gederovci—Čankova, katera je pod številkami 24/86-DL/S in 27/86-DN/S v juniju 1988 izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti, z dopolnitvijo pod št. 21/90-LN/MS, izdelano novembra 1990.«

3. člen

4. člen odloka se dopolni tako, da se za besedo »Puževci« briše vejica in vstavi naslednje besedilo:
»in Strukovci, ki poteka na južni strani L-5645 do odcepa za gornji del naselja Strukovci, od tod naprej pa preko kmetijskih zemljišč do meje s KS Čankova.«

4. člen

Dopolnitev lokacijskega načrta, navedenega v 2. členu tega odloka vsebuje:

A Splošni del:

1. Izjave:

- o opravljeni notranji kontroli,
- o upoštevanju predpisov s področja varstva pred požarom,
- o upoštevanju predpisov s področja varstva pred prekomernim hru-pom;

2. Pogoje pristojnih organov in organizacij.

B Tekstualni del:

1. Obrazložitev spremembe lokacijskega načrta

2. Soglasja pristojnih organov in organizacij

C Grafični del:

- 1. Geodetska podloga v M 1 : 120000
- 2. Pregledna situacija trase v M 1 : 25000
- 3. Izrez iz prostorskih sestavin Srednjeročnega družbenega plana občine Murska Sobota za obdobje 1986—1990 v M 1 : 25000
- 4. Izrez iz prostorskega plana — katastrska situacija v M 1 : 5000
- 5. Zakoličbena situacija trase v M 1 : 5000
- 6. Zbirna situacija komunalnih vodov in naprav v M 1 : 5000

5. člen

Sprememba lokacijskega načrta je na vpogled občanom, organom in organizacijam in skupnostim pri Občinskem upravnem organu, pristojnem za urejanje prostora.

6. člen

Nadzor nad izvajanjem tega odloka vrši Uprava inšpekcijskih služb občin Pomurja, Enota v Murski Soboti.

7. člen

Ta odlok začne veljati 8 dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.
Številka: 351-5/87-4
M. Sobota, dne 17. 10. 1991

Predsednik
SO Murska Sobota
Andrej GERENČER, l. r.

165

Na podlagi 3. člena zakona o cenah (Ur. list RS, št. 1/91-I) in 1. člena odloka o prenosu pristojnosti za določanje cen na izvršne svete skupščin in posebnih druženopolitičnih skupnosti (Ur. list RS, št. 2/91-I) je Izvršni svet Skupščine občine Murska Sobota na seji dne 23. 10. 1991 sprejel

ODREDBO

o dopolnitvi odredbe o določitvi najvišjih cen

1. člen

Ne glede na 1. člen odredbe o določitvi najvišjih cen (Vestnik št. 40 z dne 10. oktobra 1991) smejo podjetja in druge pravne osebe cene svojih storitev, ki so po predpisih veljale in bile uporabljene na dan uveljavitve te odredbe, povečati in sicer:

- 1. Ceno vode za 22% tako, da so nove cene sledeče:
 - za gospodinjstva 7,30 SLT/m³
 - za gospodarstvo 8,80 SLT/m³
- 2. Kanalsčino za 21% tako, da so nove cene sledeče:
 - za gospodinjstva 2,55 SLT/M³
 - za gospodarstvo 5,70 SLT/m³
 - za družbene dejavnosti 4,60 SLT/m³

Povečanje cen vode in kanalsčine se uveljavi od 1. 11. 1991 dalje.

Če je odpadna voda onesnažena bolj, kot je to določeno, se določijo indeksne točke. Indeksna točka se obračuna po ceni 0,24 SLT/m³ odpadne vode.

Kriteriji za določanje indeksnih točk stopnje onesnaženosti in mejnih koncentracij škodljivih snovi v odpadni vodi, ostanejo neizpremenjeni, prav tako kriteriji za opravljanje komunalnih storitev izven mesta Murska Sobota.

166

Na podlagi 265. člena Statuta občine Lendava (Ur. objave pomurskih občin št. 38/81, 29/83 in 9/86), 7. člena odloka o pristojnostih SO Lendava (Uradne objave pomurskih občin, št. 10/90) in 2. člena Zakona o dimnikarski službi (Ur. list SRS, št. 16/74) je SO Lendava na 9. ločeni seji Zbor združenega dela dne 30. 9. 1991, Zbor krajevnih skupnosti, dne 3. 10. 1991 in Druženopolitični zbor dne 7. 10. 1991 sprejeli

SKLEP

o določitvi podjetij, ki opravljata dimnikarske storitve na območju občine Lendava

1. člen

Dimnikarsko podjetje Medial Lendava d.o.o. opravlja dimnikarsko službo na območju KS Bistrica, KS Čentiba, KS Črenšovci, KS Dolga vas, KS Gaberje, KS Gorice pri Lendavi, KS Hotiza, KS Lakoš, KS Lendava, KS Mostje—Banuta, KS Odranci, KS Orešje Dolina pri Lendavi in KS Petišovci, dimnikarsko podjetje RŠ VLEK d.o.o. iz Turnišča, ulica 25. maja 8 pa na območju KS Polana, KS Turnišče, KS Dobrovnik, KS Kobilje in KS Genterovci.

2. člen

Dimnikarsko podjetje Medial Lendava ter dimnikarsko podjetje RŠ VLEK opravljata dimnikarsko službo v skladu z določili Zakona o dimnikarski službi in na njegovi podlagi izdanih predpisih.

3. člen

Ta sklep začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin, uporablja pa se od 1. oktobra 1991 dalje.

4. člen

Z dnem, ko začne veljati ta sklep, preneha veljati Sklep o določitvi podjetja in samostojnega obrtnika, ki opravljata dimnikarske storitve na območju občine Lendava, objavljen v Uradnih objavah pomurskih občin, dne 1. 8. 1991.

Številka: 223-1/91-3
Datum: 30. 9. 1991

Predsednik Skupščine občine
Lendava
Ciril PUCKO, l. r.

167

Na podlagi 3. člena zakona o samoprispvku (Uradni list SRS, št. 35/85), 12. člena zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja (Uradni list SRS, št. 23/77, 18/88 in 8/90) in 39. člena statuta Krajevne skupnosti Razkrižje je skupščina krajevne skupnosti na seji dne 10. 10. 1991 sprejela

SKLEP

o razpisu referenduma o uvedbi samoprispvka za območje Krajevne skupnosti Razkrižje

1. člen

Za območje Krajevne skupnosti Razkrižje se razpiše referendum o uvedbi samoprispvka v denarju in delu za obdobje petih let in to za čas od 1. 12. 1991 do 30. 11. 1996.

2. člen

Referendum bo v nedeljo, dne 17. 11. 1991. Glasovanje bo na običajnih glasovalnih mestih od 7. do 17. ure. Glasovanje bo vodila volilna komisija Krajevne skupnosti Razkrižje.

3. člen

S samoprispvkom se bodo skladno z letnimi programi dela sofinancirale naslednje naloge:

- 1. Naloge na komunalnem področju — redno vzdrževanje:
 - redno vzdrževanje in popravilo krajevnih in poljskih cest, mostov in brvi ter izvajanje zimske službe,
 - vzdrževanje in financiranje javne cestne razsvetljave,
 - vzdrževanje odlagališča komunalnih odpadkov in drugih komunalnih objektov;
- 2. Ureditev starega in novega dela pokopališča:
 - ureditev glavnih poti, postavitev ograje, ureditev okolice, razsvetljave in parkirnega prostora;
- 3. Ureditev osvetlitve zvonika farne cerkve na Razkrižju in izgradnja najnujnejše javne cestne razsvetljave na krajevnih cestah;
- 4. Ureditev vaških kapelic in njihove okolice v Gibini, Razkrižju, Šprincu in Globoki;
- 5. Asfaltiranje posameznih odsekov krajevnih cest na celotnem območju krajevne skupnosti v predvideni skupni dolžini cca. 3500 metrov po vrstnem redu, ki bo določen v vsakoletnem programu dela in v odvisnosti od sofinanciranja uporabnikov teh cest;
- 6. Dokončanje izgradnje avtobusnih postajališč iz smeri Ljutomera in postavitev čakalnih hišic ter izgradnja dveh novih postajališč za gornji del Veščice in Globoko;
- 7. Obnova strehe na domu kulture;
- 8. Izdelava dokumentacije za izgradnjo kanalizacije;
- 9. Del sredstev se z vsakoletnim programom krajevne skupnosti nameni za delovanje društev in delovanje krajevne skupnosti za izvedbo sprejetih nalog.

4. člen

Skupen znesek, ki je potreben za izvršitev programa je 10.760.000,00 SLT, s samoprispvkom pa se bo predvidoma zbralo 4.080.000,00 SLT.

Za uresničitev programa bodo potrebna še sredstva Republike Slovenije za demografsko ogrožena območja, proračuna občine Ljutomer ter prispevki občanov po pogodbah in njihovo delo.

5. člen

Krajevni samoprispevek bodo plačevali zavezanci, ki imajo stalno bivališče na območju Krajevne skupnosti Razkrižje in sicer bi znašal:

A) v denarju:

- 2 % od osebnih dohodkov zaposlenih zmanjšanih za davke in prispevke, od nadomestil osebnih dohodkov in od plačil po pogodbah o delu,
- 2 % od pokojnin,
- 2 % od osnove, od katere se plačujejo prispevki za socialno varnost od dohodkov zavezancev, ki opravljajo gospodarsko, poklicno ali drugo dejavnost in 2 % od dobička iz teh dejavnosti,
- 2 % od osnove, ki ustreza letnemu povprečnemu osebnemu dohodku v Republiki Sloveniji za preteklo leto, zmanjšanim za davke in prispevke, zavezanci ki so začasno zaposleni v tujini in imajo stalno bivališče na območju KS Razkrižje,
- 5 % od vsako leto veljavnega katastrskega dohodka:

B) v delu:

- en delovni dan na leto prispevajo gospodarji gospodarstev za potrebe del, ki se izvajajo v krajevni skupnosti.
- En delovni dan se v primeru neizpolnitve ovrednoti s 1000,00 SLT. Svet krajevne skupnosti je pristojen, da lahko vsako leto v skladu z rastjo maloprodajnih cen na novo ovrednoti denarno vrednost neizpolnjenega samoprispevka v delu.
- Samoprispevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen zakona o samoprispevku.

6. člen

Pravico glasovanja na referendumu imajo občani, ki so vpisani v volilni imenik in občani, ki še nimajo volilne pravice, so pa v delovnem razmerju.

Delavcem na začasnem delu v tujini, ki imajo stalno prebivališče na območju Krajevne skupnosti Razkrižje, bo v pripravljalnem postopku posredovan program, ki bo vseboval namen, vrsto, osnovo in višino samoprispevka, datum izvedbe referenduma in način njihovega izjavljanja ter obdobje za katero se uvaja samoprispevek.

Delavci na začasnem delu v tujini lahko glasujejo neposredno na glasovalnih mestih po stalnem prebivališču ali pa svojo odločitev posredujejo po pošti volilni komisiji Krajevne skupnosti Razkrižje do dneva izvedbe referenduma.

7. člen

Volilni upravičenci glasujejo neposredno tajno z glasovnicami, ki imajo naslednjo vsebino:

Krajevna skupnost Razkrižje

GLASOVNICA

za glasovanje na referendumu dne 17. 11. 1991 o uvedbi samoprispevka za območje Krajevne skupnosti Razkrižje za sofinanciranje naslednjih nalog:

1. Naloge na komunalnem področju — redno vzdrževanje: redno vzdrževanje in popravilo krajevnih in poljskih cest, mostov in brvi ter izvajanje zimske službe, vzdrževanje in financiranje javne cestne razsvetljave, vzdrževanje pokopališča, vzdrževanje odlagališča komunalnih odpadkov in drugih komunalnih objektov;
 2. Ureditev starega in novega dela pokopališča: ureditev glavnih poti, postavitve ograje, ureditev okolice, razsvetljave in parkirnega prostora;
 3. Ureditev osvetlitve zvonika farne cerkve na Razkrižju in izgradnja najnujnejše javne cestne razsvetljave na krajevnih cestah;
 4. Ureditev vaških kapelic in njihove okolice v Gibini, Razkrižju, Šprincu in Globoki;
 5. Asfaltiranje posameznih odsekov krajevnih cest na celotnem območju krajevne skupnosti v predvideni skupni dolžini cca. 3500 metrov po vrstnem redu, ki bo določen v vsakoletnem programu dela in v odvisnosti od sofinanciranja uporabnikov teh cest;
 6. Dokončanje izgradnje avtobusnih postajališč iz smeri Ljutomera in postavitve čakalnih hišic ter izgradnja dveh novih postajališč za gornji del Veščice in Globoko;
 7. Obnova strehe na domu kulture;
 8. Izdelava dokumentacije za izgradnjo kanalizacije,
 9. Del sredstev se z vsakoletnim programom krajevne skupnosti nameni za delovanje društev in delovanje krajevne skupnosti za izvedbo sprejetih nalog.
- Samoprispevek se uvaja za obdobje petih let in to od 1. 12. 1991 do 30. 11. 1996 in bo znašal:

A) v denarju:

- 2 % od osebnih dohodkov zaposlenih zmanjšanih za davke in prispevke, od nadomestil osebnih dohodkov in od plačil po pogodbah o delu,
- 2 % od pokojnin,
- 2 % od osnove, od katere se plačujejo prispevki za socialno varnost od dohodkov zavezancev, ki opravljajo gospodarsko, poklicno ali drugo dejavnost in 2 % od dobička iz teh dejavnosti,
- 2 % od osnove, ki ustreza letnemu povprečnemu osebnemu dohodku v Republiki Sloveniji za preteklo leto, zmanjšanim za davke in prispevke, zavezanci ki so začasno zaposleni v tujini in imajo stalno bivališče na območju KS Razkrižje,
- 5 % od vsako leto veljavnega katastrskega dohodka;

B) v delu:

- en delovni dan na leto prispevajo gospodarji gospodarstev za potrebe del, ki se izvajajo v krajevni skupnosti.
- En delovni dan se v primeru neizpolnitve ovrednoti s 1000,00 SLT. Svet krajevne skupnosti je pristojen, da lahko vsako leto v skladu z rastjo maloprodajnih cen na novo ovrednoti denarno vrednost neizpolnjenega samoprispevka v delu.
- Samoprispevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen zakona o samoprispevku.

GLAŠUJEM

»ZA« »PROTI«

Volilec izpolni glasovnico tako, da obkroži besedo »ZA«, če se strinja z uvedbo samoprispevka oziroma besedo »PROTI«, če se ne strinja z uvedbo samoprispevka.

8. člen

Sklep o uvedbi samoprispevka sprejme skupščina Krajevne skupnosti Razkrižje na osnovi izida referenduma in se objavi na način kot sklep o razpisu referenduma.

Sredstva za razpis in izvedbo referenduma zagotovi krajevna skupnost Razkrižje.

9. člen

Za zbiranje sredstev samoprispevka je odgovoren svet Krajevne skupnosti Razkrižje, ki skrbi tudi za izvajanje del ter opravlja nadzor nad uporabo s samoprispevkom zbranih sredstev najmanj enkrat letno, praviloma ob sprejemanju letnega zaključnega računa krajevne skupnosti.

Kontrolno nad zbiranjem sredstev iz samoprispevka opravlja Uprava za družbene prihodke občine Ljutomer in služba družbenega knjigovodstva.

10. člen

Ta sklep začne veljati z dnem objave v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 7-19/91

Razkrižje, dne 10. oktobra 1991

Predsednik
skupščine krajevne skupnosti
Razkrižje:
Emil STOJKO, l. r.

168

Na podlagi 119. člena Zakona o osnovni šoli (Uradni list SRS, št. 5/80, 29/86, 31/86 — popravek in RS, št. 8/90) ter 4. člena Odloka o pristojnostih zborov Skupščine občine Murska Sobota (Uradne objave, št. 9/90) so Družbenopolitični zbor in Zbor krajevnih skupnosti na seji, dne 30. 9. 1991 ter Zbor združenega dela, dne 17. 10. 1991 sprejeli

SKLEP

o ukinitvi celodnevne oblike vzgojnoizobraževalnega dela na Osnovni šoli Šalovci — podružnica Markovci

I.

S 1. septembrom 1991 se ukine celodnevna oblika vzgojnoizobraževalnega dela na podružnični osnovni šoli Markovci in preide na poldnevno obliko vzgojnoizobraževalnega dela.

II.

Ta sklep velja osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin, uporablja pa se od 1. septembra 1991.

Številka: 021-16/91-1

V Murski Soboti, dne 17. 10. 1991

Predsednik
Skupščine občine M. Sobota
Andrej GERENČER, dipl. oec., l. r.

169

POROČILO

o izvolitvi delegata v Zbor združenega dela Skupščine občine Lendava v 1. volilni enoti na nadomestnih volitvah dne 7. 10. 1991

Občinska volilna komisija Lendava razglasa, da je bil na nadomestnih volitvah delegatov v 1. volilni enoti Zbora združenega dela Skupščine občine Lendava, dne 7. 10. 1991 dosežen naslednji izid glasovanja:

1. vpisanih v volilna imenika	317	volilcev
2. glasovalo	251	volilcev
3. oddanih	251	glasovnic
Od tega:		
— veljavnih	237	glasovnic
— neveljavnih	14	glasovnic

Na podlagi določb 1. odstavka 89. člena Zakona o volitvah v Skupščine je Občinska volilna komisija ugotovila, da je delegata Zbora združenega dela Skupščine občine Lendava izvoljen(a), ker je dobil(a) največ glasov, v volilni enoti I:

Ivan REŽONJA, 1950, dipl. oec, Servis varilne opreme Lendava

Številka: OVK — 68/91

Datum: 8. 10. 1991

Predsednik
občinske volilne
komisije
HAJOS Ferenc, l. r.

170

Na podlagi 3. in 10. člena zakona o cenah (Ur. list RS, št. 1/91) in 1. člena Odloka o prenosu pristojnosti za določanje cen na izvršne svete skupščin občin in posebnih družbenopolitičnih skupnosti (Ur. list RS, št. 2/91) je izvršni svet Skupščine občine Lendava na seji dne 22. 10. 1991 sprejel

ODREDBO

o spremembi in dopolnitvi Odredbe o določitvi najvišjih cen

1. člen

V odredbi o določitvi najvišjih cen (Ur. objave pomurskih občin, št. 21/91) se 2. člen dopolni s 3. in 4. alineo, ki glasita:

- proizvodnja in distribucija vode za 40 %
- odnašanje odplak (kanalščina) za 23 %
- odnašanje in odlaganje odpadkov

2. člen

Ta odredba začne veljati naslednji dan v Uradnih objavah pomurskih občin, uporablja pa se od 1. 11. 1991 dalje.

Številka: 382-1/91-3

Datum: 22. 10. 1991

Izvršni svet SO Lendava
Predsednik
Alojz JEREBIC, dipl. oec.

Gostišče KLEMENT

od Grada na Goričkem vas vabi
1., 2. in 3. novembra na domače kolone z bujto
repo.

SALON POHIŠTVA

INTERDOM

JESENSKA AKCIJSKA PRODAJA
KUHINJE • KUHINJE • KUHINJE

- vseh bar
- različnih materialov
- 1500 različnih elementov — 25 tipov
- brezplačno svetovanje, izdelava načrtov po meri vaše kuhinje

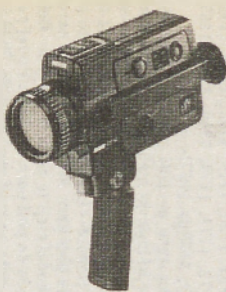
USTREŽEMO VSAKI VAŠI ŽELJI!
35% POPUSTA ZA GOTOVINSKO PLAČILO!

NUDIMO VAM ŠE: 18 tipov spalnic • regale za dnevne sobe •
otroške in mladinske sobe • sedelne garniture • kosovno pohištvo
• ogledala • predsobe • kovaške izdelke • svetila • jedilnice
• stole • mize • vitrine • kopalnice • francoske postelje • kavče
• jugije • pohištvo za pisarne in še kaj!

PREŠERNOVA 1, 62000 MARIBOR, TEL.: (062) 222-450

VIDEOJURA

BAKOVCİ, PREČNA ul. 11

vam predstavlja obse-
žen program svojih stor-
ritev:

- snemanje s profesionalno videokamero (poroke, maturantski plesi, športne prireditve, zabave in vse, kar vam pride na misel...)
- presnemavanje in montaža videoposnetkov
- izposoja playerjev in originalnih videokaset
- svetovanje in mini servis in še in še...
Zakaj bi pisali še o cenah, ko pa so tako nizke, da še prazno denarnico spravijo v dobro voljo.
- Delovni čas od 16. do 19. in ob sobotah od 10. do 13. ure.

TRAJBAR, CANKOVA, TEL.:
40-099

— SATELITSKE ANTENE
— VAROVALNI PROTIVLOMNI SISTEMI ZA HIŠE, POČITNIŠKE HIŠICE IN GOŠPODARSKO OBJEKTE
— TELETEKSTI
TRAJBAR, CANKOVA, TEL.:
40-099

Gostišna ZELKO
PEČAROVCI

vabi 1., 2. in 3. novembra
na domače kolone z buj-
to repo.

Novo v Lomanošah!

EVERGREEN
BAR
* SUZI *

DRAGICA KOSI
Lomanoše 6/c
TEL 069/81-949
Gornja Radgona

Vzemite si čas in nas obiščite.

Ob petkih in sobotah večeri z živo
glasbo.

PONUDBA MESECA:
točenje mošta naravnost
iz soda

MOTORNA VOZILA

OPEL KADETT 1.3 LS prodam za
12.000 DEM. Marjan Filipič, Rado-
slavci 52, Mala Nedelja, IN-3344
ZASTAVO 750, letnik 1984, prodam.
Zvonko Filipič, Radoslavci 48, Mala
Nedelja, M-3345
ZASTAVO 750, prva registracija
1978, registrirano do marca 1992, pro-
dam za 700 DEM. ☎ 89-133. M-3346
ZASTAVO 101, letnik 1982, dodatno
opremljeno, in BT 50, prodam.
☎ 87-603. M-3348
ZASTAVO 128, karambolirano, let-
nik 1986, poceni prodam. Stogovci 4,
Apače, M-3002
LADO RIVO in OLDCIT CLUB 11
R prodam. ☎ 60-513, popoldan.
M-3003
SUBARU JUSTY, letnik 1987, garaži-
ran, ugodno prodam. ☎ 60-502.
M-3004
SPAČKA, letnik 1974, prodam. Rajko
Rantaša, Murščak 31, M-3001
JUGO KORAL, november 1989, pro-
dam. ☎ 75-857, od 8. do 16. ure.
M-M
LADO NIVO, letnik 1986, in ZA-
STAVO 101, prodam. Ferencek, Teša-
novci 94, M-3904

JUGO 45, letnik 1989, prodam ali
menjam za 126 P in OLDCIT, nov,
neregistriran, prodam. ☎ 51-056.
M-3905
JUGO 45 in BT-N ugodno prodam.
☎ 22-602. M-3870
OPEL KADETT B, starejši letnik, ce-
lega ali za rezervne dele, prodam.
Moščanci 71, M-3872
BMW 318 i, letnik 1982, prodam.
☎ 56-003 do 15. ure ali Zemanje 42.
M-3878
OPEL REKORD 1700, registriran,

ugodno prodam. Vanča vas ☎
46-164. M-3890
ZASTAVO 101, letnik 1984, ugodno
prodam. Motvarjevi 58, ☎ 44-011
44-030. M-3891
OLDCIT in OPEL ASCONO 1.6 pro-
dam. ☎ 24-362. M-3893
OPEL REKORD KARAVAN 2.0 S,
letnik 1981, prodam. ☎ 61-035.
M-3894
ZASTAVO 101, letnik 1977, registri-
rano do avgusta 1992, prodam. Pe-
skovci 31, ☎ 56-088. M-3900
OPEL KADETT 1.6 i, letnik 1980,
prodam. Servis gospodinskih apar-
tov in električnega orodja, Mladinska
51, Bakovci, M-3906
GOLF JGL, letnik 1982, registriran
1983, prevoženih 76.000 km, in re-
ska drva prodam. ☎ 65-134. M-3909
VW 1303 prodam. ☎ 23-038. M-3911
ZASTAVO 128, letnik 1988, ugodno
prodam. Zadravec, Lendavska 6, M-
Sobota, Cena 5.000 DEM. M-3912
OPEL REKORD, letnik 1974, regi-
striran do 10./92, in JAWO 380 pro-
dam. ☎ 45-157. M-3918
PEUGEOT 309 GL, letnik 12/86, ga-
ražiran, dobro ohranjen, prodam
Prosen, Radenci, Slavka Osterca 8,
☎ 65-450. M-3919
ZASTAVO 128, star 3 leta, prodam
Markovič, Gornji Črnci 26, p. Cankova,
M-3912
NISSAN SUNY, letnik 1986, ugodno
prodam. ☎ 23-243, po 16. uri ☎ 234.
M-3922
LADO 2105, letnik 1983, prevoženih
80.000 km ugodno prodam. Marjan
Irgolič, Šratovci 35, p. Radenci,
☎ 65-491. M-3863
OPEL REKORD 2.0 S, letnik 1982,
prodam. Brezovci 19, M-3923
ODKUP osebnih avtomobilov in
kmetijskih strojev ter prodaja delov.
Antolič, Žerovinci, ☎ (062) 714-113
M-3352

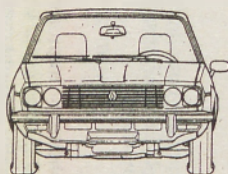
ARCOMURKA

AGROSERVIS
MURSKA SOBOTA

Kroška c. 58, Tel.: 069/21-630, Telex: 35-219, Telefax: 21-322

SERVIS
PROIZVODNJA
TRGOVINA

GARANCIJSKI SERVISI VOZIL
ZASTAVA • RENAULT • CIMOS CITROEN •
TAS VW • TAM

TRAKTORJEV IN STROJEV
IMT • TORPEDO • URSUS •
ZETOR • TOMO VINKOVIČ •
ZMAJ PRODAJA VOZIL: RENAULT •
CIMOS CITROEN • TAS
VW • TAM • ZASTAVA
PRODAJA VOZIL PO SISTEMU
STARO ZA NOVO!

Nudimo vam kompletno servisiranje, obnovo motorjev in vozil
ter kmetijskih in gradbenih strojev.
USLUGE AVTOELEKTRIKE — popravilo instalacij in agre-
gatorov
AVTOKLEPARSTVA — popravilo karamboliranih vozil, za-
menjava delov
AVTOLIČARSTVA — ličenje in barvanje vozil, napisi, DINI-
TROL zaščita
ZA VAS opravimo testiranje vozil, preventivne tehnične pre-
glede, geometrijo prednje preme OPTIKA
VLEČNA SLUŽBA IN AVTOPRALNICA
• Vsako nedeljo organiziramo sejem rabljenih avtomobilov!

JUGOTANIN
SEVNICA JUGOSLAVIJA

JUGOTANIN

kemična industrija, p.o. sevnica

ODKUPUJEMO

LES PRAVEGA KOSTANJA

Les odkupujemo prek:

- območnih gozdnih gospodarstev
- območnih kmetijskih zadrug

Vse informacije dobite pri komercialni službi po
telefonu: št. (0608) 81-349 oziroma na naslovu:

JUGOTANIN, Hermanova 1, 68290 SEVNICA.

Plačamo dobro in ceno jamčimo!

"KOVINOPLASTIKA"

Pavljnek Ing Stefan, Ing Irena

MURSKA SOBOTA, TEMLINOVA 4, TELEFON 069-25174, 21903

Cenjene stranke obveščamo, da režemo pleksi
stekla za traktorske kabine.
Po potrebi jih tudi vstavimo.

Montaža

Skupščina Montaže, Proizvodnja in montaža Lendava, d.o.o.,
RAZPISUJE
na podlagi določil statuta Montaže Lendava, d.o.o., za dobo 4
let delovno mesto

DIREKTORJA DRUŽBE

Pogoji:

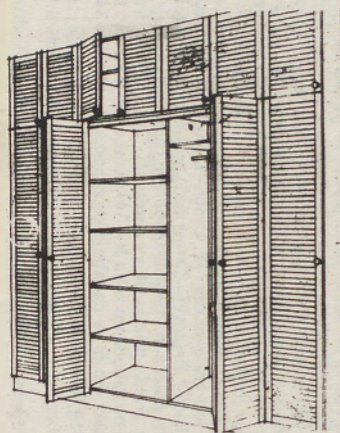
- da ima srednje- ali višješolsko izobrazbo,
- da je državljan republike Slovenije
- da obvlada en tuji jezik

Kandidati morajo k vlogi priložiti načrt poslovne strategije dru-
žbe.

Vloge z ustreznimi dokazili pošljite na naslov: Montaža Lenda-
va, d.o.o., Industrijska 4 b, 69220 Lendava, v 15 dneh po razpi-
su.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po poteku prijavn-
ga roka.

AKRO
kultura bivanja

- GARDEROBNE OMARE PO MERI
- NOTRANJOST PO ŽELJI
- VRATA IZ MASIVNEGA LESA
- SEDEŽNE GARNITURE, VEČ TIPOV

Murska Sobota, Severjeva 11 A,
tel.: (069) 21 688
Odperto od 9. do 12. in od 16. do 19.,
ob sobotah od 9. do 12. ure.

vsak četrtek
VESTNIK

Beltinci, Ravenska 27, tel.:
42-151

• Razprodaja uvožene
volne in bombaža!

VESTNIK

VESTNIK — Izdaja Podjetje za informiranje
Murska Sobota

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Janez Votek (odgovorni urednik), Ludvik Kovac
(namestnik odgovornega urednika), Renata Bakan-Ficko, Bernarda Balažič-Peček, Jani Dominko,
Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Mauček, Štefan Smej, Štefan Sobočan, Endre Gönter
(tehnični urednik), Nataša Juhnov (fotografinja), Nevenka Emri (lektorica).
Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29. Telefoni: novinarji in odgovorni ured-
nik 21-383, 21-064 in 25-019, glavna urednica in direktorica 22-403, računovodstvo in tajništvo 21-383
in 21-064, GPS (trženje) 22-403, telefaks 22-419. Nenaročeni rokopisov in fotografij ne vračamo.
Naročnina za 1V. trimesečje 1991 je 350,00 STL, za podjetja 700,00 STL, za naročnike v tujini
70 DEM letno.
Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni računi pri A-banki Ljubljana:
50100-620-00112-5049512.
Tisk: GZP Mariborski tisk, Maribor. Vestnik je oproščen temeljnega davka od prometa proizvo-
dov.

Kmetijska zadruga Ledina Slovenj Gradec
razpisuje

prosta delovna mesta dveh molznikov in oskrbovalca živine
hlevu Stari trg. Kandidati morajo izpolnjevati sledeče pogoje:
— da imajo dokončano poklicno šolo agronomske ali sorodne
usmeritve;
— da so se pripravljene vseliti v izpraznjeno stanovanje, ki je na
voljo za ta delovna mesta;
— da delajo v turnusu.

Zasedba delovnih mest je možna 20. novembra. Za navedena
dela bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s 3-me-
sečnim poskusnim delom.

Pri izbiri kandidatov bodo imeli prednost zakonski pari in ljudje,
ki že imajo določene izkušnje s delom pri živini.

Vloge pošljite najkasneje do 10. novembra na splošni odbor pri
kmetijski zadrugi Ledina Slovenj Gradec, Celjska cesta 10.

Kampus
pogrebna oprema
prevozi pokojnikov

- vam nudi:
- krste z vso pogrebno opremo
po izbiri
- vse vrste prevozov (pogrebni, iz
bolnišnice, upepelitve)

Informacije in naročila po telefonu: (069) 61-035, neprekinje-
no.

MIZARSTVO RUDI KAMPUŠ,
Apaška 1, 69250 GORNJA RADGONA

BIOENERGIJA — ZA- NESLJIVA POMOČ

pri večini telesnih in psihi-
čnih boleznih. (042)
844-171, vsak dan.

Igor Husadžić, Vladimirja
Nazorja 24, Mursko Sre-
dišče.

GOSPODINJE!

Če vam zamrzovalna skrinja
toči vodo ali ledeni, pokličite
IZOLACIJSKI SERVIS
F. Hajdinjak,
Gornji Slaveči 6, Kuzmaj
(069) 55-071

Popravilo z garancijo na va-
šem domu

GOSTILNA ŠIFTAR STRUKOVCI
vabi na **DOMAČE KOLINE**
1., 2. in 3. novembra.

LOVSKA DRUŽINA LJUTOMER

daje v najem prostore — 70 m² (lovski dom — prtiličje). Ogled je možen vsak dan od 14. do 15. ure. Ponudbe pošljite na gornji naslov do 10. 11. 1991. M-3351

KMETJSKA MEHANIZACIJA

BOČNO KOSO IN OBRAČALNIK ZA SENO znamke Panojija za Tomo Viakovič ugodno prodam. Jože Čuk, vrstje Mota 70, ☎ 87-351. GR-64
TRAKTOR TORPEDO DEUTZ 75 60 delovnih ur. prodam. ☎ 76-438. M-MM
TRAT 549, nov, prodam. Stanko Gračar, informacije pri gostilni Zver, Apače. M-3006

ZIVALI

ZREBIČKO, plemensko NORIK, prodam ali zamenjam. ☎ 64-461, zvečer. M-3868
NEMISKEGA OVČARJA in štedilnik namen ter 70 l vinski sod prodam. Vučja Gomila 8. M-3877
KRAVO, staro 4 leta, kontrola A, 7 mesecev breji, prodam. Anica Balajc, Selo 78. M-LK
KRAVO, z drugim teletom brejo 7 mesecev, staro 3 leta, prodam. Stefan Magdič, Gomilice 40, Turnišče. M-3882
MLADIČE DOBERMANE odličnih staršev, oče Grim iz Maribora z izpitom 11 in drugimi odličji. prodam. ☎ 26-094 M-3432
MALE PUJSKE prodam. Murski Črnci 40, ☎ 46-298. M-3910
TELICO, brejo 8 mesecev, prodam. Babi Zelko, Dankovci 43. ☎ 51-239. M-3927

POSEST

V MURSKI SOBOTI PRODAM DVOINPOLSOBNO STANOVAŠJE V BLOKU, staro 6 let, velikost 44 m² s centralno, balkonom, južna lega, vseživjo v pol leta ☎ 24-535, po 19. uri. M-4545
INKITNIŠKO HIŠICO z vinogradom na Stari Cesti, prodam. ☎ 51-110, zvečer, ali 26-034. IN-3350
GARSONJERO v Mariboru (Gospodarska ulica) oddam dvema študentoma. ☎ 21-636. M-3880
NIZKOPRITLIČNO HIŠO prodam. Brodarska 13, Lendava. LE-004324
MLAD PAR IŠČE GARSONJERO ALI ENOSOBNO STANOVANJE v Murski Soboti ☎ 25-238. M-3889
HIŠO, delno opremljeno, z garažo, na 7 arski parceli, ob glavni cesti, prodam. Milan Casar, Markovec 52, Salovci. M-3896
ZNA GOZDA v Križevcih v Prekmurju prodam. ☎ 54-013. M-3901
HIŠO z gospodarskim poslopjem v bližini Murske Sobotice, primerno za obrt, prodam. ☎ 65-184 ali 65-182, zvečer. M-3902
GOZD, borov in bukov, na Goričnem, 30 arov, prodam. ☎ 45-230, od 18. do 19. ure. M-3916

MEŠANI GOZD in borov gozd prodam. Središče 43. M-3926
SOBO s kuhinjo in souporabo kopalnice oddam. Flisar, Mladinska 20 a, M. Soboti. M-3921

Razno

NOVO ŽENSKO JOPO, korejski pes, št. 42, in novo fantovsko usnjeno jopo, podloženo s krznom, št. 48, ugodno prodam ☎ 75-888, zvečer. M-3868
OPREMO, komplet za vodovod, skoraj novo, prodam. Jože Vogrinec, Tešanovci 37, ☎ 48-328. M-3871
OMARO za dnevno sobo, staro 5 let, v odličnem stanju in TV Iskra, star 3 leta, prodam. ☎ 925-586, vsak dan M-3873
Preklic!
Preklicujem veljavnost hranilne knjižice št. 205252, izdane pri HKS Panojka Murska Soboti, Stefan Hozjan, Koceljevo naselje 14, Belinci. M-3874

INDUSTRIJSKI ŠIVALNI STROJ PFAFF ugodno prodam. ☎ 24-867, zvečer M-3876
MOTOR za RENAULT 18 (avtomatik) in material za gradnjo hiše prodam. Peter Vogrinec, ☎ 24-323. M-3881

ATARI 520 (1 Mb), MONITOR SM 124, dvostranski disketnik in dodatno opremo, diske s programi, prodam. ☎ 23-642, popoldan. M-3816

HLADILNIK, star 2 meseca, znamke Gorenje, prodam. Stanko Žerdin, Polana 59, p. V. Polana. M-MM

HRASTOV SOD, 450 l, ter beli in rdeči mošt prodam. ☎ 82-178. M-DL
OPEL KADETT 1.6 D, letnik 11/1987, ugodno prodam. Možna zamenjava z manjšim vozilom, starim do 3 leta z doplačilom. ☎ 47-040. M-MM

140 POLNIL prodam. ☎ 24-422. M-MM
CIRKULARKO prodam. ☎ 24-300. M-3883

SEDEŽNO GARNITURO IN SYNTHEZIER JUNO 106 prodam. ☎ 22-082. M-2884

Preklic!
Preklicujem veljavnost garancijskega lista za avto FIAT TIPO, I, registracija 3. 12. 1990, Boško Rauter, Lackova 23, G. Radgona. M-3885

12 m² SMREKOVEGA LESA, starega 1 leto, različnih dolžin, prodam. Salovci 173. M-3887

Preklic!
Preklicujem veljavnost hranilne knjižice št. 208405, izdane pri HKS Panojka Murska Soboti, Franc Dervarič, Krasčji 30, Čankova. M-3888

TRAJNOŽAREČE PEČI prodam. Geza Čarni, Mikloš Kuzmiča 28. M. Soboti. M-3897

LOVSKO PUŠKO, kaliber 12, prodam. Krog, Plečnikova 63. M-3907
BARVNI TELEVIZOR prodam za 3500 tolarjev ali zamenjam za koruzo oz. drva. Koroska 26. M. Soboti. M-3914

POHISTVO za spalnico, malo rabljeno, in PEUGEOT 305, letnik 1979, ugodno prodam. ☎ 24-985. M-3915
600 KG NESKROPLJENIH, nabranih, lepih jabolk, zlati in rdeči delišci, po 10 SLT za kg prodam. ☎ 25-416. M-3917

TOVORNO PRIKOLICO za osebni avto, nosilnost 560 kg, prodam. Janez Kah, Dobrovnik 264. ☎ 79-166. M-3920

MEŠALNO MIZO 212 s končno stopnjo 2 x 350 prodam. ☎ 70-041. M-3924

HRASTOVE PLOHE, debeline 5 in 8 cm, prodam. Žižki 73. M-3925

TERVOIL, 4 cm, trden, okno Izoplus 180 x 140 z roletno in balkonska vrata 210 x 80 prodam 50% ceneje. ☎ 24-929. M-3929

RACUNALNIK XT 640 RAM 20 MB, disk z instaliranimi programi ACAD 10, WPS I, prodam. Cena po dogovoru. ☎ 75-832. M-3434

PRALNI STROJ Gorenje Elektronik, dobro ohranjen, star 5 let, prodam. ☎ 61-190. M-Ferl

delo

NATAKARICO ali dekle za delo v gostinstvu zaposlim. ☎ 69-079. M-3886
ZASTOPNIKE za prodajo globinskih sesalnikov LAVA v Pomurju iščem. Batagel & Co., ☎ 72-025. M-3899
KV-FRIZERKO takoj zaposlim Salon Silva, Moravske Toplice, Hotel Termal. M-3434

storitve

IMATE TEŽAVE? EKG, AKUPUNKTURA, MOXIBUCIJA, FIZIOTERAPIJA — svetuje zdravnik specialista. Prijazno vas bomo sprejeli. ☎ 61-192. GR-3007
VASI NOHTI, VAS PONOS
Najnovejši ameriški način manikire, pedikure za zdrave nohte, masaža, celuturno za lepše oblikovano telo. ☎ 61-192.
INŠTRUIRAM IN PREVAJAM ANGLEŠČINO IN NEMŠČINO.
☎ 21-628. M-2891

Ko živel sem, ljubil sem vas, a zdaj, ko me ni, ljubite me v spominu. Ko spomnite se na me, prižgite sveče, moj grob krasite.

ZAHVALA
V 83. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, tast, dedek in pradedek

Ivan Kavaš
iz Odranec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, botrini, prijateljem in znancem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, cvetje in za svete maše, nam pa izrekli sožalje. Posebna hvala duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete pesmi, govornici KS za poslovilne besede in kolektivu MODERNI INTERJERI IN MURA—LAHKA OBLAČILA. Vsem iskrena hvala!

Žalujoči: žena Terezija, sin Jože, sin Ivan in hčerka Liza z družinami

Skrb, delo in trpljenje tvoje je bilo življenje, bolečine si prestala, zdaj boš v grobu mirno spala.

ZAHVALA
V 89. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama, tašča, babica, prababica in sestra

Marija Ferko
iz Vidonec 88

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem, prijateljem in vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali, darovali vence, cvetje in za sv. maše, izrekli sožalje ter vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti. Zahvalo izrekamo g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornici g. Anici za besede ob odprtem grobu ter kolektivu AOP-Mura. Vidonci, 16. 10. 1991

Žalujoči: sin Franc z družino, hčerke Milika z družino, Anica in Frida, sin Toni z družinami iz Kanade, vnuki, pravnuki, sestre ter drugo sorodstvo

Na oknu jesenske rože cveto brez cilja in brez namena. same, same... In vse bolj in bolj krhki, prosjmi so listi, vse bolj in bolj cvetovi drobnji, in ko solza čisti...

(Ivan Minatti)

V SPOMIN
dragemu možu in očetu

Francu Obalu
(1990—1991)
iz Bakovec

Hvala vsem, ki se ga spominjate.

Žalujoči tvoji

Življenje kot potonika usipa list za listom dan za dnevom.

(Neža Maurer)

V SPOMIN
dragim staršem in bratu

Mariji Horvat (1986—1991) in **Jožetu Horvatu** (1990—1991)

Alojzu Horvatu

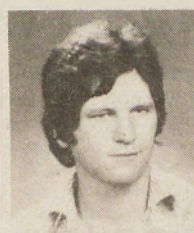
(1989—1991)
iz Kupšinec

Hvala vsem, ki se jih spominjate.

Vaši žalujoči

MALI OGLASI — SPOMINI — OSMRTNICE — ZAHVALE — NAROCNINA

Pričakujemo vas vsak dan od 7. do 15. ure v Murski Soboti, v uredništvu Nepujsaga v Lendavi, v Integralu v Ljutomeru in diskontu Slana v Gornji Radgoni. Oglas lahko oddate tudi po telefonu 21-383 in 21-064 — oglas objavimo takoj po prejemu plačila.

Bolečina se da skriti, tudi solzo je mogoče zatajiti, le tebe, dragega sina, nihče, nihče ne more nama več vrniti.

V SPOMIN

2. novembra bo minilo 7 žalostnih let za teboj dragi sin

Drago Zelko
iz Dankovec

Drago! Še živiš v najinih srcih, kot živel si v minulih letih. Šaj veš, čeprav smrt izniči vse, kar nas na zemljo veže, tvoj blag nasmeh in ljubezen v naših srcih odmeva. Hvala vsem, ki se ga kakorkoli spominjate.

Vsi tvoji najdražji

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega opija

Franca Könyeja

upokojenca PTT-ja iz Murske Soboti

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrih sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam priskočili na pomoč v najtežjih trenutkih, mu poklonili toliko lepega cvetja ali v druge namene, ga pospremili na njegovi zadnji poti, nam pa izrekli ustno ali pisno sožalje. Posebna hvala zdravniškemu osebju internega oddelka Splošne bolnišnice M. Soboti, g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter predstavniku PTT-delavcev Pomurja za poslovilne besede.

Žalujoči: žena Pavla ter hčerka Gabi, Mitja in Mičo

Niti zbogom nisi rekel niti roke nam podal, smrt te vzela je prerano, a v naših srcih boš ostal.

ZAHVALA

V 36. letu starosti nas je tragično zapustil dragi mož, oče, sin in brat

Herman Sukič
z Ropoče 43

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem, prijateljem in vsem, ki so darovali vence, šopke, izrekli sožalje, prispevali za sv. maše ali dobrodelne namene in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala vsem vaščanom z Ropoče za pomoč v najtežjih trenutkih, športnem društvu Mladost iz Pertoče, sodelavcem iz Radenske tozđ Polnilna oprema, Mura tozđ Lahka oblačila in Težka oblačila, učencem male šole s Pertoče. Hvala g. župniku Vikoviču za lep pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govornikom za poslovilne besede ob odprtem grobu. Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Ropoča, 20. 10. 1991

Žalujoči: žena Mija, hčerka Ines, mama, oče, sestri Marija in Cvetka z družinama, tast in tašča

Zakaj si moral nam umreti, ko pa s teboj je bilo tako lepo živeti. Odkar utihnil je tvoj glas, žalost in bolečina domujeta pri nas.

ZAHVALA

Mnogo prežodaj, komaj v 40. letu starosti, nas je po kratki a hudi bolezni za vedno zapustil naš ljubi mož, oče, sin, brat in zet

Vili Žokš
iz Vidonec 106

Z bolečino v srcih se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam pomagali in sočustvovali z nami, izrazili sožalje, darovali vence, cvetje in za sv. maše ter vsem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Iskrena hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter govornici KS za ganljive besede slovesa.

Posebna hvala sodelavcem gradbenega podjetja Kalinger Bau z Dunaja, učencem 3. e skupine SZŠ Maribor ter učencem 4. a razreda OŠ Grad. Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žalujoči: žena Angela, sin Miran, hčerka Gabrijela, mama, tašča, bratje Milan, Jože, Anton ter sestra Anica z družinami

Martinu v slovo

»Kako bi dihal rad, poslušal, gledal, sedel med vami, katero vmes povedal...«

Teh Zupančičevih besed, dragi Martin, ne boš nikoli več izgovoril. Odkar si za vedno, odsel sredi jeseni, ne da bi končal setev na svojih poljih in dočkal jesen svojega življenja. Dopolnil si le 45 let, zato si imel še veliko želja, načrtov in ciljev, ki si jih želel uresničiti. Zdal se je končalo tvoje in naše upanje, da boš premagal bolezen in se vrnil v svojo šolo, k svojim učencem. Tvoja življenjska pot se je končala mnogo prerano, a ostali so bogati sodarji tvojega dela.

Kot mlad učitelj si prišel na svoje delovno mesto v Kobilje. Idilična vas je v primerjavi z Mariborom, od koder si prišel, postala kmalu tvoja. Vodoželjni otroci so te lepo sprejeli in želeli, da jih popelješ v svet znanj. Kobiljskim učencem si ustal zvest vse do prejšnjega leta, ko si zbolel. Tvoje delo ni bilo lahko zaradi upadanja števila učencev se je bilo treba usposobiti za delo v kombiniranih oddelkih, celodnevni šoli, različnih predmetih. Nenehno si se izpopolnjeval in se trudil, da bi dal vsakemu otroku, kar je želel in bil sposoben doseči. Ljubil si naravo, vsako najmanjše živo bitje, znal si poiskati primere v okolju in tako dokazoval, da so suhoparne teme v učbenikih tudi vsakdanje, življenjske. Bil si spretnih rok, veliko časa si prebil z učenci v delavnici in jih navajal na praktično delo.

Ključ vsemu okolju si vedno želel v korak s časom, zato si se boril za novo učila, za ustrezno ureditev svojih učilnic, ki so prav zaradi tebe danes primerno opremljene. Marsikateri stanovski tovariš si je ogledal tvoje učne ure, kotičke z živalmi in izdelke ter tako obogatil svoje znanje. Dokazi tvojega dela bodo ostali v naši šoli, pa tudi v KS, kjer si bil prav tako aktiven. Zate bi lahko rekli, da si bil delaven kot čebela, o katerih si veliko vedel in to prenašal na mlajše in starejši učitarje. Bil si zahteven, a dober učitelj, saj si se znal prilagoditi vsakemu učitelju in sodelavcu ter prijatelju v spominu kot dober učitelj in sodelavec ter prijatelju v vsakdanjem delu.

Sodržavci

Hvala ti za vse!

Murski val — znova najboljši

Na 2. Festivalu slovenskih radijskih postaj, ki je bil minuli konec tedna v Moravskih Toplicah, je Murski val znova dokazal, da med slovenskimi radijskimi postajami nima prave konkurence. Že lani na prvem festivalu v Trbovljah, je postal pomurski radio z odločitvijo strokovne žirije najboljša radijska postaja v Sloveniji, letos pa je svojo kakovost samo še potrdil.

V konkurenci trinajstih je bil najboljši v reportažnem prispevku Po sledih zbiralcev zlata novinarja Dušana Loparnika in glasbeni oddaji novinarka Lidije Kosi Vrteči se svet na Muri. Murski val se je dobro odrezal pri vseh ocenjevanih prispevkih in zato skupno zasedel prvo mesto.

REZULTATI

Strokovna žirija v zasedbi dr. Manca Košir, Dušan Rogelj in Igor Savič je ocenjevala informativne prispevke, komentar in reportažo.

Komentar:

1. mesto Radio Žiri
2. mesto Koroški radio
3. mesto RGL, Murski val in Ptuj

Informativne oddaje:

1. mesto Radio Šmarje
 2. mesto Radio Žiri, Koroški radio, Murski val
 3. mesto Radio Šmarje
- Reportaža:
1. mesto Murski val in Radio Sevnica
 2. mesto Radio Ptuj
 3. mesto Radio Trbovlje

EPP-spot:

1. mesto Radio Študent
2. mesto Radio Brežice in Radio Žiri

3. mesto Radio Celje in Murski val

Kontaktne oddaje:

1. mesto RGL in Radio Študent
 2. mesto Radio Žiri, Koroški radio in Murski val
 3. mesto radio Trbovlje
- Glasbene oddaje:
1. mesto Murski val in Radio Celje

2. mesto Studio D

3. RGL in Koroški radio.

V skupni razvrstitvi je bil najboljši Murski val, drugi za njim Koroški radio in tretji Radio Celje.

Komisija ni imela lahkega dela, kar kaže tudi enako ocenjenih prispevkov. Zmaga Murskega vala je zato toliko slajša.

Med gosti večera v Moravskih Toplicah je bil tudi slovenski minister za informiranje Jelko Kacin, ki je za Vestnik pomembnost slovenskih radijskih postaj tako ocenil: »Slovenci smo v zadnjem letu in pol postali Slovenci. Prav je, da smo postali bolj Slovenci, da veliko bolj čutimo pripadnost k skupnemu narodu, ki je še vedno majhen, četudi se vsi štejemo k temu narodu. Ampak istočasno je pa vendar potrebno ohraniti vse tiste posebnosti, ki nas ločujejo in ki srečanja med Slovenci iz različnih krajev Slovenije naredijo tako enkratna, da se za vse te stvari vedno znova odločamo oziroma pravimo, da jih je premalo.«

Prihodnost Murskega vala, najboljši slovenske radijske postaje, pa je napovedal z beseda-

Gost zaključne prireditve v Moravskih Toplicah je bil minister za informiranje Jelko Kacin

mi: »Med vojno mi je Milošević, komandant TO vzhodne Štajerske, rekel, da se v Prekmurje ne more več priti, da Prekmurci čakate samo še Kučana, pa boste razglasili samostojnost. In če je zavedanje pripadnosti tej regiji tako visoko, potem se vam vsaj v naslednjih 150 letih ni treba bati za usodo Murskega vala. Tudi v zvezdah za Prekmurje dobro piše.«

Tako so si novinarji Murskega vala nazdravili in čestitali za osvojeno prvo mesto. Dvignjen prst direktorice podjetja Irme Benko ne pomeni tokrat graje, ampak napotilo: »Le tako naprej!«

ŠE POMNITE, TOVARISI!

Ciganski vic
RES JE, da je sredi tako imenovane slovenske vojne Cigan Slavko, ki je pometac, skupaj z nekim svojim drugom nesel kartonske ščite za zaščito pred raketnimi bombami(!) v soboško občinsko zgradbo. Tako je tudi res, da so Cigani v tistem času množično prihajali po potne liste, ker so bežali čez mejo. Zato je gospod Obal, predsednik soboškega izvršnega sveta, od države plačnemu Ciganu, ki je vestno opravil svojo vojno-državljansko dolžnost, oponesel, češ ti si v redu, toda kako pa vaši branijo svojo domovino. Pa pravi nato Slavko: »Znate ka g'spoud Obal, mij Bučari v glavu vjidimo, mij ne zapuščamo domovine, liki samio prebivalščice.«

RES JE, da je Prezidij rubrike KRI IN ZEMLJA spoznal reklamno gesto »beli zakladi neokrnjene narave« za najbolj trčeno in grafično opremo na tetrapaku, v katerem se ti zakladi prodajajo, za najbolj bedasto od vseh, kar jih je bilo mogoče kdaj videti in prekmurskih in prleških izdelkih.

»Beli zakladi« prodajajo Pomurske mlekarne.

Prezidij marketingarjem pri tem celo odpušča, da so namesto prekmursko in prleško napisali »pomursko mleko«. Ne more pa jim oprostiti, da ne ločijo agregatnega stanja pitnega mleka od tistega agregatnega stanja, ki ga imajo navadno zakladi. Zakladi skorajda vedno nastopajo v trdni obliki.

Najbolj zgrožen pa je Prezidij nad okraskom na embalaži »belega zaklada«. Na »ovoju« prekmurskega in prleškega mleka je namreč narisana »orenja« GORENJSKI NAGELJ.

RES JE TUDI, da bo Prezidij odgovorne iz Prekmurskih mlekarne predlagal v obravnavo komisiji za ugotavljanje zanemarjanja obmurskih simbolov. Pred to komisijo se tačas že zagovarjajo oblikovalci slovenskih bonov. Na vsakem od teh instant bankovcev je namreč narisana Triglav (ko bi bil vsaj Srebrni breg, je rekel eden od oligarhov). Na nobenem pa ni panonske ravnice.

RES JE, da se bo postopek proti Pomurskim mlekararnam potem nadaljeval pred komisijo za ekološko čistost deviško mlade Republike Prekmurje. Embalaža za »bele zaklade« je neustrezna, ker ni reciklažna, zato belih zakladov na zahod nikoli ne bodo mogli izvažati.

Prezidij bo svetoval komisiji, naj odgovorne iz Pomurskih mlekarne napoti v najbližnjo kapelico svetega Antona Pado-vanskega. Molitev njemu na čast lahko pripomore k razvoju zdrave pameti.

RES JE, da je prva sosednja država že pred dobrim mesecem priznala Republiko Prekmurje!

Novica se je več čas valjala po dobro obveščenih krogih in šele sedaj prihaja na plano.

Predsednik SO Ljutomer Mirko Prelog je Prekmurje priznal v slavnostnem govoru, ki ga je imel ob Miklošičevi proslavi na Miklošičevem trgu v Lotmerki. Ker je trg v govoru imenoval »sveti kraj«, ima tudi priznanje temu ustrezno težo. Gospod Prelog je prvi politik iz obeh sosednjih republik Prekmurja in Prlekije, ki je namesto Pomurje rekel: Prekmurje in Prlekija.

BESEDA NI KONJ

Bojan Peček, odgovorni urednik Murskega vala, sprejema čestitke in priložnostno darilo od Karala Sukiča, predstavnika Mure, generalnega pokrovitelja 2. Festivala radijskih postaj

O meni — brez mene

Dr. Anton Trstenjak je močno nasprotoval obeleževanju dela in življenja še živečih: svojim domačim je v pismu prav posebej naročil, naj ne dovolijo, da bi jim zaradi takšnih stvari (spominske sobe ali obeležja na steni) motili družinsko življenje. Vseeno pa je bil ganjen, ko se je zgodilo to, čemur je tako dolgo nasprotoval. Gnilo pa ga ni to, da so odkrili spominsko ploščo njemu v čast in mu uredili spominsko sobo, čeprav še živi. Gnilo ga je prijeten občutek, da ga imajo ljudje v rojstni vasi Rodmošci radi in da ga v gornjeradgongski občini spoštujejo.

V soboto, 26. oktobra 1991, so po krajšem kulturnem programu črešnjevskega tamburašev in galskega okteta G. Radgone opravili kar tri pomembne zadeve naenkrat. Slavjenec dr. Anton Trstenjak je prerezal trak nad 2,6 kilometra dolgo asfaltirano cesto, ki so jo financirali s pomočjo občinskega proračuna, sponzorjev in KS Negova. Slavnostni govornik dr. Andrej Capuder, republiški minister za kulturo, je odkril spominsko obeležje, na katerem je zapisano: V tej hiši se je 8. januarja 1906 ro-

dil dr. Anton Trstenjak, prelat, akademik, psiholog, teolog, filozof, mislec, narodnjak... Po končani slovesnosti so v rojstni hiši Trstenjakovih predstavili obiskovalcem še spominsko sobo, v kateri so predstavniki gornjeradgongske knjižnice in ZKO uredili razstavo napisanih in izdanih del dr. Antona Trstenjaka. Tega velikega učenjaka in aka-

demika so vabili na razna mednarodna srečanja in univerze, vendar je kljub številnim ponudbam iz tujine ostal zvest službovanju doma.

Domača občina se mu je poskušala oddolžiti, kajti vojna v Sloveniji je onemogočila tudi načrtovano junijsko slovesnost njemu v čast.

Bernarda B. Peček

Dr. Anton Trstenjak je bil vesel tolikšne pozornosti domače občine in vasi Rodmošci.

Cene se umirjajo

Zaradi nastalih razmer v živinoreji, kjer ponudba in povpraševanje prihajata vse bolj do izraza, tudi cene ne mirujejo. Pomanjkanje živine na tržišču, še posebej prašičev, je sprožilo pravi cenovni kaos in cene so se spreminjale takorekoč vsak teden, če že ne pogosteje, tako v Mesni industriji Pomurka od ponedeljka, 28. oktobra, veljajo naslednje odkupne cene:

MPG

E vrsta bik in telice	87,00	150,00
1. vrsta bik in telice	77,00	138,00
2. vrsta bik in telice	67,00	125,00
Izven vrste bik in telice	57,00	115,00
Prvesnice	74,00	138,00
Krave 1. vrste	56,00	105,00
Krave 2. vrste	48,00	97,00
Krave izven vrste	39,00	81,00
Teleta, nesposobna za nadalj. rejo	80,00	
PRAŠIČI		
Prašiči do 150 kg	80,00	
Prašiči nad 150 kg	77,00	
Izločene plem. svinje	73,00	
Izločeni plem. merjasci	25,00	

Po novih cenah pa od ponedeljka odkupujejo živino tudi v Kmetijski zadrugi Panonka, kjer velja kilogram tople polovice MPG E vrste 150,00 tolarjev, I. vrste 145,00, druge vrste pa 140,00 tolarjev. Po 145,00 tolarjev so tudi prvesnice, krave 1. vrste plačujejo po 105,00 in 2. vrste

Cena za proizvajalca za kg žive teže za kg tople pol.

jo bikce po 105,00 in teličke po 100,00 tolarjev kilogram.
Kot so nam povedali v soboški Mesni industriji, je to verjetno ena od zadnjih uskladitev odkupnih cen, saj se razmere na tržišču začinjajo umirjati, cene pa so že dosegle nivo, ki ga cene mesa le s težavo prenesejo. V prodajni službi sicer pravijo, da težav pri prodaji mesa sicer nimajo, jih je pa pričakovati v prihodnjem obdobju, saj kupna moč prebivalstva pada. Zdjaj, ko je bila še sezona kmetijskih del, so v mesnice prihajali kupci, zadnja podražitev mesa pa bo verjetno zredčila njihove vrste. Zapišimo, da stane zdaj kilogram junčjega mesa brez kosti 368,90 tolarja, junčji flam 186,80 tolarja, svinjsko stegno brez kosti je po 375,40 in svinjski kare od 301,70 do 319,00 tolarjev kilogram. v mesni industriji prodajajo tudi svinjske polovice s kožo, kilogram pa velja 189,20 tolarja.
L. Kovač

po 100,00 tolarjev. Cene prašičev do 150 kilogramov so v Panonki 75,00 tolarjev, nad 150 kilogramov 72,00, izločene plemenske svinje so po 68,00 in izločeni plemenski merjasci po 25,00 tolarjev kilogram žive teže. In še cene telet za nadaljnjo rejo: V Panonki plačujejo

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

TEČAJNA LISTA ŠT. 13, Z DNE 28. 10. 1991
TEČAJI VELJAJO OD 29. 10. 1991 OD 00.00 URE
DALJE

Država	Enota	Za devize			Nakupni za	
		nakupni	srednji	prodajni	čeka in kreditna pisma	rotov. in mednar. pošt. nakaznice
Avstralija	1	42.7673	42.8960	43.0247	41.8236	41.8051
Avstrija	100	453.3877	454.7520	456.1163	443.3832	441.1084
Belgija	100	155.0215	155.4880	155.9545	151.6008	150.8234
Kanada	1	48.4047	48.5504	48.6961	47.3366	47.0970
Danska	100	823.9208	826.4000	828.8792	805.7400	801.6000
Finska	100	1313.8067	1317.7600	1321.7133	1284.8160	1278.2272
Francija	100	936.2658	938.0800	940.8942	914.6280	909.9376
Nemčija	100	3190.4000	3200.0000	3209.6000	3120.9000	3104.0000
Grčija	100		28.4800	28.5654	27.7680	27.6250
Irska	1		85.5680	85.8247	83.4288	83.0010
Italija	100	4.2704	4.2832	4.2960	4.1761	4.1541
Japonska	100	41.2359	41.3600	41.4841	40.3260	40.1141
Kuvajt	1					
Nizozemska	100	2831.6395	2840.1600	2848.6805	2769.1560	2744.9552
Norveška	100	814.1901	816.6400	819.0899	796.2240	792.1400
Portugalska	100	37.1044	37.2160	37.3276	36.2856	36.0000
Švedska	100	876.0838	878.7200	881.3562	856.7520	852.2500
Švica	100	3639.9274	3650.8800	3661.8326	3559.6080	3541.3576
V. Britanija	1	92.8406	93.1200	93.3994	90.7920	90.3200
ZDA	1	54.5080	54.6720	54.8360	53.3052	53.0000
	1	65.3266	65.5232	65.7198	63.8851	63.5000
Španija	100	50.7593	60.9120	51.0647	49.6392	49.3000

1. Tečaj za kuvajtski dinar ni določen, ker ne kotira na tujih trgih.
2. Nakupni in prodajni tečaji za čeka, kreditna pisma, gotovina in mednarodne poštne nakaznice se uporabljajo v plačilnem prometu s tujino; prodajni tečaji za čeka, kreditna pisma, gotovina in mednarodne poštne nakaznice so enaki prodajnim tečajem za devize.
3. Tečaji za odkup tujih plačilnih sredstev v menjalnicah se na podlagi tretjega odstavka 13. člena zakona o deviznem poslovanju določajo v skladu s pogodbo med menjalcem in in pooblaščenim bankom.
4. Vrednost SECU je enka vrednosti ECU.

Od novembra naprej
Nova ponudba LB—Pomurske banke d.d. v Murski Soboti
NAJEMNIŠKI TREZORJI (SEFI)
Najemniški trezor je namenjen čuvanju dragocenosti, vrednostnih papirjev, pomembnih dokumentov itd.
Najemnina izredno ugodna!